

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes számok helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

Kérjük azokat a tisztelt vidéki előfizetőinket, kiknek előfizetése lejárt, hogy előfizetésüket az illető postahivatalnál sziveskedjenek minél előbb megújítani, hogy a lap szétküldése fenn ne akadjon.

A bankügy bonyodalmai.

Írta: Dr. Kmety Károly.

A függetlenségi pártnak a bankkérdésben immár határozottnak, sőt elszántnak mondható állásfoglalása adja meg a jövő politikai helyzetnek szignatúráját.

Kossuthnak az ujesztendei beszédében köztudomására jutott gondolkodása e kérdésben párhuzamos és összhangzó a pártnak felfogásával. Ez a tény igen nagy horderejű, mivel biztosította, illetőleg megmentette a függetlenségi párt szolidaris egységét. Amíg nem volt meg a bizonyosság Kossuth állásfoglalása felől, igazán súlyos aggodalom nehezedett a lelkekre, mert meg volt az az eshetőség, hogy a párt egy része Kossuth és Apponyival még a közös bankot is elfogadná átmenetileg, mert e vezérek nélkül a szétzüllesztől féltene a függetlenségi többséget s ebben a közös banknál is nagyobb bajt látna az országra. Kossuth saját meggyőződésének is megfelelőleg honorálta és pe-

dig igen bölcsen a függetlenségi párt azon álláspontját, hogy az önálló bankkérdését tisztán közgazdasági szakkérdésként nem kezelhetjük, hogy az a mi mostani helyzetünkben eminenter nemzeti önállóságunknak, állami szabadságunknak fontos ügye, amit némi gazdasági rizikó s átmeneti hátrányok dacára valósítani kell s elhalasztani sem szabad. Appreciáljuk ugyan a szakszempon- pontokat, de eltekintve attól, hogy ezek pontokat, de eltekintve attól, hogy ezek nem szólnak inkább ellenünk, mint mellettünk, a mi legfőbb szempontunk mégis szabad államiságuk szempontja, mely végeredményben a gazdasági jólétnek is legfőbb előfeltétele. Szakkérdésekre az egész függetlenségi programot szét lehet darabolni s akkor az önálló hadsereg legsarkalatosabb kérdését is degradálni lehetne katonai szakkérdéssé. A bankszakértők véleménye tehát, még ha kedvezőtlenül hangzanék is, a függetlenségi pártra döntő befolyást nem gyakorolhatja.

Kossuth állásfoglalása után a közös bankhoz való visszatérést a vezérre magára és a függetlenségi pártra egyaránt lehetetlenségnek tartjuk, erkölcsi és politikai lehetetlenségnek. Most már alca jacta est, most már csakugyan próbakövé vált a bankkérdés arra nézve, vajjon a hatvanhetes alap szerint is kétséget nem szenvedhető módon fen-

tartott különállásunk, alapjogaink, valóságosak-e, vagy csak papíros-jogok, melyeknek gyakorlása elé vétőt vehet az osztrák. Igazán ugy fest a helyzet, hogy nem kevesebbről lesz most szó, mint arról, hogy deferálunk-e vagy sem annak az osztrák felfogásnak, mely szerint a gazdasági különválás valóságos fogantatba vétele is csak akkor lehetséges, hogyha az osztrákok ahhoz beleegyezésüket adják: ami körülbelül azt jelentené, hogy „sohasem.”

Ily tényállás mellett kinek jutna eszébe a függetlenségi párt elszántságát gáncsolni és kárhóztatni azért, hogy állásfoglalásával esetleg megindítja a legsúlyosabb természetű válságok és megrázkódtatások sorozatát.

A kormány a függetlenségi miniszterekkel ma még okvetlenül szolidaris, mert ellenesetben már most be kellett volna következnie a kormányválságnak. Fel kell tételoznünk, hogy a Kossuth által jelzett „bizonyos formát” megtalálták az önálló bank megvalósítására s ez a hatvanhetes alap legkisebb feláldozása nélkül mindenképpen lehetséges volt.

Valószínű, hogy a „kartelbank”, jobban mondva „kartelbankok” eszméje érvényesül ebben a bizonyos formában, mely által Ausztria és Magyarország kölcsönös egyetértéssel, törvényhozásilag biztosítanak a két banknak

A vadmacska.

Írta: Hevesi József.

(Utánnovomás tilos.)

I.

Pár év előtt ott jártam egy barátommal, ahonnan most egy duzzogó nép szemének vé- szes villogása, fogainak viacsorgatása fenye- get bennünket. Dalmáciából Montecagrobá rándultam át. A karsztszerű Dinári-Alpokon keresztül, melyeknek sivár, kopár sziklaten- gere Dantének a pokolról szóló leírására emlékeztet.

Cattaróból indultunk neki a sziklák közé ékelt zezugos szerpentin-utnak, mely egyre fölfelé emelkedik szinte a hegy csúcsáig, honnan a Bocche di Cattaro gyönyörű képet mutat. Ha jól tudom Orijeennek hívják ezt a rengeteg hegyóriást, hová fürgé lovaink nagyokat horkantva fürgén szállítottak fel bennünket.

Bizony néhány óra leteletlett, míg a hegyescsúsig feljutottunk és szinte a határ szélén levő kis kocsma előtt tartottunk pi- henót.

Bementünk a kocsmaiba — a lábaink ugyancsak meg voltak gémberevedve! — és bort rendeltünk.

Szegényes kis hajlék volt ez az utszéi csárda. Faasztalok, falóczák, szulmafocatos székek. A söntésben egy jól táplált csapláros. A levegőben hagymától származó gyanus illatok.

Alig telepedtünk le egy vörös abroszszal terített asztal mellé, mikor egy katona lépett

be a kocsmaiba. Üveget tartott a kezében. Üres üveget. Bort méretett bele.

A kocsmaáros intett neki, hogy várakoz- zék, amíg a goszpodikat — már mint ben- nünket — kiszolgál.

Nem is tartott sokáig és már előttünk állott egy palack bor és két pohár.

Töltöttünk. Gyönyörű aranyszínben csil- logott a dalmát szőlők nedűje. Mikor meg- kóstoltuk: egymásra kacintottunk.

— Ez aztán bor! — szölt az utitársam.

— Csoda-ital! — mondtam szüntelen lelke- sedve.

A közlegény, aki ott állott a söntés előtt, visszafordult. Az arca, a szeme szinte ra- gyogott az örömtől. Csak emyit tudott nagy örömeiben szólani:

— Magyarok!

— Hát maga is magyar, vitéz barátom? — kérdezi a társam.

— Magyar vágyom! — válaszolt vitéz atyámfia.

— Hova való?

— Ludányba!... Nograd megye.

Nekem eszembe jutott, hogy egy iskola- társam sokat emlegette Ludányt, ahol szüle- teti és valami „Pislogó” nevű kocsmaát. Oda- szóltam hát a tót bakának:

— Jobb volna most, ugy-e, a Pislogóban lenni?

Széles mosolyra húzódott a baka szája, hogy ezt a büvös szót kiejtettem előtte. Szinte nyögve, sóhajtozva, angyali gyönyöröktől esiklandozva, mintha valami mennyei gyö- nyörűség költözött volna a lelkébe, vála- szolta, izgalmas remegéssel hosszan el- nyujtva:

— Pis-logó!!!!

Megtudtuk aztán tőle, hogy a kocsma fölött levő kis ór-állomáson, a San-Giovan- neri erőd egy detachmentja tartózkodik és ő most a hadnagy ur részére viszi a bort.

— Hogy hívják a hadnagy urat? — kér- dezi a társam.

A tót baka haptákba vágta magát:

— Homoky hadnagy ur, jelentem alássan!

Kellemes meglepetés volt ez mind a ket- tőnk számára. Homoky hadnagyot mind a ketten igen jól ismertük és a világért sem mulasztottunk volna el, hogy ebben a sziklás magányban fel ne keressük.

A vitéz gyalogosnak egy üvegi bort ren- deltünk, Nyiszper Márton volt a becsületes neve! és aztán elhatároztuk, hogy nyomban felkeressük Homoky hadnagy barátunkat. Czettinje végre nem szabad el a helyéről — ámbátor sokszor háborgatják a földrengések! — és nem baj, ha két órával később jutunk majd el Nikita városába.

II.

Micsoda kedves, váratlan meglepetés volt Homoky Gyuszi hadnagy ur részére, mikor itt, ebben az istentelen, kopár elha- gyatottságban egyszerre csak két jó emberét pillantott meg.

Ugy kapaszkodtunk föl, a sziklába véselt lépcsőkön a szédítő magasságban levő kis órházhoz, mintha létrán meztünk volna fel- felé. Alattunk a sziklák hullámos, sivár, rideg tengere.

Gyuszi hadnagy a veranda alatt egy

egyöntetű eljárásait oly kérdésekben, melyek a bankok jegyeinek értékére kihatással bírnak s így azon káros hatások, melyek a magyar és osztrák külön bank hitelképességének különbözősége folytán mindkét ország közgazdaságára hátrányosan előállhatnak, eliminálva lennének.

A kartelbanknak elfogadására nézve azonban odaát igen kedvezőtlen a prognosztikon. Szinte bizonyosnak látszik, hogy a Magyarország iránti gyűlölködéstől vezetett osztrák parlamenti többség, ha csak felsőbb hatalmak érelyes „quos egot“ nem kiáltanak, a kartelbankot meghiusítja.

Mi lesz ekkor? A függetlenségi miniszterekre és az egész pártra — mint mondtuk — ki van zárva a kartelbanktól a közös bankhoz való visszatérés, a hatvanhetes pártok minisztereinek és természetesen a pártoknak is ez módjukban áll, ami azonban el nem háritaná, de súlyosbbitaná a beállható válságot.

A kartelbank tervének bukásával, a függetlenségi többség a szabadon és szerződészerű megkötöttségtől menten működő „magyar nemzeti bank“ körül tömörül.

Az önálló bank parlamentáris többsége egyedül a függetlenségi párt által biztosítva marad s a helyzet kulcsát, a békés és sima megoldás eszközeit teljesen a korona fogja kezében tartani. Töle függ majd a többségszerinti kormányt alakítani, töle függ a nemzetre appellálni, új választást rendelni el.

A nemzeti bank hivei teljes hidegvérrel nézhetnek a nemzet ítélete elé. Azt hiszhetik, a közös bank hivei megzinedelve térnének vissza a választási harcokból s az új országgyűlésen a nemzeti bank enormis többséggel követeltetnék.

Tovább nem kutatjuk a válságos eshetőségeket, mert egy ilyen eredményű

választás után csakugyan nem lenne többé alkotmányos ut a bankközösség fentartására. Bankjogunk tiszta és el nem homályosítható, feltevésnek is illojális az, hogy a bankkérdésben való hajthatatlanság a függetlenségi többség részéről bankexlexbe, vele kapcsolatosan parlamenti, sőt alkotmányválságba sodorhatná az országot. Ezt már a bankközösség bizonyára meg nem őrné sem az osztrák közgazdaságnak, sem a nagyhatalmi állásnak. Királyunk pedig éber és bölcs érzékkel áll őrt ez utóbbi mellett.

A nemzetközi helyzet hosszú időre megnehezült Ausztria-Magyarország fellett és óva int az elkerülhető belső válságok okatlan felidézésétől. Vaksággal van megverve, az a politikus, ki a vezető állások magaslatáról sem látja azt, hogy a belső villongásoktól legyengült, önmagával is jómódú tehetetlen Ausztria egy-maga származásán csekély erőt nyújthat a nagyhatalmi pozíciónak s ha Magyarország erői megbéníthatnának egy esetleges alkotmányválság által, ez már a monarchia létének válságát jelentené.

Vigyázzanak tehát azok, kik a függetlenségi pártot válságokkal rémitgetik, ha az ország joga mellett kitart; a válságok beállhatnak, de hatásuk nem a függetlenségi pártnak letörése és jogaink eltiprása lesz. A függetlenségi párt tehát mostani vezérei alatt egységesen maradván állja meg helyét és önczete teljességével nézzen szembe az eseményeknek, ingadozásnak többé nincs helye. A kételkedők most már nem muljanak el, mert tudják meg, hogy eddig lehetett, sőt talán kellett pro és kontra konsziderálni és kapacitálni, de mikor már a vezérek is elfoglalták a hadállást és a sereg harci tűzben áll, a kishitűséget prédikálni büntetlenül nem szabad tovább

hét is hét örökkévalóság ezen a helyen. Kinosabb a börtönnél. Nyomasztóbb a pokolnál. És hat hét malva újra vissza kell térni ebbe a martalóc gyechnába. Sziklákat nézni. Polentát enni.

Engem azonban érdekelt ez a rideg magány. És olyanformát kockáztattam, hogy ideges embereknek jól tehet ilyen elhagyatottság.

Nagyon ezírárt cáromkodott erre Homoky György hadnagy barátunk. Olyan ezírárt, hogy még a ludányi baka is elpirult tőle.

Hogy ő, a budapesti szalónek ünnepelt ficsura itt lássa leperegni életének tavasznapjait, ebben a sivár, kietlen, velőt kiszívó, siket magánosságban, ahol nincs semmi, semmi... senki, senki...

Az utitársam, egy igazi homme á femmer, egy lady's man, erre azt a kérdést kockáztatta meg, hogy hát az asszonyokat illetőleg milyen itt a világ?

Szinte a fogait viczorgatta vitéz Homoky György hadnagy erre a kérdésre.

— Hetedhét mértföldayire sines itt asszony. És aki van, az sines. A férfiu ugy őrzi, mint a sárkány. Csak egyetlenegy ember tudott itt magának asszonyt szerezni.

— És ez te vagy!... ugy-e? — veté közbe az utitárs.

— Oh, dehegy! — tiltakozott hadnagy barátunk. — Nekem ugyan felkophatik itt az állam. Az én privátdienerem, Nyiszper Márton, akivel az imént találkoztatok...

— Az a hülye félkegyelmű legény?... —

— Az!... Ő az egyetlen, akinek sikerült

Budapest, január 9.

A horvát bán elutazása. Báró Rauch Pál horvát bán tegnap Wekerle Sándor miniszterelnökkel és Josipovich Géza horvát miniszterrel folytatott tárgyalásait befejezván, ma reggel a fővárosból Zágrábba visszautazott.

Két napi itt tartózkodása alkalmával tisztán csak függőben lévő gazdasági ügyek elintézésére szorított. Bár a miniszterelnöknek jelentést is tett a horvátországi helyzetről és a koalíció körében most már kétségtelenül mutatkozó bomlási procezzusról, a horvát országgyűlés feloszlásáról és esetleges új választásokról ez idő zerint nem esett szó. Mint Zágrábról jelentik, alapos kilátás van arra, hogy a legközelebbi évi új pártosportosulás jön létre, mely az új választandó új országgyűlést munkaképesé teszi.

Apponyi miniszter Fiumében. Fiuméből jelentik: Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter e hó 11-én, hétfőn érkezik Fiuméba Tóth János államtitkár kíséretében. A miniszter utazásának elsősorban az a célja, hogy az újonnan építendő állami gimnázium helyét véglegesen kijelölje. Gróf Apponyi ezenkívül más függőben lévő iskolai kérdések dolgában is akar a helyszínen intézkedni.

Kossuth Lajos Tivadar hazajövetele. Czeglédi hiradás nyomán az összes napilapokat bejárta az a hir, hogy a czeglédi takarékpénztár egyik telkét Kossuth Lajos Tivadarrá iratta át. E tény kapcsán egyes lapok említik, hogy Kossuth Lajos Tivadar visszatér Magyarországra és hogy a közeljövőben részt kíván venni a politikai életben. Mint a „Magyar Tudósító“ a legilletékesebb helyről értesül, ez a híresztelés teljesen valótlan. Kossuth Lajos Tivadarnak nincz szándékában visszatérni Magyarországra; egyedül az a tény, amelyet a lapok is említenek, hogy valakinek a nevére egy darab föld van telekkönyvelve, még nem elegendő az állampolgárság megszerzésére, még kevésbé pedig a választói jogosultság gyakorolhatására.

Románok és magyarok. Metianu János nagy-szebeni metropolita a görög karácsony alkalmából pástorlevelet adott ki, melyben arra inti román hiveit, hogy igyekezzenek békességben és jó barátságban élni magyar honfitársaikkal, akik minden tekintetben becsülésre méltók. A metropolita egyidejűleg felhívja a románokat, hogy adakozzanak a román iskolákra, hogy azoknak felekezeti jellegét fentartani lehessen.

szalmaágyon heverészett és nem akart hinni a szemének, hogy a kultura e Saharájában két honfitársat, két kedves ismerőst hozott neki szomorú magányába a jó képzet.

Szinte áradozott a boldogságtól, hogy eleven embereket, magyarokat, régi, kedves pajtásokat látott.

— Hol jártok itt, ahol a madár sem jár?! — kérdezé, miután háromszor is a kebléhez szorított mindkettőnket.

Elmondtuk neki, hogy a véletlen és a tót baka terelt fel bennünket az ő sásfészkebe.

Közben megérkezett Nyiszper Márton köztvitéz is a borosflaskóval és Gyuszi természetesen jó magyar szokás szerint poharakat adatott, hogy velünk koccintson. Akadt egy kis sonka is, sajt is, turó is. Mert Homoky Gyuszi minden áron meg akart bennünket vendégléni.

Természetes, hogy elárasztott bennünket kérdésekkel. Mi újság otthon? Mit csinálnak az ismerősrök? Mikor láttuk ezt? Mikor láttuk azt? Az apját? A testvérét? Meg... meg... igen... meg a... az izé... a Torbágyi Vilmát?

Alig győztük jól tartani hazai hírekkel. Aztán meg mi halmoztuk őt el kérdésekkel. Hogy került ebbe a rettenetes magányba? Hogy érzi itt magát? Jót tesz-e neki ez a szörnyű unalom?

Csaknem könnyezett vitéz Homoky György hadnagy ur, a nagy meghatottságtól.

— Kutya-világ ez itten. Embert nem látok magam előtt. Uri embert. Intelligens embert. Akivel két szót válthatnék. Minden

De egy

ezen a vidéken asszonyt hódítani. Nem is asszonyt, hanem leányt. Még pedig milyen leányt! Gyönyörű, szép leányt. A vadmacskát!

— A vadmacskát? — kérdezem kíváncsian.

— Igen. Anokát. De ezen a környéken vadmacskának hívja mindenki.

— Miért?

— Mert nem közeledhetett hozzá senki. Karmolt, harapott, rugott, ha egy férfi térferegni kezdett körülötte.

— Nos, és ez a tót baka?!... Megszelídítette?

— Disznó szerencséseje volt ennek a ludányi hülyének.

— Hogy történt?

A hadnagy töltött a poharainkba. Koccintottunk, ittunk, cigarettetere gyújtottunk. Aztán elmondta Nyiszper Márton ludányi köztvitéznek és Anokának, a vadmacskának történetét.

— Vadmacskának hívták Anokát, mert minden bakánkat, aki hozzá csak közelíteni mert, elmart magától. Pedig minden bakánk kikezdett vele. Mert hát ezen a vidéken nincs is más leány. Aztán meg Anoka igazán gyönyörű szép leány. Igazi szláv szépség. Szerb leány. Innen a Krivoscieből. De ő megközelíthetetlen volt. Én nem is tudom, hogy került hozzá ez a félkegyelmű Nyiszper Marsei. Bizonyosan úgy mint a többi. De vagy éhesebb volt a szíve, mint a többinek, vagy mélyebb volt a szenvedelme, elég az hozzá, hogy ez a ludányi tót baka minden szabad perczében Anoka körül ólálkodott.

— Hát itt lakik a leány a közelben?

A politika világából.

Budapest, január 9.

A kartel-bank mellett.

— Minisztertanács. —

Ma délelőtt tizenegy órakor Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter lakásán minisztertanács volt. A minisztertanácsban, amelyen dr. Wekerle Sándor miniszterelnök elnököl és Márffy Albin államtitkár vezette a jegyzőkönyvet, részt vettek a kabinet összes tagjai. A minisztertanács délután fél két óráig tartott. A félhivatalos híradás szerint a mai minisztertanács függő kérdéseket intézett el. Josipovich Géza horvát miniszter horvát dolgokról tett előterjesztést, majd pedig az egykoronások szaporításáról szóló törvényjavaslat ügyét tárgyalták. Foglalkozott ezenkívül a mai minisztertanács a képviselőház elé terjesztendő törvényjavaslatokkal is, még pedig a pénzügyminiszternek, a vallás- és közoktatásügyi miniszternek és a horvát miniszternek ilyen javaslataival. A kormány tagjai ezután fesztelen beszélgetésben délután háromnegyed kettőig maradtak együtt.

Ezen a félhivatalos jelentésen kívül azt az információt kapjuk, hogy a mai minisztertanács foglalkozott az általános politikai helyzettel és a fuzió elősegítése céljából igen nevezetes határozatot hozott. A helyzet tudvaleg kezdettől fogva a körül forgott, hogy a kormány biztosítani akarta, hogy a jövő alakulásban, amelyet az általános választói jog megvalósítása fog előidézni, a magyarság egy táborba tömörülve küzdjön a nemzeti eszméért. Ezt a célt úgy igyekeztek elérni, hogy megteremtik azt a programot, amelynek alapján aztán a koalíció pártjai fuzionálnak és egységes pártot alkotnak.

Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter abból a föltevésből indulva ki, hogy a koalíciót a katonai kérdések miatt támadt nemzeti küzdelem hozta össze, a fuzió alapjául a katonai

— Egy órajárányira innen. Kecskepásztor. De a kutyáit uszítja az idegenre, aki hozzá közeledni merészkedik. Különösen pedig, ha svába az a valaki. Nyiszper Marczinak is többször lehasították a nadrágját Anoka kutyái. De a ludányi közbíró azért csak nem tágitott. Anoka azonban rideg volt hozzá, vad és durezás. Szinte elkergette magától.

— Most már igazán kíváncsi vagyok — vágtam közbe — hogy miként hódította meg mégis azt a leányt.

— Szerencsése volt a lompos fráternek. Egy este éppen ő állott künn a silbakon, mikor Anoka erre hajította a kecskenyáját, Marczit, amint a gyönyörű szerb leányt megpillantotta, egyszerre megfélemedezett mindenről, katonai kötelességről, fegyelemlől, faköponyegről, őrházról, puskaról, szóval mindenről és egyenesen odarohant a vadmaeskához és megölelte. Gyönyörű fogadtatásban részesült, mondhatom! A leány — mint egy igazi vadmaeska! — védekezett és mind a tiz körmével végigszántott az ábrázatán és azonkívül még jól elagyabugyalta.

De Nyiszper Mártonnak a zápornódra ráhulló apró püfögetései a gömbölyű kis ökölnök olyan édesen estek, mintha ezirógatások lettek volna.

Csak hogy szerencsétlenségére, nagy szerencsétlenségére a felváltás órája bekövetkezett és a fráter nem találta Nyiszper Mártont az őrhelyen. Persze jelentést tett és én rögtön lecsukattam a ludányi hóst. Ez történt este. A tót legényt egész nap a dunkliban tartottam és én egész nap töprengtem magamban, vajjon érdemes-e ezt a szegény

kérdéseknek nemzeti szellemben való megoldását kívánta tenni. A külügyi helyzetet és a hadvezetőségnek azt a mind sürgetőbben hangzó kívánságát, hogy a hadsereget fejleszteni és a létszámot emelni kell, a kormány többi tagjai is különösen alkalmasnak találták arra, hogy ily értelemben akeziót kezdjenek. A hadvezetőség — egy-két végképp bemohosodott vén generális kivételével — a magyar kormányban ezt a kezdeményezését szívesen fogadta és gróf Andrássy Gyula belügyminiszternek a múlt hónap közepén tett bécsi utja a legjobb eredménnyel kecsegtetett.

Ekkor történt azonban, hogy egyrészt az osztrák keresztény-szociálisták kezdtek éktele nélkül dühöngeni a magyaroknak adandó „engedmények” ellen, másrészt pedig — és ez a leglényegesebb a dologban — a függetlenségi párt nem találta elegendőnek ezt a megoldást. A függetlenségi párt tagjai ugyanis kijelentették, hogy ők a gazdasági önállóság elősegítését tartják a párt legfontosabb feladatának, amely mellett a katonai kérdéseket egészen mellékesek. A katonai kérdéseket most ugyanis kapcsolják, ha tehát a hadvezetőségnek sürgős a létszámemelése, jöjjön ő megfelelő ajánlattal. A gazdasági önállóság elősegítésére pedig most kitűnő alkalom kínálkozik az önálló magyar jegybank megvalósításával, tehát ettől nem tángitának és a fuziót is csak úgy fogadják el, ha az önálló jegybank alapján jön létre. A függetlenségi párt ezt az álláspontjukat annyira leszögezték, hogy a kormány tagjai Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter előterjesztésére beható tárgyalás alá vették, hogy a kérdést ilyen irányban oldják meg. Ekkor merült föl a kartelbank eszméje, amelyet a függetlenségi párt tagjai is elfogadtak s amelyet most már magáévá tett a kormány is. Wekerle Sándor miniszterelnök legutóbbi bécsi tárgyalásait már ilyen irányban folytatta és a mai minisztertanács határozatait is ilyen irányban hozta meg.

Most tehát a kartelbank eszméje áll előtérben. A kartelbank eszméje nem új keletű. A bankigazgatóság elé terjesztett okiratokban

fiezkót megnyomorítani, hogy megteszem kötelességszerűleg a feljelentést ellene? Eh mit, gondoltam, hiszen ember szegény és ez a magány... és az a gyönyörű leány... és baj úgy sem történt... és mi itt magunkra vagyunk.

— És tudjátok mi történt? Mikor másnap az est leszállott, azt jelenté nekem a napos káplár, hogy egy szép, fiatal leány ólálkodik az őrházunk körül.

Nem nagy fantázia kellett hozzá, hogy kitaláljam, ki lehet. Az egész vidéken nincs más szép, fiatal leány, mint Anoka. Aztán meg sejtettem, hogy a tót legény fogsága vonzotta ide. Ugy is volt. Addig míg Marczit, mint a többi baka legyeskedett körülötte, ki akarta kaparni a szemét, mint egy vadmaeska. De hogy híre járt, hogy ő miatta került tömlőzbe, a legény, a vadmaeska egyszerre megszelídült. Ott hagyta érte a kecskét és ott ólálkodott a börtön ablaka körül. Nekem megezett a szívem, hiába, ilyen bolondos fiezkó vagyok még most is, akit a szerelem vajjára puhít! — összetéptem a Nyiszper Mártonról szóló jelentést, kieresztettem a börtönből, nagy bajom lehet, ha ez kitudódik! és azóta a vadmaeska nem karmolja, hanem ezirógatja a tót bakát.

III.

A kocsisunk jelentkezett, hogy itt az indulás ideje. Mert ha mindjárt nem indulunk, öreg este lesz, mire Czettinjébe érkezünk.

Elbucszunk Gyuszi hadnagytól és Nyiszper Marczinak egy-egy pengő forintot adtunk, hogy vegyen Cattaróban Anokának egy kis szelid macskát — mézeskalácsból.

megtaláljuk a kartelbank eszméjének az eredetét. 1875-ben a jegybankkérdésben folytatott tárgyalásokban már ott találjuk a kartelbank tervezetét, mint Széll Kálmán akkor egészen új és eredeti alapeszméjét és indítványát. Széll Kálmán eddig teljesen ismeretlen nyomokon haladó kartelbank-tervezete azért bír ma ránk nézve különös értékkel és becsesél, miután e pillanatban ismét hasonló eszmének megvalósítása merült fel, amelyet 33 évvel ezelőtt hazánk e legkitünőbb pénzügyi kapacitása vetett fel először. Széll Kálmán 1875. július 14-én az akkori osztrák pénzügyminiszterhez, Prelishhez intézett átiratában fejtette ki alapeszméjét, amely szerint az önálló magyar bankot az osztrák nemzeti bank — a mai osztrák-magyar bank elődje — állította volna föl s mindkét bank szabadalmának összes lényeges határozmányai és lejárat ideje egybehangzóan volt tervezve. A részletekre nézve Széll Kálmán azt ajánlotta, hogy az alapszabályok elvi rendelkezései egybehangzóan állapítandók meg és hogy mindkét banknak szolgálati szabályzata a lényeges pontokra, különösen a bankjegykibocsátásra, az ércfedezetre és általában a fedezetre, valamint a bank üzletkörére vonatkozólag megállapodás útján ugyancsak teljesen egybehangzóan állapítandók meg és a bankok között egy kartel jönne létre, melynek értelmében mindezen határozmányok megváltoztatása kizárólag mindkét banknak beleegyezésével és mindkét kormányhoz hozzájárulása esetén következhetik be és mindkét banknál egyidőben léphet hatályba.

Ennek a kartelbanknak, amelynek tervezetét teljesen kidolgozta Széll Kálmán, célja az volt, hogy a bankjegyek értékének egységét biztosítsuk, a pénz- és hitelek megrághatóságát elkerüljük és a külföldi piacokon a magyar értékek iránti bizalom biztosítsuk. Tervét azonban akkor nem bírta keresztülvinni. Ma talán sikerülni fog a kartelbank megvalósítása, mert a kormány környezetéből eredő hírek úgy szólnak, hogy amikor még a hónap folyamán az osztrák kormány szakreferenseivel, mint azt a kiegyezési megállapodások előírják, megindul a tárgyalás a bankkérdésben, első sorban a kartelbank létesítésének kérdéséről fognak tárgyalni. Ausztriából úgy a bankkérdésben, mint a létszámemeléssel összefüggő katonai kérdésekben változatlanul a legkedvezőtlenebb hírek érkeznek. Luegerék az egész vonalon és minden kérdésben döntő hadjáratot szerveznek a magyar érdekek érvényesülésének megállítására. Naponta kedvezőtlenebb hírek érkeznek az osztrák pártok körében terjedő ellenséges hangulatról. Ilyen nehézségekkel szemben — hangoztatják ugyancsak a kormánykörökben — csak a magyar pártok egyetértő eljárása mellett védhetjük meg az ország érdekeit.

A helyzetnek ez az alakulása tehát, úgy látszik, dülőre fogja vinni a fuzió ügyét.

Az osztrákok is érzik annak a jelentőségét, hogy a kormány egyöntetű határozatot hozott a bankkérdésben. Azzal vigasztalódnak azonban, hogy a kormány csak a kartelbank mellett foglalt állást s ezzel csak időt nyertek, mert ha az osztrák kormány nem megy bele a kartelbankba, akkor mégis csak fölborul a helyzet. Bécsben ugyanis még mindig úgy látják, hogy a koalíciós kormánynak még sohasem volt olyan nehéz a helyzete, mint most és abban reménykednek, hogy az a szolidaritás, amelyet ma mondott ki a kormány és amely mellett tömören sorakozik az egész parlamenti többség, nem lesz állandó. Ez az osz-

frák reménykedés azonban egészen hiábavaló, mert a kormány mai állásfoglalásával igen hatalmasan megerősítette helyzetét.

A pallos joga.

Budapest, január 9.

A bíró ur reggel fölkel, kávét iszik, jó foszlós, habfehér kalácsesal. Közben megexaminálja a kis fiát, hogy tudja-e a deklinaációt, megsimogatja a kis lányt, arczát. Azután megcsókolja fehérarcsú, szelíd feleségét s lelkében a családi élet derűs képével megy be a törvényszékhez kötelességet teljesíteni, kenyeret keresni.

Lássuk azután ugyanezt a bíró urat később, a rája váró kötelességek legsúlyosabbjának teljesítése közben. Egy idegizgató, hiszonnégyórás tárgyalás torturái után, hajnal felé, amikor a tárgyalóterem ablakmégyszögeire lilásfekete árnyékok lehel az ébredő nappal. Amikor az esküdtek, a csökönyös érdeklődők, az agyonesigázott jegyzők bóbiskolva ülnek helyeiken, a levegő sok sanyargatott, izzadt emberi test kigőzölgésétől fűledt. Két merev, fegyveres börtönőr közt üveges, révedező szemekkel ül a vádlott és várja, hogy eldöntse a sorsát. És akkor föláll a bíró, hogy kimondja az utolsó szót, eldöntse ezt a sorsot.

— Ó felsége a király nevében...

Ó felsége a király az állami rend, a nyugodt közbiztonság, a békés kultúrlet szimbolizáló megszemélyesítője nevében a királyi törvényszék, mint esküdttörvényszék úgy ítéli, hogy az a sápadt, falféhr arczsal vergődő emberféreg kivégeztessék. A bíró színtelen, fakó hangja a bitófát és a koporsót kopácsolja, a bíró mellé börtönőrül, hóhérul, sirásóul szegődik a nagy hatalmu állami apparátus, az egész társadalom: ezer millió ember, aki nem rablógyilkos és nem bűnöző, fogja a fülét a delinquensnek s kényszeríti a bírót arra, hogy az érvényes törvények értelmében embertársának nyakát szegje. A bíró egész lelkében megrendülve, büntető tudattal végzi ezt a rettenetes kötelességet, azután szédülő fővel, ödöngő lépésekkel indul haza a hajnali szürkületben. Mint a tolvaj lopózik be a hálószobába, ahol fehérarcsú felesége s gyermekei alusznak. Vajjon a következő reggel izlik-e majd neki az illatos kávé, a foszlós fehér kalács: tud-e örülni azon, hogy a fia tudja a deklinaációt; meri-e megsimogatni kis leánya rózsás, tejfehér arczát azzal a kézzel, mely egy eleven, gondolkodó, halálfélelemben összetört ember nyakára illesztette a hóhérhurkot?

Hogyha nem is lenne elég érv a halálbüntetés ellen, ez az egy szempont elég lenne arra, hogy a társadalom lemondjon az ölés jogáról. A gyilkos, aki előre megfontolt szándékkal öl: éhes, vagy boszuvágyó, eldurvult lelkű vagy morálisan szűz szűz terheltségű. Amikor öl, a fölgerjedt állat öntudatlan lázában cselekszik. A bírót azonban fix négy vagy öt ezer korona fizetésért arra kényszeríti a társadalom, hogy kulturagygyal, megfinomodott idegzetten és minden erőszakosságtól irtózó erkölcsi érzékekkel öljön.

Ha bíró lennék, nem vállalnám ezt a felelősséget, s meg tudom érteni, hogy Clemenceau, francia miniszterelnök, sem akarja vállalni. Franciaországban az utolsó évtized alatt már csak papíron volt meg a halálbüntetés; a hóhér állása a legnyugodalmasabb, legtétlenebb színekúra volt, a guillotint pedig közel volt aboz, hogy a középkor esontörő kerekéi, torturázó szerszámai mellé a muzeumba kerüljen. A francia kamara elé már indítvány is került a halálbüntetés végleges eltörléséről, egész sereg halálra ítélt októit nyitva tartották abban a hitben, hogy maga a tételes törvény megváltoztatása fört össze a fejük fölött függő pallost, amikor a kamara a halálbüntetés föntartása mellett foglalt állást s ezzel kiszolgáltatta őket a hóhérrak. A törvényhozási végzésre — szigorú alkotmányos formáknak megfelelőleg — az a fölfogás kerekedett fölül, hogy a kamara akaratát a kormány és az elnök is tartoznak

respektálni azzal, hogy az eddigi gyakorlat ellenkezőleg csak különösen méltánylandó esetekben fogják gyakorolni a megkegyelmezés jogát. Az a harmincz elítelt tebát, aki mostanig a francia börtönökben szenvedte a halálfélelem borzalmait, hamarosan guillotint alá kerül. Egy egész hónapra keresztül minden hajnalra munkája lesz Sámson mesternek és rettentő gépezetének. Ezért az új rémuralomért nem akarja vállalni Clemenceau a felelősséget, ami dícséretére válik akkor is, hogyha ez csak egyik motivuma lemondó szándékának politikai jellegű más okok között.

Az a mozgalom különben, mely a francia kamara ismeretes határozatát megelőzte, rendkívül támaságos a halálbüntetés megítélése szempontjából. A haldokló guillotint az a fölháborodás állította talpra, mely egy évvel ezelőtt Solleiland állatias merénylete után kerekedett. A halálra marczangolt apró kislány sorsa, aki paprikajanesi-színházba készült s helyeit — miután az élet minden borzalmas mecskát megismerte, agyonsanyargatott, éretlen kis testtel a Szajnába került, vérszomjas boszuvágyra ingerelte az egész közvéleményt. Hozzájárult ehez az apachek elszaporodása, a meg-megújuló késélek, rablógyilkosságok, amelyek folytonos rejtégekben és fölháborodásban tartották a polgári társadalmat. Így lett jelszóvá a guillotint, egy egész réttegő és fölháborodott, méltatlankodó és gyűlölködő osztály jelszavára, mely ellenállhatatlan nyomással nehezedett a francia kamara elhatározására.

Mindazok az elméletek, amelyek a modern büntetőjogot a javítás, az elrettentés, a megelőzés, az igazságtétel elvével alátámasztják, szégyenkezve bujhatnak el szemben ezzel az egyszerű tényvel, annyira, hogy felesleges is fölsorolni azokat az ellenvetéseket, amelyek még ezeket az elvi szempontokat is elfogadva a halálbüntetés abszurditását és embertelen voltát igazolják. Az összes elméleteket hirtelen magába nyeli egy nemtelen, egy visszariasztó, lázasszerű, vértől csepegő fogu szörnyeteg: a boszu; nem az egyes ember, hanem az egész társadalom megtorlásra vágyó boszuálló vágya. Tagadhatatlan, hogy a sápkóros elméletek helyett ez a szörny jobban érthetővé és őszintébbé teszi a kérdést. Akkor azonban visszatérünk az egész hipokrizissal s térjünk szaksza, a dolgok primitív, a hazugság fogát levető formáihoz. A különbség ugyanis csak annyi, hogy közbeszót állítottunk a középkori jogrend alapjait szolgáló magánboszu helyére. Jusson tehát régi érvényébe vissza a talió elve, melyet a nagy publikum ebben a formában ismer: szemét szemért, fogat fogért, vért vért. S amilyen állatias volt a büntetés, legyen ugyanolyan állatias a büntetés: a Solleilandokat csokkítsák meg, szakítsák föl a hasukat, félelevenen dobják őket a Szajnába. És ne csak mesteremberek legyenek a hóhérok, hanem a régi művészek, akik egyesén tudják alkalmazni a hüvelykcsorítókat, spanyolcsizmák, kis csigák, nagy csigák, gerincztoró kerekék fortélyait. Ha boszu, legyen boszu, ha barbárság, ne álljon meg szemforgató hipokrizissal a fele utó!

A francia eset azonban még egy másik tanúság levénására jó. Ime itt egy könyve ellenőrizhető és pontosan lemérhető közhangulat döntött afölött, hogy megmaradjon-e a halálbüntetés? Ugy döntött, hogy maradjon meg, amire hamarosan lenyakaznak harmincz embert. Lehet azonban, hogy — talán éppen harmincz kivégzés borzalmas impressziója alatt — holnapra vagy holnaputánra éppen ellenkezőre fordul a közhangulat, amire eltörlik a halálbüntetést. S akkor egyszerre eklatánssá válik, hogy annak a harmincz embernek nem az igazság, nem az elrettentés, nem a megelőzés, nem a javítás kedvéért kellett meghalnia, hanem azért, mert nem holnap bűnözőt, vagy azért, mert a Solleiland-ügy nyomában kerekedett közfölháborodásban a halálbüntetés néhány elvi barátja ügyesen agitált.

Ezt a szempontot azonban még tovább lehet fűzni: a közhangulat nemcsak a büntetés módjára gyakorolja hatását, hanem arra is, hogy mit tekintsenek, mit nem de-

likumnak, s hogy a deliktumok közül, melyeket tartunk súlyosabbnak, például méltónak a halálbüntetésre? Ez az értékelés annyira ingadozó, hogy például az ő Indiában érvényes Manu törvénykönyve a bramínok megölését és bántalmazását tartotta legfőbb deliktumnak, s nyomban mellett az iszákosságot. Mind a kettőért „vadászba” járt, szigorú halálbüntetés. A bramín megölése: halál. Más kasztbeli esetleg csak pénzbüntetés. És hogy a messze óskorból közelebb jöjjünk. Nagy Péter, XVI. Lajos, Mária Theresia, II. József törvényei halállal büntették a párbajt, melyért ma hősi dícsőség és két napi államfogház dukál. Torquemada egymaga hetvenegyezer eretneket végeztetett ki; lelkiismeretes utána számolók azt vélik, hogy boszorkányság gyanúja alatt Európában tizenegy száz év alatt kilencz és fél millió embert végeztek ki. Hódító Vilmos halálbüntetést szabott arra, aki este nyolcz óra után tüzelt, vagy gyertyát égetett, hasonlóan halállal büntették azt, aki esti harangszó után az utcára lépett. A XVII. században Rómában halállal, Angliában száműzetéssel büntették azt, aki pipára gyújtott, s Linneburgban még 1691-ben — tehát alig kétszáz évvel ezelőtt — halálbüntetést szabtak arra, aki dohányozni mert. Herodot szerint Egyiptomban halállal büntették azt is, aki nem tudta kimutatni, hogy milyen tisztességes jövedelemből él.

Mіндеgyik kor erkölcsi fölfogása egyenértékű látott a bűn és a bűnhődés között. Felesleges megmagyarázni, hogy ez az egyenérték a valóságban nem volt meg s hogy aligha volt mindenki akasztófára érett gazember, aki Ó-Angliában éjjelkor gyertyát gyújtott. Hol a garancziája annak, hogy a mi erkölcsi fölfogásaink s a mi deliktumaink egy fejlettebb kor előtt nem lesznek éppen olyan esetlenek és naivak, mint előtünk a régi koré? Az ellenkezőnek a garancziája van meg: a világ fejlődése nem áll meg a mi színvonalunkon s ezzel fölmerül a kérdés, hogy egy oly ingadozó értékű valamiért, mint a kor erkölcsi fölfogása, szabad-e emberektől elvenni a legfőbb jót, az emberéletet?

Az nem ellenérv, hogy a modern büntető könyvek már a lehető legszűkebb körre szorították a halálbüntetést, olyan deliktumok esetére, amelyek minden korban a legszörnyűsebb bűnök voltak. Mert még ebbe a szűk körbe is diadalmasan tör be az uralkodó osztályideológia s klasszifikál az esetek közt a maga ízlése szerint is. Hogy a magyar büntető törvénykönyvnel maradjunk, a magyar törvény két esetben ismeri a hivatalos halált, mint megtorlást: az egyik az emberi élet szándékos és előre megfontolt kioltása: a gyilkosság esete. A másik pedig a felségsértés legsúlyosabb formája: a királygyilkosság. Az emberölés előre megfontolt szándékát minden enyhítő körülmény nélkül azonban rendszerint csak a rablógyilkosság esetén állapítja meg a gyakorlat, tehát akkor, amidőn az uralkodó magántulajdon ellen is merénylet történt. A felségsértők közül pedig azt is fölakasztják, aki csak kísérletet tett a király megölésére.

Az a monarchikus elv, mely a király személyét ilyen védelemmel övezi, már nem elég erős ahhoz, hogy meg ne lássuk a paragrafus mögött azt az anomáliát, hogy a szimpla kísérletet ilyen drákói szigorral bünteti, holott hasonló deliktum nem királyi ember ellen elkövetve csak pár évi fegyházat von maga után.

De nem jöhet-e kor, amelyik azon is csodálkozni fog, hogy a rablógyilkost fölakasztottuk, ugyanakkor, amidőn a háboruban érdemkereszttel jutalmaztuk a tömeggyilkolást, a polgári életben pedig milliómosok, miniszterek és nagy tettekkel tévesztők lettek azok az emberek, akik embertársaikat foszforos kamrákba és dögletes műhelyekbe hajtva, testvéreik zsírját fölméselték és így gyűjtötték vagyont.

Olyan erkölcsi ideológiáért, mely ennyire ingadozó, ennyire kétes értékű, érdekes-e föládozni egyetlen egy ember életet is?

Az olasz szerencsétlenekért.

Magyarország szívében kopogtatunk, mely sohasem volt bezárva azok előtt, akik könyörületre szorultak.

Zaklatott időkben egymással ádáz tusában, gyilkos versengésben vannak egyesek és a sokaság, népek és országok. Érdek és hatalomvágy félelmesen fegyverkeznek végzetes mérkőzésre.

S mikor már szinte az emberirtó háboru réme jár közöttünk, gondot és aggodalmat hordva tüzhelyeinkbe, akkor ime egy titokzatos éjjelen hirtelen föltámadnak a földméhéből zárt rettentő erők; a bős elemek kitornek kénkőves barlangjaikból: tűz és tengervíz és földindulás rövid szempillanatok alatt romba dönt virágzó városokat, nagy vidékeken csendes falvakat; elmerít szigeteket és emberlaktak partokat; dülledező házak alá temeti e házak nyomorult lakóit; a megnyílt föld szakadékaiba taszítja, és a medrétől félelmesen kiágaskodó tengerbe sodorja a veszendő lelkek százazreit, gyanútalan álmukban rohanván meg őket; megsemmisíti századok alkotásait, nemzedékek őszszehordott kincseit, emberek tanyáit, Isten házeit, és mérhetetlen pusztulást, nyomort, inséget és kétségbeesést borít ama nyomorultabbakra, kiknek sikerül gyakran csonka testtel megmenteniök meztelen életüket.

Nekünk, távoli nézőknek pedig a rengő, repedező föld fülünkbe mennydörgi semmisségünket, míg az elemek fékevesztetten tombolnak rajtunk. Kevélységünk, gögünk, százdunk fenhéjázása, szívtelen versengése, hatalom- és kincsvágyunk leomlik az Istenség előtt, aki egyedül parancsol a rettentő elemeknek.

Vajjon a háboru izgalmaiktól zaklatott Európa, tüzelve a vak emberi szenvedelmektől, nem dermed-e meg ez Istenitélet látványán? Az elemek e rémes hadjárata vajjon nem hártotta-e el fejünkről az emberek háborujának könnyelmű veszedelmét?

A megindult föld, a medrétől kikelt tenger, az összeomló városok nem azt döngik-e felénk megfélemlítő robajjal: Ember szállj magadba!

A csatázó elemek pusztító kedve ellen fegyverünk nincsen: a világ legdicsőbb hadseregét elfujják egy lehellettel. Am ha nincs fegyverünk a föld s a lég kiszabadult erői ellen, van fegyverünk, mely elveszi ádáz munkájuk fullánkját s a romokon terem új életet.

E fegyver a szeretet.

Ezzel vértézve induljunk hadba a gyász és siralom ama tartományai-ba. Lépjünk be a könyörületes emberek szolidaritásába. Szív és elme, becsület és emberiség ezt az utat jelölik ki nekünk is; ez lesz a nemzetek legfelségesebb, emberhez legméltóbb versengése.

Nyujtsuk ki segítő kezünket amaz irtóztatón megpróbált embertársaink felé: adjunk az étlennek ennie, a mez nélkül maradottnak ruhára, a hajléktalannak hajlékot, a nyo-

moreknak mankót, a betegnek orvosságot, az árváknak, özvegyeknek, szomorúaknak és kétségbeesetteknek vigasztalást és reményt.

Adjatok, adjatok! Adjon kiki, amit adhat és az Isten virágos kertje, az áldott narancsrigetek, üdülők enyhelye, utas ember gyönyörűsége, a kedves Itália büszkesége újra felemelkedik és virulni fog a ti könyörületesszivetektől, szereteteteknek általa.

Vaszary Kolos.

Wekerle Sándor.

Kossuth Ferencz.

A balkáni események.

Budapest, január 9.

A Beiram-ünnep is elmúlt, amilhez tudvalevőleg sok reményt fűztek Bécsben. Azt hiszik, hogy most már a tárgyalások gyorsabb menetben indulnak meg annál is inkább, mert Konstantinápolyban is arra törekednek, hogy lehetőleg megegyezésre jussanak a monarchiával. Konstantinápolyi jelentések szerint Pallavicini örgróf ma felkereste Kiamil pasa nagyvezért és a már ismert prozozicziókon kívül a Bosznia és Hercegovinában levő török állami javak megváltása címén két és fél millió török fontot ajánlott fel a török kormánynak.

Nem tudjuk, hogy mennyiben felel meg ez a hir a valóságnak, mert tudvalevőleg Bécsben mind a mai napig tagadták, hogy a monarchia bárminemű pénzületi kárpótlást ígért volna Törökországnak. Ha igaz, akkor Aehrenthal balkáni politikája ma még egy kudarcot jegyezhet fel, mert két és fél millió fontnál Törökország sem kívánt többet. A bécsi diplomácia esztelen politikája most kezd egész magyarságban kibontakozni, amikor külügyminiszterünk nagyhangu nyilatkozatai után kénytelen vagyunk lépésről-lépésre hátrálni az egész vonalon.

Ma a következő híreket kaptuk:

A török tárgyalások.

Konstantinápolyból azt híresztelik, hogy Resid basa, az új bécsi török nagykövet, még e hónap 5-én felhatalmazást kapott a portától, hogy báró Aehrenthal külügyminiszterrel fejjeze be a tárgyalásokat. Általános az a vélemény, hogy a tárgyalások kedvező eredményre fognak vezetni. Vezető török körökben azt tartják, hogy Ferid basa van kiszemelve nagyvezérré s ha őt nevezik ki, az lényeges közlekedést jelent Ausztria-Magyarországhoz. A hangulat alapos megváltozása Izvolszkinak a dumában tartott beszédére vezethető vissza. Az ő terve a Balkán-szövetség létesítése. A porta most belátja, hogy a szláv Balkán-szövetség Oroszország protektorátusa alatt veszedelmes, mert az orosz birodalom az első kedvező alkalommal Törökország ellen fordulhat.

Szrebrnicából jelentik, hogy egy esedőörjárata szerdán a Brutunac-Fakovio közti úton a szerb partról lőttek, mire az örjárat viszonzta a tüzelést és valószínűleg eltalálta az egyik támadót. Az örjáratból senki sem sérült meg.

Ujabb jelentések szerint Pallavicini örgróf osztrák-magyar nagykövet a Bejram-ünnepségek elmúlása után a tárgyalásokat a nagyvezérral ismét megkezdte és az új instrukciók alapján Kiamil basának a következő instrukciót tette: Ausztria-Magyarország fenntartja prozoziczióit egy kereskedelmi szerződés megkötését illetőleg, amire nézve előre megadja beleegyezését a török vámoknak 11 százalékról 15 százalékra való emeléséhez és bizonyos monopóliumok bevezetéséhez. Vonatközzel Törökország azon ismételt hangoztatott kívánságára, hogy Bosznia fölötti szuverenitási jogainak megszüntetéséért pénzügyi

kárpótlást kapjon, Ausztria-Magyarország külügyi kormánya e kívánságnak annyiban felel meg, hogy késznek nyilatkozik a török kormánynak Boszniában és Hercegovinában levő volt török állami javak ellenértékül két és félmillió török fontnyi összeget följánlani. Minán azonban nem egészen világos, vajjon ottomán állami tulajdonról vagy a két kormány tulajdonáról van-e szó, a közös kormány ajánlatát annak feltételezésével teszi meg, hogy e jogi kérdés hivatalosan, esetleg döntőbíróági ítélet által állapíttassék meg.

Az angol királyi pár Konstantinápolyban.

A „Turquie“ állítólag illetékes forrásból úgy értesül, hogy Edvárd király és Alexandra királyné Athénből jövet, február hónap második felében Konstantinápolyba jönnek és ott hét napig tartózkodnak. Két eszázári herceg, a nagyvezér, valamint a szenátus és kamara elnöke fogják a királyi párt török hajóhadosztályon az Egei-tengeren, a szultán pedig yachtján a Márvány-tengeren üdvözölni. A király ezután Egyiptomba, Jeruzsálembe és Párisba megy. Míg a „Tanin“ konstatálja, hogy az „Agence Fourier“ által Edvárd király konstantinápolyi látogatásáról terjesztett jelentés eddig nincs megerősítve, addig a „Yeni Gazetta“ illetékes helyről arról értesül, hogy Edvárd király Konstantinápolyba látogatást tesz és azt a kívánságát nyilvánította, hogy tekintsenek el fogadásától, miután magánjellegű utazásról van szó. A lap kiemeli a látogatás jelentőségét és azt mondja, hogy az ottománok természetesen szem előtt fogják tartani a király óhaját, mindennek dacára azonban az egyszerű fogadtatás is olyan lesz, aminőre eddig a világon nem volt példa.

A szerb válság.

A szkupstina pártvezérei közt tárgyalások indultak meg egy új koalíciós kormány alakítása céljából. Az új kabinet élén, minden valószínűség szerint, Pasics fog állani, habár ő a többi pártoknál nem örvend valami nagy népszerűségnek. Pasicsot azonban a király akarja, nem azért, mert a legnagyobb párt vezére, hanem azért, mert egyedül neki van némi tekintélye a trónörökös előtt és így csak ő tudná a királyt a trónörökös terrorizmusa ellen megvédeni. György trónörökös tudvalevőleg egyáltalában nem respektálja a király utasításait s napokon át nincs a konakban. Az ő összeférhetetlen természete az oka, hogy Helena hercegnő, a király leánya, majdnem az egész évben távol van Belgrádtól s ifjabbik testvére, Sándor herceg is csak azért kerüli Belgrádot, hogy ne találkozzék a trónörökösseel. A király reméli, hogy Pasics és miniszterkollegája, Protics elejét tudnák venni minden kellemetlenségnek, melyet a trónörökös a királynak okozhatna.

Az ifju-radikális párt táborában nagy izgatottságot kelt az a hir, hogy a király Pasicsot bizta meg kormányalakítással. Az ifju-radikálisok lapja, a „Dusvni List“ mai számában élesen támadja Pasicsot és megjósolja, hogy ő még egyszer polgárháborút fog előidézni Szerbiában. Hivatalosan közlik, hogy mikor gróf Forgách osztrák-magyar követ megjelent a külügyminisztériumban és fölvilágosítást kért ilovanovicnak a szkupstnában tartott beszédéről, nem adott határidőt, ameddig a beszéd hivatalos szövegét be kell mutatni, mert Milovanovic azonnal átnyújtotta gróf Forgáchnak bevéde hiteles szövegét és ezzel a követ beérte.

Szerb intrikák.

Balupesics úszkúbi szerb konzul sokoldalú tevékenységet fejt ki a szerb balkánpolitika érdekében. A konzul szoros összeköttetésben áll az itteni ifju-török albizottsággal. A mozgalom, melynek első sorban Ausztria-Magyarország ellen irányul, bojkottálja az osztrák és magyar cukrot, melyet a fogyasztóknál szerb származású cukorral pótolnak. Hogy ez könnyebben menjen, a szerb kormány a szerb cukor kivételére nagy kedvezményeket engedélyezett. Az albánok és az ó-szerbiai szerbek vezérével Balupesics barátságos megegyezésre törekszik, hogy az Ausztria-Magyarország elleni mozga-

lomnak őket is megnyerje. A szerb törekvések fő-célja, hogy a szandzsák mohamedán lakosságát rávegye, hogy az ottani szerbekkel együtt Bosznia és Hercegovinába bandabeterést intézzenek és ezáltal a szerb-osztrák-magyar bonyodalmakba Törökországot is belevonják. A macedóniai mohamedánok közt a szerb tervekkel egyedül csak az ifjú-törökök pártja szimpatizál.

A bojkott.

Lodzról táviratozzák, hogy oda egy török kereskedőkből álló küldöttség érkezett abból a célból, hogy tekintettel az osztrák és magyar áruknak Törökországban való bojkottálására, Orosz-Lengyelországban kereskedelmi összeköttetéseket keressen az ottani gyárosok és kereskedők között.

Az ifjú törökök ellen.

A török parlament pártjai közt nagy a surlódás. Az ifjú-török bizottság egyre vesztit talajából. A bizottság több tagja Szabah Eddin herceg vezetése alatt álló liberális párthoz csatlakozott; e párt köré csoportosult most harminczket albán képviselő is Szmail Kemal vezetésével, azután az arab képviselők többsége. Örmények és ifjú-törökök, akik a forradalom előtt szövetségesek voltak, most farkasszemet néznek egymással. Az ifjú-török bizottság nem akarja teljesíteni azokat a kötelezettségeket, amelyeket az örményekkel szemben elvállalt és ragaszkodik a muzulmán hegemoniához. Az örmények nagyon el vannak keseredve és mindenféle pikáns részleteket kezdenek közléni a török forradalom előzményeiből. Így megerősítik azt a hónapok óta elterjedt hírt, hogy az ifjú-törökök angol bankároktól és politikusoktól jelentékeny összegeket kaptak a forradalmi agitáció céljaira; innen van az ifjú-törököknek az angolok iránt való rajongó szeretete. Az örmények fegyverkeznek, hogy az ifjú-törökök támadásai ellen el legyenek készülve; így az utóbbi napokban titokban ötezer puskát osztottak ki a konstantinápolyi örmények között.

A krétai kérdés.

A török lapok különböző török helységek mohamedán lakosságától érkezett táviratokat tesznek közzé, amelyek a Kréta ügyében való tiltakozáshoz csatlakoznak. A krétai kérdés kommentálása közben a „Yeni Gazetta“ utal Franciaország régi törökbarátságára és felvilágosításokat kért Clémenceautól, aki Görögországnak szolgálatokat akar tenni és egyidejűleg Achmed Rizától bizonyos ígéreteket kapott Krétára nézve. A „Yeni Gazetta“ szerint Clémenceau az egyes kormányoknál a krétai kérdést szövegeltette, felfogását azonban sem Törökországban, sem Londonban nem fogadták el. A „Yeni Gazetta“ a portától és Achmed Rizától a közvélemény megnyugtatóására alkalmas nyilatkozatokat kíván és azután megtámadta Szaid basa volt nagyvezért és a szenátus elnökét, mert a szenátus feliratába felvette a krétai kérdést. Hazafias felhívásban végül a lap felszólítja a közönséget a mai meetingen való részvételre és azt mondja, Görögország kényszerítve lesz Kréta felé kinyújtott kezét visszavonni és bizarr álmairól mindörökké lemondani. A krétai védőhatalmak nagykövetségei előtt tervezett tüntetés a porta lépései következtében valószínűleg el fognak maradni.

A nagy tiltakozó népgyűlést, amelyre hetek óta készülődtek Kréta bekebelezése ellen, ma tartották meg Achmed szultán mecsetje előtt. Körülbelül kétszáz ember olt együtt és a gyűlés teljesen rendben ment végbe, pedig rendőrség sehol sem mutatkozott. A szónokok mind azt fejtegették, hogy Krétát semmi áron sem szabad feláldozni. A tüntetők azután a parlament elé vonultak, ahol az alkotmányt elvették s végül a portára mentek és a nagyvezirnek átadták a népgyűlés határozatát.

Legujabb.

A „Fremdenblatt“ írja: Azok az új instrukciók, amelyeket a konstantinápolyi osztrák-magyar nagykövét kapott, kedvezőbb kilátást nyitnak a Törökországgal folyó tárgyalások gyors és kielégítő lefolyása felé, mint amint eddig volt. Török-

országnak tett újabb ajánlatunk, mely szerint 2 1/2 millió török fontot kínálunk egykori boszniai állami birtokaiért, Törökország számára azért előnyös, mert a reá nézve kedvezőtlen követelés és ellenkövetelés elszámolása nélkül határozott összeghez jut. Ez összeg nagyságára minden alkut kizár. Remélhető, hogy a török kormány e kedvező ajánlatot elfogadja és a konstantinápolyi tárgyalások elérik céljukat.

A dél-olaszországi földrengés.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, január 9.

Messinában és az elpusztult falvakban szomoru munka folyik: egyre temetnek. Megesonkított, összezuzott testeket húznak ki a kövek alól és belevetik a nagy meszes gödrökbe. A papok beszentelik a sirt és folyik tovább a szomoru munka. Az egész világon ezalatt tart a nagy gyűjtés, amely a menekültek nyomorán óhajt segíteni.

Védekezés a földrengés ellen.

Ugo Ojetti, a „Corriere della Sera“-ban elmondja Alfani Guido paternek, a firenzei obszervatórium Ximeniarium igazgatójának a földrengés ellen való védekezéséről szóló tanácsait. Pater Alfani elmondja, hogy a japánok miképpen igyekeznek a földrengésnek rettenetes következményeinek elejét venni. A japáni egyetemeken kötelező földrengéstani kurzust szerveztek és ezt a kurzust a hallgatók szorgalmasan látogatják; Omori tokiói tanárnak magának 3000 hallgatója van. A japánok nagyon sokat kísérleteztek mesterségesen előidézett földrengésekkel, hogy kitapaszthalassák, melyik a legalkalmasabb és legerősebb építészeti módszer. A mesterséges földrengést úgy idézték elő, hogy nagy mozgó felületet állítottak elő, amelyet dinamógép által irányított emelőkarok tetszés szerint emelni vagy süllyeszteni voltak képesek. Erre a mozgó felületre erősítették aztán a kísérlet tárgyait, a homokkőházak, szobrok és más építmények modelljeit. A felület kilengését papírlemez érintő tü jelezte. A kísérlet eredménye azt mutatta, hogy az a fal áll ellen leginkább a földrengésnek, amely bizonyos arányosság betartása mellett parabolikus keresztmetszettel van felépítve; ez a fal alapzatánál hétszer olyan széles, mint tetejénél és alakja körülbelül a távoli keletre jellemző pagodaépítmény alakjára emlékeztet. A legutóbbi japáni földrengések alkalmával ezek a kísérletek beigazolást nyertek.

Az elpusztított helységek újraépítésére nézve Pater Alfani a következőket mondja:

— Először meg kell vizsgálni, hogy a különböző szerkezetek, mint például a vascement-, vagy a barakszerkezet, melyet már a Bourbonok idejéből ismerünk, milyen állapotban maradt meg. A legujabb amerikai vasszerkezet igen erős, csak az a hátránya, hogy a magasabb emeletekről lezuhzó omladék többnyire szétzuza a vasszerkezetet, amely azonban legtöbbször mégis igen erős ellenállást fejt ki. Mielőtt a rombolás után új építkezéshez fognánk, jól meg kell fontolni, hová építsünk s lehetőleg szilárd talajt kell erre a célra kiválasztanunk. Csuszamlós és sokféle kőzetből álló talajt lehetőleg mellőznünk kell. Az 1783-iki messinai földrengés azt a városnegyedet pusztította el, amely bár egyenletes és erősnek látszó, de nemrégiben kialakult földterületen épült föl, míg a domboldalon épült rész akkor is, most is sokkal kevesebbet szenvedett, mert erős gránit-kőzetet fekszik. Végtevére figyelembe kell venni az új építkezéseknél azt is, hogy egyes vidékeken a föld mindig ugyanazon irány felé szokott meginogni, azért ebben az irányban sohasem szabad házfalakat emelni. Ha Messinában és Reggioiban mindezeket a szabályokat szemmel tartották volna, a szerencsétlenség sokkal kisebb arányokat öltött volna.

A katasztrófa után.

A „Frankfurter Zeitung“ tudósítja, aki a rettenetes szerencsétlenség hírére Sziciliába utazott, a következőket írja onnan lapjának:

„A messinai borzalmas katasztrófa menekült-

jei, akik jobbra Catanában sereglettek össze, még most sem tudják megérteni, hogy az ő szülővárosukat miért akarja az a kiméltlen katonaság összelövetni és mészszel leönteni. „Calce sopra!“ (Mészre reá!) ez a katonaság jelszava és ezt a messinai menekültek olyan borzalommal és elkéséredéssel ismételtetik, hogy a „Calce sopra!“ előreláthatólag szálló-igévé válik.

Soha sem beszéltem még annyi emberrel olyan rövid időn belül, mint most az utolsó napokban a szállókban és kávéházakban, a kórházakban, a városokban, a praefektúrán, a postahivatalokban és a vasúti kocsikban egyaránt. Különösen a szerencsétlenség által sújtott menekültek tolongtak hozzánk, a sajtó embereihez.

A napokban borzalmas jelenetnek szem- és fültanuja voltam az egyik szállóban, ahol több milánói újságíróval beszélgettem a szerencsétlenség körülményeiről. Azt fejtegettem, hogy a catanai praefektus valósággal elvesztette a fejét a katasztrófa hírére, amelyről december 28-án már a reggeli órákban értesült. Jól tudta azt is, hogy a táviró-összeköttetés Róma felé megszakadt, miért nem táviratozott tehát Maltán és Londonon keresztül Rómába, ahol ebben az esetben már délben értesülhetek volna a rettenetes szerencsétlenségről és így hamarabb intézkedhetek volna. A milánóiak helyeselték szavaimat, a catanaiak azonban durván visszautasították az idegenek beavatkozását, akik, szerintük csak kritizálni tudnak. Most már a messinai menekültek is hozzánk csatlakoztak és panaszaikkal igazolták állításaimat. Egy idősebb uriember, akinek arca telve van karcolásokkal és zúzódásokkal, szomorúan mondja:

— Én millomos voltam és most alamizsnára szorulok, holott házamnak az a része, ahol pénzszekrényem áll, teljesen sértetlen maradt. Arra köteleztem magam, hogy tűzoltó-létrák segítségével néhány másodperc alatt legalább az értékesebb papírjaimat lehozom és ezt is megakadályozták.

Egy fiatalember ugyanezt a panaszt ismételte:

— A nagybátyám irásztala a ház egyik épen maradt részében volt az első emeleten, — mondotta. — Létrával könnyen hozzájuthattam volna és nem engedték meg.

Csüggedten mondotta el egy harmadik menekült, hogy Messina legnagyobb bazárja az ő tulajdona volt és raktárait megkímélte a földrengés, most azonban senki sem védelmezi azokat, előre pedig elzárták Messinát.

És egyhangulag jajgatnak, panaszkodnak:

— Mi lesz papírjainkból, okmányainkból, pénzeinkből, üzleti könyveinkből, ékszerainkből majd akkor, ha Messinát a mész egészen betakarja?

A mész! A mész! Ez az, ami agyukat teljesen elfoglalja és a valódi végpusztulást rajzolja előbük. És nem lehet előttük a fenyegető pestisveszedelemről beszélni, hiszen szinte kínzás számba menne, ha a szerencsétlenséget észszerű okokkal akarnák felvilágosítani az intézkedések célszerűségéről.

A szálló pinczére is közbeszólt ekkor és bocsánatot kért a figyelmen kívül hagyásért; azzal védekeztek, hogy a messinai szerencsétlenség híre még most is borzasztó hatást gyakorol reá. A panaszkodóknak azt tanácsoltam, hogy ügyvéd és közjegyző közbenjöttével már most állapítsák meg igényeiket, hogy a későbbi felszólamlásoknak elejét vegyék. Ezt helyes eszmének találták.

Másnap reggel vonatra ültem s Taorminába utaztam. A szakaszban mindenki halotthalovány volt az elsőrnyöködéstől; mert a „Tribuna“ egyik külön tudósítója olyan merész volt, hogy ostromozni kezdte a szicíliaiak fejtelenségét és azt, hogy a leggyorsabb dolgokban sem tudtak magukon segíteni, hanem mindent a kormánytól vártak.

— A gazember! Ha legalább a Szicilia becsületén elkövetett merényletért alaposan megbüntethetnénk.

Mikor a kedélyek egy kissé lecsillapodtak, egyik utas felsóhajtott:

— Messina oda van! Ez mindent megmagyaráz!

Egy másik így panaszkodott:

— Mi az élet?! Nyomorúság!

Egy harmadik hangosan olvassa ezt az ujságcímzet:

„Egy karabinerit megölt egy halottrabló.“

Most jutottunk a beszéd igazi tárgyához. A hőrtönből kiszabadult foglyok a legnagyobb hidegvérűséggel meggyilkolnak mindenkit, aki csak utjukba kerül, hogy ruhájával a rabruhát felecsérlhessék. A környék parasztjai, akik két napig nem érezték fejük fölött a törvény szigorát, üres zsákokkal jöttek s duzzadt zsákokkal tértek vissza falukba. Szicília és Nápoly egész csöveselke sergestül lepte el a sorsüldözött helyeket és a titkos betörő-szervezet vezetése alatt fosztogatni kezdte a romokat. Valaki ismét olvasni kezdte az ujságot.

Az egyik utitársunk felemlítette San-Francisco példáját, mely olyan gyorsan felépült romjaiból. Erre megszólalt egy tüzérkapitány, aki szemben ült velem a szakaszban:

— Ez nem történik meg Olaszországban, arról kezeskedem.

Mily keserűen hangzottak ezek a szavak! A tiszt azután bátyjára mutat, aki szintén a megmenekültek között volt. Ez egy kapukulesot húzott ki a zsebéből.

— A pinczém még épségben van. A tolvajok nem mehetnek be, de én sem. Teljesen tönkrementem! Mindig azt hittem, hogy földbirtok értékebb és biztosabb, mint a börzepapírok. Én ostoba! Most Giarrebe utazom, hogy gazdag rokonaimtól kolduljak.

Egy vonatvezető jelenik meg és segítséget kér a kapitánytól. Több ember jegy nélkül szállt be a vonatba s most azokat kell leszállítani. Tíz perc múlva a kapitány, akit igen kellemetlenül érintett a dolog, a zsandárokkal megtisztította a teret. A vonat tovább rohog. A kapitány azután egy olyan jelenetet beszélt el, amely méltó volna egy Montépin vagy Dumas tollára.

San-Priorato negyedben egy bátor mentő leereszkedett egy pinczehelyiségbe, ahol egy aggastyán és egy ifju feküdt. Mindkettő elkeseredetten harcolt azért, hogy kit mentenek meg közülök először. Az aggastyán megfojtotta az ifjut. A mentő átnyalábolta az öreg embert s mindkettőjüket felhúzták. Ebben a pillanatban a még ép fal összeomlott s az aggastyán összezuzott koponyával került a napvilágra.

Egy sebesültet lefektettek a szabadba. Az ember egy ideig üveges szemekkel bámul maga elé, majd hirtelen felugrott s hanyatt-homlok rohanna végig az utcákon belevetette magát a tengerbe.

Szembenülő utitársam azután a messinai polgárok cinikus magatartásáról beszélt.

— Négy napot töltöttem családommal éhezve és szomjazva a szabad ég alatt. Minthogy azonban senkit sem találtam, akire családomat rábízhattam volna, Cataniába vittem őket. És most hallom, hogy szökevénynek nyilvánítottak mindenkit, aki állomását elhagyta. Azt szeretném látni!! Két kötelesség előtt állottam. Mondják meg, melyik volt az erősebb?

Az Országos Segítő Bizottság akeziója.

Az olaszországi nagy katasztrófa áldozatainak felségélyezésére *Vasary* Kolos biboros herceg-primás, *Wekerle* Sándor miniszterelnök és *Kossuth* Ferencz kereskedelemügyi miniszter védnökségével létesült nagy bizottság kebeléből kiküldött végrehajtó bizottság *Szterényi* József államtitkár elnöklésével ma d. e. 12 órakor a kereskedelemügyi minisztériumban tartotta alakuló gyűlését. A bizottság tagjaivá felkértek Bernáth István orsz. képviselő, Dessewffy Arisztid képviselőházi elnöki tanácsos, örgróf Durazzo Károly alkonzul, a budapesti olasz főkonzulátus vezetője, Gerbeaud Emil gyáros, Hauszmann Alajos műépítész, műgyememi tanár, Hegedüs Loránt, a Gyárparosok Országos Szövetségének igazgatója, Herceg Ferencz, a Budapesti Ujságírók Egyesületének elnöke, Kornfeld Zsigmond főrendiházi tag, a tőzsde elnöke, Kuncz József, Lánzy Leó főrendiházi tag, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara elnöke, Márkus Miksa udvari tanácsos, az Otthon főtájkára, Poór Jakab, a Magyar Általános Takarékpénztár igazgatója, Rákosi Jenő főrendiházi tag, az Otthon

és hírlapírók egyesületének elnöke, gróf Szápary Pál főrendiházi tag, a Park-klub igazgatója, Szatmári Mór orsz. képviselő, a Budapesti Ujságírók Egyesületének elnöke és Thék Endre udvari tanácsos, gyáros.

Szterényi József elnöklő államtitkár az értekezletet megleghangu beszéddel nyitotta meg. Bejelentette a nagy bizottság megalakulását, amit a végrehajtó bizottság örömmel vett tudomásul. Egyben bejelentette a gyűjtés megindítására szolgáló felhívás elkészültét.

Felolvasták a felhívás szövegét, amelyet a bizottság általános tetszéssel fogadott.

Határozatba ment, hogy az összes főispánok felkértenek a vármegyei és az összes polgármesterek, a városi helyi bizottságok alakítására, amelyek a gyűjtést a maguk területén külön végezzék.

Gróf Szápary Pál indítványára az ország összes püspökei felkértenek, hogy január 21-én az összes templomokban gyűjtést rendeztessenek, a szicíliaiak javára és a szerenestlenség nagy horderejét a lelkesek a szószékről hirdessék, a gyűjtést pedig a templomban a helyi társadalom előkelő hölgyei által eszközöltessék; egyben megkerestetik a budapesti izr. hitközség, hogy ugyanerre a célra lehetőleg e hó 23-án az ország összes izraelita templomait illetőleg szervezzék az akeziót. Elhatározták továbbá, hogy január 25-én előkelő hazai és külföldi művészek közreműködésével az Operaházban nagy díszelőadás rendeztessék, amely célra gróf Apponyi Albert kultuszminisztert keresi meg a bizottság, míg az előadás rendezésére, valamint a január 26-án a Park-Klubban tartandó nagy hangverseny rendezésére gróf Szápary Pál és Dessewffy Arisztid bizottsági tagokat kéri fel.

Elhatározottat továbbá, hogy a bizottság felkéri gróf Batthyány Lajosné, hogy a fővárosi előkelő hölgyeiből álló külön bizottságot alakítva, rendeznének a Vigadó összes termeiben egy délutáni five o'clock teát, egyttal kiküldetett egy albizottság Herceg Ferencz, Márkus Miksa és Szatmári Mór bizottsági tagokból alakítva, hogy tegyenek javaslatot arra vonatkozólag, miképp lehetne az ország összes színházaiban és nagyobb mutatványhelyein a szicíliaiak javára egy és ugyanazon napon előadást rendezni?

A bizottság elhatározta Kuncz József indítványára, hogy felkéri a fővárosi összes kaszinók elnökségeit, hogy a maguk hatáskörében alkalmas módon segélymozgalmat kezdeményezni sziveskedjenek. A propaganda céljaira az Uránia-színház is megkerestetik, hogy előadás-sorozatot rendezzen Sziciliáról és Calabriáról, esetleg ujtassa fel a Sziciliát ismertető darabját.

Végül a bizottság megállapodott abban, hogy a nagybizottság összes tagjainak, valamint a helyi bizottságoknak számára gyűjtőleveket bocsát ki, és köszönettel vette tudomásul, hogy a pénz kezelésére díjtalanul vállalkoztak a Magyar általános takarékpénztár, a Magyar általános hitelbank, a Pesti magyar kereskedelmi bank és a Leszámitoló-és pénzváltóbank. A bizottság szükségesnek tartja felhívni a közönség figyelmét arra a körülményre, hogy az egész segélyakezió központja a kereskedelemügyi minisztériumban van, ahol a célra külön irodát rendeztek be. Tormay Géza miniszteri segédtitkár és Hazai Radó miniszteri fogalmazó vezetésével, akik minden felmerülő kérdésre felvilágosítással szolgálnak, az összes levelezéseket intézik és a pénzküldeményeket kezelik. A levelek, táviratok és pénzküldemények a szicíliai segélyező bizottság címére, Budapest, kereskedelmi minisztérium, intézendők.

Végül határozatba ment, hogy a bizottság felkéri az összes testületeket és hatóságokat és mindazokat, akik pénzüsszegek gyűjtését elvállalják, hogy a kezeikhez jutó összeget ne külön-külön küldjék el az illetékes olasz hatóságnak, hanem bocsássák az országos bizottság rendelkezésére, hogy Magyarország összes adakozása egy összegben legyen Olaszországnak átszolgáltatható.

Az ülés örgróf Durazzo Károlynak, az itteni olasz főkonzulátus vezetőjének kormánya nevében tolmácsolást és meleg szavakban kifejezett köszönetével végződött.

Legujabb hírek.

Milanó, január 9.

A „Frankfurter Zeitung“ tudósítója jelenti: *Weild* Frigyes, a Banca Commerciale fiókkintézetének vezetője a katasztrófa után Messinába utazott és öt napon át fáradozott, hogy megmentse a fiókkintézet pénztárát. Sikert is biztosságra helyezni a vasszekrényeket minden tartalmukkal. A bankigazgató a legnagyobb elismerés hangján nyilatkozik *Mazza* tábornokról. Jelentésében, melyet a bank igazgatóságához intézett, kifejti, hogy elsősorban a nagybirtokosok károsodtak, akiknek nagy áldozatokkal fog járni, hogy rengeteg kiterjedésű birtokaikat ismét megműveljék. Érzékeny kár érte a nagybirtokosokat azal is, hogy pénzüket nem bankban tartották, hanem odahaza. Így történhetett, hogy egy katoná egyetlen ház romjai alatt 300.000 líra készpénzt talált. Milliókra megy az a készpénz, amely a romok alatt van. A nagykereskedők kevésbé károsultak, mert a bor, déligyümölcs és egyéb kiviteli cégeknek nagy követeléseik vannak a külföldön. Ami végül a kiskereskedelmet illeti, azok ugyan elvesztették készleteiket, de a kár nem őket, hanem a szállítókat éri, akiknek az árukkal tartoznak.

Mazza tábornok táviratozza Messinából *Giolitti* miniszterelnöknek: E hónap 7-én hat embert élve huztak ki a romok alól. A holttestek eltemetését folytatják. A csapatok által talált értékneműket a polgári hatóságok rendszeresen lajstromozzák és Cataniába szállítják. Az értékek eddig öt milliót tesznek ki. Magánzemélyeknek megengedték, hogy a csapatok felügyelete alatt ásatásokat végezteszenek. Egyes lopás miatti letartóztatásoktól eltekintve, a városban rend van. A középületek környékét szigorúan őrzik. A vízvezeték ismét működik. A haditörvénytörések előtti tárgyalások ismét megkezdődtek.

Reggio di Calabria, január 9.

A közhivatalok épületeit mérnökök vizsgálják meg. A hivatalok és bankok majdnem összes okmányait és értékeit megtalálták. A postaminiszter intézkedett az elpusztult városban lévő postatakarékpénztárnál befizetett betétek visszafizetésének megkönnyítése iránt. Körülbelül 90.000 betevő van érdekelve. Mizzatelli tábornok elrendelte, hogy haladéktalanul barakkokat építsenek és e célból az összes Reggióban található építőanyagot összehordatta. Eddig számos tábori konyhát állítottak fel.

Genua, január 9.

A Campagna gőzhajó, amelyet napok óta hiába vártak és nagy késéssel tegnap érkezett meg, körülbelül 1000 sebesültet hozott. A kapitány beszéli, hogy utközben a menekültek között zendülés tört ki s ő kénytelen volt a fedélzet őrségét megketőztetni. Egyidejűleg a lázadó menekülteket kikutatta és arra a meglepő felfedezésre jutott, hogy 50 emberről sok aranypénz, nagyértékű ékszerek és drágaságok voltak, amelyeknek eredetéről az illetők nem tudtak számot adni.

Páris, január 9.

A „Newyork Herald“ kiküldött tudósítója a délolaszországi katasztrófa áldozatainak számáról a következő statisztikát állította össze: Messinában meghalt 108.000 ember, Reggio di Calabriában 31.000, Palmiban 4500, Miletóban 2300, Bagnarában 800, Villa San Giovanniában 3700, Pellaróban 3300, Zilában 2800, összesen tehát 156.400. Ehez jönnek a kisebb helységek áldozatai és Santa Eufémia 3000 halottja, vagyis összesen 160.000 halott. A sebesültek számát megközelítőleg sem lehet megállapítani, mert a katasztrófa vidékéről Palermóba, Nápolyba és Rómába szállították őket.

KÜLFÖLD.

A perzsa forradalom. Mint a távirati ügynökségnek Tebristből jelentik, *Szattar* khán elrendelte a sah asszerbeidsani birtokainak elkobzását. Híre jár, hogy hater az afgán hat ágyuval átlépte a határt és benyomult Seistan perzsi tartományba.

Színházi sikerek.

Minap este tájban a nagy körton a Vigszínház egyik kiváló művészeivel találkoztam. A művészek még volt néhány perc ideje, mielőtt az előadásra ment volna. Beszélgettünk a színpadi sikerekről. És a nézőtérén vagyok tanuja ama hatalmas hatásoknak, melyeket ezek a művészek estéről-estére a zsufolt házban keltenek. Nevüket emlegeti a színházba gyűlő publikum, az asszonyok rajongának érettük, a férfiak öltözködésüket, mozdulataikat utánozzák, a leányok sugva beszélnek róluk és viszont az asszonyművésznők toltettei a nőket készítetik az elsőrangú divat utánzására, a férfiakat hódolásra készítetik s egész társadalmi körökben sikkes és elegáns az ő gesztusuk, pózuk, beszédmódjuk. Az ő igazi művészi sikereik szerzik meg a rendkívüli általános népszerűséget és kedveltséget.

Csak hogy e miatt azt kell hiúni, hogy minden elérhető elérték s ennél többet nem kaphatnak.

— Mi lehet még az ambíciója? — kérdezem a művészt. — És vajon nem fásulnak el az által, hogy minden este biztosan számítanak ugyanazon eredményekre?

A művész gondolkodva válaszolt, de aképpen, mintha sokat fejtalkozott volna már ezzel a kérdéssel:

— Az ember neki fekszik a munkának. Ambíciójának határokat szabnak szerepei, melyek jórészt egy és ugyanazon csapáson haladnak. Mindamellott gondoskodnia kell, hogy minél tökéletesebbet alkosson. Az ambíciót lehet aztán aképpen magyarázni, hogy meg kell tartanom a pozíciót, a közönség előtt szerzett renommét, avagy esetleg, hogy a fizetésért megfelelő nyujtsak, me hogy a szerződés megújításakor bajaim legyenek és a direkcionának az jusson eszébe, hogy az eddiginél kevesebbet ajánljon.

— De hát — kérdezem — mi lehet több siker, mint minden estén a zsufolt színház publikumának hatalmas tüntetése.

— Siker, igen — feleli. — De az ambíciójának a fejlesztésére nem alkalmas. Az ambíció fejlődhetik, hogyha a színésznek új és új feladatokat juttatnak. Mily boldog lehet például az, aki a Magyar Színházban a törekvésért folytonosan izgató, a lelkét felforgató, képességeit kipróbáló munkához jut. Aki ott mostan a Hamletet játszza.

— De hátha az ilyen rendkívüli módon leginkább művészi és kevésbé általános feladat elvégzése nem mozgat meg annyira nagy rétegeket és nem férközik annyira hozzá az egész publikum lelkéhez? — kérdezem. — Avagy inkább száz embernek akar játszani.

— Nem száznak — mondja ő — hanem ha csak három embernek is, aki igazi műértő, ha csak három ember méltányolni tudja az ily vállalkozást, az a színésznek elég jutalom.

Rá kellett hagyni. Aminthogy csakugyan más az a siker, amelyiket kipróbált utakon haladva érnek el és más az, amikor új területük meghódítására indulnak.

*

Gárdonyi Gézának új darabjáról „A farsangi verebek”-ről, melyet a Nemzeti Színházban adtak, különböző vélemények kerültek nyilvánosságra. Egyik helyen bizonyos nagylelkűség hangján konstatálják a sikert és nem mondják meg, de éreztetik, hogy ezzel

tartoznak a kiváló írónak, aki becsületes lelkiismeretességgel munkálkodik java tehetségének felhasználásával, a magyar lélek közvetlenségének, a magyar elme okosságának művészi megfestésével. Másutt nem is takargatják, ellenben kiemelik, hogy Gárdonyi Géza kvalifikációi iránt tartozó kötelesség az ő alkotásait más mértékkel mérni és nemcsak akkor bírálni szigorubb mértékkel, amikor a legkitünőbbeket írja, hanem viszont más alkalommal szerzett érdemeit ide kell kapcsolni, hogyha kevésbé sikerült alkotással kerülünk szembe.

Tehát volt-e nagy siker, avagy csak siker jelzők nélkül, esetleg pedig tán nem is volt teljes siker? A kérdésekre megadják a választ az ezután következő előadások.

Egyelőre meg kell elégedni azzal a birrel, hogy a szerző, Gárdonyi Géza, összekülönbözött a színházzal, darabja egyik utolsó próbájáról eltávozott és a premiéren nem jelent meg, mivelhogy a színház nem respektálta az ő utasításait a darab rendezésénél.

Vitatkozhatnak felőle, hogy mi beleszólása van a szerzőnek a színháznál a maga darabjának előadásmódjára. Vajjon hogyha a művet átadta, ezzel talán lemondott minden más jogáról s a rendezést és az előadást teljesen a színházra kell bízni, avagy ellenőrizheti és kötelezheti a színházat, hogy darabjának minden mondatára nézve elfogadja az ő instrukcióit, mert ő tudja legjobban, hogy mit akar kifejezni.

Az én nézetem szerint a szerzőnek, pláne az ilyen kiválóan érdemes szerzőnek, nemcsak joga, hanem kötelessége is, hogy művének előadására nézve a maga szempontjait érvényesítse. Éppen úgy, mint hogyha egy regényt elad a kiadónak, a regénynek hibátlanul úgy kell megjelennie, ahogy az író írta, akképpen a darabért csak abban az esetben felelős a szerző, ha azt úgy adják elő, amiként ő kívánja. Egyébként a kevesebb sikerért, avagy a sikertelenségért nem a szerzőt, hanem a színházat terheli a felelősség; azonkívül, hogy a szerző éppen nem köszöni meg, ha rossz rendezéssel az ő renoméjét a publikum előtt megkárosítják.

Példákat láthatunk idegen színházaknál, amelyek jelentős irodalmi és művészeti sikereket érnek el. Ha közelbe nézünk, tudhatjuk, hogy Bécsben az „Ördög” próbáinál nemcsak szót fogadtak Molnár Ferencnek, hanem minden részletre megkérdezték véleményét és hálásan köszönték valamennyi utasítását.

Berlinben majdnem két hét óta ott idözik Bródy Sándor „A tanítónő” próbái miatt. A színház a legelőkelőbb hotelben szállásolta el, minden kényelméről gondoskodik, automobilon viszik a próbára és automobilon röpitik haza. Igazgatók, rendezők, művésznők és művészek parancs gyanánt fogadják minden utasítását és meghajolnak előtte.

*

De hát nagy különbség az: színházak, amelyek kiváló művészi színvonalon állanak és más a színház, ahol a művészet bürokratikus rubrikákba van szoritva és ahol olyan műveket is színi szoktak hozni, amelyek már előadásuk előtt megbuktak és amelyekben a rendező dolgozik a szerző helyett és a szereplők beszélnek ugyancsak a szerző helyett. Mivelhogy a szerző maga már ezélt ér azzal, ha neve a színlapra kerül és ha a köteles három előadás tantemjait megkapja, amihhez más téren tett szolgálataiért formál jogot.

Schönbrunnban tánczolniak.

Vasárnap van és az óra delet ütött. A schönbrunni császári palota egyik világos kis terméből „Don Juan” menüettjének édes kis hangjai szűrődnek ki. A kuleslyukon leselkedőt finoman stilizált, bájos kép tartja az ajtóhoz tapadva:

Hét fehérruhás kis leányka áll a fényes parketten. Ujjuk hegyével kecsesen fogják szoknyácskájukat s herezig ingadozással iparkodnak mélyen, nagyon mélyen meghajolni. Két-két hölgyike előtt áll egy-egy nyolezévesnek látszó fiucska, fehér matrözöltözetben. Ők is iparkodnak, nagyon iparkodnak, de hajh! a meghajlás nem sikerült. A táncztanító a zongoristát elhallgattatja. Pirulva, szégyenkezve néz a kis tánczársaság a tanítóra. Pedig ez nem is valami félelmetes mumus és mosolyogva magyarázza a hatéves Mária-nak:

— Miért fárasztotta magát, fenség, azzal az óriási nagy lépéssel! Hiszen csak pukkedlit kell csinálni, nem pedig pocolyát átugrani.

A gyermekek elnevetik magukat. A tanító jókedve elszlatta restelkedésüket, még a kis bünös Mária is velük vihogott. A zongora újra megszólal. Mariska iszonyuan iparkodik; nem több szerencsével, az igaz, de Van Hamme ur szemet huny és inkább ő maga is beáll kisegítőnek, mert hét hölgyre csak két gavallér jutna.

Tánczosnőjeül Elit választotta, aki korban legközelebb áll hozzá, amennyiben már tizenöt éves. Nagyon kényelmetlenül érzi magát a főhercegi bakfis, mert nemcsak a tanító előtt, hanem most már vele együtt kell tánczolni.

Anyira elmélyednek fontos és nehéz feladatokba, hogy nem hallották az ajtó nyilni. Látogató lépett be csendesen, észrevétlenül — a császár.

A tanító félbe akarta szakítani a leckét, de a nagypapa nyájasan intett, hogy csak folytassák, mert szeretne az unokái haladásáról meggyőződni. A terem egyik szögletébe húzódott és onnan gyönyörködött a váltakozó kedves jelenetekben.

Az uralkodó unokái minden vasárnap jélben gyűlnek össze tánczórára. Azelőtt hetenkint két tánczleckéjük volt, de a tananyag annyira felszaporodott, hogy most már nem jut az idejükből heti két óra. Pedig nagyon szeretnek tánczolni. Hogyne! Az ugrándozást melyik gyermek nem szereti? Aztán Van Hamme tanár mindig olyan tréfás. Olyan pompásan tudja a növendékeit produkálni! Megmutatja, hogy a kis Todor hogyan hajol meg, hogy a helyes Hedvig a pas-t éppen megfordítva csinálja. Az említett Todor nyolez, Hedvig tizenkétéves s úgy ök, valamint Ella, Gertrud és Mária, Mária Valéria főhercegnő gyermekei. A karácsonyi szünidő alatt Hubert főherceg is résztvett a tánczleckéken. Sajnos, félbe kellett szakítani, mert egy jezsuita-intézetben tanul s a szünidő leteltével be kellett rukkolnia.

A többi kis leány — akik hat, nyolez és tizenegyesek — gróf Seefriedné gyermekei, tehát a császárnak már szépunokái.

A schönbrunni palotában nagyon komoly jelentőséget tulajdonítanak a táncztanulásnak. Nem csupán arra fektetnek súlyt, hogy a kicsikék keringőzni, polkálni, gavotteozni megtanuljanak, hanem hogy szép testtartásra, könnyed mozgásra és fesztelenségre tegyenek szert.

A leckéknek mindig akadnak nézői s szükség esetén a „nagyok” is beállnak kisegítőnek. És Ferenc Szalvator főherceg is, gróf Seefriedné is nagyon vigyáznak, nehogy elhibázzák a lépést, mert hátha ök is kikapnának!

A legszorgalmasabban állit be a császár, akat Van Hamme bácsi az ő fura hollandus németességével „édes, édes, édes embernek” mond, ami kissé különösen hangzik egy olyan katonás uralkodóról, mint Ferenc József.

A császár szeretettel cizrogatja meg az unokáit és tréfálkózza mondja nekik:

— Ugy-e, mindent elfelejtettetek mult vasárnap óta?

Szereti a nemzeti tánczokat s különösen a Landler-t nézi gyönyörködő bólogatással:

— Ez a landler — jegyezte meg e napokban — igazán graciózus táncz!

Sorra kerül a többi is. Hogy Van Hamme bácsi a császárra is megtanítja a király unokáit, arról hallgat a krónika.

A SZEZÓN.

Még semmit se jelent, ha mindjárt azoknak is van igazuk, akik az új magyar irodalmat értelmetlennek és érzéstelennek mondják. Mindössze meddig lehet náluk ez az igazság? Meddig harszolhatnak könyveik, állásaik és ujságjaik érdekében, hogy teszem Ady Endre egész hatásából, három gazdagságos verses könyvből és a hitéből küzdéseiből, talentumából, valahonnan kivájnak három sort, aztán megint három külön sort, és hosszú belemagyarázásokkal, groteszk taglejtésekkel és kifigurázott torzításokkal rúszabadítják a neveltségüket. No bizony, meddig tarthat ez? Beethoven egtevívó zenéje is neveltség egy futam vakondtúrásából, csak akadjon olyan kiesi vakond, aki a turás alá befér. Legyen igazuk, legyen érthetően ez a gyönyörűség, küzdő új magyar irodalom, éppen ez az, legyen érthetően néhány megérkezett író ur előtt, akik már régen a maguk kiesi élményeibe gubóztak, akik fiatalok hatásokból, önmaguk előtt is kihazudott emlékekből élnek, s ezek szerint mérik a mával együtt liktető nagy nemzeti irodalmat. Már a gyerekkéret bizonyára alaposan helybenhagyták, ha bezárta fülét és szemét az utolsó évek tudományos eredményei előtt, ha nem hisz a mikroszkopban és nem tudja, milyen bogár a repülőgép. De az irodalom álljon meg az ő fiatalságuknál, s azok az érzékeny, világokat átértő és átérző poétalelkek nem a maguk egyéni ereje szerint fejlesztett, hanem ezeknek az uraknak valamikor épp oly forradalmi, de ma már bizonyára tökéletlen és csak az ő elmúlt erejükhez mért holt nyelven és rubrikázott gondolatkapcsolással fejezzék ki lelki küzdéseiket.

Az volna szomorú, ha nem lenne így. Ha az új magyar irodalom nem hogy átvinné, tovább fejlesztené, szükségképp tágitaná, s ahol elavult, hát igenis megtagadná a közösséget, hanem abba belefértne, azzal megalkudnék és minden egyéniségéről lemondana. Ha beérné vele, amit neki meghagytak, s ha nem akarná ezt a csöppnyi vagyont megszorítani. Ezért a nyereségért a magyar irodalmat-védőknek bizony vajmi keveset fáj a feje. Kinek-kinek a lelkiismerete szerint. Talán munkálkodtak ez előtt valamikor ők is, de ma már csak a helyeiket védik. Azt is úgy, hogy ott támadják a fiatalokat, ahol ezek nincsenek jelen. Tán még ez is természetes és érthető lenne, ha legalább irodalmi fegyverekkel tennék. De az olvasók nagy és tájékozatlan és éppen ezért az ő szavuknak hívó tábora elé úgy állítani a fiatalságot, mint hazafiatlan nemzetárulókat, erkölcsöt, nyelvet, „hazai kultúrát“ rontókat, a minden nagy és szép ellen lázadókat, — ez az, ami még ma lehet az érdekük, de soha sem lehet a joguk. Azek az „abszinttől beruggott“ fiatal fejek egy fejlettebb nemzeti kultúráért lázonganak, ezért munkálkodnak, tanulnak és dolgoznak. Hogy ma még elnyomva, félreértve, kenyér nélkül, sokszor kigunyolva, megrágalmazva és kiközösítve, hát ez csak azt bizonyítja, hogy valami nagy magyar átok, esodákban hívó hit, valami szívet, lelket elborító szerelem fűzi őket ehez az álomhoz, amelynek minden gyöttrő gyönyörűségét megtartják maguknak, az „igazságot“ pedig, a szomorú öregek igazságát átengedik az irodalmi diszgyűléseknek.

A pesti farsang régi és kedves vessző-paripája az ujságok alkalmi moralistáinak. Nincsen év, hogy újból és újból ne azzal a kedveskedő és keserű őszinteséggel küldjék tánczba a tánczos fiatalokat, hogy a kisaszony hófehér ruhájához a papa zaklatásának, megfeszített munkájának, adósságának és majdnem az egész család ramlásának veritéke tapad, hogy a kisaszony hiába áll oda a piaezra és hiába ölelgeti át karsu derekát az ismeretlen tánczosok légiójával, a házasságot mégis csak a telekkönyvi hivatalban kötik és szép rendbe leolvasott hozomány nélkül nem akad rigó, aki lépemenjen. A dolgok ilyenén állását mindenki látja s éppen ez adja meg a pesti farsangoknak azt a vad, elszánt és mulatós ízt, amely a sohse halunk határán túl a minden mindegy filozófiájáig eljutott.

De van egy szempont, amelynek kedvéért szívesen feláldozom az összes farsangi moralistákat. A fővárosban egészen elkülönítve és annak társadalmából kizárva egy nagy kaszt él, a szegényebb egyetemi hallgatók, hivatalnokok, fiatal kereskedők teljesen magára hagyott kasztja. Nem az egészen szegény diákokat értem, azoknál nincs farsang, csak nyomor és nélkülözés, hanem azokat a vidékről a fővárosba szakadt fiatal embereket, akiknek van ugyan egy régi frakkjuk, de már se pénzüik, se alkalmuk, hogy ezt a frakkot valahová fölvegyék. Csáládeket nem ismernek, s ha közéjük be is juthatnának, nem áll módjukban, hogy azoknak költségesebb szórakozásaiba a maguk hazulról hozott családias vágyát beilleszt-hessék. Színházba, jégre, koncertbe nem járhatnak, így nem marad számukra egyéb, mint a kávéház, az egyetemi könyvtárak megint a kávéház, az ifjusági körök és megint csak a kávéház. Ott pedig sem a maguk fajtájú leányokkal és mamákkal nem találkoznak, sem pedig a családias élet álmát ki nem elégíthetik. Ezekből a szegény fiukból lesznek aztán az esetlen, kivert emberek, akiknek nehézkes a kezejárása, rikoltó a mulatozása, akik, ha később bele is nősülnek a családba, többet a helyüket ott sem találják, mert olesó szerelmi emlékeik, kapucziar mellett eltöltött éjszakáik, kivertségük és az étellel szemben mindig védelmi állást elfoglaltságuk már régen elpáráztatta azt a derűs, finom, belátásos melegséget, amely az otthonok levegőjét teszi.

Ezeknek a fiatal embereknek jó a farsang. És jó az áldott szabadjegy, a kevés tánczos és a blazirt fiatalság intézménye. Azalatt a néhány vig hét alatt ezek a fiúk visszakapják régi rugalmasságukat, tisztességes, fehérbe öltözött lányok körül forgo-lódnak, mintha csak odahaza járnának falun, virágzó barackfák alatt husvétkor a kertben. A hónapos szobák eltöltött sötét nyomoruságát eltakarja a kivasaltatott frakk, a zene, a kacagás, ők jól mulatnak, ha a leányos apák százszor is tönkremennek ebbe a mulatságba. A lányos apáknak úgy is csak veszteni valójuk lehet.

Egészen apró gyerekkorom óta egyetlen egyszer sem éltem át oly közvetlenül a mesének és a mesélésnek benső és belülről előderengő hatását, mint a Magyar Színház Hamlet előadásának első felvonása alatt. A szerencsétlen királyfi, álmainak e néma fekete lovagja, a szerelméért és szerelmében összetört, deli virágzását sirató asszony, a

kegyetlen király — mintha csak a gyerekszebe tiszta, primitív, minden külső szomorúságától és gyötrelentől távolról védett, valami ősemberi bánatban a testtel együtt fogant érzése esendült volna át messziről gyenge üveghangon, mintha csendes, hőmezőktől világított téli alkonyatokon egy velünk együtt szepegő, dallamos asszonyi beszéd érzékítette volna teli képzeletünket ezekkel a csodás alakokkal. Shakespearenek a nagy mesélőnek magyarzó foliánsokba eltemetett és most új életre hozott hangja volt ez, mely az egész pompázó nézőteret, a mának dolgozó izzadt férfiakat és a mának mulató illatos asszonyokat visszaringatta a gyermekkor csodás idejébe. Shakespeare hatása volt, melyet a színház monumentális diszletezése és fiatalos merészsége ily klaszszikusán megérezkített. És ott ültünk meglapulva, a nagy mesélő szavával összeforrva és jött a mese és átkapta, magához ölelte ezeket a beteg, kiábrándult, emberi szíveket.

Azt hiszem, a szívek arany kulcsát a minden emberi szenvedést áthidaló és ezt a szenvedést felülről, mély magasságból csak ködös körvonalakban megmutató nagy, primitív mesék rejtik magukban. Apró emberek határolt apró szenvedése, a hétköznapiok kicsi drámái, kicsi emberi csoportokat ráznak fel, de a meséhez minden szív megtalálja a maga tövisutját, a mese odahajlik mindnyájunk fölé és legszebb altató dalunkat dudolja vissza.

Ilyenkor látom, hogy az étellel való nehez megküzdésünkben milyen messzire es-tünk magától az ételtől. Kikulturált szórakozásaink, látványosságaink, könyveink, szenvedéseink és szerelmeink vannak, aztán csak elénk toppan a fekete álomkirályfi, megtörik a váll a szerelmét szerelmében sirató királyi anyának, néhány nagy, ködösen szürke bástyafok és kívül vagyunk az életben, benne a rejtett, elsíratott gyerekkálmainkban.

Miklós Jenő.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Veszprém város képviselőtestülete ma Szeglethy polgármester elnöklétével rendkívüli közgyűlést tartott, amelynek egyetlen tárgya dr. Óvári Ferencnek, a kerület országos képviselőjének, a város kulturális és anyagi előhaladása agilis munkásságának ünneplése volt, abból az alkalomból, hogy a dr. Óvári elnöklété alatt működő színpártoló egyesület által létesített veszprémi állandó színházat holnap ünnepélyesen megnyitják.

TÁVIRATOK.

Francia tanácskozás Marokkóról.

Páris, január 9. Clémenceau miniszterelnök Pichon és Picquart miniszterek, valamint Liautey tábornok ma délelőtt tanácskozást folytattak, amelyen a marokkói ügyet tárgyalták.

EGYETÉRTÉS

szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 36. alatt van.

A szerkesztőség telefonja: 788.

A kiadóhivatal telefonja: 704.

Életmentés.

A züllött és büntetett fiatakoruak védelme.

Budapest, január 9.

Az a mozgalom, amely a bűnbe süllyedt fiatakoruak megmentését tűzte ki céljául, a magyarországi patronage-akció most jutott abba a stádiumba, amely a fejlődés legelejét jelenti. A patronage tulajdonképpen hazája Amerika, ott csirázta ki a modern büntető-jog ideáit, amelyek között a fiatakoruak kriminalitásaira vonatkozóak első helyet foglalnak el. A gyermek elhódította magának a huszad század társadalmának érdeklődését és amint megfigyelik a gyermek fejlődését, lelki életét, társadalmi és családi helyzetét, megkezdődnek a gyermek helyzetét javító szociális reformok is. Az új megfigyelések eredményeként új alapok emelkednek ki, amelyek a modern nevelés és legfőképpen a modern gyermekvédelem fölépül. Ez alól az irány alól a büntető-jog sem vonhatta ki magát. Európa talaján kihajt egy új tudomány, amely a kriminalitások társadalmi vonatkozásait kutatja (az u. n. kriminal-szociológia) és amely új intézkedéseket követel a büntetett fiatakoruakkal szemben. De amíg Európában ezek az intézkedések a régi keretek között mozogtak, addig Amerika egyszerre teljesen radikális intézkedésekkel lepte meg a büntetőjogászokat. A régi büntető-jog alapjait rázták meg azok az elvek, amelyek az amerikai intézkedések alapultak, mert hiszen sutba dobták a dogmatikát és társadalmi meg állami akciókkal akarták megmenteni a züllött gyerekeket. Európa sokáig berzenkedett az újítások ellen, de lassanként minden állam törvényhozásában tért hódítottak az amerikai eszmék.

Magyarországon a büntető-novella fogja életbeléptetni a fiatakoruakra vonatkozó állami és társadalmi intézkedéseket. Az 1910. évi január elsején hatályba lépő novelláris rendelkezések azonban egymagukban nem elegendők a fiatakoru bűnösök megmentésére. A társadalom munkájára van szükség, amely a patronage útján mentheti meg a fiatal lelkeket a szűz és nevelhet új embereket, új munkásokat a nemzetnek és a társadalomnak.

Ezt a patronage-munkát most szervezik. Munkatársunk fölkereste azokat a vezető embereket, akiknek legnagyobb részük van a szervezésben. Megkérdezte tőlük:

Vajjon miféle formában tartják lehetőségek a magyar társadalom részvételét a patronálási akciókban és milyen reményeket fűznek a mozgalom eredményéhez?
Ime a válaszok:

Rickl Gyula

miniszteri tanácsos; a büntetőügyi osztály vezetője.

A hazai patronage-ügy jelentős fordulópontra jutott a minap a Hazai Patronage Egyesületek Országos Szövetségének megalakulásával. Az Országos Szövetségbe eddig harminckét hazai patronage-intézmény lépett be. Az egyes patronage-egyletek már eddig is közhasznú tevékenységet fejtettek ki. Különösen az 1907. évben Pécsen tartott patronage-kongresszus óta sok történt ezen a téren. Így az Országos Gyermekvédő Liga egyéb felette üdvös működése mellett „Árpád Otthon” elnevezéssel új internátust emelt Szegeden, ezenkívül létesítette a treneséni és soproni intézetet és átvette az államtól a szőlői telepet. A felekezeti alapra szervekedett patronage egyesületek közül az Országos Katolikus Növendő Egyesület „Betánia Szeretetház” elnevezés alatt megnyitotta intézetét. Ugyanez egyesületnek Fischer Colbrie Ágost kassai püspök is

szikszói kastélyát száz hold földterülettel együtt átengedte a patronage céljaira.

A Lorántffy Zsuzsanna egyesület Peterditezei „Munka-otthona” megnagyobbodott. Az Országos Katolikus Patronage Egyletnek gróf Zichy Gyula pécsi püspök nádasdi nyaralóját engedte át. Időközben a Protestáns Patronage Egylet megalakult, az izraelita patronage egylet megalakulása ezidőztől folyik. Ezen országos szervezetek mellett egyes vidéki városokban, mint Kolozsváron, Kassán stb. nagyobb egyesületek és helyi patronage bizottságok alakultak.

A Hazai Patronage Egyletek Szövetségének az a feladata, hogy mindezen szervezeteket egyleti önállóságuk megővásával organikus egységbe foglalja és így a patronage nagyjelentőségű munkáját az egész országra kiterjedőleg egységesen lehessen irányítani. E társadalmi mozgalom különösen nagyjelentőségű a hazai büntetőjogi életre, amennyiben a büntetőjogi novellában foglalt új grandiózus intézmények, a feltételes elítélés és a fiatakoruakkal való bánásmód csak a társadalom tevékeny közreműködése mellett valósulhatnak meg. De e mozgalom jelentősége tulmegy a büntetőjog keretein és nagy szociálpolitikai fontossága, amennyiben a társadalom számos tagjának megmentéséről és a társadalomba való visszavezetéséről van szó. Az egyes patronage egyletek eddig is hasznos tevékenységet fejtettek ki, de igazi kifejlődéséhez az ügy csak most jutott, mikor állandó szervezetben fogjuk irányítani a segítség munkáját. Ezzel ugyszólván az egész magyar társadalom magára vette azt a nemzeti kötelességet, hogy a gyengék és az elnyomottak támogatója legyen.

Az 1908. december 17-én tartott közgyűlésen megválasztott az országos bizottság a társadalom minden rétegének bevonásával. Elnök lett Bellei Rickl Gyula, tiszteletbeli tagok: gróf Andrássy Gyula, gróf Apponyi Albert, Günther Antal és Széll Kálmán; alelnökök: Csárán István, gróf Edelsheim-Gyulai Lipót; bizottsági tagok: Angyal Pál, Balogh Jenő, Balogh Arnold, Basch Gyula, Berzevsky Jenő, Bernáth Géza, Bernolák Nándor, Bezerédj Viktor, Boda Dezső, Bosnyák Zoltán, ifj. Darányi Kálmán, Dessouffy Emma, Dötschall Alfréd, Erdősi Tihamér, Farikas Edith, Farkas Lajos, Fattinger Károly, Felber Arthur, Finkegy Ferenc, Fischer Colbrie Ágost, Friedmann Bernát, Friedmann Ernő, Gál Endre, Giesswein Sándor, gróf Hadik János, Horváth Dániel, Karsay Sándor, Kun Béla, Megyery István, Meskó László, Neumann Ámin, Papp Kálmán, Pekáry Ferenc, Rádl Ödön, gróf Ráday Gedeon, Rottenbiller Fülöp, Ronay Kamill, báró Rudnyánszky Béla, Ruffy Pál, Steffer Mici, Sándor Gerő, Szilágyi Arthur Károly, Szilassy Aladár, gróf Teleki Ferenc, gróf Teleki József, Törő Gusztáv, Vajna Károly, Varga Nagy István, Willick József, gróf Zichy János.

A patronage-munkának már a letartóztatás ideje alatt is megvan a maga közvetlen eredménye. A letartóztatott egyént erkölcsileg támogatja rabsága alatt a patronus; amikor pedig kiszabadul, a patronage valóítja a letartóztatott visszahelyezését a munkába és a szabad életbe.

A fiatakoruakra vonatkozólag a 15—21 éveseket részint az igazságügyi kormány, részint a Gyermekvédő Liga helyezi el. Mielőtt a novella életbe lép, az állam fizetett egyéneket fog alkalmazni (probation officer), akik a fiatakoru viszonyait kikutatják és ehhez képest esetenként meg fogják tenni az előterjesztéseiket az illetékes hatóságnak.

Ruffy Pál

miniszteri tanácsos, az állami gyermekmenhely igazgatója.

A patronage szervezésénél elsőrangú fontossága az a körülmény, hogy a társadalmi munka és védelem nem csak a büntetett fiatalokat karolja fel, hanem védjen és istápoljon minden olyan gyermeket, aki a pártfogásra rászorul. A társadalmi tevékenységnek itt karöltve kell járni az állami intézkedésekkel, amelyeket sok helyütt pótolnia kell. Az állam 15 éves koráig védi az elhagyott gyer-

meket; eddig az életkorig a gyermek az állam felügyelete és gondozása alatt áll. Ezt a gondozást a telepes-bizottságok végzik, akik a telepeken az ellenőrző felügyeletet a gyerekek fölött individualiter gyakorolják. A patronálási akciónak azonban itt nem szabad megállania. Minden bizottsági tag oltalmába be kellene osztani négy-öt gyermeket, akik a gondozásuk alatt álló gyerekekkel behatóbban foglalkozzanak és azokat tanácsosul, utbaigazítással, atyai jóindulattal támogatásuk még akkor is, amikor az állam levezi róluk a kezét és amikor a gyerekek pályaválasztásáról van szó. Mert hiszen, ha be is töltötte az a gyermek a 15-ik évét, amely rá nézve az állami védelem alól való fölszabadulást jelenti, még nem alakult ki az egyénisége, még nem fejlődtek ki a képességei és még nem szilárdult meg anyyira az ítélőképessége, hogy a maga belátása szerint képes volna pályát választani. Itt a patronusnak jut az a szerep, hogy megismerkedjék a gyermek egyéniségével, a vele való foglalkozás útján bizonyos lelki rokonságot hozzon létre maga és patronáltja között és a gyermek lelkét nemestítve, egyéniségét fejlesztve pótolja nála a züllött. Ilyen módon a patronaget minden olyan gyermekre ki akarnám terjeszteni, akit elhagyatottsága a társadalom pártfogására utal.

Ami a büntetett gyerekeket illeti, ezeknek a megmentése kétszeres életmentés. Az eltevélyedett gyerekek visszavezetése a tisztességes életbe ma nagyrésben a patronage-egyletek munkája. A patronage-munkát elsősorban az Országos Gyermekvédő Liga karolta fel, amely a züllésnek kitétt gyerekeket nevelőintézetben helyezte el. Különben örvendtes jelenség, hogy a patronage ügyével a hitfelekezetek is foglalkoznak már. Így megalakult a Katolikus Patronage-Egylet, amely a pécsi püspök áldozatkészégéből már be is rendezett egy gyermektelepet, míg a kassai püspök adományai a szikszói telep létesítéséhez vezettek. A protestáns patronage-egylet alapszabályait már kidolgozta és jóváhagyás végett a kormányhoz terjesztette föl, az izraelita patronage-egylet pedig most van alakulófélben. Reményünk lehet tehát arra, hogy a patronage-munka igazi társadalmi akcióvá fejlődik és hiszem, hogy közel vagyunk ahhoz a korhoz, amelyben — miként Andrássy belügyminiszter mondotta — nem is lesz lehetséges, hogy elhagyott gyerekek is legyenek.

Az a belügyminiszteri rendelet, amely (1907/60.000.) szerint az erkölcsi környezetben romlásnak kitétt, vagy züllésnek indult gyerekek az állami gyermekmenhelyek kötelekebe utaltatnak, már eddig is meghozta gyümölcsét. Ambar a menhelyek még nincsenek úgy berendezve, hogy a gyerekek fölött folytonos felügyeletet gyakoroljanak, mégis a gyermekvédelem terén már eddig is szép eredményeket tudunk fölmutatni. Bizonyosnak tartom, hogy a züllésnek indult gyerekek 60 százalékát megmentik a társadalom számára. Mindenesetre nagy súlyt fektetnek arra, hogy a menhelyből kilépő gyerekeket a patronage támogatja. A fiatakoru és patronusa közötti érintkezés jótékony hatása minden irányban mutatkozik a fiatakoru későbbi fejlődésében.

Balogh Jenő

a büntetőjog tanára a budapesti egyetemen.

Nagyon fontosnak tartom, hogy a magyar társadalomnak a szociális kérdések iránt érdeklődő rétegei a gyermekvédelem, illetőleg a züllésnek kitétt, illetőleg bünteselekményt elkövetett fiatakoruak patronálása terén támogassák a hatóságot ebben a munkájában, amely évek óta széles keretekben nagy odaadással és rátermettséggel folyik. A helyi és igazságügyi kormányok, a rendőri és igazságügyi hatóságok a maguk hatáskörében eddig is megtették mindazt, ami rájuk tartozik. A siker azonban ezen a téren csakis a társadalom nem hatósági elemeinek közreműködésére bízható.

Világszerte tapasztalják, hogy különösen nagy szükség van az oktatással és neveléssel foglalkozó körök, főleg a népiskolai tanítók és iskolaszék ellenőrző működésére. Ezek észlelhetik először az iskolakerülésnek, csavargás-

nak a fiatakoruak züllésének jeleit, amelyek — ha figyelmen kívül maradnak — szükség-szerűleg a fogház ajtajához szoktak vinni. Másodsorban az ipari és gyári vállalatok, vagy mezőgazdasági üzemek tulajdonosai gyakorolhatnak felügyelő, támogató, szükség esetén irányító és a rendes utra térítő munkát azon fiatakoruakra nézve, akiket gazdasági helyzetük vagy családjuk viszonyai már gyermek-éveikben a kereső munka terére lépni kényszerítettek.

A gyermekvédő- és patronage-egyesületek működő tagjai, valamint a fiatakoruak bíróságainak tevékenységét elősegítő nők és férfiak manapság is széles körben, és az esetek körülményeihez képest sok százféle változatban végzik altruiztikus munkáikat. Sok esetben elég, ha a rossz utra tévedt fiatakorut, akit a romlását okozó környezetből eltávolítottak és a becsületes munka útjára térítették és akit a bíróság szabadon bocsátott, kibékítik szüleivel és időnkint ellenőrzik, végzi-e iskolai kötelességét és megmarad-e a munka útján? Mások ki kell nyomozni a fiatakoru családi környezetét és életviszonyait és intézkedni kell aziránt, hogy a gyermek más környezetbe jusson, mint amelyben a züllés útjára tévedt. A javító és nevelő intézetekből való kihelyezés alkalmával munkát kell a fiatakorunak keresni és ügyelni kell arra, hogy korábbi rendes életmódjához vissza ne térjen.

Aki ezeken a tereken saját körében betölti azt a társadalmi kötelességet, melyet a sors számára kijelölt, a zemesak emberbaráti munkát végez, hanem a helyesen fölfogott önértékek parancsát is teljesíti és végzi azt a böles és hálás munkát, amely amellett hogy fiatakoruakat egy egész életre tart meg a becsület útján, a nemzeti erők megmentésének és növelésének a munkája.

BUDAPEST.

Kávéházi dolgok.

Az Odillonok, Girardik és Isten tudja, kik után Magyarország ismét szaporodott egy honpolgárral: Benedettoné, született Roselli Deborah Sárával, Náthán római polgármester unokahúgával. Önagysága kétségtelenül nagy nyereséget jelent a magyarságra, gondolom azok után, amiket erről a hozzánk térséről a lapokban olvastam. Önagysága, Roselli Deborah Sára kétséget kizárólag azért lett magyar, mert két napig tartó, huzamos itt tartózkodása után, annyira megszerette ezt a földet, kedves népével egyetemben, hogy ezt csak az állampolgári belételezéssel tudta kifejezni. Ezt olvasom ki abból az ujjongó heurékából, mely az ólombetűk sorából felém bömbölt. Milyen kitüntetés, milyen elismerése rokonszenvesen nagy nemzeti tulajdonságainknak és milyen szimpatikusan asszonyi dokumentálása a magyar faj vonzó erejének! Ezeket hallom a sorok között. És arra gondolok, milyen nekrológokat lehetne elsírni azokról a kizsákkadt, kikérgetett, el nem ismert, félreismert, meg nem értett, félrebecsült, agyonirigyelt és agyonintrikált, kikoplaltatott véreinkről, akik ezt a szép magyar földet, kedves népével együtt a faképnél hagyták, ha olyan igazán tudnánk sirni a vesztésben, amilyen igaztalanul tudunk örülni a nyereségnek, mely minden inkább, mint nyereség. Ezeket gondolom, miközben kihörpintem obligát éjszakai kapuczineremet, szomszédom pedig, aki már a cigarettánál tart, Benedettoné, született Roselli Deborah Sára önagyságát, Náthán római polgármester unokahúgáját dicséri.

Van egy színház hej, Budapesten, mely arról nevezetes, hogy több benne a színész, mint a publikum. Ugyanez a színház hej, arról is nevezetes, hogy nem produkálhat a világirodalom olyan jó darabot, melyet ők megbuktatni ne tudnának. Igaz, hogy nem is produkált ez a bizonyos irodalom

olyan rossz darabot, melyet előadni ne siettek volna, még jószerecsé, hogy megbuktatni ezt se felejtették el. Hejahujaj! Nem állapot ez az állapot, gondolták tehát nagy bölesen és siettek változtatni ezen az állapotban állapoton kevésbé bölesen. Ha nem is meglepően böleség nélkül. A nivót elvégre is lehetetlen felemelni — ez érthető — fel kell emelni tehát a helyáratokat — ami szintén nem érthető. Ezzel pedig elérték azt, ha már a publikum nem jön, legalább ráfoghatják a magas helyáratokra. Ezzel sem a nivónak nem ártanak, sem a színészek nem lesznek kevesebben, ellenben még kevesebben lesznek azok, — és ez nagy szó — akik szem- és fülszeme lesznek annak, ami ott fönn a rivalda előtt történik. Ez ugyan negatív dolog, de kulturdolog. És a Nemzeti Színházról ez is elég. Ha kevés is ahhoz, hogy sok legyen. Mert sok még az sem lenne, ha egy kicsit még, mondjuk duplájára emelnék fel azokat a helyáratokat! Elvégre, minden egy ember, aki ebbe az Augias-színházba nem jön, fölér azzal a sok emberrel, aki a másik színházba mégis csak el elmegy. Mert el-megy. Heja-hujajaj!

Ez azonban már határozottan eredmény. Új jelzést kapnak a villamosok. Lesz páros számú villamos, páratlan számú és számtalan villamos, illetőleg betűs, nagy betűs villamos. Az egyik a világért sem fog oda menni, ahová a másik megy és nem fog oda menni a harmadik sem. Mindegyik máshová fog menni, lehetőleg máshová, mint ahogyan te jámbor utazó közönség azt kikösködni fogod. Mert szép, határozottan szép és praktikus dolog ez az új jelzőrendszer és külföldön is bevált, mért nem válhatna be nálunk tehát? Bizonyos, hogy a régi jelzőablak csak arra voltak jók, hogy megőrülj rajtuk jámbor utazó közönség, amit méltóságos nyugalommal és hatványozott formában megtehetsz oh, ezentul is majd. Megtehetsz pedig annál inkább, mert hiszen az új jelzés mellett, megmaradnak a régi jelzőablak is és ha eddig oda mentél, ahonnan jöttél, most számokkal súlyosbitva oda fogsz menni, ha mindjárt Frankl Móricz is a neved és kilencz tagu számjegyeket is tudsz fejből szorozni, osztani és kivonni, ahová már elmentél akkor, amikor nagybetűsöd jöttél, átszállottál a páratlanra és oda értél, ahonnan a párossal akartál visszajönni. Természetes ez az eredmény, mégis csak eredmény, mért, amit nem tanultál meg eddig, nem fogsz megtanulni ezentul sem, ellenben meg fogsz tanulni szorozni, osztani, kivonni és összeadni, permutálni, variálni, kombinálni és integrálni, hatványozni, köbre emelni és négyzet-gyököt vonni, végül pedig gyalog elmenni oda, ahová eddig is gyalog mentél el, ha okvetlenül el akartál menni. S ha mindezért nem is kapod meg mindjárt a turista kvalifikációját nyájas utazó közönség, még mindig lehetsz derék és becsületes krokista, legutolsó esetben pedig matematika-professzori diplomával zsüri-taó valamelyik művészeti bizottságban, amihez, elvégre is, nem sokkal többet kell tudnod, mint ahhoz, hogy miként ne menj oda, ahová semmiesetre sem akarsz menni. S amiről ne is álmodj, hogy valamikor tudni fogod.

Nem tudom statisztikailag pontosan, hogy hány ember van Budapesten, akik hajléktalanul vegetálják végig nyomorult életüket. Hogy vannak sokan, sőt elegendő, azt tudom. Tovább nem is akarom a fejemet törni ezen, annál kevésbé, mert hiszen azok sem törnek, akiknek pedig egyéb dolguk sincsen, mint hogy ezen kontempláljanak s akiket elvégre is azért szerződtet, vagy tisztel meg a főváros közönsége, hogy ezt a műveletet tisztos koponyájukon és koponyájukban végre-

hajtsák. Tény azonban, hogy ezek az urak málé-pamuccsá rágták a lelkiismeretüket a fölött való aggodalmukban, hogy hát, hol is fog lakni majd a jövőben az a sok-sok állatkeri bennlakó, amelyek, pardon: akik, most kulturfeladatukhoz nem méltó vityillókban kénytelenek tengetni nagyra hivatott életüket? S a rágódást gyorsan követte a tett. Holnap, vagy holnapután pazar kéjlok állanak maj azt igen tisztelt sakálok, zebuk, pívianos és görények rendelkezésére, a kvártélylaly koszt és mosás is lesz és komfort á la Stellingen, hogy azon fog koldulni világéletében, Herr von Hagenbeck. Mondom minden lesz. A nagyra becsült gorillák, antilopok és tigris-bastardok olyan mentik fognak végigékezni, hogy szegény vágóhidra számt autohton-proletárjaink a tagló alatti utolsó sóhajukban is ezt a kiváltságos kosztot, a jólakottak és henyék társadalmának négy és több, esetleg kevesebb lábú kapitalistáit fogják átkozni. Dehát az élet folyása ilyen!... Ha emberek vagyunk, legyünk emberek és ne feledkezzünk meg az élő lényekről, akik ha már olyan szerencsétlenek, (vagy olyan szerencsések) hogy emberek nem születhettek, legalább úgy élhessenek, mint az emberek. És ne feledkezzünk meg a jelszóról, hogy: a kultura mindenek előtt!

Még az emberek előtt is.

Relle Pál.

Országos közkönyvtárhálózat.

— Értekezlet az Urániában. —

Budapest, január 9.

Az Uránia m. t. egyesületben ma délután félöt órakor egy irékből, tudósokból és könyvkiadókból álló népes értekezlet gyűlt össze, mely kimondotta, hogy egy országos közkönyvtár hálózatot fog létesíteni, azzal a nagyjelentőségű czállal, hogy a legújabb kiadványok, a tudományos és szépirodalom évi termelése a hálózat útján több ezer példányban eljusson minden valamirevaló községbe, miáltal egyrészt a művelődés határai az eddiginél fokozottabb mértékben kiterjesztessenek, másrészt az irodalom munkásainak és vállalkozóinak jövedelme természetes uton emelkedjék.

Az értekezletet Molnár Viktor államtitkár hívta egybe és nyitotta meg tervezete ösmertésével. A tevérlől az irodalom és a tudományos világ képviselői a meglegedés, sőt elragadtatás hangján nyilatkoztak, a könyvtárügy szakemberei, valamint a nagy irodalmi vállalatok meghívott képviselői pedig annak gyakorlati értékét és szerencsés koncepczióját dicsérték.

Az eszme újdonsága abban áll, hogy amíg az eddigi vidéki könyvtárak anyaga holt kincsnek tekinthető, amelynek gyakorlati hasznát ugyszólván senki sem veszi, legfeljebb évenként egy-két könyvbuvár és amíg a könyvtárak évi szaporodása eddigé oly jelentéktelen, hogy észrevehető támogatásban sem az irodalmat, sem az irodalmi vállalatokat nem részesítik, ezentul oly könyvtárakat kell alapítani, amelyek a legújabb könyvtermésnek éppen olyan biztos fogyasztói lehessenek, mint amilyen fogyasztó közönségre találnak ma az időszaki folyóiratok és az ujságok, amelyek 10—20—40 ezer példányban is elkelnek.

Ezek a könyvtárak helyre fogják állítani az egyensúlyt az ujság- és a könyvírás között, amely az utóbbi évtizedekben az utóbbi kárára megzavartatott és amit sajnos konstataálnak a legelső kiadócégek, valamint a legkiválóbb írók. Általános a panasz, hogy ma senki sem olvas és vesz könyvet, mindenki az aprópénzen megvehető ujságra veti magát, miért is az írók is főlaprúzi kénytelenek a tehetségüket.

Molnár Viktor eszméjének sarkpontja az, hogy a közönségre nézve az új könyvekhez való hozzáférhetést éppen olyan könnyűvé teszi, mint amilyen könnyen hozzáférhetni az ujságokhoz. Ebből a czélból mintegy kétezer új közkönyvtárt kell felállítani a vidéki városokban és községekben s mindegyik mellé egy könyvtár-egyesületet, amelynek tagjai alacsony tagdíjak fejében köl-

osonban megkaphatják és a lakásukban elolvashatják a könyvpiac legújabb termékeit. Így olyan községekbe és olyan körökbe hatolhatnak be és a tudományos és szépirodalom legújabb könyvei, amelyek eddig sajnósan voltak kénytelenek nélkülözni azokat, sőt nagyjából a híreket is alig hallották. Az új könyveket a kiadók leszállított áron és hitelbe fogják megküldeni, minden községbe olyat, aminőt az ottani egyesület megrendel. A könyvtár a könyvek árát azután részletekben törleszti a tagdíjakból.

Az íróknak természetesen nem lehetett kifogásuk ez életrevaló terv ellen, a kérdés csak az volt, miképpen fogadják a kiadók? És általános meglepetésre, az Athenaeum, a Franklin, a Lampel Róbert, Singer és Wolfner, Hornyánszky Viktor stb. cégek igazgatói és tulajdonosai némi fölvilágosítások kérése után, amit nyomban megkaptak, kijelentették, hogy a terv megvalósításába minden állami vagy hatósági biztosíték nélkül belemennek, azt jó üzleti alapnak tartják, s pár nap alatt kidolgoznak egy prospektust, amely szerint a könyvtárhálózat szervezésében s a létesítendő könyvtáraknak új könyvekkel való ellátásában résztvenni hajlandók.

A kijelentés után az országos könyvtárhálózat létesítése biztosítottak tekinthető s a mai naptól kezdve az irodalom munkái előtt egy aera nyílik meg, amelyben ezután nem a könyvespolcok, hanem a nagy közönség számára fognak írni és dolgozni. A művelt ember pedig, ha még oly szerény viszonyok közt, bármely leejtett zugában éljen is a hazának, benne fog élni a legújabb eszmégramlatokban.

Az ülés lefolyása a következő volt:

Az Uránia Tudományos Egyesület helyiségében Molnár Viktor közoktatásügyi államtitkár elnöke alatt anketát tartottak a népkönyvtárak felállítására ügyben. Az értekezleten dr. Giesswein Sándor országgyűlési képviselő, dr. Erődi Béla tankerületi főigazgató, Fejérfalvy László egyetemi tanár, a Nemzeti Múzeum igazgatója, Szűcs Károly min. oszt. tanácsos, Pekár Gyula író, dr. Szűcs István, Sebásty Károly főgimnáziumi tanár, Déry Gyula, az Uránia elnöki titkára, továbbá több nagy fővárosi könyvkiadóvállalat képviselője vett részt. Herczeg Ferenc táviratilag mentette ki távolmaradását.

Az államtitkár megnyitva az értekezletet, üdvözlö az megjelenteket és hosszabb beszédben ismerteti a népkönyvtárak felállításának célját. Utal arra, hogy az irodalom népszerűsítése csak a népkönyvtárak felállításával lehetséges. A mai értekezletnek — úgy mond — az volna a feladata, hogy állapítsa meg, milyen uton vegyük kezünkbe ezt az ügyet; legjobb volna kidolgozni egy népkönyvtár-szabályzatot, a könyvkiadók részéről pedig egy kikölesznöz szabályzatot kellene összeállítani.

Ferenczi Zoltán megemlíti, hogy a múzeumok és könyvtárak országos egyesületének tanácsa már állított népkönyvtárakat több helyen. Kérde, hogy ezen újonnan felállítandók, ezekkel párhuzamosan fognak-e működni.

Molnár Viktor kijelenti, hogy ahol már van, ott nem állítanak. A mi könyvtáraink nemesak a nagyközönségnek nyújtának előnyöket, hanem a könyvkiadók és az íróknak is, mert a munkák nagyobb számban jelennek meg, mint eddig. Ajánlja, hogy bozássanak ki felhívást ilyen könyvtárak szervezésére.

Dr. Giesswein Sándor orsz. képviselő örömmel üdvözlö az eszmét s azt ajánlja, hogy kétféle könyvtárat állítsanak fel és pedig úgy, hogy a városokban a könyvtárak több tudományos munkával legyenek felszerelve, míg a falvakban, ahol a kulturális élet nem fejlődött oly magas nivóra, inkább népies munkák álljanak az olvasó közönség rendelkezésére.

Fejérfalvy László, a Múzeumi Könyvtár igazgatója szólalt fel ezután és elmondta, hogy a Múzeumok és Könyvtárak Országos Egyesülete három típusú népkönyvtárat állított fel, még pedig 500, 1000 és 2000 korona értékben.

Pekár Gyula szintén melegen üdvözlö az eszmét.

Ransburger Viktor, Wolfner, Gárdos és mások alálásaikban kérdést intéztek a könyvkiadók nevében az iránt, hogy miként garantálják azt, hogy legalább az önköltségi előállítás a könyveknek megtérül.

Végül Molnár Viktor államtitkár megjegyzi, hogy a szűkebbkörű bizottság jelentésének beérkezése után az értekezletet újból egybe fogja hívni.

Sztrájk az Operában.

— Saját tudósítoinktól. —

Budapest, január 9.

Eszteendő óta vajudik már az Opera karszemélyzetének fizetési kérdése, amely ma végre nyílt elégedetlenségben tört ki. Az elégedetlenség közvetlen oka most az, hogy a karszemélyzet az idén nemesak a megígért fizetésrendezéstől, hanem a rendes drágasági pótléktól is elesett. Most elsején is voltak ugyan fizetésjavítások, de azokban csak a magánénekesek, továbbá a zenészek egy része és a munkásszemélyzet részesültek. A karszemélyzetet ez a mellőzés nagyon elkeserítette, mire tegnap este 46-an összegyűlekeztek, ahol megbízták Kocsis Gyulát, Gyárfás Bernátot, Csillag Lipótot és Moór Pált, hogy mint a karszemélyzet teljhatalmu megbízottai, intézzenek memorandumot Mészáros Imre igazgatóhoz a karszemélyzetet ért sérelem ügyében. A bizottság eleget is tett a megbízásnak, tegnap este a beteg igazgató távollétében átadta a fölterjesztést Vidor Dezső titkárnak, amely beadványban felsorolják a karszemélyzet panaszait s e hó 9-ének délutáni hat óráját jelölték meg követeléseik teljesítésének végső határidejéül. Ha kívánságuk eddig az ideig nem teljesül, a „legradikálisabb eszközöz folyamodnak“. A karszemélyzet memorandumát Vidor Dezső titkár esütörtökön este küldte el Mészáros Imre igazgatónak, aki betegesen fekszik lakásán. Az igazgató ekkor a titkár útján magához kérte a kar megbízottjait, hogy velük tárgyalásokba boesátkozhasson. A megbízottak tegnap este kilenc óra után meg is jelentek az igazgató lakásán és előszóval is elmondták igényüket.

Mészáros igazgató a megjelentek előtt kijelentette, hogy ezt a fontos kérdést ilyen hirtelenül elintézni nem lehet, de megkülönböztetve sincsen fölhatalmazása és a minisztérium álláspontját sem ismeri. De még abban az esetben is, ha a követelések kielégítésére szükséges összeg rendelkezésre állana, technikai lehetetlenség lenne az általuk kitűzött határidőre teljesíteni a karszemélyzet kívánságát. Arra kérte tehát a megbízottakat, hogy várjanak türelemmel egy-két napig, hogy ideje legyen a minisztériummal a kérdés fölött tárgyalásba boesájtkozni. Egy-két nap múlva mindenesetre érdemleges választ ad és addig is kéri őket, hogy ne nyuljanak radikálisabb eszközözkhöz és ő mindent el fog követni, hogy a karszemélyzet követeléseinek a minisztériumban érvényt szerezzen.

A megjelent megbízottakat ez az ígért nem elégítette ki és kijelentették, hogy ők már eleget vártak eszteendő óta, tovább tehát nem hajlandók elodázni e rájuk nézve nagy fontosságú kérdés elintézését. Közölték az igazgatóval azt is, hogy ha ma délután hat óráig követelésük kielégítést nem nyernek, akkor a karszemélyzet ma nem dolgozik.

Mészáros Imre a helyzet nyomása alatt fölkereste ma délelőtt Molnár Viktor államtitkárt, aki azonban az igazgató előterjesztésére azt felelte, hogy gróf Apponyi Albert miniszter nélkül, aki pedig minisztertanácsban van, mit sem tehet. Mészáros igazgató erre elment Kossuth Ferenc lakására, ahol a miniszterek tanácskozáson voltak együtt. Gróf Apponyi Albert, mikor a dolgok állásáról értesült, Mészáros igazgatónak ceket mondotta: Így nem megy a dolog! Tessék a személyzetnek visszavonni a memorandumot, mert csak akkor boesájtkozhatunk tárgyalásokba.

Mészáros igazgató közölte ma este hat órakor a karszemélyzettel a miniszter választát, amit azonban a kiküldöttek nem vettek tudomásul és kijelentették az igazgatónak, hogy a mai előadásban már föl nem lépnek. „Carmen“ mai előadása már tényleg a karszemélyzet részvétele nélkül folyt le. Alszeghy főrendező be is jelentette ezt az előadás előtt, kérve a közönség elnézését. A főrendező szavai után egy hang a karzaton, a karszemélyzetet éltette. Az előadás közben zavartalanul folyt le. A sztrájk miatt azonban a holnap, vasárnapra hirdetett „Rigoletto“ előadása szintén elmarad és helyette olosó helyárrakkal, bérlétszünetben „Jancsi

és Juliska“ mesepera és a „Törpe gránátos“ című ballet-egyveleg kerül színre.

Nagyon valószínű, hogy a holnapi nap folyamán új tárgyalások fognak kezdődni a sztrájkoló személyzet és az igazgatóság között, amelyek meg-egyezésre is fognak majd vezetni.

UJDONSÁGOK.

Gyermek könyvek.

* * *

... Csak bánatból síró, busuló gyermeket ne kellene látnom soha!

Valami mondhatatlanul szomorú, valami siváran leverő van abban, amikor egy kicsi gyermekreza kiül a fájdalom öreges vonása és a tiszta, nevető szemeket a könyvek fátyola homályosítja el.

Nem a pajkos, csínyen ért, nem a megbüntetett gyermek sírását értem. Nem is azt, akit játék között rakonozatlauabb társa megrikatott; az olyan síró gyermekről beszélek, akinek kicsi szívet emberi szenvedés szoritja össze. Akinek gondja, lemondása, valóságos szomorúsága van. Szóval az gondolom, akit az élet szele megérintett. Meg lehet az olyan síró gyermekrezaot úgy különböztetni a többitől, mint a rügöző lomb gyöngye, világos sárgába hajló szinét az ősz rozsdarót hervadásától.

És nekem elszorul a szívem keserű, lázongó panaszszal telik meg a lelkem, valahányszor az élet tarka vásári sokadalmának áradata egy-egy olyan szomorúan, öregesen síró gyermekrezaot előmbé vet.

Eszembe jut a magam csalódások nélkül való napsugaras gyermek ideje. Milyen boldog-boldog gyermek voltam én, akinek nem kellett soha semmiről lemondania. Hogy elkísért engem ennek a felhőtlen, aranyos boldogságnak tiszta kékje egész életemen át! El a sötétség napjaiba, a lemondások nehéz óráin túl, a fizetetlen hónapos szobák otthontalanságába, onnan ki az életbe... az életbe...! Mindig, mindenüvé! És ha jöttek azok a szeretet nélkül való karácsony éjszakák, amelyeknek se karácsonyfája, se jóleső pattogó kandallótüze, még csak barátsága, zöldernyős, fehér lámpavilága sem volt, milyen édes, esöndes szomorúságom volt nekem, a sötét, hideg idegen szobában vissza idézni az elmúlt boldogságokat és elfeledni ebben a szelid szomorúságban hideget, sötétet, idegen szobát, idegen embereket és átélni újra, nyitott szemekkel megálmódni az eltemetett, az elélt, a soha többé vissza nem térő boldogságokat...

De jó is annak, akinek volt jó, szép, tiszta, boldog gyermekesége! Én oda nem adnám az enyémmek emlékeit semmi sikerért, semmi diadallal megállt küzdesnek minden boldogságáért és semmi szenvedés édes visszatalálódásáért.

Ugy gondolom most... Hogy az ember születik és megéli egy gyönyörű, tiszta otthon sok jószágát... Abban a jó otthonban minden csak jó, csak tiszta; az emberek mind drágák és szeretik egymást... És ettől olyan jó, olyan tiszta és olyan szeretetteljes lesz az ember szíve. Egyszer aztán mind ez a szépség és jószág összeroppan. Azon a napon csuf szürke idő van és esik a hideg, borzongatós, kegyetlen eső... Aztán nem is sütt egy ki többet a nap soha. A nagy udvar füve soha többé nem olyan zöld; a kerti ut homokja soha nem olyan gyémántosan csillogó s a pulykák sem ismerik a kis fiukat, soha többé olyan jól, mint az árokparton, ahová a kis fiúk a tiz órai zsiroskenyeret elkölteni telep-szenek... És bent a világos, tiszta, nagy szobában is olyan hideg, visszhangos világ van... Sehhol... sehol a régi melegség többé! Pedig talán csak egy... csak egyetlen egy drága valaki ment el... valahová...

Aztán él az ember tovább valahogy... ugy, ahogy lehet... És szép fényességek rendre elhomályosulnak... ott bent a szivben. Előbb csak kicsi, piszkos megalkuvások jönnek... Minck magyarázom, hogy me-

lyikek?! Azok az emlékek, amelyekre karácsony éjszakáján lángba borul a hímlok és könyvelő a szem, ha véletlenül megélednek. Aztán az is elmarad lassan. A pirulás! Az ember szíve végleg megkeményedik a sok czudarságban. És akkor, amikor szomorú konokságában azt hiszi, hogy a kegyetlen élet minden sarán, minden szennyes megaláztatásán keresztül gázolt, amikor azt hiszi már, hogy semmi sincsen a lelkében emlékek, ami be ne szennyeződött volna, amikor minden szenvedés mellett közönyösebb tud elmenni az ember, mert nekem sincs vetve rózsaszíj... akkor egyszerre szembejő velem a csendes, keserves igazi zokogásban öreg gyermekarc és élesen, brutálisan belevág ebbe az én megkövesedett rossz szívembe a fájás...

... Mije fáj annak a szegény, kicsi öreg embernek? Bundácskaja nincs-e, vagy a fényes kirakatablak elől ránezigálta el vágyakozó kezéskéjét a koldusnyomorúság? Beteg? Az anyja halt meg? A tündérszép komédia ház csodaira nem került ki a fényes fizkrajcáros? Mit tudom én! ... Mit tudom én! ... De miért kell gyermeknek szenvednie, miért kell gyermekszívnek a lemondást megismernie? ... Miért?! Mikor ad a kis szívet még ki se készítette az élet. Mikor az még boldog se volt és nem is lesz soha, mert túl az első elboruláson nem ismerik öhbé a pulykák sem a kis fiukat, kint az arkonparton...

Garvay Andor.

NAPIREND. Naptár. Vasárnap, január 10.
— Róm. kat.: c. 1. Vilmos pk. — Prot.: C. 1. Pál, Vilmos. — Görög-orsz.: decz. 8. E. Több. a. v. — Zsidó: Teh. 17. — A nap két reggel 7 óra 48 perczkor, nyugszik d. u. 4 óra 27 perczkor. — A hold két este 8 óra 28 perczkor, nyugszik d. e. 10 óra 10 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak.
A Képzőművészeti Társulat téli nemzetközi kiállítása nyitva 9—3-ig. Belépőj 1 korona. — A Halhíkiállítás megnyitása a Nemzeti Szalonban. — A Műhelykiállítás az Uránia Kigye-téri szalonjában nyitva 9—1-ig. — Belépőj 20 fillér. — Az Új Művészeti Szalon (Keeskométi-utca 3.) nyitva egész nap. Belépőj nincs. — A Könyves Kármán Nagymező-utcai Szalonja rendezés miatt zárva. — Rembrandt-kiállítás a Nemzeti Szalonban nyitva 1—2-ig. Belépőj nincs. — A N. Múzeum összes terei nyitva 9—12-ig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva 10—2-ig. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva 10—1-ig. — Az Iparművészeti Múzeum nyitva 9—1-ig. — A Történelmi Képesarnok nyitva 10 órától fél 2-ig. — A Földtani Intézet Múzeuma nyitva 1—1-ig. — Az aquineumi múzeum nyitva egész nap. — A Techn. Iparmúzeum nyitva 9—1-ig. — A pedagógiai könyvtár nyitva 9—12-ig. — Az Erzsébet Múzeum nyitva 9—12-ig. — A Fővárosi könyvtár nyitva 9—12-ig. — A többi múzeum és nyilv. könyvtár zárva.

NAPIREND. Naptár. Hétfő, január 11.
— Róm. kat.: Barangó. — Prot.: Melánia. — Görög-orsz.: decz. 29. Apró Szent. — Zsidó: Teh. 18. — A nap két reggel 7 óra 47 perczkor, nyugszik d. u. 4 óra 24 perczkor. — A hold két este 9 óra 28 perczkor, nyugszik d. e. 10 óra 32 perczkor.

— Az „Egyetértés Vasárnapja“ ezen a héten a földrengés által elpusztított dél-olasz városokról közöl képet. Bemutatja a rombadólt helyeket a földrengés előtt és után, képet adva a hihetetlen katasztrófáról, amely Olaszországot sújtotta. Az első oldalon adjuk Messina látképet, továbbá a tengerparti városrészt, amely teljesen összeomlott és a tengerbe zuhant. A kikötőről fölvett képünkön még békésen hímálózó esolnakok látszanak szorgalmas emberekkel, akik nem sejtik, hogy milyen veszedelem szakad rájuk. Ugyancsolyen békés képet mutat két másik messinai képünk: az egyik egy külváros tengerpartja, a másikon egy szép nyilvános kut látszik. A többi elpusztult helyről is van fölvételünk. Így Taormináról, Mineoról, Reggióról. Mind a pusztulás előtt készülték. Szomorubbak azok amelyek már csak a rombadólt lakóhelyeket mutatják. Messina, Reggió romokban, sebesültek szállítása stb. Három érdekes képünk van az újabb szervezett országos bűnügyi nyilvántartó hivatal helyiségeiről, négy arcképünk a vezetőket mutatja be. Végül hozzuk a székesfehérvári rablógylkosság szereplőit. A

szövegrészéből kiemeljük *Urai* Dezső ötletes tárczáját és *Gegus* Dániel rendőrkapitány érdekes cikkét az országos bűnügyi nyilvántartó hivatalról.

— **Kossuth Ferencz betegsége.** *Kossuth* Ferencznek, a még mindig betegen fekvő kereskedelmiügyi miniszternek állapotában tartó javulás állott be, úgy, hogy alkalmasint rövid időn belül felkelhet az ágyból. *Kossuth* Ferencz a Budapesti Tudósító értesülése szerint teljes felgyógyulása után — előreláthatólag e hó vége felé — Bécsben kihallgatáson szándékozik megjelenni a felsége előtt. E kihallgatáson a miniszter köszönetet fog mondani a királynak a betegsége alatt állapota iránt tanúsított érdeklődésért.

— **Schlieffen tábornok ezikke.** A „Petit Parisien“ ma beszélgetést közöl Schlieffen tábornokkal a „Deutsche Revue“-ben megjelent cikkéről. Gróf Schlieffen azt mondta az újságíróknak, hogy cikkével nem volt semmi különösebb célja és szándéka s azért írta meg, mert *Fleischer*, a folyóirat kiadója unszolta.

— **Tévedés azt hinni.** — mondotta gróf Schlieffen — hogy mikor az általános politikai helyzetről sivár képet festett, azzal meg akarta nyerni Németország közvéleményét a felémelt katonai követelések számára. Cikkemet megírtam, de senkit nem kértem. Ez a cikk a nagyjelenség számára íródott, amint-hogy katonabernek semmi újat sem mond s igaza volt Langlois tábornoknak, amikor azt mondta, hogy cikkem banális. Ha mégis érintetem nagy vonásokban a politikai helyzetet, azért történt, hogy tárgyamuk háttere legyen. Lehet, hogy irányom módját némelyek megdöglőtlannak tartják. Katonaember járatlan a politikai kérdésekben s lehet, hogy e cikkemben ügyetlen politikusknak bizonyultam, éppen azért a leghatározottabban kijelentem, hogy egyetlen államat sem akartam megsérteni azok közül, amelyekről cikkemben említést tettem.

A cikk névtelenül jelent meg és nem szólt a nemzetközi sajtónak. A császár nem tölem tudta meg, hogy ki a cikk szerzője, valamint arról sincs tudomásom, hogy miért olvasta fel cikkemet a császár a tábornokoknak, mert hiszen azok számára az semmi újat nem tartalmazott.

— **Főhercegi vadászatok után.** *József* főherceg és *Augusta* főhercegné ma visszaérkeztek a kisjenői vadászatról; kíséretükben voltak *Libits* Adolf udvari tanácsos, jószágkormányzó és *Roskoványi* Dezső százados, szolgálattelvő kamarás. A második ciklus kétnapos vadászatán részt vettek báró *Révay* Simon, gróf *Zichy* István, báró *Vécsey* Miklós, *Mujár* vezérkari őrnagy és *Keltz* Gyula is. Az öt napon át tartó első és második ciklus vadászata, amelynek első részében részt vett *Ferencz Ferdinánd* főherceg trónörökös is, fényes eredménnyel záródott le, amennyiben nem kevesebb, mint tizenegyzérszáznegyvenhét darab apróvad került terütekre.

— **A német császár és a spiritiszták.** A németek jóízűeket nevetnek mostanában *Egbert Müller* nevű spiritisztán, aki röpiratban megírta *Vilmos* császárnak a spiritisztákhoz és a szellemekhez való viszonyát. A spiritiszták elmondja, hogy a császár egy alkalommal egy médium részecskéjét kerítette valahogyan hatalmába, amelyet őrája fedelő alá zárt be. A császár egyike a legbuzgóbb spiritisztáknak — írja tovább Müller — és éppen ezért a transzcendentális világ lakói előtt nagy tiszteletben áll. Az egyik szellem nyilatkozott is róla: A szellemek véleménye az, hogy a poroszok jelenlegi uralkodója erős, hatalmas, tetterős ember, aki alkalmas arra, hogy a németiség uralmát a régi császári idők fényében megújítsa és uralkodója legyen egy olyan hatalmas keresztény birodalomnak, amelynek ura csak az Istennek tartozik felelősséggel.

— **A drenovai affér.** Fiume egyik külvárosában, *Drenovában* a katolikus templom, mely a város tulajdona, még mindig zárva van. A hívek nem járnak templomba és a temetések és keresztelések nál máshonnan hívnak papot. Tegnap a Terzi viláiban szabad ég alatt egy elzárt állítottak fel, és az előhívott káplán két újszülöttet keresztelt meg nagy néptömeg jelenlétében.

— **Nagybeteg tudós.** *Joannovits György*, volt közoktatásügyi államtitkár, az európai nevé nyelv-tudós, a Magyar Tudományos Akadémiának tiszteleti és legidősebb tagja nagybeteg. A nyolczvannyelezesztendő öreg urat, aki egész életében egészséges volt, az őszszel, november hónapban hirtelen támadta meg a betegség. Prágában járt látogatásban rokonainál s ott fekélyes daganat keletkezett az arcán. Még a cseh fővárosban megoperáltatta magát és a műtét után, amely jól sikerült, hazajött. De erőt vett rajta az aggkori gyengeség s kénytelen volt ágyba feküdni. A közelmúltban tüdőgyuladást kapott, s ez a veszedelmes betegség teljesen kimerítette, úgy hogy fölgyógyulásához igen kevés a remény. A nagybeteg tudós Király-utca-i lakásán fekszik, ahol rokonai ápolják.

— **Roosevelt üzenetének ignorálása.** Különös disszonanciával végződik *Roosevelt* Tivadarnak, az Unió elnökének pályafutása. Az amerikai kongresszus és szenátus ignorálta Roosevelt legutóbbi üzenetének egy részét, sőt azaz is gyanúsítják, hogy egyoldalúan járt el a saját érdekében. A szenátus tegnapi ülésén *Culbertson* szenátor azt indítványozta, hogy indítsák meg az eljárást Roosevelt ellen a trusttörvény megsértése miatt, amiért megengedte az acéltrustnek a Tennessee Iron Compagnyval való egyesülését, míg a többi trustöt földözi. A kongresszus bizottsága azt ajánlotta a plénumnak, hogy Roosevelt legutóbbi üzenetét, amely a titkos szolgálattól szól, utasítsák vissza, mert az sértő a törvényhozó testületre. Roosevelt különben fölvetette a harcot a törvényhozókkal és az öt rágalmazó egyik szenátort, *Tillmann*ot, földbirtokokkal való szédelgéssel vádolja. Az ülés lefolyása ez volt: A képviselők háza 212 szavazattal 85 ellenében elhatározta, hogy ignorálja az elnök üzenetének azt a részét, amely a titkos rendőri szolgálatra vonatkozik. A titkos rendőrök kutatásának eredményei közül, Roosevelt által közzétett részletek *Tillmann* szenátor ellen irányulnak, akit Oregon államban lebonyolított kétes értékű földszerzési üzlettel hoznak összefüggésbe. *Tillmann* kijelentette, hogy hétfőn fog a szenátusban a támadásokra válaszolni. — A képviselők házának ülésén Roosevelt elnök évi üzenetében foglalt azon állítást tárgyalták, amely szerint a kongresszus azért eszközölt törléseket a költségvetésnek „titkos rendőrség“ című tételén, mert a ház sok tagjának van oka tartani a titkos rendőrség figyelmétől. A ház már felkérte az elnököt, hogy kijelentését igazolja. Ez erre pótüzenetet küldött a háznak, amelyben igazolásul a ház több tagjának beszédére hivatkozott. Az ezen ügy megvizsgálásával megbízott bizottság aképp foglalt állást, hogy Roosevelt gyanúsítása igazolatlan és alaptalan, és hogy a ház ne foglalkozzék ezzel az állítással, amely a háznak tartozó tisztelet elvébe ütközik. Roosevelt pótüzenete nem válasz a ház kérdésre, és annak privilégiumába való beavatkozást jelent, miután a képviselőknek alkotmányoszerű funkcióik gyakorlásánál követt indító okait meggyanúsítja. A ház ezek alapján elhatározta, hogy nem foglalkozik az elnök ebbeli kijelentéseivel.

— **Kétmillió lopás.** Párisban történt az alábbi nem mindennapi postalopás. Amikor egy postakocsi, amely a keleti pályaudvarra ment, útközben a Nagyopera közelében megállt, egy tolvaj a kocsi pillanatnyi figyelmetlenségét felhasználva, egy kétmillió frank értékű jelzessel ellátott, többnyire elsőosztályu részvényeket tartalmazó zsákot ledobott a kövezetre, amelyet egyik czinkostársra fölkapott és gyorsan elfutott vele. A postaszákbán több, aranypénzeket tartalmazó zsákoska is volt. Ezeket akarták megkaparítani, mert az értékpapírokat letartóztatásuk veszedelme nélkül nem értékesíthetik.

— **Gyilkosság egy gőzön.** Kairóból érkezett kábeltávirat jelenti, hogy a „Portugal“ nevű gőzös egyik fülkéjében meggyilkolta találták *Salib* bej *Claudius* egyiptomi postafelügyelő feleségét. A gyanu egy francia utast terheli, akit nyomban letartóztattak. A holttestet a kairói német kórházban helyezték el. Szigorú vizsgálat indult meg. Azt hiszik, hogy rablógylkosság történt.

— **Nemzetközi orvosi kongresszus.** A XVI. nemzetközi orvosi kongresszus iránt, mely üléseit ez év augusztus hava 20-tól szeptember hó 4-ig Budapesten fogja tartani, a külföldön igen nagy érdeklődés mutatkozik. Ez nem csak abban nyilvánul, hogy a külföld elsőrangú tudósai szokatlan nagy számban vállaltak referatumokat, hanem abban is, hogy számos nemzetközi orvosi társulat ez alkalomból Budapesten fogja megtartani nagygyűlését, így a tropikus betegségek, a foglalkozási betegségek, a csecsemőket yelő nemzetközi egyesületek. A francia belgyógyászok itt tartják kongresszusukat, a német orvosok tanulmányutja a kongresszus befejeztével Budapestre indul ki a magyar fürdőkre s innen a Levanterra. Mindez eléggé igazolja, hogy a budapesti kongresszus nemcsak látogatottság hanem színvonal tekintetében is el fogja érné az előző kongresszusokat.

— **A léghajózás problémája.** Král Sándor tüzérszázados ma este a Lipótvárosi Kaszinó disztermében érdekes felolvasást tartott a léghajózás problémájáról. Král százados nagy technikai tudással és szakavatottsággal beszélt erről a korunkat izgató témáról, mely talán sehol sem olyan aktuális, mint nálunk, ahol ugyancsak elmaradtunk a technikai tudományoktól az ágától. A felolvasó iránt katonai körökben igen nagy érdeklődés nyilvánult és megjegyezték: *Jekelfalussy* Lajos honvédelmi miniszter, *Bolgár* Ferencz államtitkár, *Jahl* Gusztáv altábornagy, a honvédfőparancsnok adlatusa, *Balás* György altábornagy, I. kerületi parancsnok, *Gürtler* tábornok, a hadtestparancsnok képviselője, *Vétes* Weisz tábornok, *Hazay* Samu tábornok, *Myrdacz* vezértörzsorvos, *Okolicsányi*, *Csák*, *Vogel*, *Bertóty*, *Leitschaft*, *Hersch* ezredesei, *Neuber*, *Knadt*, *Szilágyi*, *Kanász* és *Thomán* főtörzsorvosok, *Fogarassy* és *Hoffmann* törzsorvosok, *Hausner* vezérkari alezredes, *Nauta* korvettkapitány, a Duna-flotilla parancsnoka, *Kubinyi* százados, a honvédelmi miniszter segédtisztje, *Bárczy* István polgármester és számos előkelőség. A felolvasó ismertette a léghajózás történetét és bemutatta a kormányozható léghajó, valamint a repülőgépek legújabb típusait. Felolvasás után a miniszter és az államtitkár a tábornoki és főtisztikarral együtt a Kaszinó vendége volt.

— **Gyermekek gyilkosai.** Szörnyű gyermekgyilkosságok történtek a Prága közelében levő *Radosovitz* községben. A gyilkosságok legborzalmasabb mozzanata az, hogy az egyik gyilkosság elkövetésének vádjára magára a meggyilkolt gyermek apjára nehezedik. *Novák* nevű házalónak a felesége a munkából hazatért, hatéves kis leányát a tüzhely mellett holtn találta meg. A gyermek fejét majdnem egészen el volt vágva a törzstől. A vizsgálat folyamán a gyermek apját gyanúsították a gyilkossággal, aki azonban mindent tagad. A csendőrség széleskörű nyomozást indított meg amelyben egy másik rémes eset is segítségére jött. Két más leánykát, az öt éves kis *Smuty* Máriát és három éves kis hugát, *Smuty* Bozenát a szülői ház előtt, fényes nappal megármadta egy férfi s a nagyobbik leánynak a fejét egy csapással majdnem egészen elválasztotta a törzstől. A kisebbik leány erre sikoltozni kezdett, mire a támadó őt is megsebezte a nyakán. A gyermek segélykiáltására összeszaladt a falu lakossága, mire a támadó menekülni igyekezett és sikerült is a közeli erdőbe eljutnia, ahol nyomtalanul eltűnt.

— **Szerencsétlenül járt katoná.** Székesfehérvárott Vízkereszt napján szomorú véget ért utól egy ulánuskatonát. Az aznap este kilencz óra tájban boérkező bicskei vonat a szt. György-kórház tájékán *Vujesics* Vidoja ulánus katonának bal kezefejét csuklóban levágta úgy, hogy csak két in tartja a sérült kézfejet. *Vujesics* Vidoja a szerencsétlenség megtörténtét úgy adja elő, hogy amint a bicskei vasutvonal töltésén sétált, kardjában megbotlott és elesett, miközben bal keze a sínekre került, amelyet az éppen arra jövő bicskei vonat levágott. A sérült katonát a vonat felvette, az állomásra bevitte, ahonnan a mentők a csapatkórházba szállították.

— **A Petőfi-esalád síremléke.** A Petőfi-Társaság méltó síremléket szándékozik emelni a nagy költő szeretteinek közös sírhalmára. A terv melőbb meg is valósul, amennyiben *Füredi Rikárd*, a jeles szobrász, aki nálunk egyik leghivatottabb művelője a temetői szobrász-művészetnek, áthatva e szép gondolattól, önzetlen lelkesedéssel vállalkozott a síremlék megalkotására. A művész már elkészült a síremlék mintázásával, melyről szakemberek nagy elismeréssel nyilatkoznak, tekintettel ama rendkívül exponált feladatra, amelyet *Füredi* nek szerencsés kézzel sikerült megoldania. A síremlék mintázatát a Pető-Társaság legközelebbi ülésén fogják bemutatni s azután a művész hozzálát az emlékek elkészítéséhez. A síremléket, amelybe a Petőfi által emelt régi márványtáblát is beillesztik, valószínűleg még a tavaszon felállítják a kerepesi temetőben.

— **Katonaszabadtítás Máramarosban.** A beregszászi törvénytörésnél mint büntetőbírósnál tegnap vette kezdetét *Israel Májér* és társai ellen a felvidéki anyakönyvi hamisítások és ebből kifolyólag a katonaszabadtítás vétsége miatt a főtárgyalás. A vádlottak száma 134, köztük több rabbi: a tanúk száma vagy háromszáz. Ez a monstrepör előreláthatólag egy hónapig fog tartani, minthogy az előzetes vizsgálat is több évet vett igénybe.

— **Tizezer gyermek sorsa.** A Gyermekvédő Liga, mint a kimutatás bizonyítja, jelenleg tizezer gyermekről gondoskodik. Hogy a kellő anyagi erő rendelkezésére álljanak, most egy igazán szenzációs tervetű tárgytombola-játékot rendez, melynek clouja, hogy minden sorsjegy feltétlenül nyer és pedig egy arany, vagy ezüst tárgyat. Ehhez hasonló sorsjáték még sohasem volt és nem is csodálható, hogy a sorsjegyekből, dezzára, hogy csak öt nap óta árusítottak máris 50.000 darabot adtak el. A sorsjegyek a napokban minden dohánytösdében kaphatók lesznek.

— **A bérkocsi véres utasa.** A Császárfürdő előtt tegnapelőtt egy bérkocsiban tudvaleg agyonlőtte magát egy elegáns fiatal ember, akiről utóbb megállapították, hogy *Luzsenszky-Balla Rezső*, valamikor ország-szerte ismert gavallér, aki utóbb teljesen tönkrement. *Balla Rezső* egy milliósos szatmári földbirtokosnak a fia volt, közel egy millió koronát örökölt, de az óriási vagyont pár év alatt teljesen elköltötte. A nagyuri passziókhoz szokott fiatalember, aki bejárta az egész világot, amikor minden pénze eluszt, nem restelt munkának állni. Pénz- és majd könyv- és cigarettá-ügynök lett. Szerdán délelőtt még fenn járt fivérével, dr. *Balla* Vilmos ügyvédnél és bejelentette neki, hogy Szatmárra akar utazni az édesanyja sírházhoz. Aztán beszélt jövendő terveiről és elmondta hogy újra kiutazik Amerikába. Csütörtökön aztán agyonlőtte magát. Amikor a bérkocsi megállt a *Zsigmond-utca* 35. számú ház előtt a kocsi hátsó várta, hogy az utasa kiszálljon. Erre kinyitotta a kocsi ajtaját, amelyen vérző fejjel esett ki a szerencsétlen *Balla Rezső* holtteste.

— **A „Gyermekbarát” szükölködő és gondozás nélküli iskolás gyermekeket gyámolító egyesület** ma délután a központi városháza tanácstermében dr. *Bárczy* István polgármester elnöklété mellett közgyűlést tartott. Az elnök megnyitó szavai után a választmány tette meg évi jelentését, amely szerint az 1907—8. évben harminczöt ebédli helyen 3062 gyermeket láttak el ebéddel. A kiszolgált ebédnek száma 169.034, ennek költsége 23.032 korona. Az egyesület husz évi működése alatt 46.170 gyermeknek 2.419.093 ebédet szolgáltatott ki, ennek költsége pedig 415.531 koronát tett ki. Jelenleg is 3226 gyermek kap minden iskolánpra jó meleg ebédet. A közgyűlés a választmány jelentését tudomásul vette. *Köpesdy* Sándor számvizsgáló jelentése szerint az elmúlt évben 8606 korona 6 fillér alapítványt tettek és ezzel együtt az egyesület vagyona 61.253 korona 67 fillér. A közgyűlés a jelentést tudomásul vévén, egyutt megadta a elmentvényt *Ribári* Mór egyesületi pénztárnoknak és a múlt évi működéséért köszönetet szavazott. Ezután a tisztikar választotta meg.

— **Töredelmes bűnös.** A főkapitányság központi inspekeziós helyiségébe tegnap késő este egy sápadtarezu, gyanus külsejű öreg ember állított be.

— Följelentem magamat — szölt dadogva — és átadott egy irást, amelynek különös tartalma ezzel kezdődött:

— *Ila* Sándor ötven éves ügynök vagyok, egy rovttmultu, többszörösen kitiltott egzisztencia. Valamint a magasságban szálló lélek az uristen szent trónusa elé jutva, őszintén bevallja bűneit: úgy én is most a földi igazságszolgáltatás előtt föltárom bűneimet, melyek miatt sem éjjel, sem nappal nincs nyugtom.

Hosszu lista következett a bevezető rész után. *Ila* felsorolta benne mindazoknak a neveit, akiket becsapott. Jó hamis pénzt ígért félannyi valódiért s ilyen módon tömérdek embert megesalt. Hetezer koronát mutat ki tételekben, de hozzáteszi, hogy még sokkal több a károsult, akinek a nevét nem tudja. A rendőrség megállapította, hogy *Ila* — aki nem egészen józanul állított be az ügyeleteshez, — tényleg rovttmultu ember. Teljesítették hát a letartóztatásra vonatkozó kívánságát s most az ő készleges információi alapján állítják össze a bűnlajstromát. Az önként jelentkező ember az utóbbi időben sokat foglalkozott a spiritizmussal s állítólag ezen az uton tért meg, hogy végül maga kérje a büntetését is.

— **Jericho kiásatásának terve.** A német keleti társaság, melynek székhelye Berlinben van, legutóbb egy kiadványt bocsátott közre, amelyben *Babyloniával* és *Assyriával*, kiváltképpen pedig *Jericho* kiásatásával foglalkozik. Ezek az ásatások a biblia hitelének újabb erős alapot adnak, mert kitűnt, hogy *Jericho* városa csakugyan hatalmas kőfallal volt körülvéve. A részletes tudósításból, amelylyel *Langenegger* műépítész van megbízva s amelyet ő a fal jó részén végzett pontos kutatásai alapján közölt, kitűnt, hogy a fal felépítőinek olyan bámulatosan fejlett technikai tudásuk volt az anyag összeillesztését és tömörítését illetőleg, hogy a falat még a leg-erősebb zúzódásokkal is csak rendkívül fáradságos munkával lehetne elbontani. E hatalmas és már messziről feltűnő építményen belül még egy másik kettős falat is ástak ki, amely hatalmas saroklástyákkal megerősített czitadelát vesz körül. Ezt szintén kiásták már s dr. *Langenegger* igen érdekes adatokat közöl szerkezetének művészi voltáról. Hogy ezek az impozáns erődívenyek valóban *Palesztina* legrégebb korszakából, a kánaáni korból valók, azt az bizonyítja, hogy kiásatásuk alkalmával keramitleletekre bukkantak. *Watzinger* tanár, az expedíció régészének kijelentése szerint a kánaáni edények és edényroncsok élesen különböznek azoktól a csészéktől, kancsóktól s más edényektől, amelyeket csak később, a város pusztulása után, mikor a tönkrement város romjai felett szántóföldek feküdtek, a bevándorolt izraeliták használtak. Ezekről ismét századok vihára választja el a legfelső, új bizanczi réteget, amelyekben nagy amphorákat, kis üvegedényeket, bronz-, csont- és fatárgyakat találtak. A tárgyak részletes és képekkel illusztrált ismertetése által még csak fokozza a társaság a minden körben megnyilvánuló érdeklődést.

— **Házasság.** *Marsik* János máv. főfelügyelő, üzletvezető-helyettes *Zágrábban* és neje *detzky Laura* fia *Marsik* Jenő *Ehrenhöfer* Ilonával, *Ehrenhöfer* Aladár miniszteri tanácsos leányával a budai Batthyány-téri Szent Anna-templomban kedden, január 12-én tartja házassági egybekelését.

Márfy Albin miniszterelnökségi államtitkár és neje, valamint *Márfy* Ede pénzügyminiszteri tanácsos és neje gyermekei, *Irénke* és *Albin* ma jegyet váltottak.

— **Nászajándékok.** jegygyűrtük legelőnyösebben *Polgár* Kálmán művész ékszerterelepen, Budapest, VII., Erzsébet-körút 29. I. em. szerkezetek be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **Kéjutazások.** Február hó 6-án az olasz és francia Rivierára, április 5-én pedig Olaszországba nagy kényelemmel rendezett társaskirándulás indul. Felvilágosítás és prospektus díjmentesen kapható a Központi Menetjegyirodában (Budapest, IV., Vigadó-tér 1.)

— **Földgázkitörés.** A kolozsmegyei Kissármás határában egy furásból nagymennyiségű földi gáz tört elő, amely az esti lámpagyújtáskor meggyuladva, messze bevilágította a környéket. Az égő gáz a furótornyot is meggyújtotta, két munkást a földhöz vert és dübörgése nagy ijedelmet okozott a közeli falvakban. Az égő gázokat csak tíz órai nehéz munkával sikerült eloltani. A furás Kissármás határában, báró Bánffy Dezső sósfürdője mellett, egy réti szélén van. A múlt év november havában kezdte a kincstár furatni az Erdélyrészi Mezőség felkutatása céljából. A furás helyét Papp Károly budapesti geológus jelölte ki a kormány részére, amely állítólag ezer méternél is mélyebbre tervezte ezt a furást.

— **Sógorának gyilkosa.** Media, pennszilvániai városban tragikus eset történt. Az esemény hősei egy *Beisel* Katalin nevű német leány, aki sógorát, *Erb* kapitányt agyonlőtte és nővére, az agyonlőtte kapitány neje, aki állítólag a gyilkosságra felbujtotta. A bűneset magyarázatátul szolgál, hogy *Erb* kapitány, az áldozat kegyetlen ember volt, aki szinte kizozta feleségét. A gyilkosságot s annak előzményeit a vádlott nő így adta elő vallomásaiban:

— Látogatóban voltam nővéremnél; egy este éppen nyugalomra akartam térni, midőn nővérem szobájából borzasztó jajveszékés hallatszott ki; az ajtóhoz futottam, gyorsan felrántottam azt és ekkor egy oly jelenetnek lettem tanúja, mely megfagyasztotta a vért ereimben. Sógorom, a kapitány, balkezevel a nővéremt ütötte, jobbján pedig revolvert tartott s vészes hangon kiáltozta:

— Lelölök, mint egy vadállatot!
Majd megpillantva engem, rám rivált:
— Aztán rád kerül a sor!

Szemeit eközben előntötte a vér, ajkai, mintha habzottak volna. Ahogy a fenyegető helyzetet láttam, hozzáfutottam s elkaptva a revolvert, nővéremet kiragadtam karjai közül s a folyosóra vittem. A kapitány utánunk futott; én megfordultam, szinte önkívületben többször rálöttem a revolverből. Sötétség támadt a szemeimben s mikor újból magamhoz tértem, idegen emberek álltak körül s ezeknek az elbeszéléseiből értesültem, hogy gyilkosságot követtem el. Nos, hát megtörtént; nem érzek bünbánást s hasonló helyzetben megint csak így tennék!

A leány vallomása annyira lebilincselte még a bíró figyelmét is, hogy az székéről fölemelkedve, hallgatta a hősi cselekedet részleteit. Közben az esküdtek padjairól nem egyszer voltak hallhatók ilyen bátorítások:

— Igaza volt! Derék, bátor leány!

Az államügyész és a védő beszédei után az önfeláldozó leány közel száz házassági ajánlatot kapott.

— **Megfagyott Harpagon.** Tragikus sors ért utól, mint Pétervárról jelentik, Liban városában egy fősvény milliomost. A Harpagonnak milliói voltak, de azért úgy élt, mint a koldus. Az öreg embert, aki a szigorú tél dacára sohasem fűttette lakását, holtan találták meg szobája padozatán. Az orvosok megállapították, hogy halálát megfagyás okozta.

— **Meghalt munkaközben.** Kapnikbányán a bányamű gépházában *Kriszán* György műszerészt végzetes szerencsétlenség érte. Az aknaszállító motor körül valami rendellenességet észlelt s izgatótságában olyan vigyázatlanul rohant a motorhoz, hogy a hatalmas villamással megtöltött vezetékot megérintette. A testen egy pillanat alatt átmenő áram megölte. A megindított vizsgálat kiderítette, hogy a szerencsétlenség kizárólag *Kriszán* gondatlanságából eredt.

— **Gyorsírástanítás.** Az Országos Magyar Gyorsíró Egyesület január-juniusi teljes tanfolyamain (gyorsírás és levelezés mindkét nyelven, gépirás, számtan, könyvvitel és szépirás) január 12-én kezdődik az oktatás a parlamenti gyorsírók által vezetett Gabelsberger Szakiskolában. (Csakis Liszt Ferenc-tér 10.) A délelőtti tanfolyamokra már egyáltalán nem vehető fel több növendék; a délutáni tanfolyamok közül a 2-3 és 6-9 közli órákban még van néhány üres hely. A napi 3 leckeóra tandíja havonként 10 korona. A kiképzett növendékek biztos elhelyezéséről az egyesület gondoskodik, amely más iskolával nincs összeköttetésben.

— **Földregés Portugáliában.** Lisszabonból érkezett táviratok híriül adják, hogy tegnap délelőtt és este könnyű földremléseket éreztek.

— **Végrehajtás akadályokkal.** Treumann Lajos ismert bécsi komikus és operetténekes miatt pörbekeveredett a Carl-színház a Johann Strauss-színházzal, mert a kedvelt színész megszegte szerződését és faképnél hagyta a Carl-színházat. A sok pörösködéshez még egy kereset járul, a Bloch örökösök berlini színházi cég nagyobb összegre pörölte be Treumannt és végrehajtást kért ellene. A végrehajtó és a becsűs ma lakásán és a színházban hiába keresték Treumannt, míg végre délután öt órakor ráakadtak a Muzem-kávéházban, ahol a színész éppen billiárdozott. A végrehajtó letartóztatási parancsot mutatott fel és felszólította Treumannt, hogy kövesse. A komikus éktelen dühbe jött és magából kikelve kiabált, hogy csak az erőszaknak enged. Nagy kavargás támadt a kávéházban, a közönség és az alkalmazottak a színész pártjára keltek s a végrehajtót a becsűssel együtt kituskolták. Azok elmentek, de nemskóra egész csapat rendőrrel tértek vissza. A rendőrök előlőták a kávéház kijáróit, a végrehajtó pedig egy rendőrbiztosal bement a kávéházba, hogy letartóztassa Treumannt.

— Inkább darabokra vagdaltatom magamat, de nem megyek önnel! — kiáltott a komikus a rendőrbiztosra. A kávéházi közönség körülfogta a színészt, aki izgatótságában sirögöresöt kapott. Ekkor lépett oda dr. Altman ügyvéd és felmutatta az írást arról, hogy sikerült-e hó 11-ég haladékot kieszközölnie. A végrehajtó erre a rendőrökkel eltávozott. A kávéházi közönség a jelenet után diadalmenetben kísérte Treumannt a Johann Strauss-színházba s nagy ovációzt rendezett mellette. Az előadáson is — Treumann egyik sikerült szerepét játszotta, a *Bub oder Maedel* című operettben, lelkesen ünnepeleék a jeles komikust, sőt a hölgyek virágokat dobáltak neki a színpadra.

— **Az Általános közjótékonyági Egyesület szönyegei.** A gróf Csáky Albinné elnöke alatt álló Általános Közjótékonyági Egyesület szönyegszövő műhelyében készült művészi kiviteitű keleti szönyegek a mai naptól kezdve tisztán előállítás árban fognak az Andrássy-ut 46. szám alatt létező Grünhut József nődivatár kereskedő üzletében árusítani. A nagyközönségnek ezáltal nemcsak arra lesz módja és alkalma, hogy szönyegszükségletét ott beszerezhesse, hanem az illetők a jótékonycélnak is igaz szolgálatot tesznek, mert az Általános Közjótékonyági Egyesület ezáltal szönyegszövő műhelyében még több szegénysorsú leánygyermeknek nyúlhat biztos kenyérkeresetét.

— **Zsebtolvaj fodrásznő.** Süveges Ferenczné, született Csics Mária fodrásznő ravasz módszerrel űzte a tolvajmesterséget. Az utcai tolongásban meglökött, sőt néha valósággal fellökött egy-egy urat, vagy elegáns hölgyet. Többnyire a falhoz lödította őket, — persze, mintha véletlenül történt volna az incidens. Aztán sajnálkozó, szolgálatkész arccal fordult a kiszemelt járóelőkhöz:

— Ezer bocsánat, igazán nem akartam. Engedje meg, hogy segítek.

Tisztogatta, letörülte a ruhát s eközben nagy ügyességgel klopota a gyanútlan ember óráját, vagy pénzesztárcáját. Ma tettenérték és letartóztatták Süvegesnét. Több más lopást is rábizonyítottak, mire délből át is kísérték az ügyészség fogházába.

— **Az asszony miatt.** Kindlein János nagy-kikindai lakost felesége ezeltől egy hónappal elhagyta és efeletti bánatában Kindlein a vonat elé vetette magát, mely darabokra szaggatta. Kindlein hat gyermeket hagyott hátra.

— **Közbiztonság.** Ezen a címen Székely Vladimir és *Gegus* Dániel szerkesztésében évek óta jelenik meg rendőrök szaklapja, amelynek kiválóságát kellőleg méltatta is a Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesülete, mikor hivatalos lapjává tette. Mai számában a lap az országos bünyügyi nyilvántartást ismerteti írásban és képből és meszálattalja hasábjain dr. Boda Dezső főkapitányt és dr. Pekáry Ferenc főkapitány-helyettesét is, akik ez új intézmény élén állnak.

— **Nyomuk veszett.** A főkapitányságon ma néhány érdekes eltűnést jelentettek be: *Lehaer* Vilmos újvidéki születésű építésmérnök-jelölt még december első napjaiban eltávozott az Arénaut 64. száma alatt levő lakásáról, ahol mint albérlő

tartózkodott. Azóta nem tudnak róla semmit. — *Tolschauer* Diana huszonegyéves pénztárosnő december végén a Szentkirályi-utca 10. száma alól tűnt el. Középmagas, sugartermetű, szőke, kék-szemű leány. — *Rusnyák* Jánosné, született *Didák* Jozefin negyvenhétéves fodrásznő december 31-én a Szerb-utca 15. száma alól távozott nyomtalanul. A fekete parókás, gyöngye termetű nő állítólag öngyilkosságot tervezett. — *Bergl* Imre huszonnyolcéves elmebeteg, szüleinek a Margit-körút 5-a. száma alatt levő lakásáról tűnt el. Angolul, magyarul és németül beszél, magas termetű, nagy erősbajszu, feketeszemű ember. Rövid daróc télikabátot, új kétsoros zakót és csikos nadrágot viselt. — *Hudák* János ötvenhároméves ácsmester postaszolgái ruhában tűnt el a kispesti Batthyány-utca 97. számú lakásáról. Azt mondta, hogy a fővárosba jön munkát keresni. Valószínűleg el-emésztette magát.

— **Halálozás.** Életének hatvannolcadik évében meghalt *Zámori* Mihályné, született *Devecis* *del Vecchio* Mária. A halottat a hónap 10-én fogják a Főh. Sándor-utca 15. szám alatti gyászházban beszentelni és a kerepesi-temetőben lévő családi sírboltba helyezik.

Huszár Gyula városi adóügyi tanácsnok 56 éves korában Nagyköröscsén elhunyt. Temetése a hó 10-én lesz.

— **Royal Orfeum.** Szép számu közönség nézta ma is végig a Royal-Orfeum új műsorát, mely tanuságot tesz arról, hogy az új vezetőség érti a módját, eltalálni a főváros közönségének ízlését. Az előadott számok egytől-egyig zajos tapsra ragadták a közönséget. Az előadó művészek közül különösen tetszett Poór Lily, Lonczi Annie, Antal Erzsé, Szatmáry, Kabók és Gergely, kiknek a közönség sűrű tapsaira gyakran kellett megjelenniök a lámpák előtt. Különös elismerés illeti Mérey főrendezőt, kinek jóízűse végigvonult az egész előadáson. A zenekart Barna Izsó dirigálta a szokott lendülettel.

— **A francia pezsgő hanyatlása.** Érdekes megfigyelésről küldött hozzánk tudósítást egyik leg-előkelőbb budapesti szállodának igazgatója. Szilveszter-éjszakáján történt, hogy egy mágnásokból álló vig társaság hajnalját pezsgőt követelt pinczérétől. Magyar pezsgőt hiába ajánlottak, ők csak francziát akartak inni. Minthogy sehonnan sem tudtak ilyet feltüntetni, a pinczér ajánlására tokaji Szamorodni ittak szikvízzel keverve és valamennyien konstalták, hogy fel-ségesebb italt nem ittak és hogy felülmúlja bármely francia pezsgőnek tamarját. A szálloda igazgatója azt is közli, hogy kávéra ajánlotta a tokaji italt, mert azóta mágnás vendégei lemondtak a francia pezsgőről és csak tokajit fogyasztanak.

x Bob-hashajtó a legkellemebb, 10 fillér.

x Kávé- és teabevásárlásainál osztrák céget no részesítsen előnyben. Fratelli Deisinger fiúmei cég állandóan nagy raktárt tart Budapesten a királyi bér-palotában.

x Fodor-féle vivóterem a Koronaherezeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobb felszerelt torna- és vivóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna és vivásra.

x Kötények legezelszerűbb ajándék, 10 százalékos engedménnyel Rösler-nél, Budapest, V., Harminczad-utca és József-tér sarkán.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Hamlet

a Magyar Színházban.

Mesét szeretnék a legjobban írni a szerencsétlen királyfőről, ahogy ma este mesebirodalmában élénkbe jött. Valahogy megközelíteni szeretném mindazt a mesészerűséget, amely a függöny szétlibbenésekor már rabul ejtette mindnyájunk szívét. S ahogyan Shakespearet, a színpad legnagyobb mesélőjét, ma este szinte rehabilitálták (furcsa, de az mindegy; igenis: rehabilitáltak), mindattól az agyonrendezéstől, agyonútszástól és agyonmagyarázástól, amelyben az ő erejét elveszejteni ugyan nem, de félreterelni századokon át megtették. Ahogyan ma Shakespeare a maga ősi erejében, függetlenül a kortól, időtől és német professzoroktól és magyar nemzeti színházától, az alkotás szinte párazatosan forró közvetlenséggel bemutatkozott, úgy szeretnék én is, mentem minden magyarázástól, beszámolástól és értékeléstől — ésszerűen mesét írni a mai bemutatóról. Valahogy elmesélni a közönség és Hamlet találkozását, az elbujdosott halovány királyfi közénk toppanását, amint magával hozza, szépen élénk teregeti mindazt a kincset, amelyet Shakespeare-től örökre kapott. Mindenekelőtt jöjünk tisztába azzal, hogy ma este Shakespeare-bemutató volt a Magyar Színházban. Egy új, csak megálmodott Hamlet, legfeljebb csak álmatlan éjszakákon nyugtalanító lírai Hamlet jelent meg, mint álmaink álma, a nézőtér előtt. Hiszen bizonyára mindnyájunknak volt egy szerencsétlen királyfi, akivel csak suttogva beszélt, s akinek beteg haloványágát idővel moszti-szé pirostitotta a középiskolai tanárok, ripacs-színészek és rendezők bölcs ügyefoggottsága. Ma este az a régi Hamlet megjelent a közönség előtt megdöbbenve kapott a szívéhez, mintha rég elhangzott, örökre eltemetett dalokat, elhalt anyánk, gyermekünk vigasztaló szavát ringatta volna távolról valami áldott tavaszi fuvalom. Aztán összebujva, mintegy félálomban hallgattuk az igézetet. És Shakespeare mesélt.

Szenvedésről és nagy emberi bánatokról. Ofélia és a királyasszony szerelméről, Barátságáról és a sirások nyomorúságairól. Mesélt olyan erős, megragadó, kifejezhetetlen közvetlenséggel, hogy magunk is időnkön és tercken túl, a mesének csodás birodalmában hallgattuk.

Milyen nehéz is elmondani, mit látott és mit érzett az ember kicsi gyermekkorában, amikor este mesével álomba ringatták. Hogy milyen volt az a magas vár meredek bástyafokaival, mohos lépcsőivel, mélységes kutjával, alján az olvászott ezüst; hogy milyen volt a trónterem, amelyben a kegyetlen király lakott. És milyen volt a rózsakert, a lugas, a messzi sorjában őrt álló fehérvirágos rózsafa, amerre Ofélia járt. Nem tudom és nem bírom, még csak megközelítőleg sem bírom leírni azt a monumentális őszletet, amelyben Hamlet az első felvonásban élénkbe jön. Azokat a végtelenségbe magas, rideg bástyafokokat, a lépcsőket, a kőpadot, ahol a merre meglevenetett közöttük. És nem tudom leírni a nagy, rideg boltívet odafönt a magasban, amint átkéklük rajta az alkonyi ég, ahogy elborul, sötét lesz s ahogy belehalványodik aztán a közepébe, csak mint egy gyöngy káprázat, illó álom, a Hamlet atyjának szelleme. És nem tudom leírni az ős kelta-motívumokkal felépített tróntermet sem, a rózsakertet sem, a fennelőt sem, mint ahogy nem tudok számot adni arról sem, hogy a ruhák, csoportok színszerűsége mivel váltotta ki a nagy, tökéletes, mesészerű hatást. A legfinomabb elgondolások nagy stílusban való színrekapása volt ma minden Hamlet körül, amelybe ragyogó ékkövekként illeszkedett bele a színészek játéka. Ez is olyan furcsa. Játék és színészek? Meg rendezés, meg színpad? Mese volt. Egyszerűen mese volt minden.

Tagadom, hogy Hamletet Törzs Jenő játszotta volna, Hamlet maga jött, szenvedett és meghalt. Átélté mindnyájunk minden fájdalmát s visszatért, ahonnan jött, a mesébe. Oféliát sem adta Halmi Margit, a királynőt sem Forrai Rózi. Magukra vették, átértékelték Oféliának és a királynénak bánatos szerelmét, mint ahogy Claudius — László és Polonius — Vágó is ebben a mesekeretben éltek új életre. Színész-kvalitásokat osztályozni nem merek, de nem is lehet a mai előadáson. Mit is jelentene néhány élő ember nevének elősorolása a Hamlet meséjében. Ahol a legkisebb csoportok, meghajlások, ahol az egy perces beszédek is tökéletesek voltak. Sehöl egyetlen legkisebb zökkenő, vagy tapogató kitérés.

A rendezés igazsági munkája Márkus Lászlóé. Még is csak ő adta ma nekünk Shakespearet. Az a zugó, számtalan kihívás, amely a játszó művészekkel együtt őt is a nézőtér elé idézte, eruptív kitérés volt a közönség haláljának, elragadtatásának és csodálatának. Márkus László csak ebben a színlétszám és ezzel a fiatal gárdával tudta Hamletet meseletre idézni. Teljes elismerésünk mindnyájunknak, akik ezt a mai gyönyörűséget nekünk megszerezték.

A közönség pedig hallgatta a mesét.

Felvonások végén tombolt a diadaltól.

És annyi gazdagsággal, emlékekkel, lelki átéléssel tért haza, amennyivel egy tökéletes Shakespeare-bemutató után csak megragadhatott.

Miklós Jenő.

A Halmi-kiállítás.

Minden embernek vannak, vagy legalább is voltak álmai. Szimpla nyárspolgároktól hallottam, hogy álmaikban voltak intermezzók, melyek elmosódottságukkal megszakitották a menet folytonosságát és megakadályozták őket abban, hogy álmaikat az ébredés pillanatában logikusan végig gondolni, végig referálni tudják. Ki álmodta az élet álmát nyugodt zavartalansággal végig? Ez jutott ma eszembe, amikor a Halmi kollektív kiállítását végigjártam, amikor egy-két évtizedes művészet szín- és vonalálmainak beszámolóján kontempláltam.

Kerestem a művész fejlődésének útját, melyet ő kétségtelenül meg akar mutatni, és eltévedtem, amint maga Halmi is. Megáll, elfordul, majd újra nekiindul, irányt változtat és megint csak rátér az elhagyott útra, ahonnan nem tudom, mikényszerítette el-elétni. Látom, hogy honnan indult, konstatalem, hogy hová ért, közben eső stációkról is nyerek némi fogalmat, csak evolúcióját nem tudom végig csinálni vele, nyugodtan, határozottan, ingadozás nélkül. Látom, hogy az Eszterházy Mór gróf portréjának delarochi ki nyaltságától, egyszerre csak a szintetikusok pápaszemén hunyorgat keresztül, merész és gyors esetvonásokkal löki ki magából témáit, észreveszi a levegőt, mely feloldja a tárgyak konturjait és valört ad a formáknak, nyakig zuhan bele a fénytöcsákba és tovább nyújtózkodik az árnyék lépébe, ameddig a művésze ér.

Mindent látom, de nem tudom követni az utat, melyen idáig eljutott; nem tudom kikutatni az erőforrást, ahonnan ezt az eruptív erőt kölcsönzi. És főleg kölesönzi. Érzem, hogy nem magából veszi és azt hiszem, rajtakapom, amikor belemarkol a Lembach technikai cirkulusaiba és Stuck palettájáról csipegeti el a foszfor-sárgát, kénesen lilát és pokolvöröset. Látom a Prinz Otto von Bismarck arczán a gyermek ősi lelkének sugárzását, szemében a fejletlen lélek fehér tüzeit, de az egyéni impresszió mögött ott látom Velasquez-t, tulságosan elkenve ahhoz, hogy észre ne vegyük, s a hercegi gyermek magatartásában sokkal több fenségeset, mint amennyit a Halmi művészetének elhiszünk, s amennyit a Gainsborough „kék fiú“-ján ne láttunk volna.

A kiállítás jórészt portrék dominálják. Női portrék. Szép portrék, sőt tulságosan szépek ahhoz, hogy igazak legyenek. Csupa mosolygó, nap- és holdsugárból szőtt asszonyok, akik, mint moder-

Vénuszok bukkannak fel a pasztellszínű toalettek zafir-habjából. Csupa fekete, barna, vörös Vénusz, csupa absztrakt szépség, aki távol van a földtől és éppen ezért közel van a közönséghez és még közelebb a megrendelőkhöz.

És ez a Halmi főfőrsza. Tud a közönség nyelvén. Érti a módját, hogyan kell ezen az instrumentumon játszani, hogyan kell lágy, hízog melódiákat lelopní, melyekhez csak egy elegáns meghajlás, egy lovagias gesztus kell, és előttünk áll Halmi, az asszonyi szépség hódító piktor-igricze. Hogy a grafikában több akar lenni ennél is, hogy a pasztellben több is, már csak elkésve vesszük észre. Akkorra már betéve tudjuk melódiáit, megtanultuk skáláit és meguntuk az önisztéleteit. Már nem tudunk hinni az egyéniségében, melyet pedig éppen itt, mégis csak ki lehetne hámozni valahogyan.

A kiállítás a nagyközönségnek holnap délután nyílik meg a Nemzeti Szalóban.

R. P.

(*) Opera. Ma este „Carmen“ került színre a m. kir. Operában. Művészi körökben napok óta nagy érdeklődéssel várták ezt az előadást, mert ismeretes volt, hogy Környei, új szerepben, mint Don José fog szerepelni. És éppen ezt az estét találta alkalmasnak a kar-személyzet, hogy sztrájkba lépjen. Magáról a sztrájkáról, annak lefolyásáról és következményeiről, más helyen írunk. Ebben a rovatban csak néhány sorban kívánunk a dologgal foglalkozni. Beszámolunk arról, hogy Carment női- és férfi-kar nélkül adták. Ez magában véve kellemetlen volt, különösen muzsikális embereknek, akik egy egész Carment akarják hallani, csontkítás, húzgálások és rövidítések nélkül. Elmaradtak természetesen az összes karrészletek és ahol okvetlenül kellett, egy-két jelenetben: ott Juhász operacénes markirozott egyes részleteket. A katonaság néhány csunya alakból állt, de mégis jobb volt, mintha őrség egyáltalán nem lett volna. Megmaradt így a katonaság nimbusza, amely még nem ismeri a szocialista törekvéseket. Ilyen módon az előadás és a rendezés jobb volt, mint hittük és vártuk. Ez az első este tehát elég jól folyt le. Hogy holnap és a jövő napokon mi lesz, azt senki sem tudja. A mi szempontunkból a kar-személyzet részéről a dolgoknak ilyenén élére állítását elítéljük. Elismerjük, hogy a személyzet kívánságai sok tekintetben jogosultak, de állami színházról lévén szó, huszonnégy óra alatt nem lehet követelni olyan hibák helyreállítását, amelyek évtizedek alatt keletkeztek. Ezt a sztrájkot letörni nem lehet. Az Opera igazgatósága fog engedni és a miniszternek kell segíteni. De a kar-személyzet olyan uton fog ehhez a jövődelemzaporításhoz jutni, amely egy művész-gárdához nem méltó. Gondolkodás nélkül kell megadni a többletet. Ha a sztrájkolók azonban azt hiszik, hogy eljárásuk és erőszakos fellépésük rokonszenves, akkor iszonyu tévedésben vannak. A művészet harmoniát követel. Eltűr bizonyos disszonanciát is. De dinamitot csak rablóhadjárattal használhat.

Attól, hogy most már a mai előadásra, konstatajuk, hogy az Környei tüneményes sikerének jegyében folyt le. Sokan azt hitték, hogy A hegyek alján Pedrójában főleg azért volt olyan szenzációs sikere, mert ez a szerep azt a bizonyos nyers éneket kívánja és nincs ártalmára, ha egyes jelenetekben a kidolgozás nem is tökéletes. Ez a felfogás téves. Mert operában mindent egyformán művésziileg kell kidolgozni, akár Lohengrint, akár Don José-t adja valaki. És természetes, hogy egy jó Don José-t éppen annyi művészet kell adni, mint egy tökéletes Lohengrint. Itt természetesen nem a szerepeket akarjuk egymással szembe állítani, hanem a tökéleteséget, az abszolút művészi felfogást, mint fogalmakat, amelyek megítélésében nincsenek skálák. Környei mai szereplése megpecsételte végleg ennek a művésznak a sorsát. Nagy karrier előtt áll, aki nagy kvalitásokat visz magával utjára. Szinte páratlanul álló tisztán minden szavát érthető szövegkiejtéssel, gyönyörű hanggal énekel és drámai erővel, sugárzó intelligenciával játszott. A második

felvonásban a virágáriát annyi meleg bensőséggel és magával ragadó szenvedélyvel énekelte, hogy a közönség visszafojtott lélegzettel hallgatta. Az ária befejezése után percekig tartott a taps. Kitiünő partnere volt Szamosy asszony, a mi geniális Carmenünk, aki ma már úgy játsza és éneklé ezt a szerepet, hogy hozzá hasonló alakítást alig ismerünk. Új és nagyon kellemes volt még Dalnok a tiszt szerepében. Hardy Helén mint Micaela nem tudott boldogulni. Márkus Dezső ilt a karmesteri székben és óriási körültekintéssel vezette a nehéz, sok bajjal járó előadást. Az ő lélekjelenlétének köszönhető, hogy az előadás minden kinosabb rendezés nélkül elmúlt. Amikor a színházból kimentünk, megkönnyebbülten lélegzettünk föl, mert a szokatlan körülmények között egész estén tojástáncot járt valamennyi szereplő. Nagyobb baj — hála a művészi körültekintésnek — egyáltalán nem történt. Ez a legnagyobb dícséret, amelyet elmondhattunk.

(*) Pálmai-est. Pálmai Ilka ma művészi estét rendezett az Urániában többek közreműködésével. A műsor legnagyobb részét természetesen az ő számai töltötték ki, melyeket csodás művészetének minden pajzánosságával és rofinériájával avatott az est ünnepelt pontjaira. Művészetének minden varázsát belevitte egy-egy kis dalba, mely mindig az elragadtatás és a gyönyör legintenzívebb érzését váltotta ki a hallgatóságból. Csak egy ömlött hangjából a mámoros ragyogás, csak egy ragyogott a színpompás hanggazdagság, melyet igazán bőkezűbben már alig lehetett jobban szétszórní, mint ahogy azt Pálmai tette. Mellette erősítette az est sikerét Gombaszögi Frida, aki Ignatusnak a tánczról szóló vallomását adta elő meglepő közvetlenséggel. Földessy Arnold gondokaművész játéka a legszebb melódiákkal vitte képzeletünket a fáradt napenyugvás tájkára. Szép és meleg este volt. Nem apasztotta nivóját még az sem, hogy a műsoron hirdetett Erdős Richárd operáncs helyett, aki meg nem magyarozott okból maradt el, Báthory László baritonista, a kassai színház tagja néhány magyar dalban mutatta be gazdag hanganyagát.

(*) Növendékhangverseny. Az Országos magy. kir. zeneakadémia rendezett ma este növendékeivel hangversenyt. Legkészebbnek Kemény Frida bizonyult, aki muzikálitása és finom művészi érzése révén elsőrangú dalénekesnőnek ígérkezik. Dr. Barczáné-Moiret Lujza is bebizonyította zenei tudását. Kis terjedelmű hangjába annyi színt öntött, bájos megjelenése annyira fokozta a kellemes hatást, hogy szintén sokat várhatunk tőle. Erős talentum dr. Kovács Sándor, aki a zongorajátzásban igen előnyösen fogadta be kitiünő mesterének. Szendynek zenei képességeit és azokat önmagán keresztül egyénien juttatja érvényre. Dicsőret illeti Harmati Sándort is, aki öntudatos fellépésű talentumos fiatal hegedűsnek bizonyult. Kellemesen hatottak Glezky Irén éneke, Thuróczy Ilona zongorajátéka, Zupancsics Vilmos gordonka és Moor Károly orgonajátéka.

(*) Opera kar nélkül. Este hét órakor az Opera kullisszái mögött már mindenki tudta, hogy az esti előadás kar nélkül fog lezajlani. A derek kórus sztrájkol, mert nem kapta meg az ez évi drágasági pótlékot. A máskor oly szolgálatkés emberek semmiféle kérésre nem hajlandók kisérni a szolista produkcióit, mert szép dolog a művészet, de a drágasági pótlék se kutya. Az operákat ismerő emberek persze elhalványodtak arra a gondolatra, hogy például a ma estére hirdetett „Carmen“-t karok nélkül fogják előadni. Öltözökben, folyószékben, színpadon csakis ezt tárgyalták a befentesek. A társalgóban kis csoport állt együtt: gróf Zichy Géza, a tudatvölöz félkezű, jeles magyar zene-

szerező, Takáts Mihály, az Opera kiváló baritonistája és Erdős Armand, lapunk zenekritikusa. Természetes, hogy a ma esti problematikus előadásról beszélgettek. Kar nélkül ahogy se tudok operát képzelni — szölt gróf Zichy Géza.

— Kar nélkül magam se — felelt Takáts Mihály — de egy karral... Oh, egy karral tudok néhány kitiünőt.

(*) A király művészeti ösztöndíja. A király központosított ösztöndíj dolgában, melyet az uralkodó magyar művészeknek a bécsi művészeti akadémián való kiképzésére alapított, ma ítélték a Képzőművészeti Tanács báró Forster Gyula elnöksége alatt. Az ösztöndíjat a Tanács fölterjesztése alapján maga a király ítéli oda.

(*) Turchányi Olga Kecskeméten. Turchányi Olga, a kiváló szubrett-primadonna három estén át volt vendége a kecskeméti színháznak. A Vig özeveg című szerepét, a Három feleségben Coraliet és a Három pár cipőben Lénit játszotta igen nagy sikerrel. Maribózy színigazgató e nagy sikertől felbuzdulva, további vendégfellépésekre hívta meg Turchányi Olgát, aki az egész évadon keresztül állandó vendége lesz a kecskeméti színháznak.

(*) Színházaink műsora. Nemzeti Színház. Vasárnap d. u. A csók, este Falusi verébek, hétfőn Essex gróf, kedd: Falusi verébek, szerdán Egy eszményi férj, csütörtök: Az agglegények, péntek: Falusi verébek, szombaton: Borgia Lucretia, vasárnap délután: Az ember tragédiája, este: Falusi verébek, hétfőn: Monna Vanna. A Várszínház műsora: hétfőn: Egy eszményi férj, szombaton: Titok.

A Várszínház jövő hetének eseménye az „Izrael“nek Bernstein Henry 3 felvonásos zenei színművének bemutatása lesz, amelyet pénteken, a hó 15-én tartanak meg. A siker érdekében egy a művészi tekintetek, mint a külsőségek szempontjából minden megtörtént és most már közel egy hónap óta folynak a próbák. Az egyetlen női szerep, amelyet eredetiben Rejane asszony kreált, nálunk Gázi Mariska fogja játszani. A művészi alakításának egyik külön érdekessége lesz, hogy kivételesen eltérő urinőt játszik. A férfi-szerepek Fenyvessy Emil, Hegedűs Gyula, Tanay Frigyes, Szerény Zoltán, Tapolezay Dezső és Tihanyi Miklós kezében vannak. A bemutatóg a színház legutóbbi nagy sikerét, a „Királyt“, holnap, vasárnap, azután pedig hétfőn és csütörtökön adják, kedden az „Ördögöt“ ismétlik meg, szerdán pedig a „Tanító“ folytatja útját az 50-ik előadás felé. Szombaton délután gyermek-előadásul a „Jeka ördögöt“, Komor Gyula vidám meséjatekát ismétlik.

A Magyar Színház e heti műsorán Sophus Michaëlisnak nagy sikerrel bemutatott költői műve, a „Fóradalmi nász“ négy estén fog szerepelni és pedig hétfőn, szerdán, pénteken és jövő vasárnap este. Holnap, vasárnap este, kedden és szombaton Shakespeare „Hamlet“-je van műsoron, Márkus László új szeniorátusában, amelyet ma mutattak be először általános felütés mellett. Csütörtökön Drégely Gábor szatirikus komédiája, „A szerencse fia“ kerül színre, amelynek ez lesz a 40-ik előadása. Jövő vasárnap délután „A sasfiók“-ot adják első helyarákkal.

A Király Színházban Rajna Ferenc és Szirmai Albert új operája, amelynek esütörtökön volt a bemutatásának, a második és harmadik előadásán is teljesen zsutolt ház előtt került színre és a közönség e két előadásán is megismételtette Szirmai melódikus zenéjének legtöbb számát, köztük az első felvonásbeli indulót háromszor. Petrássnak a kórusal énekelte számát, valamint Petráss és Ötvöss duettjét kétszer. Sokat kacag a publikum Németh József, Papir, Szirmai és Császár mókáin, akik minden elkövetnek a közönség mulattatására. A darab természetesen minden este műsoron van a bemutatásának nagy-sikerű szereposztásában. Jövő vasárnap délután 3 óra kezdettel „Mury-lau“ kerül színre, a szokott rendes helyákkal mellett.

Az Uránia Színház jövő heti műsorán Torma Gy. Cella a „Szíriának hazája“ című darabja szerepel, melyet különösen időszerűvé tesz az a minden képeletet meghaladó szerenéselenség, mely Szíriát a közel napokban érte. A darab éppen azon vidékeket és az ottani lakosság életét, szokásait tárgyalja, melyet a borzalmas földrengés sújtott. A színház vezetősége távirati értesítést kapott, hogy a földrengés rombolásáról, a sebesültek mentéséről és elszállításáról és a hajléktalanul maradt lakosság szívetéző nyomoráról mozgófénykép készült. Mibélyt a mozgófény megörökíti, azt is be fogják mutatni a darab keretében.

(*) Hangverseny-naptár. A VI-ik filharmóniai hangverseny hétfőn, január 11-én este fél 8 órakor lesz a Vigadóban Treuse-Matzenauer Margó tájor kir. kamaranékesnő közreműködésével.

Kerner István vezetésével. Műsora: 1. Beethoven II-ik Leonora-nyitány; 2. Wagner Adriánó áriája „Rienzi“-ből; 3. Dvorzák III-ik szláv rapszódia; 4. Wagner költemények női hangra; a Der Engel. b) Im Treibhaus, c) Scherzen; 5. Volkmann Szimfónia b-dur.

Culp Julia, ki ma, vasárnap adja a Royal-teremben önálló dalestélyét Dienzl Oszkár kíséretével, jövő kőfen, szerdán második dalestélyét rendez a Royalban. Jegyek már kaphatók. A rendező Méry Béla-éző, tekintettel Culpné mai hangversenyére, délig nyitva tartja üzletét.

FŐVÁROS.

(*) A lánczhid elzárása. A budai polgárság tudvalevőleg mozgalmat indított egy új hid létesítése dolgában, amely a Szilágyi-tér és a parlament között épülne. Erre a mozgalomra az a körülmény szolgáltatott okot, hogy a Lánczhidat alaposabb tatarozás okából hosszabb időre el akarják zárni a közlekedéstől és a budai lakosság attól tart, hogy ez az elzárás kárára lesz iparának, kereskedelmének és társadalmának. Ebben az ügyben nemrég — mint jeleztük — küldöttség is járt a miniszterelnöknél, de kevés eredménnyel, mert az új hid építése számos akadályba ütközik. Nemcsak alig keresztülvihető kisajátítások, de technikai nehézségek is útjában állanak a budaiak kívánságának. Az új hidat ugyanis a jégzajlásra való tekintetből nem lehet a folyam medrében elhelyezendő pillérekre építeni, hanem a parti pillérekre kellene erősíteni és pedig a parlament épületének tengelyében. Ez pedig lehetetlen, ha csak a parlamentet nem akarjuk arra a sorsra juttatni, aminőben most a belvárosi plébánia templom van. Minthogy azonban a Lánczhid restaurálása elkerülhetetlenül szükséges, amennyiben a hid korhadt faalkatrészeit modern vasszerkezettel keli helyettesíteni és a pilléreket is alapos vizsgálat alá kell venni, nem lehet a Lánczhid elzárása elől kitérni. A pénzügyminiszter a nála járt küldöttségnek ugyan megígérte, — bár nem kötelező formában, — hogy a gyalogjárók épségben hagyásával gondoskodni fog a személyforgalom zavartalan lebonyolításáról és megfelelő közlekedési eszközökről, de ezek a palliatív intézkedések a gyakorlatban aligha fognak beválni, mert a közönség a saját életbiztonsága érdekében alig fogja igénybe venni a gyalogjárót, feltéve, hogy az a hid leszerelése és a nehéz függő lánczrészek kicserélésének ideje alatt egyáltalában fenntartható lenne. A budai kereskedők és iparosoknak attól való félelme, hogy a hid elzárása nekik nagy anyagi károkat fog okozni, tulajdonnak látszik, mert a budai közönség amúgy is előszeretettel Pesten szerzi be minden szükségletét és éppen ez az oka annak, hogy a budai oldalon még egyetlen nagykereskedés sem tudott boldogulni. Ha már most a Lánczhidat másfél évre lezárják, a budai közönség kényelem okából a helybeli kereskedelemre lesz utalva, ami előnyül fog szolgálni a jobbparti kereskedelemnek és iparnak. A Lánczhid helyreállítása tehát bekövetkezhetik anélkül, hogy Buda lakossága anyagi kárt szenvedne.

(*) Az Apolló-színházat lebontják. Az Apolló mozgófénykép-színháznak az engedelmé augusztus 31-én lejár. A tanács legutóbbi üléséből erről értesítette a VIII. kerületi elöljáróságot. Együttal tudatta a tanács az elöljárósággal, hogy az engedelmet semmi esetre sem hosszabbítja meg. Azért az elöljáróság intézkedik, hogy augusztus 31-én túl abban az épületben előadást ne tarthassanak s az épületet azonnal lebontsák.

MOLL-féle SÓSBORSZESZ

Legjobb fájdalomcsillapító bedörzsölés esz, köszvény és egyéb meghűlési bajoknál. A raktárakban ólommal zárt (plombirt) üvegekben 2 koronáért kapható. MOLL-készítmény kérendő.

Fő-szétküldés: MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által

BÉCS, I., TUCHLAUBEN 9. SZ.

Vidéki megrendelések naponta postautárvét mellett teljesítetnek. A raktárakban tessék határozottan Moll A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni.

MOLL-féle SEIDLITZ-por

felülmulhatatlan háziszor mindama gyomorhajónál, melyekből a rossz emésztés és székrekedés szokott keletkezni. A gyógyszerárakban MOLL készítménye kérendő eredeti dobozokban 2 kor.

Fő-szétküldés: MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által

BÉCS, I., TUCHLAUBEN 9. SZ.

Vidéki megrendelések naponta postautárvét mellett teljesítetnek. A raktárakban tessék határozottan Moll A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni.

Mulatságok.

Jogász-bál.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, január 9.

A jököv, kedély s mindenek följött igazi tánczos hangulat uralkodott a mai esti jogász elite-bálon a Royal-termeiben. A kalendárium szerint esütörtök óta bent vagyunk a farsangban, de az esztendő története még csak a mai napot fogja megjelölni a farsang kezdete gyanúján.

Mintha e bálnak egykori nagy mérete, pazar fénye, régi nimbusza visszatért volna erre az estére, midőn a lady patronessok az egész udvarukkal felvonultak a pazar pompával és disztíngált izléssel feldíszített termen, a webbnél szebb leányarcok sorfala között.

A mai mulatság fényét nagyban emelte József főherceg és Augustina főhercegnő megjelenése. A főhercegek pontban tíz órakor érkeztek meg Szmezsányi főudvarmester és neje, Batthyány Mária grófnő, Roskoványi Dezső kamarás és neje, Drose Mária grófnő páfotárhely kíséretében.

A főhercegek és kíséretét a foyer feljárománál Szilassy Géza bálelnök, Márfy Ágost és Kovács Sebestyén alelnökök, a bálterem előtt pedig dr. Katona Mór jogkari dékán üdvözölte. A királyi vendégek a lady patronessok leányainak sorfala között és a Rákóczi-induló határgájánál vonultak be a fényesen kivilágított terembe.

A főhercegi pár körülbelül egy óráig maradt a bálányák társaságában, mely időt a lehető legkellemesebben töltötte el.

A tánczrend egy ezüstből készült háromféle szintű miniatúr tábori kulacs, közepén email-lapon ügyes kézi festés-el. A tánczhoz Radics Béla cigánybandája muzsikált s bemutatva ifj. Madarassy Gábor ez alkalomra írott keringőjét is.

A bálon jelen voltak:

Asszonyok: gróf Apponyi Albertné, Agoraszó Péterné, gróf Attems Gyuláné, Biedermann Ottóné, Beretvási Endréné, gróf Batthyány Tivadarné, Csézy Lajosné, Cseh Ervinné, herceg Esterházy Miklósné, Graefl Jenőné, Goszthony Mihályné, Jovanovits Istvánné, Justh Gyuláné, Jankovich Jánosné, Jekelfalussy Lajosné, Kemény Kálmáné, Katona Mórné, Laszkary Pálné, öz. Ljubibratic Istvánné, Nagy Ferenczné, Nagy Sándorné, báró Oreyz Andorné, Pfeiffer Antalné, Ráth Jánosné, Simontsits Andorné, Sztányi Odónné, Szmezsányi Istvánné, Batthyány Mária grófnő, Vojnics Sándorné, Velics Antalné, öz. Vértessy Ferenczné, gróf Wenckheim Frigyesné, Antony Istvánné, Baross Gyuláné, Fabriczius Beláné, Forster Beláné, Gönczy Beláné, Horváth Jánosné, Ivánka Oszkárné, Janny Gyuláné, öz. Kern Ferenczné, Kovács Emilné, Kovács Ferenczné, Köpöcsy Elemérné, Köszegi Sándorné, Lukács Lászlóné, Mándi Ferenczné, Miklóssy Ferenczné, Nagy Emilné, Sztányi Károlyné, Szontágh Félixné, Téry Gusztávné, Wangel Károlyné, Zobel Lajosné.

Leányok: Agoraszó Dóra, Antony Irén, Asbóth Margit, Fabriczius Maedi, Forster Edith, Gönczy Margit, Baross Gizike, Biedermann Ilona, Biedermann Margit, Graefel Rolla, Hecker Gizella, Horváth Ann, Ivánka Ill, Jankovich Ilonka, Janny Gizike, Jovanovits Baby, Jovanovits Czeza, Jordán Erzsike, Justh Margit, Katona Marianne, Kemény Ilonka, Kern Lili, Kovács Ilona, Kovács Margit, Ljubibratic Lolly, Lukács Sári, Mándi Katica, Megyery Ella, Megyery Irma, Nagy Klári, Pfeiffer Emmy, Plósz Gizella, Ráth Böske, Ráth Tuni, Rombauer Erzsike, Székács Erzi, Szele Manesi, Szilágyi Matild, Szontágh Onczi, Téry Edith, Wangel Ilonka, Velics Vali, Vértessy Maedi, Zobel Margit.

Jegyeket megváltották a következő előkelőségek: Szmezsányi Lajos püspök, báró Wodianer Albert, Filipp Kálmán, gróf Nákó Sándor, gróf Almásy Dénes, Vajda Odón zirczi apát, báró Harkányi Frigyes, gróf Tisza István, Várossy Gyula érsek, király János, Madarassy Gábor, dr. Megyery István kamarás, dr. Darányi Ignác, dr. Lang Lajos, gróf Attems Gyula, Csathó Ferenc, Sággy Gyula, Csarada János, Magyar Géza, Sztányi Károly Sztányi Géza, Bernáth Géza, Márfy Albin, gróf Lónyay Gábor, Dessewffy Aurél, dr. Plósz Sándor, báró Oreyz Andor, dr. Téry Gusztáv, Justh Gyula, dr. Nagy Ferenc, dr. Földes Béla, dr. Concha Győző, dr. Hercegh Mihály, Cseh Ervin, Kovács Sebestyén Endre, Péchy József, dr. Boda Dezső, dr. Justh János, Némethy Károly miniszteri tanácsos, báró Pongrácz Vince, báró Révay Simon.

A Budapesti Budai Torna Egyesület január hó 21-én rendezte a „Budai Tornász-bált“ a budai Vigadó összes termében. Mint minden esztendőben, az idén is humánus célt tűztek ki a budai tornászok. A Budapesti Onkentes Mentő Egyesület budai fiókjának alapja javára rendezte mulatságát. Tekintve a nemes célt, a bál fővédőségét József főherceg és Augustina főhercegnőszonyt vállalták el, a bál védőségét gróf Karátsonyi Jenő valóságos belső titkos tanácsos stb. önmagmeltósága volt szíves elvállalni. A magyar táncokat

az ideai bálon is bemutatják, a sétapalotás és körmagyar táncokra eddigelő a következő hölgyek jelentkeztek: Hauszmann Margitka, Wohlfarth Margitka, Ladik Ilonka, Ladik Mariska, Vihely Gusztika, Bárczy Erzsike, Bárczy Annuska, Schömer Janka, Csáky Ibi, Szabó Gizus, Lazarus Miczike, Nonn Margit, Oltossy Mimi (Esztergomi), Szabonya Margit (Szabadka), Szaszovszky Olga, Szaszovszky Elvira, Bánás Margit, Glatz Rózsika, Németh Margitka, Schwarz Macza, Walter Ilus, Báthor Melanie (Deskóvac), Csorba Ilus, Schödl Rózsika, Kovács Gizike. A rendező bizottság már az összes meghívókat elküldötte, ha esetleg véletlenül arra illetékesek nem kaptak volna, ez uton kéri fel a nagyközönséget, hogy levélben megkezesseket a bál irodájához (II., Attila-ut 2.) cizmezze.

A „Protestáns-bál“ rendezőbizottsága tegnap tartotta ismerkedő estjét, melyen gróf Teleki Géza orsz. képviselő, a bál elnökének praesidiuma alatt mintegy ötven rendező vett részt. Ezen az estjén állapították meg a bál estjének végleges programját. Ugy látszik, hogy a január 16-án tartandó Protestáns-bál a Vigadóba való visszatérés által fényében csak nyert még a szokottnál szélesebb keretben fog lezajlani, mert amellet, hogy gróf Bánffy György kir. főajtónálló, v. b. t. i. vállalta el a fővédökséget, a háziasszonyok és tisztelbeli elnökök előkelő társadalmi állása és a bálon való részvétele már cleve biztosítja a sikert. Alapos azért a remény, hogy a 296 tagu rendezőbizottság nem hiába munkálkodott azon, hogy a következő szombaton a társadalom színe-javát gyűjtse egybe s a Protestáns Arvahnak újra tetemes jövedelmet juttasson. A háziasszonyok névsora a következő: Apáthy Árpádné, Baksa Lajosné, Ballagi Gézáné, báró Bánffy Györgyné, báró Bánffy Zoltánné, Barkassy Kálmánné, Boronkay Jenőné, Cseh Ervinné, Csiky Kálmánné, báró Dániel Ernőné, gróf Degenfeld Schomburg Lajosné, Fejérváry Gézáné, gróf Haller Györgyné, pálezi Horváth Istvánné, pálezi Horváth Zoltánné, báró Kemény Árpádné, Lányi Leoné, László Elemérné, gróf Degenfeld Anna, gróf Lónyay Gáborné, Lónyay Sándorné, Magyar-Kossa Sámuelné, Méhert Ernőné, Miskolczy Imréné, Orth Ambrusné, báji Patay Gyuláné, Payer Imréné, szabolcsi Polyák Beláné, báró Prónay Gáborné, gróf Ráday Gedeonné, Szent-Ivány Farkasné, Szilassy Aladárné, Szilassy Istvánné, Szöke Lajosné. Érdekes és kedves említeni fog szolgálni a tánczrend a bázoló hölgyeknek, amennyiben azokat egy a bálon szintén résztvevő urilány festette meg művészetre valló hangulatos, színes képecskékkel. A báltermet Hein János tájkertész fogja díszíteni s a háziasszonyok oszlokat Pásztor, Mór virágkereskedő készíti. A bálon Radics Béla és a honvédzenekar fog felváltva muzsikálni s pontban tíz órakor vonulnak be a háziasszonyok a pálezás urak vezetésével a bálterembe. Személyjegyek a gazdánál (IV., Ferenc József-rakpart 24. III. 3.) és január 15-16-án a Hungária-szállóbeli bál irodában, páholy és karzatjegyek pedig még korlátozott számban a gazdánál kaphatók. Tánczosjegyek már csak a bál irodában és az esti pénztárnál válthatók utalványra vagy rendezőbizottsági tag ajánlatára.

Az Országos Kaszinó bálja Az Országos Kaszinó idei bálját február hó harmadikán fogják megtartani. A bálon csak az Országos Kaszinó tagjai és azok családtagjai vehetnek részt és a részvételi jegyek február hó 1-ig kiváltandók. Az Országos Kaszinó tagjai felkérnek, hogy amennyiben családjuk hölgytagjait meghívni óhajtják: ebbeli szándékukat a bál rendezőjével, Szabó Nándorral (Országos Kaszinó) legkésőbb január hó 25-ig írásban közölni sziveskedjenek.

A „Szent Imre-Kör“ mulatsága. A budapesti egyetemi és főiskolai „Szent Imre Kör“ e hó 18-án, hétón délután fél két órakor rendezte a Katolikus Kör (Molnár-utca 11.) fehértermében másoros teaestélyt, melyen a kör ének- és zenakarán kívül kedélyes kabaret-előadás is fogja a jelenlévőket mulattatni. Tea után reggelizt tartó táncmulatság következik. A rendezőség ez uton is felkéri az érdeklődőket, hogy meghívó végett forduljanak a „Szent Imre Kör“ elnökéhez (IV., Pappnövelde-utca 6. szám.)

Művészestély. A budapesti V. ker. állami főreáliskola volt iskolatársainak szövetezete a néhai Hofer Károly ösztöndíjalap javára február 1-én a Royal-szálló összes termében művészestélyt rendez. Az író- és művész-társaság több előkelő képviselője kilátásba helyezte a rendezőségnek, hogy az estélyen közreműködik. Az iskolatársi szövetezet előző mulatságainak sikere, nemkülönben az ideai műsor magas színvonala máris nagy érdeklődést keltett az estély iránt, úgy, hogy a rendezőség bizalommal reméli, hogy a nemesezletu alapítvány tökéjét öregbiteni sikerül.

Drogista-tánczestély. A Drogista Ifjak Egyesülete e hó 30-án, szombaton tartja ezidei tánczestélyt, a Katolikus-körben. A rendezőbizottság elnöke, Magjthényi Béla mellett Irang Kálmán, Barabás Endre és Hecker János működnek a siker érdekében. A meghívókat szétküldése, már megkezdődött, ki ilyenre igényt tart, forduljon a Sas-körben székelő rendezőbizottsághoz, vagy Postafiók 28. alá.

A butor és rokonszakheli kereskedelmi alkalmazottak e hó 16-án, szombaton a VII. ker. Erzsébetvárosi Kör összes termében (Royal-szálloda A. kapu, VII., Erzsébet-körút 45-49. szám) létesítendő nyugdíjalapja javára hangversenyyel egybekötött zártkörű tánczestélyt rendez.

Az Almádi Kör február elsején a Magyar Tisztviselők Országos Egyesületének összes helyiségében (VIII. ker., Eszterházy-utca 4. sz.) az Almádiában felállítandó Rákóczi-szoboralap javára zártkörű bálterem bált rendez.

Művészestély. A „Bohém Ifjak“ társasága e hó 16-án (szombaton) a VI-ik kerületi Függetlenségi Kör összes termében (Andrássy-ut 37. sz. alatt, a régi Zenekadémia-épület) tánczestélyt egybekötött nagyszabásu művész-estélyt rendez.

A vasárnapi álarozos-bál. Holnap, 10-én tartják meg az első álarozos-bált a Vigadó összes termében. A rendezőség ez alkalomra igen érdekes és mulattató programot állított össze. Lesznek álarozos felvonulások és egyéb meglepetéses farsangi tréfák. A bál érdekességét emeli az a körülmény, hogy éjjelkor pompás jelmezekben vonulnak föl különböző fővárosi színházak karhölgyei. Tekintettel arra, hogy a felső emeleti éttermek kiesinynek bizonyultak egy-egy népe-sebb bál közönségének befogadására, intézkedtek, hogy a földszinti éttermekben is terítsenek, hol ezidőszent Putzer M. teljesíti a vendégloisi tisztet. Az álarozos bálon a kaposvári 44-es gyalogezred zenekara és Oláh Józsi cigánybandája felváltva fog játszani, Kezdeté kilencz órakor.

Fehér-bál. A VIII-IX. kerületi Izraelita Nőegylet február 14-én a Vigadó összes termében fehér-bált rendez, melyet Szamosi Elza operanekesnő dales-télye fog megelőzni. A bál tisztikara már megalakult. Elnökök: dr. Bródy Ernőné és dr. Zahler Emil, társ-elnökök: dr. Brückler Lipótné, Szunyog Sándorné; alelnökök: dr. Reifeld Izorné, Szabolcsi Miksné, Rákóczi Jenőné, Nagel Sándorné, dr. Zahler Emilné, Örkény Hugó és dr. László Mór.

EGYESÜLETEK.

(—) A Budapesti Filológiai Társaság ma este Heinrich Gusztáv elnöklése mellett a Tudományos Akadémia üléstermében tartotta meg XXXIV. rendez évi közgyűlést a tagok élénk részvételével. A közgyűlés az elnököl Heinrich Gusztáv nagyobb értekezéssel nyitotta meg: Fauszt az ó-korban ezimmet. A zajos tetszéssel fogadott elnöki értekezés után Váry Rezső fötitkár terejsztette elő évi jelentését. A közgyűlés után a társaság tagjai a Vadász-kürt-szállóba gyűltek össze lakomára.

(—) A Nőtisztviselők Országos Egyesületében, ahol az ünnepek miatt két hétig szüneteltek a szerdai összejövetelek, a jövő szerdán, e hó 13-án, dr. Madzar József tart előadást „Darvin és a Darvinizmus ezimen. Az értékes előadást nagy érdeklődéssel várják az egyesület tagjai. A szerda esti összejövetel félkilencz órakor kezdődik, tagok vendégeit szívesen látják az egyesületben.

(—) A földregészekről, erről a ma nagyon is aktuális kérdéstről tárgyal az Erzsébet Népakadémia vasárnapi, e hó 10-iki népszerű tudományos előadása. Az előadás este hat órakor lesz a Sándor-utca 8. számú régi képviselőház nagytermében, számos vetített kép bemutatásával. Előadó Réthly Antal, a M. kir. Országos Meteorológiai és Földmágnességi Intézet asszisztense.

Nyilttér.

Dr. KÁLLAY ZOLTÁN jogi szeminárium

Budapest, IV., Magyar-utca 3.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára.

== Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel. ==

Dr. HARMAT GYULA

tüdőbajosok rendelő-intézete

inhalatorium Budapest, Rákóczi-ut 82. szám.

Tüdő, mellbajok, tüdővész, tuberkulózis, vérköpés, tüdőcsusshurát kitűnő eredménynyel gyógyítottak inhalációkkal és szuszpenziókkal. Rendel 11-12 óg 2-4 óg

Természetes forró-meleg kénes forrástó

Thermál szőlő-loda földszintjén. iszapborogatások, kő- és kádfürdők a nagyszállóda földszintjén. Gondos pensio. A téli fürdővadra vonatkozó felvilágosítás végezt forduljon a budai

Szent-Lukácsfürdő igazgatóságához.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ A Budapesti Ügyvédi Kamara az adóreform ellen. Dr. Waigand József és harmincegy budapesti ügyvéd kérvényt adott be dr. Szivák Imréhez, a budapesti ügyvédi kamara elnökéhez abból az alkalomból, hogy a képviselőház január hó 18-án veszi tárgyalás alá az egyenes adók reformjáról készült törvényjavaslatot. Köztudomású hogy ez a törvényjavaslat minden ugynevezett szabadfogalkozásu embernek, a kereskedőknek, iparosoknak, ügyvédeknek, orvosoknak adóját tetemesen emeli.

Dr. Szivák Imre elnök a kérvény tárgyalására a mai napra választmányi ülést hívott egybe, amelyen a választmányon kívül álló kartársak is résztvettek. Mindenekelőtt dr. Papp József, a kamara titkára előadta, hogy a választmány már 1903. szeptember 2-án 1116/1903. szám alatt részletes memorandumot dolgozott ki az adóreform kérdésében, amelyet ugy Wekerle Sándor miniszterelnök, pénzügyminiszterhez, mint pedig Günther Antal igazságügyminiszterhez felterjesztettek. Ezen memorandum különösen a törvényjavaslatnak 42. és 44. szakasza ellen foglalt állást s követelte a 44. szakasz 2-ik bekezdésének kihagyását. Előadta továbbá titkár, hogy a pénzügyi bizottság ügyvédtagjainak szintén megküldték a memorandumot, sajnos azonban a pénzügyi bizottság az ügyvédi karnak észrevételeit nem méltatta figyelemre. Ezután dr. Österreicher Samu, az adóreform előadója utalt arra, hogy minő sérelmeket rejt magában a törvényjavaslat az ügyvédi karra nézve. Dr. Waigand József és dr. Nagy Dezső orsz. képviselő felszólalásai után az értekezlet elhatározta, hogy az ügyvédi kar és az ennek élén álló vezető emberek és politikai tényezők érélyes akciózt indítanak ez ügyben, mert nem engedik, hogy az ügyvédi kar, amely most az ügyvédi nyugdíjintézmény által az autonómia terén belül önönmagát adóztatta meg, ilyen súlyosan megadóztassék és által existenciájában veszélyeztessék. Végül dr. Blauner Mór köszönetet mondott az elnöknek, hogy lehetővé tette, hogy a választmányi ülésen, mint értekezleten a választmányhoz nem tartozó kartársak is részt vegyenek, amivel az ügyvédi kar tagjai között való szolidaritás eszméje csak nyert.

§ Inkriminált körlevél. Évekig állott mint utazó a Wollák és társa cégénél alkalmazásban Sella Gyula, akinek szerződése értelmében kizárólag csakis a szolgáltatandó cégeknek volt szabad megrendeléseket gyűjtenie. A cég azonban rájött arra, hogy Sella a cég mintáival és pénzével más konkurens cégeknek is dolgozik. Ezért aztán feljelentette Sella Gyulát a cég elnökével és sikkasztás miatt. A feljelentés után a megkárosított Wollák és társa cég egy körlevelet is intézett az ország összes főszolgabírói hivatalaihoz, s ebben rovítt multanak bélyegezte Sella Gyulát s megírta róla, hogy milyen hűtlenül bánt el szolgálatadójával szemben. A körlevél tartalma miatt Sella Gyula utazó rágalmazás és becsületsértés sajtóvétségéért tett feljelentést Wollák Béla ellen. Ma tárgyalta ezt a sajtópert a büntető törvényszék dr. Bakonyi táblabíró elnökelete alatt. A tárgyalás folyamán a vádlott bizonyította, hogy a panaszos a MAV. kárára elkövetett sikkasztás miatt 7 hónapi börtönrre már el volt ítélve, s hogy a vádlottnál való alkalmaztatása idejében más cégeknek is szerzett és gyűjtött megrendeléseket. A bizonyítási eljárás befejezése után a bíróság Wollák Béla felmentette a rágalmazás sajtóvétségének vádjá alól, mert inkriminált állításai valódiaknak bizonyultak. Az ítélet ellen a panaszos felebezést jelentett be.

§ A Városliget mecenása. Erdélyi Mihály lovasz a mult év június 9-én Bukarestnek egyik külvárosában belopódzott Burnea Emanuel román szenátor villájának kertjébe s ott az ablakon be-nyulva, az alvó szenátornak az ablak melletti székre elhelyezett kabátja zsebéből kilopta 10.000 lei készpénzt és több értékpapirt tartalmazó pénztárcuzáját. A zsákmánytál Predeal felé elmenekült. Itt azonban a határrendőrség elfogta. A megmozgás alkalmával a határrendőrök mindössze csak 200 frank készpénzt találtak Erdélyi Mihálnál, mert a többit harisnyájában rejtgetve tartotta. A határrendőrség kezéből Erdélyi Mihály csakhamar megszökött s Budapestre jött. Itt kinn a Városligetben nagyuri módon kezdett élni. A városligeti hintáslegényeknek páholyt bérelt a Beketow-cirkuszban s szórta a pénzt teli marokkal. Feltűnő költségeire szemet szurt egy rendőrnek, aki azután igazolásra szólította fel Erdélyi Mihályt most is menekülni próbált, de a rendőrség hosszas hajszá után az Aréna-uton elfogta. A budapesti büntető-törvényszék egy ízben már tárgyalta Erdélyi Mihálnak ezen bűnügyét, ítélethozatalra azonban nem került a sor, mert a büntetés kiszabása czéljából előbb egy román büntetőtörvényt kellett beszerezni. Erre azért volt szükség, mivel a lüncselekmény külföldön követtetvén el, meg kellett állapítani, hogy a román büntetőtörvénykönyv az elkövetett büncselekményre enyhébb büntetési szab-c, mint a magyar Btkv. Az igazságügyminiszter beszervezte a román Btkv.-nek hitelesített s ezen büncselekményre vonatkozó paragrafusait, ma tárgyalta folytatólag a büntetőtörvényszék ezen lopási bűnügyet Bakonyi táblai bíró elnökelete alatt. A bíróság a román Btkv. értelmében Erdélyi Mihályt lopás miatt két és fél évi fogházra ítélte. Az ügyész súlyosbításért felebezett.

§ Hűtlen könyvelő. Keil József könyvkereskedő-cégnek szolgálatában állott Vig Simon, előbb mint könyvelő, később pedig mint pénztárkezeléssel megbízott üzleti alkalmazott. 1907. év február havában Keil külföldi utra indulván, hátrahagyott Vig Simon részére az aláírásával ellátott biancováltót arra az csetre, hogy ha üzleti kiadásokra pénzre lenne szüksége, ezt a váltót számítoltassa le. Vig Simon azonban anélkül, hogy üzleti czélokra kellett volna neki a pénz, a saját czéljaira, a saját javára értékesítette a váltót. Ezenkívül még más uton is megkárosította a főnökét, akinek több száz korona kárt okozott. Keil feljelentésére a büntetőtörvényszék Vig Simont sikkasztás büntetéseért vonta ma felelősségre s az enyhítő körülmények figyelembevételével két hónapi fogházbüntetésre ítélte.

§ Ellentmondó tanuvallomások. Perémi István fogtechnikus rokonsáival a mult év május hó 1-én kirándult az óbudai Remete-heggyen lévő Krausz-féle kocszmába. Borozás közben bevetődött a kocszmába Zechmeister József 22 éves famintakészítő, egy duszgadzag óbudai polgárnak a fia, több barátjával együtt. A két társaság között csakhamar szóváltás keletkezett, amelynek folytatása kinn az utczán véres verekedés lett. Ezen verekedés közben Perémit valaki zsebkésével ugy hasba szurta, hogy a szerencsétlen embernek még a belci is kifordultak. Hónapokig lebegett élet és halál között, míg végre felgyógyult. A véres verekedés napján a rendőrség leartóztatta Zechmeister Józsefet azon gyanu alapján, hogy ő ejtette a halálos késszúrás a szerencsétlen fogtechnikuson s a vádtanács súlyos testisértés büntetéseért helyezte vád alá. Ma tárgyalta ezt az ügyet a büntető törvényszék dr. Jannitzky bíró elnökelete alatt. A tárgyaláson a vádlott ma is tagadában volt. A kihallgatott tanuk közül egynéhányan azt vallották, hogy a súlyos késszúrás — bár nem látrák — csakis Zechmeister ejthette Perémin. A bíróság azonban dr. Lugmayer József védelme után Zechmeister Józsefet felmentette a vád alól bizonyítékok hiányában azért, mert az ellentmondó tanuvallomások alapján marasztaló ítéletet hoznia nem lehetett. Az ítélet ellen az ügyész felebezéssel élt.

§ A tolvaj éjjeli ór. Kollegerszky Viktort, az Erzsébet-téri kioszk káróját hosszú időn át lopkodta Bóti Béla éjjeli ór, aki mintegy 2000 korona értékű ezüstneműt harácsolt össze a kioszkból. A lopott holmikat lakásadójának, Gemballa József mázolósegédnek és feleségének adta át megőrzésre, illetve értékesítés czéljából. A meglopott kioszkbérő feljelentésére Bóti Bélát, a tolvaj éjjeli ór a rendőrség csakhamar letartóztatta. Bóti azonban kikerülte az igazságszolgáltatás ítékezését, mert időközben elmeógyógyintézetben való elhelyezése vált szükségessé. A mai napon a büntető törvényszék csakis Gemballa Józsefet és feleségét vonta felelősségre orgazdaság büntetése miatt. A két vádlottat bűnösnek mondta ki a törvényszék a vádbeli cselekményben, s Gemballát hat hónapi börtönrre, feleségét pedig két hónapi fogházra ítélte. Ez ítélet ellen az ügyész súlyosbításért, a vádlottak és a védők pedig felmentésért felebeztek.

SPORT.

() Jubileumi vívőverseny. A Fővárosi Vívó Club nemzetközi jubiláris vívőversenyére, mely f. hó 15., 16. és 17-én lesz, nagy számmal érkeztek nevezések. Az ország összes szímtollvívóklubjai és vívótermei erősen készülnek a nagyszabásu vívőversenyre, mely méreteinél és nagyértékű tiszteletdíjainál fogva egyike lesz az év legnagyobb sporteseményeinek. A beérkezett nevezések a következők: A „Magyar Athletikai Club”-ból Krencsey Géza, Halász Gyula, dr. Gerde Oszkár, Payzs Pál, Ambrozgy Gyula, Lipcsei Márton, dr. Kázar István, Rády József, dr. Karossa Karsa Eörs, Koczgy Aladár, Págy István, ifj. Leszák Károly.

A „Nemzeti Vívó Club”-ból Stiller Mihály, Garay János, dr. Stéger H. György, dr. Gonda Illés, Grünwald Béla.

A „Budapesti (Budai) Torna Egylet”-ből Dunay Bertalan, Homolya István, Schön Oszkár, Bécs-Ujhelyről Bogen Albert, Asztalos Sándor, Pál Imre, Czebin Pál.

A „Szegedi Kör Egylet”-ből Schenker Zoltán, Benedek Géza.

A „Budapesti Torna Club”-ból Graber Géza.

A „Pozsonyi Vívó Egylet”-ből Osvath István.

A „Kassai Athletikai Club”-ból Wohlfart Nándor.

Az „Óbudai Torna Egylet”-ből Kugler Sándor.

„Tóth Ferencz vívómester iskolájá”-ból dr. Schwarcz Tibor.

„Vízgy Károly vívómester iskolájá”-ból Mészáros György, Szabó Károly, Jambor József.

Pólaból Jonak Arthur sorhajózáslós.

Turinból: Bona Veggí Giuseppe.

A jubiláló „Fővárosi Vívó Club”-ból: Sötér, dr. Földes, Léhner, Gyárfás, dr. Jellinek, dr. Szende, dr. Zacher, dr. Kunossy, Eber, Pick, Willoner, Gold, Bauer, Dános, dr. Sándor Gy., dr. Révész, Kellner, Krausz, Mandl, Guttman, Sándor I. és Kunstaeffer.

Az eddig beérkezett nevezések közül 56 esik a kardra és 18 a törre.

A választmány a nevezési zárlatot 12-éig este 8 óráig meghosszabbította, míg öt korona pótdíjjal 14-éig este 6 óráig lehet nevezni.

A vívőverseny 15. és 16-án a Fővárosi Vívó Club termeiben, 17-én pedig a Lloyd Club helyiségében (Mária Valéria-utca 12.) lesz megtartva.

() A Sportfutár birkózóversenye. A Sportfutár sportlap holnap, vasárnap országos junior birkózóversenyt rendez a régi Országház nagytermében. A versenyen döntésre kerül könnyű és közepsúlyuak junior versenye és nehézsúlyuak nyílt versenye. A verseny már délelőtt kezdődik és körülbelül este 11 óráig tart három óras szünettel.

() Téli football-training. A Magyar Athletikai Club footballcsapatai téli tréningjüket a napokban megkezdik a Nemzeti Lovarda porondján, Gillemot mester vezetése alatt. A két-sárga csapat így fit kondícióban állhat ki a bajnokság február közepén kezdődő tavaszi fordulójára.

() Uszóbajnokság. A Magyar Uszó Egyesület vasárnap délután 6 órakor téli uszóbajnokságot rendez, 100 yardos távolságra, a Rudas-fürdő uszodájában.

 Valódi Porosz szalonkőszene

és kocszot zsákokban, valamint egész fuvarokban a leggyorsabban és legolcsóbban szállít

Rédei és Társa
Köszönnagykereskedő
Központi Iroda: V., Béla-utca 4. sz.
Telefon 36-83.

Óvakodjunk utáztatoktól.
COGNAC
 vásárlásánál határozottan
Gróf Keglevich István utd.
 hírneves gyártmányait kérjük.
 Bel- és külföldön kizárólag díszkelevéllel kifizetve.

KÖZGAZDASÁG.

Gazdátlan Köztelek.

Budapest, január 9.

Az ország legnagyobb gazdasági testülete elnöki székéből gróf Dessewffy Aurélt annak idején — mint ismeretes — kizökkentette gróf Zselenski Róbert a főrendiház nyári ülésén előterjesztett törvényjavaslatával. Gróf Dessewffy összeférhetetlennek állította oda főrendi elnöki állásával az O. M. G. E. elnöki tisztét s le is mondott a múlt őz folyamán az elnökségről. Hiába való volt a közgyűlés tagjainak egyhangú megnyilatkozása, hogy a lemondott elnökre bízta újból az egyesületnél az ügyek vezetését, gróf Dessewffy visszavonhatatlanul ragaszkodott elhatározásához. Az ilyformán gazdátlanul maradt Közteleket s az ország társadalmi működés terén egyedül álló gazdasági testületet most az első alelnök, *Bujanovics* Sándor udvari tanácsos vezeti. Az egyesület tagjai maguk sem tagadják, hogy az interregnum s az elnökválság sokáig való húzódása ártalmára van az egyesület gondozására bízott gazdasági ügyeknek. Élénk érezhető volt a visszahatás már a gazdasági kamarákról szóló törvényjavaslat nagygyűlési tárgyalásánál is. E tanácskozáson a kellőleg kiforrott kérdésben előterjesztett s kellő szakszerűséggel kidolgozott törvénytervezetet bár nem vették le végleg a napirendről, de az egyesület főrangú frakciója oly éles kritikát kockáztatott meg azzal szemben, hogy a javaslat effektualása bizonytalan időre elodáztatott. Sokan az egyesületi tagok közül tudni vélik, hogy a Kossuth Lajos-utcai kaszinó nagybirtokos tagjai által tervezett trükk-ről van itt szó, melynek háttérében fog kialakulni az O. M. G. E.-beli elnökválság miként való megoldása is. A *Nemzeti Kaszinóban* már meg is állapodtak volna az egyesület elnöki tisztének betöltésére nézve. Mindez azonban csak kombináció lehet, mert bár igaz ugyan, hogy az egyesület elnöki állását fél-száz év alatt a felső tízezer tagjainak sorából töltötték be alkalmas kiváló szaktekintélyekkel, de az utolsó tíz-tizenöt év alatt nagy változások állottak elő a Köztelken. A középbirtokos-, bérlő- és gazdatiszt-tagok igen megsokasodtak s ez a tekintélyes többség szakítani kíván a múlt idők avult hagyományával. Ezek sorában sokan híveik annak, hogy az egyesület rangban legidősebb alelnökét, *Bujanovics* Sándort emeljék az elnöki pozícióra; *Bujanovics* egyébiránt a gazdatisztok egyesületének és nyugdíjintézményének is elnöke és így megválasztását — főként gazdasági körökben — biztosra veszik. Most azonban, hogy gróf *Mailáth* József a minap a belső titkos tanácsosi címet kapta, *Mailáth* nevét is kombinációba vették annyival inkább, mert a gazdák között gróf *Mailáth* szimpátikus egyéniség s szövetkezeti és szociális téren kifejtett munkálkodása révén nagy rokonszenvnek örvend gazdakörökben. Gróf *Mailáth* a *Széchenyi- és Pallavicini-esaládekkal* is közeli rokonságban van s így vélik azt keresztülvethetőnek, hogy az elnöki állásra megválasztassék. Gróf *Zselenski* Róbertnek viszont nagy érdemeit tudják be gazdai körökben azt a szívós és eleterős propagandát, melyet több mint tíz év alatt a tőzsdéi fedezetlen határidőüzlet eltörléséért folytatott. Keresztül is vinnék gróf *Zselenski* megválasztását, de az a bökkenő, hogy a gróf, mint a *közös* vámterületi rendszer fűntartásának esőkönyös és meggyőzőtlenségig odaadó híve, már régen ellentétbe jött az ország gazdálkodóinak nagy többség-

vel, mely föltétlen híve az ország teljes gazdasági függetlenségének és önálló gazdasági berendezkedésének. A trükk hívei több nevet hoztak újabb kombinációba, így *Andrássy* Sándor, *Károlyi* Mihály és *Almássy* Imre grófokat is.

Kétséget nem szenved, hogy utvesztő előtt áll az O. M. G. E., amelyből való kibontakozás föltette nehéz lesz. Az ország gazdasági érdekei azonban sürgősen követelik a mielőbbi megoldást, mert a mostani nehéz viszonyok között a magyar gazdasági ügyek társadalmi gondozása halasztást, hátramaradást nem szenvedhet.

A legnagyobb magyarországi részvénytársaság. Sok szó esett már a Szabadalmazott Osztrák-Magyar Allamvasut-Társaságról, melynek Magyarországon óriási kiterjedésű — mintegy 290,000 kat. hold területű — birtokai vannak. Ezekben a birtokokon nagy szén- és vasbányák, huták és egyéb ipartelepek egész sora, melyek együttvéve igen nagy értéket képviselnek. Csak hogy a társaság erősen osztrák jellege miatt nálunk sohasem volt népszerű. Most — mint értesülünk — a birtokok ezéért cserélnek. *Önálló részvénytársasággá alakulnak* át. Természetesen ez azért mitsem változtat a társaság jellegén, mert a birtokosok csak ugyanazok maradnak, úgy, hogy az új „önálló” részvénytársaság voltaképpen csak *esaládi* r. t. lesz, melynek elnökeként *Tauszig* Tivadár, az Osztrák Hitelintézet vezérigazgatója fog szerepelni. Hanem az bizonyos, hogy ez a részvénytársaság lesz Magyarországnak legnagyobb szerű ilyen intézménye, mert alapitőkéje — hír szerint — nem kevesebb, mint 250 millió korona lesz. Csak az kár, hogy ebből az óriási összegből alig van valami magyar kézen.

A Mezőgazdasági Iparfejlesztő Részvénytársaság alakuló közgyűlése. A Mezőgazdasági Iparfejlesztő Részvénytársaság Budapesten, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ülésstermében január 15-én délután négy órakor tartja alakuló közgyűlést a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyzőkönyvvezető és hitelesítő kijelölése. 3. Az alapitőke kellő aláírásának és befizetésének megállapítása. 4. Az alapszabályok megállapítása. 5. Határozathozatal a társaság megalakítása, vagy meg nem alakítása iránt. 6. A társaság igazgatóságának és felügyelő-bizottságának megválasztása. 7. Az alapitők felmentése iránti intézkedés. A közgyűlést az alapitők megbízásából gróf *Széchényi* Emil hívja össze. — Itt említjük meg, hogy a társaság alapitőkéje 500,000 korona lesz, amely azonban szükség szerűen felemeltek. A társaság ügyvezető igazgatója — mint értesülünk — *Spur* István lesz, míg jogtanácsosa dr. *Hantos* Elemér.

A hódásági fonó- és kötélverőgyár szubvenciója. Csak nemrég emlékeztünk meg arról az elkezeredett harcokról, mely a hazai fonó- és kötélverő nagyiparban dúl azóta, hogy 1907-ben megalakult a *Honi Fonó- és Kötélverőgyár R. T.* Hódáságon. Az új gyár nyomában a leggyilkosabb versennyel találkozott ugy, hogy még alapitása évében egymillióról másfél millió koronára emelte föl alapitőkéjét, hogy még jobban megmérkőzhessen versenytársaival. Hanem ez a művelet nem sikerült teljesen. Az 500,000 korona új részvényből alig sikerült elhelyezni 250,000 koronát. Hogy szorult helyzetét könnyítsen, a gyár most a kereskedelmi miniszterhez fordult azzal a kéressel, hogy az iparfejlesztési törvény alapján az iparfejlesztési alap terhére vegyen át 250,000 korona értékű részvényt. Mint értesülünk, a miniszterium már foglalkozik is a társaság kérelmével és pedig a társaságra nézve kedvező kilátásokkal. Ez a hír közgazdasági körökben nem igen fog megnyugvást kelteni. Egy egészen fiatal ipartelepről van szó, mely életképességének még nem is adhatta biztos jeleit, úgy, hogy mi sem indokolja azt, hogy csak versenyző képességének erősítése végett ilyen módon támogassa az állam akkor, mikor nem is külföldi verseny legyőzéséről van szó.

A Magyar Pénzüntézetek Központi Hitelbankjának újabb üzlete. A Központi Hitelbank tudvalegleg újabb szívesen foglalkozik ipari vállalatok alapításával és azoknak finanszírozásával. Legújabb üzlete az, hogy finanszírozni fogja a *Karánsebesi Faipari Részvénytársaságot*, amely legközelebb lényegesen felemeli alapitőkéjét, melyvel azután több kisebb faipari vállalatot beolvaszt magába. A *Karánsebesi Faipar* r. t. 1907-ben alakult 800,000 korona alapitőkével, s első mérlegét még ezideig nem tette közzé.

Külföldi biztosítók kivonulása Magyarországból. Az a nagy fellendülés, mely a magyar biztosító intézeteknél tapasztalható, másik oldalról a kisebb külföldi biztosító intézetek hanyatlásában is kifejezésre jut. Ennek tudható be, hogy egyre gyakrabban jön hír arról, hogy egyik vagy másik idegen intézet fölszámol és fölszlatja magyarországi fiókját. Így tesz most a *„Schweiz” Allgemeine Bistóság R. T.* is, mely már bejelentette azt, hogy fölszámol, mintán magyarországi vezérképviselője már 1907-ben 5213 korona veszteséggel dolgozott s a múlt esztendő sem hozott neki javulást. Fölszámolók: *Huber* János és *Ehrenhöfer* Aladár.

A Moderne Kunst üzletei. Lapunk olvasói előtt nem ismeretlen már ez a cím. Ismételtlen megemlékeztünk már arról, hogy a kereskedelmi miniszterium szerződést kötött e német lappal az iránt, hogy az utazási idény megkezdése előtt egy külön kiadásban ismerteti hazánkat. A *Moderne Kunst* e számának támogatására — amint ismeretes — a kereskedelmi miniszterium egy körlevélben hívta fel a hazai közgazdasági testületeket és nagyobb vállalatokat, így a vasutakat is. Természetesen a M.Á.V. is kapott fölszólítást a hirdetésre. A M.Á.V. össze is állította közlendőit s ekkor kiderült, hogy a *Moderne Kunst* hallatlanul drága díjazabása mellett körülbelül 30,000 koronába kerülne csak a M.Á.V. hirdetése. Nem kis megdöbbenést keltett a *Moderne Kunst* ügye a *Kassa—Oderbergi Vasútnál*, amelynek a *Moderne Kunst* szintén nagyobb összegébe kerül. Ugyanez a nagyobb összeget tesz ki a Déli Vasut számlája is.

Fizetéseképtelenségek. A bécsi hitelezői védegylet a következő fizetéseképtelenségeket közli: *Friedl* J. Vilmos bej. cég Budapest; *Halmi* Sándor kereskedő Kisújszállás; *Hoffmann* Frigyes kereskedő Szentgotthárd; *Fürst* Miksa részletkereskedő Szombathely; *Rotter* Győző kereskedő cég Léva; *Dobó* Lajos lisztkereskedő Szeged; *Róz* Lipót kereskedő Kaproncza.

A Debreczeni Kereskedelmi és Iparkamara új elnöke. Csak a napokban temették el a Debreczeni Kereskedelmi és Iparkamara kiváló elnökét: *Szabó* Kálmánt, már is január 14-ére elnökválasztó rendkívüli közgyűlést hívott egybe a kamara. A választás — amint értesülünk — valószínűleg egyhangú lesz s az elnöki tisztségre *Szent Királyi* Tivadár mai alelnöknek, az alelnöki tisztségre *Falk* Lajosnak, a keresk. szakosztály régi előkelő tagjának s az *Omke* debreczeni elnöknek van legtöbb kilátása. *Szent Királyi* Tivadár 15 éve rendes beltagja a kamarának s immár a második ciklust szolgálja az alelnöki tisztségben.

Az Osztrák-Magyar Bank állása 1909. január hó 7-én: Bankjegyforgalom 1.979.380,000 (—123 millió 527,000) K. Érezkéslet 1.537.891,000 (+2 millió 105,000) K. Lszámitolási tőzsa 607.198,000 (—78.335,000) K. Lombardköleszők 89.954,000 (—9.212,000) K. Adóköteles bankjegyforgalom 51.489,000 (—125.632,000) K.

A pénzüntézetek tisztviselői nyugdíjintézete. Hosszas vajadás és sok vizálykodás után végre a pénzüntézetek tisztviselői nyugdíjintézetéről is hallatszik valami produktív lépés. Ismeretes ugyanis, hogy e kérdés körül pártokra szakadoztak a pénzüntézetek tisztviselői. Az ellentétek annyira kiélestedtek, hogy már-már szinte áthidalhatatlanoknak látszottak. A debreczeni kongresszus, mely önálló nyugdíjintézmény létesítését határozta el, nem tudott nyugalmat teremteni e kérdésben. Most aztán a nyugdíjügy rendezésére kiküldött bizottság nyilvánosság elé lép munkájával s kibocsátotta az önálló nyugdíjintézmény alapítási tervezetét. Ebből kiviláglik, hogy „*Pénzüntézetek Országos Nyugdíjintézete m. sz.*” céggel határozat-

lan időre társaság alapítását tervezik. Miután pedig a kereskedelmi törvény a biztosító szövetkezetekre 200.000 korona biztosítéki alapot ír elő, ezen alapot alapítványi részjegyek jegyzése által akarják beszerezni. Ezen részjegyek 200 korona névértékűek, névre szólók. Az aláírók kötelesek az általuk jegyzett részjegyek névértékének 50 százalékát a jegyzéskor a Magyar Pénzüntézetek Központi Hitelbankjánál lefizetni. A részjegyek az üzleti tisztá jövedelemből legfeljebb 5 százalékkal kamatoztatnak. Az aláírási íven jegyzett részjegyek árának hátraléka 50 százalékát az alijegyzett alapítók felhívására köteles lesz az aláíró 14 nap alatt a fent jelzett befizetési helynél lefizetni. A részjegybirtokosok csak az általuk jegyzett összeg erejéig kötelezhetők a befizetésre és a jegyek összegén túl nem felelősek. Az alapítási tervezetet aláírták mint alapítók: dr. Borényi Pál felső ker. iskolai tanár, Czira Endre a debreczeni Forgalmi-bank Rt. főkönyvelője, Csizmadia Sándor a Jászvidéki takarékpénztár Rt. Jászkisér, főkönyvelője, Fisch Lajos a debreczeni Általános takarékpénztár Rt. ügyvezető-igazgatója, Fényes Manó a Bihármegyei takarékpénztár Rt. Nagyvárad, pénztárnoka, Gál Antal a Monorkerületi hitelbank Rt. cégvezetője, Glücksmann Miksa a Kraszói tkp. Lugos, jelzőlogosztályának vezetője, Hajduczy József a Dóvai takarékpénztár Rt. vezérigazgatója, dr. Hantos Elemér a Magyarországi Pénzüntézetek Országos Szövetsége ügyvezető főtitkára, Kozma Ferenc a Délmagyarországi gazdasági bank Temesvár, főtitkárja, Nánássy Andor a Szabolcsmegyei takarékpénztár Nagykálló, ügyvezető igazgatója, Szabó Albert a Bereszászi hitelintézet vezérigazgatója, Szász János a Magyar leszámítoló- és pénzváltóbank tisztviselője.

A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület most tartotta meg Temesvárott rendezés évi közgyűlését. A közgyűlésen Zathureczky Károly ügyvezető-titkár terjesztette elő az 1908. évről szóló jelentést. Majd a folyó évi költségelirányzatot tárgyalták, a szükséglet összegét 35.800 koronában állapították meg. Az 1909. évi munkaprogramjába illesztették a működés decentralizálását, mely ezelőből közgazdasági, állattenyésztési, növénytermelési és löntényeztetési szakosztályokat alakít az egyesület. A tejerősítés szervezésére mult évben felvett akciót újból megindítják. Mozgalmat indítanak az állatbiztosítás szövetkezeti szervezése ügyében is. Ottlik Péter indítványára elhatározta a közgyűlés, hogy megkeresik a kereskedelemügyi minisztert, a nyers olajnak kedvezményes tarifáinak mellett való szállításának engedélyezése iránt.

Lánczy Leó Szerajevóban. A boszniai agrár- és kereskedelmi bank, amelyet a Posti Magyar Kereskedelmi Bank alapít, nemsokára megkezdheti működését. A bank felállítására vonatkozó előmunkálatok befejezése küszöbön áll. Lánczy Leó, a Kereskedelmi Bank elnöki igazgatója pedig, akinek sikerült megalapozni a boszniai magyar bankot s ezáltal a magyar tőkének Bosznia és Hercegovina közgazdasági életében domináló szerepet juttatni, rövid idő múlva Szerajevóba utazik, hogy a helyszínen végezze el azokat a szükséges tennivalókat, amelyek még hátra vannak, hogy a boszniai magyar bank szervezési munkálatai befejezést nyerhessenek. Lánczy Leó — amint értesülünk — e hó közepén, vagy február elején utazik Szerajevóba.

A Sebeskörös hajózhatóvá tétele ügyében Bihar vármegye gazdái széleskörű mozgalmat indítottak. A gazdasági egyesület a megyeházán tegnap tartott ülésén elhatározta, hogy fölíratilag sürgeti meg a Sebeskörös hajózhatása érdekében való munkálatokat Darányi földművelésügyi miniszternél, kinek a Hármaskörös hajózhatása érdekében évek során elrendelt munkákért hálára van kötelezve. Pékánovits Imre abból a ezelőből, hogy a kisgazda-osztály minél szélesebb rétege nyeresésként meg a közérdekű kérdésnek, a Sebeskörös mentén levő községekben: Ugrán, Beregszörnyben, Komádiban, Zsádányban és Csökmön népgyűléseket hivatott össze.

Népgyűlés az adóreform ellen. A Budapesten székelő kereskedelmi, ipari és hiteli életünk érdekvéköpiseletei közvetlenül a képviselőház megnyitása előtt országos tiltakozó nagygyűlést tartanak január 17-én az újvárosi háza nagytermében. A nevezett érdekvéköpiselet az utolsó órában az a sok újítás hozza össze, amelyeket az amugy is súlyos terheket jelentő adóreformon a pénzügyi bizottság eszközölt. A pénzügyi bizottságnak ma megjelent jelentéséből különösen a jövedelmi adóra, a nyilvános számadásokra kötelezett vállalatok adójára és a tőkekamat adóra vonatkozó sérelmes újítások tűnnek ki. A pénzüntézetek elérkeztek adózóképességük legszélső határához és sajnálattal tapasztaljuk, hogy az általános adókulesleszállításból éppen csak az a két adó nem hagyatott ki, mely a pénzüntézeteket legközelebb érdekli: a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és a tőkekamatadó kulesa, megmaradna mindkettőnél az eddigi exorbitáns 10 százalékos adókules. Sérelmes ez a pénzüntézetekre azért, mert a régi 10 százalékos üzleti adó mellé az összes jövedelmeket terhelő új adó, a jövedelemadó járul, a tőkekamat adó 10 százalékos kulesa pedig súlyosbitva az új jövedelmi adóval, a takarékosági szellemet is csökkenteni fogná, a takarékbetéteket pedig az eddiginél nagyobb mértékben fogja külföldre szorítani, ahol, miként a szomszéd Ausztriában, a takarékpénztári betétek után 1½ százalékos adó fizetendő. Súlyos sérelmet látnak abban is, hogy a törvények egész sorozatában biztosított adómentesség dacára, az adómenteseknek nyilvánított értékpapirokból származó jövedelmeket az állam ígértének megszegésével, a tervezett reform adóval sújtja. Fájdalmasan panaszkodnak tovább, hogy a tervezett reformban a pénzüntézeti adó kivételénél a mai három évi átlag nem érvényesül, hogy az adóköteles jövedelem meghatározásánál különösen a levonható és le nem vonható tételek megállapítása nem felel meg mindenben a méltányosságnak és az adókövetésnél az eddigi közvetlen és szóbeli tárgyalási eljárás helyébe a pénzügyi hatóság egyoldalú kivétel lesz. Legnagyobb sérelmük azonban nem az, hogy eddigi adóterheik rendkívüli módon fokoztatnak, hogy adózási eljárásunk megnöveztetik, hanem hogy a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok kereseti adójáról szóló törvényjavaslatnak a köztudatban immár szegényparagrafus neve alatt ismeretes 21. szakasza a pénzüntézetek legnagyobb reputációját legnagyobb mértékben sérti, tevékenységüket megbélyegző rendelkezést tartalmaz, amikor külön 15 százalékos uszoraadó-kulesot állapít meg a pénzüntézetre, ha bármely módon nyújtott kölcsön után a kezelesi, vagy bármely más költségek hozzászámításával a jegybank azon évi legmagasabb kamatlábát 3 százalékkal meghaladó kamatot szed. Ez az uszoraadó-kules alkalmazandó akkor is, ha akár csak egy üzlet után, vagy az évek akár csak legrövidebb szakára is szedik a 3 százaléknál magasabb, tehát jelenleg 7 százalékos meghaladó kamatot.

Sertéshizlalótelep az ausztriai határszélen. A Pozsonyvármegyei Gazdasági Egyesület kezdeményezésére közvetlenül az ausztriai határszélen, Pozsony-Szöllősen, hol jelenleg a határszéli egészségügyi megfigyelő-állomás van, a pozsonyvármegyei gazdasági egyesület a legmagasabb sertéshizlaló-telepet óhajtanak létesíteni részvénytársasági alapon. A részvénytársaság az érdeklődéshez képest 1—1½ millió korona, esetleg több alaptőkével fog megalkulni. Egy-egy részvény értékét 200 koronában állapították meg, hogy kisebb birtokosok is jegyezhessek, kik szintén érdeklődnek a vállalkozás iránt.

A kassa—hegyaljai h. é. vasut új igazgatói. 1908-ban alakult meg a Kassa—Hegyaljai h. é. vasut részvénytársaság 5.912.000 korona alaptőkével. A társaság rövid fennállása után már is igazgatósági változások ment keresztül. Ugyanis dr. Nyulász János, Flegmann Samu, Zimmerman Jenő, Litvay Jenő és Löwenfeld Tivadar kiléptek

az igazgatóságból s bevásárolt Baracs Károly, Haich Károly, dr. Urbanovich G. Zoltán és Nasfeld József.

Tanfolyamok a technológiánál. A m. kir. Technológiai Iparmúzeum igazgatósága január 17-én kezdődő, hétfőn, szerdán, pénteken este 7—9 óráig és vasárnap d. e. 9—12 óráig, márczius 21-ig segédek részére tartandó nőruha szakrajz-tanfolyamot rendez, míg január 19., 21., 26., 28., február 4., 9., 11., 16., 18., 23., 25. és márczius hó 2., 4. és 9-én bádogos- és szerelő-mesterek és segédek részére a mértan alkalmazása a bádogos-iparban czímen rendez tanfolyamot.

Az ipartanács ülése. Az Országos Ipartanács ma délután tartotta hosszabb szünet után első ülését. Az ülésen, amelyen az összes tagok jelen voltak, rendkívül érdekes és nagyszabású vállalatok ügyeit tárgyalták.

A székesszék város újévi levélposta-forgalma. Az idei újévi levélposta-forgalom (1908. évi december hó 30-tól 1909. január hó 2-ig) következőleg alakult: feladtak Budapesten 5.354.487 darab levélpostai küldeményt, átmenőleg kezeltek 2.287.974 és kézbesítettek 5.379.844 darabot. A feladás és az átmenő forgalom nagyobb, a kézbesítés valamivel kisebb volt, mint a tavalyi.

Kossuth-ösztöndij. Tudvalevő, hogy a Magyar Mérnök- és Építészegylet házatavó innepélye alkalmából a kereskedelemügyi miniszter 3000 korona évi utazási ösztöndíjat juttatott az egyesületnek. Az egyesület nemrégiben tartott választmányi ülésén a nagylelkű ajándékot hálás köszönettel fogadta és dr. Zielinszky Szilárd műegyetemi tanár indítványára elhatározta, hogy az utazási ösztöndíjat „Kossuth Ferenc ösztöndíj” czímen fogja kezelni.

Az Országos Központi Hitelszövetkezet jubileuma. Mai számunkban írtunk az Országos Központi Hitelszövetkezet jubileumáról, s megírtuk, hogy az igazgatóság tagjai ez alkalommal tiszteletdíjban részesülnek. Az O. K. H. igazgatósága most azt közli velünk, hogy az igazgatóság tagjai a 10 éves évforduló alkalmából semmiféle külön díjazásban nem részesülnek. A tisztviselői kar jelentékeny nagyobb része pedig 500 koronánál kisebb összeget, nagy része pedig az 500 koronának csak kis töredékét kapta jutalmul.

Az Ipartanács ülése. A kereskedelemügyi minisztériumban ma délután félöt órakor Wckerle Sándor miniszterelnök elnöklésével az országos ipartanács állandó bizottságának ipari szakosztálya ülést tartott. Az ülésen több igen fontos gyáralapítási tervezet, közöttük több franciaországi textilgyár ajánlata is tárgyalás és elintézés alá került. A bizottság behatóan foglalkozott ezekkel a tervekkel és azokra vonatkozólag javaslatokat tett a kereskedelemügyi miniszternek.

A kávéipartársulat munkaközvetítése. A budapesti kávéipartársulat az összes kávéházi személyzet közvetítésére kiterjedő munkaközvetítő-intézetét IV. ker., Molnár-utca 37. sz. házban folyó hó 11-én, hétfőn reggel nyolcz órakor megnyitja. Ambar a kávéházi személyzet szakegyletei újabban ismét többrendbeli kérelemmel fordultak az ipartársulathoz kollektív szerződés kötése iránt és így előrelátható, hogy a munkaközvetítő ellen állást foglalnak, mindamellett a munkaközvetítő sikere feltétlenül biztosítottnak látszik, amelyben az összes nagy kávéházak tulajdonosai becsületszóval kötelezték magukat, hogy személyzeiket kizárólag az ipartársulat munkaközvetítője útján szerzik be. Az ipartársulat erről a körülményről az illető kávéosok nevének közlése mellett a mai napon körlevélben értesítette az üzlettulajdonosokat és a személyzetet.

A vidéki pénzüntézeti tisztviselők zsebnaptára most jelent meg negyedik évfolyamában. Az értékes szakmunkát jónévi pénzüntézeti tisztviselők közreműködésével Czira Endre, a Debreczeni Forgalmi Bank Rvt. főkönyvelője szerkesztette. A könyv első sorban gyakorlati kérdéseket ismerteti, így többek között széles alapon tárgyalja a végrehajtási novellát s a mezőgazdasági hitel fejlődését stb. A mű közel négyszáz oldalra terjed s minden pénzüntézeti tisztviselő valóban hasznára fordíthatja azt.

Angol, francia és amerikai rendszerű
KÉSZPÉNZÉRT félárban:
ruházódik minden ember finoman és elegánsan
Az országosan ismert **ZÉLINGER SAMU** elsőrangú
uri-szabónai

A rendszerem abból áll, hogy angol és francia gyári raktárakban vásárolt 3—6 méteres legujabb divátu minta gyapjuszövetekből mérték szerint készítek:
finom öltönyt 21 frtért
nagyon finom prima öltönyt 26 „

Rendeljen a készpénzért 21-26 frt
Többet vagy kevesebbet
Budapest, IV., (Belváros)
Magyar-utca 6, az emeleti termekben.
Múzeum-körút és Kossuth Lajos-utca sarkon mellett.

Uj szaklap. Kubik Gyula mérnök, országgyűlési képviselő szerkesztésében ma „Közmunka” című új közgazdasági és társadalompolitikai heti közlöny jelent meg, amely egyúttal a Magánmérnök Országos Szövetségének hivatalos lapja. Az új lap programja gazdasági, társadalmi és politikai életünk jelenségeit a mérnöki gondolkodásmód világánál vizsgálja, vagyis a műszaki felfogás szerinti megítélés.

Luxus- és országos lóvásárok. A Tattersall külkeresepesi-uti telepén márczius 21. és 22-én országos lóvásár lesz; márczius 28-30-ig luxuslóvásár tartatik. Április hó 25-től 27-ig a Tattersall-társaság megtartja az idei tavaszi II. luxuslóvásárt. Országos lóvásár lesz azonfelül június 6 és 7-én, valamint augusztus 22-23-án. Heti lóvásár a Tattersall telepén minden esütörtöki napon tartatik s ha ez ünnepre esik, ugy a lóvásár szerdai napon lesz.

Pénzügyi tisztviselők zsebnaptára 1909-re címűen megjelent Szász János, a Magy. leszáml. és pénzváltóbank közp. tisztviselője szerkesztésében a IV. évfolyamába lépő, 350 oldal terjedelmű, díszes kiállítású évkönyv, amelyet a szakkörök évről-évre fokozottabb érdeklődéssel várnak. Tartalmában találjuk: Beck Miksa, Kornfeld Zsigmond, Lánzy Leó fővárosi; fényéri Zádor Lajos és dr. Hoványi Géza vidéki vezérek életrajzát és kitűnően sikerült fényképreprodukcióit. Az életrajzok egyben hazánk közgazdasági állapotának és az illető intézetek fejlődésének is hű kifejezői. Terjedelmes cikkekben terjeszkedik ki az évkönyv az év történetére és tanulságaira s ebben a politika, közgazdaság, pénz- és értékpapírcsop minden vonatkozásait felöleli. Tartalmazza az évkönyv több aktuális cikket kivül még a következőket: A tisztviselők egyesületi, A külföldi váltókra vonatkozó tudnivalók. Bélyegilletéki táblák. A budapesti, bécsi, berlini, párisi és londoni tőzsdék szokásainak ismertetése. A világtőzsdék üzleti óráit. A külföld nevezetesebb pénzügyi intézetei. Magyar és osztrák bankpiacok. Pénzügyi intézeti székhelyek bankkörletek szerinti beosztása. A bélyegilletékek és díjak betűsoros jegyzéke. Átszámítási, kulcsszám-, törzszám- és idegenpénztáblázatok, stb. Az évkönyv méltó a tisztviselők legnagyobb mértékű támogatására. Ára díszes kötésben csak 3 korona, s megrendelhető a szerkesztőség címén (Budapest, IX., Lónyay-utca 11. sz. földsz. 2.) előleges fizetéssel, vagy utólagos pénzbeküldés mellett.

Az Első magyar biztosító forgalma. Az „Első Magyar Általános Biztosító Társaság”-nál 1908. év december havában 9.862.317 korona tőkéről szóló életbiztosítási ajánlat nyújtott be, melyből 8.425.017 korona biztosítási tőkéről szóló ajánlat kötvény-kiállítás által lett elintézve. 1908. év január elsejétől 95.101.598 korona tőkéről szóló életbiztosítási ajánlat lett betérjesztve és 82.323.880 korona tőkéről szóló kötvény lett kiállítva. A folyó év január elseje óta bekövetkezett halálesetek folytán 4.561.015 korona biztosítási tőkéről szóló kár lett bejelentve. Múlt év december 31-dikével 417.298.409 korona biztosított tőkéről 1.437.974 korona életjáradékról szóló 119.692 drb életbiztosítási kötvény volt érvényben, melyre 11.471.258 korona gyűjtött díjtartalék van kimutatva. Életbiztosítási károk címén az 1907. évben 4.140.193 korona lett kifizetve, míg a társaság alapítása óta (1857) az évenként közzétett kimutatások szerint, az összes biztosítási ágazatban előfordult károkért 473.589.398 korona összeg fizetett ki.

VIZÁLLÁS.

Jan. 8 Jan. 9		Jan. 8 Jan. 9	
m é t e r		m é t e r	
Inn	Schärding 0.18 0.10	Tisza	M.-Sziget 0.10 0.10
Duna	Passau 0.89 0.89		Tekeháza 0.02 0.02
	Linz 1.97 1.98		V.-Namény 0.62 0.56
	Bécs 1.99 1.98		Tokaj 0.16 0.20
	Pozsony 0.28 0.05		Tiszafüred 0.44 0.46
	Komárom 0.16 0.52		Szolnok 0.10 0.04
	Budapest 0.12 0.20		Csongrád 0.96 0.91
	Paks 0.40 0.55		Szeged 0.88 0.88
	Mohács 1.60 1.43		T.-Bécs 1.12 1.18
	Gombos 0.53 0.50		Titel 0.39 0.46
	Ujvidék 1.30 1.31	Óndova	Hoór 0.87 0.85
	Pancsova 0.72 0.75	Tapoly	Bártfa 0.20 0.20
	Orsova 0.00 0.08	Bodrog	Ladomcza 0.52 0.46
Borva	Morvafalu 0.24 0.24	Sajó	Zsolca 1.27 1.27
Vág	Zsolna 0.38 0.23	Hernád	H.-Németi 0.18 0.19
	Trencsén 0.02 0.03	Berettyó	Margitta 0.00 0.15
	Szered 0.44 0.45		B.-Ujfalu 0.14 0.14
Rába	Szt.-Gothárd 0.54 0.50	Körös	Csucsá 0.00 0.39
	Sárvár 0.14 0.14		N.-Várad 0.20 0.24
	Győr 0.12 0.17		Belényes 0.18 0.20
Dráva	Varasd 0.78 0.00		Tenke 0.32 0.34
	Zákány 1.26 1.19		Gurabonc 0.31 0.31
	Bárcs 0.06 0.00		Borosjenő 0.30 0.50
	Eszék 0.22 0.14		Békés 0.14 0.18
Mura	M.-Szerdah 0.10 0.00		Gyoma 0.18 0.18
Széva	Zágráb 0.19 0.04	Maros	Gy.-Fehérvár 0.12 0.06
	Sziszék 0.96 0.90		Branyicska 0.12 0.16
	Mitrovicza 1.12 1.10		Soborsin 0.00 0.25
Szamos	Deés 0.20 0.22		Arad 1.24 1.56
	Szatmár 0.40 0.38		Makó 0.29 0.26
	Kraszna N. Majtény 0.78 0.80	Temes	K.-Kostály 0.20 0.02
	Latorcsa-Hunkács 0.12 0.12	Béga	Kiszető 0.66 0.00
	Laboroz-Homonna 0.00 0.00		Temesvár 1.10 0.82
Ung	Perecseny 0.05 0.00		Beeskerek 0.49 0.41

TOKAJI

Bortermelők Társasága R.-T. Tokaj.

Budapesti vezérképviselőt: I., Városmajor-utca 7. sz. Telefon 157-62. Telefon 157-62.

A nagyközönségre nézve nem lehet közömbös tudnia, hol szerezhet be közvetlenül és megbízható forrásból **tisztán kezelt szamorodni és aszú borokat.** Felhívjuk a nagyközönség figyelmét társaságunkra, melynek tagjai **kizárólag tokaj-hegyaljai szőlőbirtokosok.** — E borok nemesak élvezeti italok, hanem **lábadozók, gyengélkedők és verszegények számára orvosi ajánlott erősítő italok.**

Küldemények bármely posta vagy vasuti állomásra bérmentve és **ingyen csomagolással** eszközöltnak.

Árjegyzékkel — melyből a szállítási feltételek pontosan megismerhetők — **mindenkinek díjmentesen szolgálunk.**

Budapestre a fogyasztási adó külön felszámítottatik.

A Tokaji Bortermelők Társasága Részvénytársaság szállít

Tokajból — hordóban:

Évjárat	M i n ő s é g	Árak korona értékben 100 literenkint
1907	Tokaji asztali bor	100.—
1906	" pecsenye bor	150.—
1906	" szamorodni bor	200.—
1904	" pecsenye bor	120.—
1901	" szamorodni bor	190.—
1900	" " " "	290.—
	* Kiváló évjárat.	

A borok tisztán kezelt jó minőségeért és valódiságáért felelősséget vállalunk.

Tokaji palaczkborok árai:

Szamorodni borok eredeti töltésben:

Évjárat	M i n ő s é g	1 literes palackban		0.7 literes palackban		0.5 literes palackban	
		K	f	K	f	K	f
1904	Szamorodni bor kiváló	1	80	1	50	1	20
1901	" " zamatos	2	40	1	30	1	50
1900	" " nehéz	3	60	2	70	2	40
1898	" " " "	4	20	3	—	2	10
1889	" " szagos	5	—	4	—	3	20
1889	" " régi nehéz	9	—	7	—	5	60

Aszu- és gyógyborok eredeti töltésben:

Évjárat	M i n ő s é g	0.5 literes palackban		0.25 literes palackban	
		K	f	K	f
1901	2 puttonos édes	2	80	1	70
1901	" " kövér	4	20	2	50
1889	" " nehéz	6	—	3	60
1888	" " gyógyaszú	8	—	4	80
1883	" " zamatos nehéz	10	—	6	—
1883	Essencia gyógyeelokra	20	—	12	—

A legalkalmasabb farsangi ajándék:

3 literes palack 1901. évi tokaji zamatos szamorodni bor bérmentesen szállítva a megrendelő címére 7 korona 70 fill.

5 félliteres palack 1901. évi 2 puttonos édes tokaji aszu-bor bérmentesen szállítva a megrendelő címére 14 kor. 50 fillér.

!!! A tokaji bor a legjobb a világon !!!

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátőzsde.

Budapest, január 9.

A készáru-piaczon nyugodt volt ma a hangulat. Csekély kínálattal szemben a malmok tartózkodók voltak és mivel ezzel szemben az árúbirto- kosok sem erőltették a dolgot, csak lényegtelen forgalom fejlődött ki, melynek folyamán mind-össze alig 5000 q buza kelt el, szilárdan tartott tegnapi áron. A legdrágább eladási ár 26,70 ko-rona volt 82 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 24,20 korona, 76 kilós tiszavidéki, úszkös buzáért. Egyéb gabonaceműk közül rozs, árpa és zab szilárd, tengeri változatlan. Forgalmába került: 200 q rozs, 19,80 koronás áron és 200 q zab 17,55—17,60 koronás áron. A határidőpiacon a mai üzlet igen csendesen és a tegnapi zárlat jegyzéseivel indult meg. Az üzleti idő folyamán, noha csak igen jelentéktelen forgalom fejlődött ki, mégis inkább a kereslet volt túlsúlyban, így tehát kissé szilárdult az irányzat és mérsékleten emelkedtek az árfolyamok. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az áprilisi buza 16 fillérrel, az októberi buza 10 fillérrel, az áprilisi rozs 22 fillérrel, az októberi rozs 14 fillérrel, az áprilisi zab 4 fillérrel, a májusi tengeri 18 fillérrel emelkedett.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a követ-kező volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	—	79	25,85—26,30
"	76	25,30—25,70	80	26,00—26,40
"	77	25,40—25,90	81	26,20—26,55
"	78	25,75—26,10	82	—
Fejérmegyei uj	75	—	79	25,60—26,05
"	76	25,10—25,40	80	25,80—26,15
"	77	25,30—25,65	81	—
"	78	25,45—25,75	82	—
Pestvidéki uj	74	—	78	25,55—25,85
"	75	—	79	25,75—26,15
"	76	25,20—25,50	80	25,90—26,25
"	77	25,40—25,70	81	—
Bácskai uj	74	—	78	25,65—26,10
"	75	—	79	25,85—26,30
"	76	25,30—25,70	80	26,00—26,40
"	77	25,50—25,90	81	—
Rozs I-rendű uj	—	—	—	20,00—20,20
" középminőségű uj	—	—	—	19,90—20,00
Árpa takarmány I. rendű	—	—	—	16,40—16,60
" II. rendű	—	—	—	15,90—16,20
Köles	—	—	—	17,35—17,60
Zab I-rendű	—	—	—	17,05—17,35
" II-rendű	—	—	—	18,75—13,95
Tengeri belföldi uj	—	—	—	—
R e p e z e : Káposztarepeze	—	—	—	—

A készáru piacon ellett:

Buza: Tiszavidéki: 300 q 82 k 26,70 K, 200 q 80 k 26,55 K, 300 q 80 k 26,45 K, 100 q 79 k 26,45 K, 300 q 79 k 26,35 K, 600 q 78 k 26,15 K, felső, 100 q 77,5 k 26 K, 600 q 76 k 24,20 K felső úszkös.

Pestvidéki: 100 q 78,5 k 26,20 K, 100 q 78 k 26,10 K, 100 q 77,5 k 26,10 K, 200 q 77,5 k 25,80 K, 500 q 77 k 25,30 K árpás.

Fejérmegyei: 200 q 78 k 26,15 K, 250 q 78 k 24,50 K úszkös.

Rozs: 200 q 19,80 K kpf par.

Zab: 100 q 17,60 K, 100 q 17,55 K kpf par.

Az árak 100 kilogrammonként koronaértékben értendők.

A határidőpiacon kötöttett:

Délelőtt:

Előforduló kötések (50 kg.-kint) 1909-re:

Buza áprilisra 12,71—12,70—12,81

Buza októberre 10,86—10,90—10,87—10,92

Rozs áprilisra 10,21—10,25

Rozs októberre 9,11—9,17

Zab áprilisra 8,71—8,70

Tengeri májusra 7,26—7,34

1 óra 30 perceskor zárulnak:

1909. áprilisi buza	12,80—12,81
1909. októbert buza	10,92—10,93
1909. áprilisi rozs	10,28—10,29
1909. októberi rozs	9,19—9,20
1909. áprilisi zab	8,70—8,71
1909. májusi tengeri	7,33—7,34

Budapesti gabonaforgalom.
1909. január 7-től 1909. január 8-ig.

	Érkezett méter mázsa	Elszállított méter mázsa
Buza	4247	—
Rozs	400	103
Árpa	3706	101
Zab	1231	101
Tengeri	1029	209
Liszt	—	8676
Korpa	280	3095

Értéktőzsde.

Miután néhány bécsi lap a balkáni eseményeket Magyarország és Ausztriára nézve kedvezőbbben ítéli meg, a bécsi tőzsdén kedvezőbb irányzat alakult. Természetesen a jobb bécsi jelentésekre nálunk is valamivel jobb irányzat támadt s ez a kedvezőbb hangulat az egész nap folyamán megmaradt. A nemzetközi piacz értékei ma mind megjavultak egy-két koronával. Annál gyengébb volt a helyi piacz, hol csak a Danubius és a helyi közlekedési vállalatok részvényeiben volt kötés. A járadékpiazz ma is teljesen üzletlenül folyt le s az árfolyamok változatlanok. A sorsjegyek közül a Hazai takarékpénztár sorsjegyei iránt volt ma is érdeklődés. A mai nap folyamán forgalomba került: Osztrák hitel 616.25—618.50—618 koronán, Magyar hitel 716.50—718—717 koronán. Államvasut 669—671.50 koronán, Leszámitolóbank 473.50 koronán. Jelzálog 406.50 koronán.

Előtőzsde kedvező.
Kötetett: Osztrák hitelrészvény 616.25—617.25. Magyar hitelrészvény 716.50—717.25. Osztrák-Magyar államvasut 669—670.50. Jelzálogbank 406.50. Közüti vaspálya 588—589. Danubius hajógyár rvt. 259—262.

Déli tőzsde szilárd.
Kötetett: Osztrák hitelrészvény 617—618.25. Magyar hitelrészvény 716.75—718.25. Osztrák-Magyar Államvasut 671.50—672. Rimamurányi vasmű 151. Magyar leszámitolóbank 473.50—474. Közüti vaspálya 587—588.75. Városi villamos vasut 261—261.25. Magyar koronajáradék 91—91.05. Hazai sorsjegy 101.75—102. Danubius hajógyár rvt. 262—264. Magyar helyierdekű vasut 280.

A prémiumüzletben díjbiztosításokért fizettek:
Osztrák hitelrészvényekért holnapra 4—5 K, nyolc napra 8—10 K, 1909 január hó végére 24—26 K.

Utőtőzsde szilárd.
Kötetett: Osztrák hitelrészvény 618.25—168.75. 4%-os magyar koronajáradék 91.05.

BÉCSI GABONATŐZSDE:

Bécs, január 9. (Saját tudósítónktól.) A mai hetitőzsdén a konzum alig vett részt az üzletben és az nagyon szűk keretek között maradt, de az irányzat részben még szilárdabb volt és buza a mult szombati árak fölött 10 fillérrel emelkedett. Eladott tiszavidéki urasági áru 2400 n.mázsa 78.5 kg. 12.35 K. Kigyósról, tótfelvidéki 76 kg. 12.05 K. Nagyszombatból, 78 kg. 12.35 K és 76 kg. 12.10 K Pozsonyból, marcheggi 77—78 kg. 12.20 K Marcheggről, alsó-ausztriai 78 kg. pircsbuza 12.35 K Tulnból és 78 kg. 12.40 K Mistelbachból. Rozsban csak kevés forgalom volt és ez a ezik meg tudta tartani heti 5 fillérnyi áremelkedését. Árpa változatlanul szilárd áron meglegelősen kerestették a helyi konzum és a morvaországi malátagyárosok részéről s finomabb minőségben könnyen volt elhelyezhető. Takarmányárak irányzata annyiban szilárdult, hogy tengeri 10, zab 15 fillérrel drágább volt, mint 8 nap előtt.

Jegyzetelt buza: Tiszavidéki 13.50—13.95, marosi és bánati 13.25—13.55, mosoni 12.65—13.05, tótfelvidéki 12.50—13.05, délviasuti 12.65—13.05, marchfeldi 12.70.
Rozs: Tótfelvidéki 10.30—10.70, esepeli 10.25—10.40, pestmezei 10.38—10.50, délviasuti 10.25—10.40, különféle magyar 10.25—10.45, osztrák 10.15—10.35.

Árpa: Morvaországi 9.20—10.35, marchfeldi 8.10—9.20, bécsvideki 9—9.30, tótfelvidéki 8.10—9.80, esepeli 7.80—8.40, közpédmuni állomások 8.20—8.80, délviasuti 8.10—9.40, északmagyarországi 7.60—9.10, tiszavidéki 7.60—8.50.

Magyar tengeri: 7.45—7.70, cinquantin 8.90—9.45, Magyar zab: 8.85—9.40, válogatott 9.40—9.30, esch-morvaországi és alsó-ausztriai 8.90—9.

Lisztben egész héten nem volt újabb kötés és az átvételek korábbi kötésekre is nagyon esékelyek voltak. A malmok az üzem csökkentésével akadályozták meg a készletek felhalmozódását és ez e héten adott 20 fillérnyi áremelkedést visszavonták. Takarmányliszt és korpa árait a malmok mérsékelten felemelték.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, január 9. A balkáni helyzetet a mai előtőzsdén kedvezőbbben ítelték meg, mindazonáltal az üzlet, bárha szilárd irányzat mellett nyugodt-táborban fejlődött, mint tegnap. Később az a hír, hogy Londonból nagyobb aranymennységet vittek ki és alacsonyabb newyorki jegyzések a tőzsdét tartózkodóbbá tették. Csak hitel- és államvasuti részvények, melyeket budapesti számlára is vásároltak, voltak valamivel élénkebbek. Dohányrészvények és némely szénrészvények is emelkedtek. Az általánosan szilárd irányzat a déli tőzsdére is átment, hol hitel és államvasuti részvényekben valamivel élénkebb volt a forgalom. A barátságos irányzat nyugodt forgalomnál tovább is érvényben maradt. Fegyvergyári és alsó-ausztriai eszkompt-részvények emelkedtek, Berlinből a bányavértékek nyugodt irányzatát jelentik.

11 óraker zárulnak:

Osztrák hitel 617.25, Anglo 288, Union 519, Bank-egyesület 502.50, Magyar hitel 715.50, Laenderbank 419.50, Államvasut 671.50, Déli vasut 100.50, Rimamurányi 514, Török sorsjegy 174.75, Dohányrészvény 313, Magyar koronajáradék 90.90, Alpesi 628, Márka 117.12—18 K.

1 óraker jegyeztek:

Osztrák hitel 618, Magyar hitel 718.50, Anglo 288, Bank-egyesület 502.75, Laenderbank 421, Union 519, Államvasut 671.75, Déli vasut 101.50, Alpesi 629, Rimamurányi 516, Orosz járadék 97.40, Török sorsjegy 175, Fegyvergyár 609, Alsó-ausztriai leszámitoló-társaság 578.

Bécs, január 9. (Magyar értékek zárlata.) 4 százalékos arany-járadék 109.45. Tiszai és szeg. köles. sorsjegy 140.75, Magyar hitelbank részvény 716.—, Magyar leszámitoló és váltó részvény 472.—, Rimamurányi 515.—, Magyar cukoripar —, Adria hajózási részvénytársaság 367.—, Magyar koronajáradék 90.95, 4 százalékos magyar földteherm. kötv. —, Magyar nyér-k. sorsjegy 184.—, Kassa-Oderbergi Vasut részvény —, Magyar Jelzálogbank 405.—, Magyar keresk. bank —.

Bécs, január 9. (Osztrák értékek zárlata.) 4 százalékos papír-járadék 94.10, 4 százalékos osztrák arany-járadék 114.65, 1860-as sorsjegy 152.—, Osztrák hitel-sorsjegy 469.50, Angol-osztrák bankrészvény 289.—, Bécsi bankveicin 502.75, Osztrák-magyar bank 1727, Déli vasut 100.75, Dunagőzhajózási társ. 902.—, Dohány részv. 312.—, Cs. k. arany (vert) 11.36, Német bankv. 117.12, Osztr. Lloyd 399.—, 4.2 szaz. ezüst jár. 94.10—690.—, Osztr. koronajáradék 94.20, 1864-es sorsj. 263.—, Osztrák hitelintézeti részvény 618.25, Union Bank 520.—, Osztrák Landerbank 420.75, Osztrák-magyar államvasut 671.—, Elbovölgyi vasut 441.—, Alpesi részvény 629.20, 20 frankos 19.10, Londoni váltóár 239.77, Lipótkohó —, Töröksorsjegy 174.50.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE.

Berlin, január 9. A tőzsde megnyitására osztrák értékek Bécesel egybehangozón valamivel magasabban indultak, mire a vezető bankértékek is mérsékelten emelkedtek. A többi piacon üzletlenség volt, miután a spekuláció, tekintettel a tisztázatlan politikai helyzetre, a nyugati tőzsdéről érkezett kedvezőtlen jelentésekre és a tegnapi newyorki tőzsde gyenge magatartására, a legnagyobb mérvű tartózkodást tanúsította. Amerikai vasutak Newyorkkal paritásban szabálytalanok és részben gyengébbek voltak. Bányarészvények a százalék tört részével alacsonyabbak voltak. Gözhajós részvények nyugodtak voltak. Szilárd magatartást tanúsítottak Siemens és Halske részvények, amelyeket szelvény nélkül árultak. A további folya-

matban kohó- és bányarészvények visszavásárlásokra emelkedtek, míg a többi piacon teljes üzleti csend uralkodott. A készpénzpiacz ipari értékei szilárdak voltak. Magánleszámitolási kamatláb 2 1/2 százalékos, napipénz 2 százalékos.

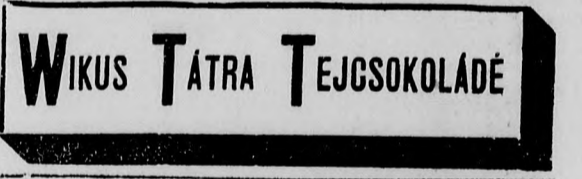
Zárlatok jegyzeteltik: 4.2 százalékos papír-járadék 97.30, 4 százalékos osztrák arany-járadék 97.80, osztrák hitelrészvény 195.10, Déli vasut 17.75, orosz bankjegyek 214.45, 4 százalékos új orosz kölesön 76.50, Disconto Commandit 180.40, Dinamitruszt —, Harpeni 195.70, Unifikált török járadék 92.50, 4.2 százalékos ezüst-járadék 94.40, 4 százalékos magyar arany-járadék 92.60, Magyar koronajáradék 91.30, Osztrák-magyar államvasut 144.10, Bécsi váltóár 85.35, Olasz járadék —, Alt. villamosági Edison 217.40, Gelsenkircheni 190.—, Laurakohó 199.30, Szilárd.

Frankfurt, (Zárlat.) január 9. 4.2 százalékos papír-járadék 97.20, 4 százalékos osztrák arany-járadék 97.60, Osztrák hitelintézeti részvény 195.—, Osztrák-magyar államvasut 144.—, Északnyugati vasut —, Busstiehradi vasut —, Londoni váltóár 204.58, Bécsi Bankverein —, Villamos részvény —, 3 százalékos magy. aranykölesön 75.10, 4.2 százalékos ezüst-járadék 97.30, Osztrák koronajáradék 94.30, Magyar koronajáradék 91.45, Osztrák-magyar bank 124.50, Déli vasut részvény 17.65, Elbovölgyi vasut —, Bécsi váltóár 85.35, Párisi váltóár 81.55, Union bankrészvény —, Alpesi bányarészvény —, Szilárd.

Hamburg, (Zárlat.) január 9. 4.2 százalékos ezüst-járadék 96.80, 1860. sorsjegy 153.—, Déli vasut 17.90, 4 százalékos arany-járadék 98.—, Osztrák hitelrészvény 195.—, Osztrák-magyar államvasut 144.—, Olasz járadék 103.75, 4 százalékos Magyar arany-járadék 92.05, Nyugodt.

London, január 9. Angol consol 83 1/2.

Páris, (Zárlat) január 9. 3 százalékos Francia járadék 96.80, Osztr. arany-járadék 97.10, Magyar arany-járadék 92.20, 3 százalékos Olasz járadék 102.57, Déli vasut elsőbbségi kötv. 275.—, 5 százalékos marokkói járadék 575.—, 4 százalékos spanyol járadék 90.12, 4 százalékos unifikált török jár. 93.20, Török sorsjegy 173.—, Török dohányrészvény 354.—, Osztrák földhitelintézet 1105.—, Osztr. Landerbank 460.—, Magyar jelzálogbank 435.—, Banque de Paris 1537, Banque Ottomane 704.—, Osztr. magyar államvasut —, Déli vasut —, Hartmann gépgyár 480.—, Urikányi köszén —, Váltó Amsterdamra (rövid) 208.25, Váltó német piacokra (rövid) 122.53, Váltó Bécsre (rövid) 104.68, Váltó Belgiumra (rövid) 1 1/2, Olasz aranyváltó (rövid) 1/2, Váltó Svájcra (rövid) 9/2, Csek Londonra 251.10, Magán-kamatláb 2 1/2. Tartott.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK.

Kőhányai sertéspiazz.

1909. január 9-én. Fialat nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli súlyban) 120—122 fillér. Fialat közép (páronkint 231—320 kilogrammig terjedő súlyban) 122—123 fillér. Könnyű (páronkint 250 kilogrammig) 122—123 fillér. Közép (páronkint 240—280 kg.) 121—123 fillérig. Könnyű (páronkint 210 kg.) 121—123 fillérig.

Sertéskonzumvásári jelentés.

(A széke-fővárosi állatvásár és közbiztosító igazgatósága.) Január 9-én. Előző napi eladatlán maradvány 908 drb sertés, 26 drb süldő. Mai felhajtás 227 drb sertés, összesen 1241 drb sertés, 26 drb süldő. Eladott 873 drb sertés, 2 drb süldő. Mai maradvány 368 drb sertés, 24 drb süldő. Következő árak jegyzeteltik: Zsirsertés: Öreg I. rendű 350 kilogrammon felül életsúlyban 92—95 fillér, II-örendű 280—350 kilogrammig 89—92 fillér, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül életsúlylevonással 110—118 fillérig, fiatal közép 220—300 kg.-ig életsúlylevonással 110—118 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogrammig levonással 110 fillérig. Hussertés, helyi süldő 100 fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, elősúlyban értendők. A vásár irányzata közepes. Az árak változatlanok.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

szén,

koks, briket, antracit

összes gazdasági, ipari és házi célokra.

Telefon: Detail 26-27, 75-26. Engros 164.

RADNAY KÁROLY

BUDAPEST, VÁCI-KÖRUT 78.

Sürgőnyczim:

ANTRACIT

BUDAPEST.

Szerkesztői üzenetek.

Zsuzsa. A legöregebb nagyamám emlékezte őt a nálunk a fiatal leányokat a jogszabalon szokás bemutatni. Ettől ritkán történik eltérés. De, természetesen, semmiféle hibát se követ el, ha inkább a technikumokat, vagy az atlétákat, vagy a medikusokat — akár a filozóftereket is — tiszteli meg azzal, hogy inkább az ő báljukat választja a világbalépés „trambulinjául”.

Milyen becses emlék lenne ez! Milyen értékes dokumentuma az izlés, a divat, a luksusz változásainak! Illo vagyunk a puritán kartonuhácska idejéről? Ki emlékszik még a mull-uralomra? Hát a tartalánra, mely már a tevékenységkor is foszlányokra szakadt! Most csupa selyem, csupa himzés, csipke, ezüst esillám egy-egy bálruhára. Egész vagyonba kerül. Egyetlen előnye — a tartóssága. Míg a tartalán idejében minden mulatságra külön ruha kellett, most egy öltözkéssel — okos, izéles, takarékos átalakítással, — végigtáncolhatja az egész farsangot s még későbbre is megmarad jaur-ruhának, nyári mulatságokra, fürdőzésre. De az első bálra mégis sokkal kedvesebb, sokkal poétikusabb az egyszerű fehér erépe de Chine, vagy illúzió... különösen az illúzió! Mert hát az első bál idején még olyan tiszta, olyan érintetlen az illúzió.

Illik. Lőcsé. A farsangi szezon Vízkereszt utáni napon, e hó 7-én kezdődött. Ez a dátum azonban még nem jeleníti a nagy bálit szegén kezdetét. Az első elite-bált ma, szombaton este rendezik a Royalban a jogászok. A tulajdonképpeni bálit szegén azelőtt, azelőtt csak a farsang derekán beszélhetünk, amikor egy este tíz-tizenöt mulatság is élénkíti Budapest éjjeli életét. Ha tehát huzamosabb ideig akar a fővárosban tartózkodni és részét a farsangi mulatságokból kivenni, akkor ráér január közepén túl feljűnni Pestre. Keze-kedünk arról, hogy nem fog unatkozni. Üdv!

Fekete leány. VIII. József-utca 5. II. E. Művésznő. Sorra kerül.

Szerén. Semmiesetre se írjon neki, a figyelmet azonban megköszönheti, ha találkozik vele.

Unokatestvérek. Unokatestvérek esküsz az igazságügyminiszter engedelmével kelhetnek egybe.

Megszorult. Olyan pénzintézetet mi nem ismerünk, tessék a helyi takarékpénztárhoz fordulni, ott jobban ismerik az illető anyagi viszonyait.

Előfizető leánya. Debogy volt az illetlenség. Az illető fiatalembernek semmi jogcíme nem volt hozzá, hogy őnt elkísérje.

T. E. Versében van egy kis poezis, de nem annyi, hogy közelíthetővé tegye.

A banyjár. Ilyen és e fajta szerek ajánlásával nem foglalkozunk.

L. Sándor. Segantini a modern olasz művészeti iskola egyik legnagyobb alakja volt, főművét az olasz havasokban és képi tárgyát is többnyire onnan vette. Az évszakokat ábrázoló hatalmas festményei a budapesti Műcsarnokban is ki voltak állítva több száz évvel ezelőtt. Hírnevét különösen eredeti festésmodorának köszönheti, mert vázaira a festéket, minden színt külön-külön esikből rakta fel, amivel káprázatos színbátást ért el. Elég fiatalon halt meg, mintegy tíz évvel ezelőtt. Olaszországban ma is sok művész utánozza Segantini festésmodorát. Egy remek Madonna-képet a mi szépművészeti múzeumban modern képtárban láthatja, ez az olajfestmény úgy hat, mint egy finom selyemhímzés.

Kereskedő. Valamelyik gyógyszerész forgalomba hozhatja. Ő azonban nem.

D. F. A budapesti bejelentőhivatal esküsz azok címét mondhatja meg, akik a fővárosban laknak.

Pályázó. Ezen a pályázaton mindenki részt vehet, mert hiszen ez nincs a tagok számára fenntartva.

Bátorító. Ne esélkölje meg azt a szubanczot, ha még egy könyörög is.

P. K. A segédít-zetek fizetése ott 2000—2200 korona, aminek 700 korona lakáspénz járul. Nyugdíjjal jár.

Varró. Nem közüljük. Divatlapba való.

Előfizető. A művelt és erkölcsös ember átsiklik az ilyen pikantérián.

Temes. Megízentük, hogy emmi és ilyen kérdésre nem válaszolunk.

Kivonat a hivatalos lapból.

Kinevezések. A belügyminiszter Kikrics János zentai anyakönyvezető-helyettesét a X. fizetési osztály 3-ik fokozatába sorozott anyakönyvezető-helyettesé; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Peres Kálmán okleveles tanítót a pulnyi állami elemi népiskolájának rendes tanítójá; az állami számvevőségek elnöke Vörös Lajos X. fizetési osztálybeli állami számvevőségi irodatisztát a X. fizetési osztályba nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Pártayné Ungváry Bertá orsovai és Martin Frida torontálkeresztvári állami elemi iskolai tanítókat kérésbűnösen áthelyezte.

Pályázatok. A budapesti ítéletábla elnökéhez két ítéletbírói állásra két hét alatt; a beregszászi törvényszék elnökéhez az ügybírói járásbírói állásra két hét alatt; a rimaszombati pénzügyigazgatósághoz pénzügyi titkári állásra két hét alatt; a sátorlajuhelyi pénzügyigazgatóság pénzügyi segédtitkári állásra két hét alatt; a kassai posta- és táviratigazgatóságához a Sántanon (Borsodnyégy) betöltendő postamesteri állásra január 29-ig; a pozsonyi posta- és táviratigazgatóságához a eszelet (Nyitra megye) postamesteri állásra január 29-ig; a soproni posta- és táviratigazgatóság az alsópuljai (Sopron megye) postamesteri állásra január 9-ig; a temesvári posta- és táviratigazgatóságához a jankaházi (Torontál megye) postálgynöki állásra január 29-ig; a temesvári posta- és táviratigazgatóságánál a topolyai (Torontál megye) postálgynöki állásra január 29-ig; a pánosvári törvényszék elnökéhez a bunári járásbírói állásra két hét alatt; a kassai posta- és táviratigazgatóságához a kriványi

(Sáros megye) postálgynöki állásra január 29-ig; a kassai posta- és táviratigazgatóságához a köhegyi (Gömör- és Kishont megye) postálgynöki állásra január 29-ig; a vallás- és közoktatásügyi iskolaszolgái állásra január 2-ig; a földművelésügyi miniszterhez a földművelésügyi minisztériumban betöltendő három hivataliszolgái állásra február 28-ig; a marianosztrai kir. orsz. letartóztatási intézet igazgatóságához a marianosztrai kir. orsz. letartóztatási intézetnél betöltendő közjegyzői állásra február hó 3-ig nyújthatók be a szabályszerűen felszerelt kérvények.

IDŐJÁRÁS.

A Magyar Kir. Országos Meteorológiai és Földmánességi intézet jelentése.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete: Hazánkban az utóbbi 24 óra alatt — Erdély túlnyomó részét kivéve — csaknem mindenütt volt kisebb-nagyobb esapadék és pedig helyenkint, leginkább a Dunántul déli felén 10 és itt-ott 20 mm-t is meghaladó mennyiségben. A Délividéken élénk szél keletkezett. A hőmérséklet lényegtelenül változott: maximuma Fiumében 9 C. fok és a minimum Rozsnyón — 8 C. fok volt.

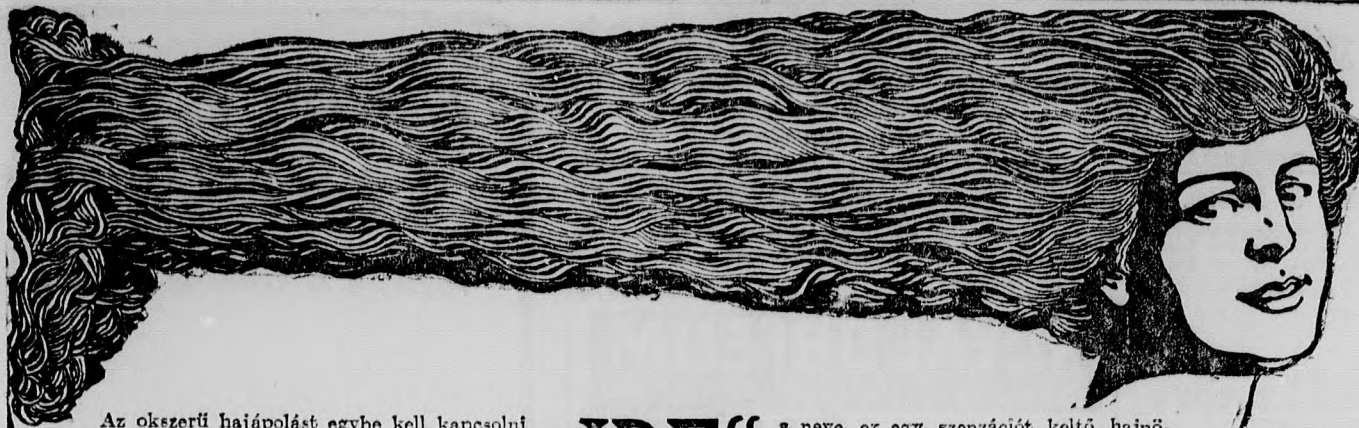
Prognózis a következő 24 órára: Hidegebb idő várható, megélénkülő szelekkel és még sok helyütt havazással.

Table with columns: Állomás, Legnyomás, A hőmérséklet, Szélirány és sebesség, Felhőzet, Csapadék, Hőmérséklet. Lists various stations like A. Szatmár, Ungvár, Késmárk, etc.

EGYETÉRTÉS

politikai napilap. Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS.

Large financial table with columns: Budapesti értéktőzsde, Mai zárolás, Záloglevelek, Bankok, Gőzmalomok, Iparvállalatok, Iparvállalatok, Sorjegyek, Pénzmenek és váltók. Contains various market data and exchange rates.

Az okszerű hajápolást egybe kell kapcsolni egy jó, kipróbált hajnövesztő szerrel és óvakodjunk a reklámasan kidicsért értéktelen és többnyire ártalmas vizektől. Egyedüli kipróbált és kitűnő voltánál fogva elimert szer a mi gumónk, melynek

Az „Ipe“-gumó nem engedi a haj ősülését egész a késő korig, a haj kihullása megszűnik és tartós kezelés mellett a haj új, buja tenyésztésnek indul! Már az első mosás után nyer a frizura, a haj illatossá lesz és pompás tömörségűvé válik. A korpa rögtön eltűnik.

LEGJOBB

még a leggyöngédebb szőke hajnak is az „Ipe“-gumó. 1 nagy csomag „Ipe“-gumót küldünk mindenhol 4 koronáért, 1 fél csomagot 2 koronáért. Tessék azonnal megrendelni az összeg beküldése mellett (levélbélyegeken is lehet) vagy utánvétellel. — Gondot kell fordítani

a HAJ NÖVÉSÉRE!

A test és arc bőrének ápolására föltétlenül enyhe, még a leggyöngédebb bőrre is ártalmatlan szappanra van szükség. Csakis a mi

„OJA“

szappanunk kölcsönöz a bőrnek viruló színt, lágy-ságot és simaságot, melyben mindenki gyönyörködik. A bőr minden tisztátalansága, minők: pórszenések, szeplok, vörösség, paraziták, ráncok stb.

okvetlenül eltűnnek az „OJA“-szappan használata folytán. „OJA“-tól a legkérgesebb kéz is elegánsá, gyöngéddé és finommá válik. A pórusok megtisztulnak és a túlságos izzadás csakhamar megszűnik. Rövid használat után be fogja Ön látni, hogy az „OJA“

nélkülözhetetlen

1 egész doboz „OJA“ csodaszappan K 2.—, 1 kis doboz K 1.—. Tessék azonnal megrendelni az összeg beküldése mellett (levélbélyegeken is lehet) vagy utánvétellel. „OJA“ az egyetlen jó szer

a bőr-ápolásra!

Ajánljuk továbbá hírneves specialitásainkat:

RIORET, perui szappangyökér, **garantálva elsimítja** fiatalosan üdévét és vakító fehérré teszi. **Eredeti csomag K 5.—**, Mintacsomag K 2.—.

INCARNAT halvány arcoknak gyöngéd, rózsás lehetet kölcsönöz. Teljesen fölismerhetetlen. **Nem kendőző-szer!** 1 doboz K 2.—, 1/2 doboz K 1.—

Kaliforniai „OJA“-crème, előállítva Virginából (a tavasz szépsége), nincs benne sem zsiradék, sem semmiféle festőanyag s reggel és este használható, előzetesen „OJA“-szappannal való mosás után. „OJA“-crème a **legdurvább, vörös és felpattogzott bőrt nyomban bársonypuhaságúra változtatja**. 1 eredeti doboz Kaliforniai „OJA“-crème K 3.—, 1/2 doboz Kaliforniai „OJA“-crème K 2.—.

Kaliforniai „OJA“-puder az „OJA“-crème vagy az „OJA“-szappannal való mosás után használhatók. Az „OJA“-pudernek előnye, hogy absolute láthatatlan és hogy mentes minden fémanyagoktól. A bőr az „OJA“-puder használata után nagyon gyöngéd és üde lesz. **Ily meglepő hatásu pudert Európában eddig még nem ismertek!** Kaliforniai „OJA“-puder 1 eredeti doboz K 5.—, Kaliforniai „OJA“-puder 1 mintadoboz K 2.—. (Fehér, rózsaszín, vagy crème).

Amerikai „OJA“-körömfény a körömöknek nyomban gyönyörű **zománcos fényt** kölcsönöz, mely 8 napnál tovább is eltart. Egy doboz K 2.—, 1/2 doboz K 1.—.

Szállítás naponta az összeg beküldése vagy utánvét mellett az **7555**
„OJA“ első amerikai illatszer-palotából
WIEN, I., PETERSPLATZ 11. **PRÁGA, OBSTGASSE 9.**

Budapesten kapható a cégéknél: **Thallmayer és Seitz, V., Zrínyi-utca 3., Dr. Egger Leo és Egger J. gyógyszer-tár, VI., Váci-körút 17., Molnár és Moser, drogueria, IV., Koronahereg-utca 11., Török József, Király-utca.**

Beszélőgépek

Kizárólag eredeti elsőrangú gyártmányok

részlet-fizetésre is olcsón kaphatók.

MAGY. IPAR ES KERESKEDELMI R.-T. BUDAPEST,

VI., Király-utca 76. sz. Kérjen árjegyzéket!

PENZ

kölcsön sorsjegyekre és értékpapirokra és vidéki lakarkapénztári részvényekre.
Ezsbet sorsjegyre 4 50 K.
József sorsjegyre 7 50 K.
Magyar v. t. „ 22.— K.
Bazilika „ 16.— K.
Olasz v. t. „ 30.— K.
Osztr. v. t. „ 40.— K.
Hazai „ 90.— K.
Konvertált Jelz. 105.— K.
stb. stb.

A kölcsön 2 **koronánál** kezdődő apró részletekben törlesztendő. — Ha sorsjegyei már zálogban vannak, úgy a letétjegy beküldése ellenében a kölcsönt a fenti összegre felemeljük. Azonnali elintézés és legelőcsöb kamattal

JELZÁLOG kölcsönök minden nemét a legszolidabb alapon és legelőnyösebb feltételek mellett közzvetünk előleg nélkül.
BEIFELD BANKHÁZ
Bpest, Károly-körút 1
Alapítatott 1874-ben.

Ajtók, Ablakok, vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók.

Wiener A. utódánál
BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123.
Telefon 62—80.

Az „Egyetértés Vasárnapjában“

megjelent clichék
mérsékelt áron kaphatók az

Egyetértés kiadóhivatalában Bpest, VI., Eötvös-u. 32.

Hirdetmény.

A **„Magyar Takaré- és Hitelegyesület mint Szövetkezet“-nek** 1908. évi október hó 28-án megtartott

közgyűlésén elhatározott felszámolása következtében

felhivtnak hitelszövetkezetünk hitelezői, hogy követeléseiket alulírott naptól számított 6 hónapon belül a törvényes következmények terhe mellett érvényesíteni el ne mulasztják.

Budapesten, 1909. január hó 9-én.

Magyar Takaré- és Hitelegyesület
mint Szövetkezet felszámolóí.

Hollandi

életbiztosító részvénytársaság

(Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente)

Amsterdam

Magyarországi igazgatóság:

BUDAPEST, VIII., RÁKÓCZI-UT 1. SZ.

Az 1907-ik év végén:

a biztosítások összege a **341 millió** koronát meghaladta,

A tartalékok összege: **99 millió 440.898.20 kor.**

Eddigi kifizetések: **75 millió 856.650 kor. 79 fill.**

Legelőcsöb díjak.

SZÍNHÁZAK.

Vasárnap, 1909. január 10-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Délután mérsékelt helyárak.

A CSÖK.

Vigjáték 3 felvonásban. Irtá: Dóczy Lajos.

Személyek:

Fernando Szacsavay
Sever Garamszeghy
Blanda Török L.
Adolár Pethes
Fidello Hójdú
Angela V. Molnár
Sobrinus Horváth J.
Carlo Messáros A.
Maritta D. Ligeti J.
Kapitány Bartos

Kezdeté 1/3 3 órakor.

Este rendes helyárakkal.

Falusi verebek.

Köznap történet 3 felvonásban. Irtá: Gárdonyi Géza.

Személyek:

A bíró Gyenes
Erzs. a hűga D. Ligeti J.
Veron néni Rákosi Sz.
Bendi, kisbíró Szőke
Zórág Jani Rózsabéni
Teca, anyja Demjén M.
Panni Molnár K.
J. pal Máté Gál
Sárfegy. földesúr Derső
Zsigovics orvos Horváth
Zsiborcsné Helvey L.
Berka, a leányok Helvey M.
Kapitány Vizvári M.
Kereses kulcsár Abonyi
Vica család Kezseri I.

Kezdeté 1/3 3 órakor.

VÁRSZÍNHÁZ.

Nincs előadás.

FŐVÁROSI GYERMEK-SZÍNHÁZ.

VI. Kévtér-utca 13. szám.

Az édes anyaszív,

vagy: koldusleány a menyországbau. — Látványos tudóterese dalokkal és táncokkal 6 képben. Irtá: B. Grolmann. Fordította: Keller Gyula.

Személyek:

Özv. Hubertó Füzessi A.
Elfrida Feld R.
Jancsi Huczeg J.
Annuska Kiss R.
A kisrétés Krausz I.
Tündér Hegedűs E.
Údvari Bolond Kovácsy
Mek-mek azabó Német
Szolganó Csillag
A rosszeleküsméret Kovács H.
Szakacs Haasz R.

Kezdeté 4 órakor.

APOLLÓ-PROJEKTOGRÁF

Népszínház-utca 1-3. szám. Telefon 63-39.

Tarasconi Tartarin.

(Nagyszájú hős.) — Borzvádaszat. — Szobafestő. — Nők mint harcosok. — Végzetes csók. — Serthetetleneg.

NEVETŐ KUPLÉ.

(Morcaschany.) — Jelenléni Kina. — Középfarkú. — Állatvilág. — Baby mint rajzoló.

Pompéji utolsó napjai.

Kezdeté 5 órakor, vasár, és ünnepeken 3 órakor.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Jancsi és Juliska.

Mese 3 képen Zenejétszerző: Hunyady György Irtá: Vette Adeda Ford. Abrányi Emil.

Személyek:

András, seprűkötő Mihályi
Panna, a felesége N. Valent
Jancsi Váradi M.
Juliska Bayer M.
A vasora bába Bertis
Altató bácsi Paiczyné
Harmat bácsi Hardy H.

Utána:

A törpe gránátos.

Ballet-egyfelvonás 1 felvonásban. Szövegét Irtá és koreográfiáját készítette Guerra Miklós. Zenejét szerző: Szikla Adolf.

Kezdeté 7 órakor.

KIRÁLY SZÍNHÁZ.

Délután rendes helyárakkal.

Fármay Ilka felléptével:

A hollandi lány.

Nagy operette két felvonásban. Irtá: Rubens A. és Hugon A. Zenejét szerző: Rubens P. Fordította: Biódy Miksa.

Személyek:

Fapp Adrien Szirmay
De Coop Margitai
Van Vuyl Raskó
Hook Boross
Sünks Német
Schnapsz Fajir
Sally Kosáry
Mina Fármay I.
Freda Hornyik
Gretchen Zala K.
Első kofa Erdel B.
Oreg asszony Nyarainé
Rendör Sáfrány

Kezdeté 3 órakor.

Este rendes helyárakkal.

Táncos huszárok.

Operett három felvonásban. Irtá: Bajna Ferenc. Zenejét Szep Ernő versére szerző: Szirmay Albert.

Személyek:

Hubert Egon herceg Gábor
Von Flüggen Szirmai
Von Sauburg Csizsér
Von Dennenwitz Sárosi
Von Stackelberg Margittay
Heilbrück Simai
Canisius Wolf Papir
Herma, neje Erdel B.
Ther, leánya Petráss S.
Dr. Frolocker Raskó
Proksch Libor Németh
Ede, a fia Ottvá G.
Lürensstein Sáfrány
Lürenssteinné Nyarainé
Hertha, leányuk T Harmath I.

Kezdeté 1/2 8 órakor.

UPANIA SZÍNHÁZ.

Délután mérsékelt helyárak.

Hogyan mulatunk.

Kezdeté 4 órakor.

Este rendes helyárakkal.

Szirenek hazaja.

Kezdeté 1/2 8 órakor.

Fővárosi Cabaret

Telefon 115-84. Üllői-ut 46. Telefon 115-84.

Villamos közlekedés minden irányban.

Teljesen új műsor.

Naponta fellépnek: Andorfi Péter, rendező és kómikus, Fekete Imre, Balla Tussi, Szikla Blanka, Toth Mariska, Mezei Panni, Fejér Dezső, Ernvei Emil, Roland Robert, Kovacs Andor stb. Battaszéky Lajos konferéncier, Bihari Zoltán karmester. Naponta 2 bohózat. Egy színpadi tréfa. 20 magánszám. Az előadás kezdete 9 óra. Bővebbet a falragaszok.

ROYAL ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRUT 31 TELEFON 110-22

Vasárnap, január 10-én **2 ELŐADÁS**

délután 1/4 órakor mérsékelt helyárakkal, este 8 órakor rendes helyárakkal.

Mindkét előadásban a Royal-Orfeum összes tagjainak felléptével a szenzációs sikerű új műsor.

A harisnyakötő A vörös lámpa

AZ ÁGY, három briliáns képe

10 magánszám 6 jelenet

! SOK móka, szatira, tréfa, paródia !

A télikert fűkörttermében Royal Cabaret és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

Jegyek elővételi díj nélkül válthatók a hét összes előadásaira. A délutáni előadásra mérsékelt árakon.

Kedden január 19-én — Royalterem

Unique „Soirée Théatrale“ de Cora

LAPARCEURIE

du Theatre de l'Odéon et compagnie des Theatres Palais-Royal, Gymnase et Athénée de Paris.

Jegyek: 10, 6, 4, 2 kor. kizárólag MÉRY BÉLÁNÁL

Andrássy-ut 12. szám.

Szerdán január 20. Royalterem

Culp Julia

2-dik és bucsudalestéle.

Jegyek 10, 8, 6, 4 és 2 koronáért kizárólag csakis Méry Bélánál, Andrássy-ut 12. szám.

Szerdán, január 27-én a Royal-teremben

Cseh vonós

négyes 2-ik és utolsó kamaralestéle (ballet 3. sz.)

dr. Layerné Dedovich Elsa ének-művész nő szíves közreműködésével.

Jegyek: 10, 6, 4 és 2 kor. Méry Bélánál Andrássy-ut 12.

Csütörtökön, január 28., Royal-teremben

Gerhardt

Elena 2-ik és utolsó dalestéle.

Jegyek 10, 6, 4 és 2 koronáért kizárólag Méry Bélánál, Andrássy-ut 12. szám.

SIMPLON KÁVÉHAZ

József-körut 8. sz. Nemzeti Színházzal szemben.

Hideg buffet. * Színházi vacsora.

Veszprémi KISS JANCSEI cigányprimás vezetése mellett este 8-tól nagy hangverseny!

Estélyi és báltoilettek

egyszerű és díszes kivitelben.

HOLZER

cs. éskir. udv. és kamarai szállító divattermében

Budapest,
Kossuth Lajos-utca 9. sz.

KOVÁCS GYULA

zongoratermei

BUDAPEST,

(Gresham-palota)

V., Ferencz József-tér 5-6.

TELEFON 110-66

SZABADALMAKAT

védjegyeket és mintajelkéket megszerez a Szabadalmakat Ertekesítő Vállalat PASZTOR (bej. cég)

Budapest, VII. ker., Erzsébet-körut 17. sz. Felvilágosítás díjtalan. Telefon 24-20.

Kellemes unalomtörő a hosszú téli estéken egy valódi

Turul beszélőgép

mely számtalan előnyös újítása mellett felülmúl minden más gyártmányt.

Világosoda! Szenzációs ajándék! Többször nélküli beszélő-gép!

Hatalmas (1/2) hanggal, mint minden tölteser zajtól ára 70 kor. Pathéphon hanglémerek (10) nélküli (1/2) (1/2) (1/2) nagy nemzetközi műsor 10 darab véteknél 4 5 kor. egy Pathé-téle hangdoboz INGYEN! A 16000 csúcses elsőrangú hanglémerek gyári rakására még eddig nem látott olcsó árak mellett. Többek lemez arjegyzéket saját érdekében kérni ingyen és bérmentve küldjük.

Grammofonok részletefizetésre is. Kereskedőknek legelőször beszerezni forras. Képes arjegyzék ingyen.

Fried Győző és Tsa grammofon különlegességek és hanglémerek nagykereskedők Bpest, VIII., Aggteleki-u. 10. Rákóczi-utról két percc. Telefon 4-06.

CZIMBALMOT

ne vegyen, míg

REMÉNYI MIHÁLY

legújabb czimbalom arjegyzékét át nem olvasta, melyet Reményi ozimbalom osztálya küld ingyen és bérmentve.

Budapestről KIRÁLY-UTCZA 58. Telefon 87-84.

Hang mint a zongoráé. Kivitel a legújabb stylusokban.

10 évi kezesség! OLCSÓ ÁRAK.

Fővárosi Orfeum

VI. Nagymező-utca 17. WALDMANN IMRE, igazgató.

Ma vasárnap d. u. 4 órakor

PÉTER MATINÉE

este 8 órakor:

NAGY ELŐADÁS.

Délután mérsékelt helyárak. Mindkét előadásban fellep:

Péter

a csoda csimpánz.

Előzetes jelentés. Csütörtökön 14-én, szombaton 16-án, vasárnap 17-én PÉTER-matinéek mérsékelt helyárakkal.

Jegyelővétél 10-1, 3-6-ig a nappali pénztárnál.

Hull a haja? Használja a GARA-féle Petroleum-hajszeszt. Egy eredeti liter ára 2 korona. Főzetküldési hely: Budapest, VIII., József-körut 80. Gara Géza és Tsa drogéria. Többek arjegyzéket kérni.

SZÍNHÁZAK.

Vasárnap, 1909. január 10-én.

VIGSZÍNHÁZ.

Délután mérsékelt helyárak.

Az ördög.

Vígjáték 3 felvonásban. Írták: Molnár Ferenc.

Személyek:

László
Jolán, a felesége
Az ördög
János
Elza
Selyem Cinka
András
Christonné
Pálné
Mary
Láng

Kezdeté 3 órakor.

Este rendez helyárakkal.

A király.

Vígjáték 3 felvonásban. Írták: Caillavet és Aréne.

Személyek:

A király
Chamaranda
Bourder
Martou
Blond
Serain Chamarrade
Thérèse
Lelorrain
Cornéau
Cruchet
Gabrier
Rivolet
A püspök
A szenátus elnöke
Ripporter
Suzette
Francine
Georgette
Inas

Kezdeté 1/2 8 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Délután mérsékelt helyárak.

A szerencse fia.

Komédia négy felvonásban. Írták: Dregely Gábor.

Személyek:

Varga
Iren, a leánya
Szontagh
Kormos
Gáskuthy
Szűcs Adolf
Reiner
Stefánia, a felesége
Emma, a leányuk
Záray Zimkó
Tarno
David
Lili
Sebes
Almodaynás
Almoday

Kezdeté 3 órakor.

Este rendez helyárakkal.

Hamlet.

Dráma 5 felv. írták: Shakespeare. Fordította: Arany János.

Személyek:

Claudius
Hamlet
Horatio
Polonius
Laertes
Rosenkrantz
Guildenstern
Szelleim
Első sírásó
Második sírásó
1-6 sz. n. sz.
2-ik sírásó
Gertrud
Ofélia
Szinészóné

Kezdeté 1/2 8 órakor.

Budapesti Cabaret BONBONNIÉRE.

VI., Teréz-körút 28. — Telefon 52-8.

Minden este 9 1/4 órakor

a teljesen új januári műsor.

Orfeum a kabaréban. (Nagy variété-paródia.)

30 attrakció. — Nemzetközi artista-szemle.

Nagy Péter, a majomkirály. (A csimpánz, mint perfekt gentleman.)
Turchányi Olga. — Szegedi Erzsébet. — Dr. Szalay. — Virágh stb.
Jan. 12-től: Byron Nelly, a Centraltheater volt tagja.

Jegyek: 6, 5, 4 és 3 koronáért az összes jegyárusító helyeken.
Bővebbet a plakátok.

DELI

ÉTTEREM ES KÁVÉHAZ

a dunaparti korzón (Wurm-utca sarkán).

Az ujjonnan átalakított étteremben naponta **FIVE O'CLOCK.**

Délután és este a **KRAUSE** művészkvartett hangversenyt rendez.

A fényesen berendezett emeleti díszterem estélyek rendezésére kiválóan alkalmas.

A meleg és hideg ételeknek hazhoz szállítása, alkalmi ebédek és estélyek rendezése, vagy mint eddig, a legfontosabbban és izlésesen eszközöltetnek.

DELI étterem és kávéház **Mária Valéria-u. 12.**

CIMBALMOK,

legújabb szabadalmazott acél belső szerkezettel, melynek hangja, hangtartása rendkívül jónak bizonyult, részletzettsége és legmesszebbmennyig jótállással kaphatók. Fonográfok, gramofonok, hegedű, fuvolák, citrák, okarinák stb. olcsón legjobbak. Kintüetve elismert jó munkáért.

Árjegyzéket ingyen küld **Mogyoróssy Gyula**

m. kir. szabadalm. hangszergyára
Bpest, VIII., Rákóczi-ut 71.
Telefon 58-20.

„VALUTA” erszény
egy darab bőrből készítve, ára 1 korona kizárólag borondóságnál
„Székely” VII/9. Rákóczi-ut 4.
Árjegyzék ingyen

Szabadalmi-védjegy-és mintataltalom
kiésközlése az összes kulturálumban.
ADLER MIKSA okl. gép-számológ.
hites szab. ügyvivő
Budapest, VI., Andrásy-ut 51. szám.

Eredeti francia gyár-ményi **para, selyemgummi és hálóanyagok**
juczkája kor. 120, 23, 4, 5, 0 koro al.
Egy koroa beklid se után franko és barmenve küldik 3 drb. legfinomabb mintagyűjtemény díszítés mellett
NEUMAYER LIPÓT Budapest, szentlőrinc-körút 3 sz., Auerfényház
VI. Váci-körút 3 sz., Auerfényház

!! Találatott !!

egy forrás, hol órák, ékszerek rendkívül olcsó árban, csekély

részletre

is kaphatók minden áremelés nélkül.

Kerekes Testvérek

Budapest, VII., Király-utca 27, II. em.

Vidéki megrendelésekre különös gondot fordítunk
Árjegyzék ingyen.

A legszebb ajándék

egy hangszer, melyet legjobban és legolcsóbban csakis **WÄGNER** a „Hangszerkirály”-ná, Budapest, József-körút 15. szám a. vásárolhat. Önoktató iskola minden hangszerhez mellékelve lesz.
Ne küldjük pénzünket külföldre. — Kicsérélés megengedve.
Telefon 67-85. szám.

Tévedés

kikerülése végett vásároljon óvszer-különlegességet a **GUMMI KIRÁLY**-nál

HATSCHEK N.

Csakis: Bpest, Károly-körút 6.
Árjegyzék titoktartással ingyen.

Szőnyeg-ujdonság!

200-300 nagyságban nyírott Jacquard szőnyeg, tartós minőségben 6 fnt 80 krért.
Rosenberg és Qili
51 dívt, szőnyeg- és vászonárak nagy árubáza

Budapest, VI., Király-u. 32. saroküzlet

KÉZIMUNKA GOBELINEK.

hímzőanyagok és szövetek szabott gyári árakban. Kérjen nagy képes árjegyzéket és kiválasztási küldeményt.
Telefon 149-06.

BÉRCZI D. SÁNDOR

női kézimunka-nagyiparos
most VI. ker., Dessoiffy-utca 5. szám.
(Váci-körút sarokház mellett, villamos megálló) aját áruházában, Magyarország legnagyobb kézimunka üzlete.

FOLIES CAPRICE
Igaztárság: LEITNER és KELETI Révay-utca 18. Főrendező: ROTT SÁNDOR
Az előadás kezdete 1/2 8 órakor.
„SZABADSÁGON”
(Cabaret) betanította Trebitsch Sándor. előadja az egész személyzet. — Továbbá:
„Corpus delicti”, és Scheiden thut web...
Nappali pénztár délelőtt 9-1 óráig és délután 3-8 óráig.
Az 1-6 emeleti **Casino de Parisban** elsőrangú tánc-attrakciók. — Kezdeté 10 12 órakor.

STEINHARDT MULATÓ
Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.
Kezdeté 8 órakor. Ma és mindennap Ujjonság.
Szerelmi fészek. Bohózat 1 felv. Írták: Glinger és Taussig. Ford.: Steinhardt.
Ezt megelőzi:
Zeiga nem akar! Családi idill 1 felvonásban, írták: Glinger és Taussig. Fordította: Steinhardt. Továbbá fellépnek: Steinhardt, Gyárfás, Papay, Dóry teljesen új nagyszerű magán-számokban. Valamint: Les Oigna's francia tánc- és ének-kettős. W. Collin's bijouteri moderne. Les Angelotti's tourbillon táncosok fellépte. A remek félkörtben zene és tánc reggelig. Elsőrendű attrakciók. Belépődíj nincs. Jegyek: 9-12-ig és d. n. 3-6-ig. Rákóczi-ut 63. és özv. Kontinú dohánykülönlegességi áruháza. Andrásy-ut 29. sz. Vasár- és ünnepnap délután mérsékelt helyáru előadás fél 4 órai kezdettel. Steinhardt fellépte új magán-számokban és bohózatokban.

Heti műsor:

1909. január hó	M. kir. Operaház	Nemzeti Színház	Varszínház	Vigszínház	Magyar Színház	Király-Színház	Urania	Hangversenyek
11 Hétfő	—	Essex gróf	Egy eszményi férj	A király	Forradalmi nász	Táncos huszárok	Dr. Nordenskjöld előadása	Vigadó: Filharmonikusok
12 Kedd	—	A falusi verebek	—	Az ördög	Hamlet	Táncos huszárok	A szírenek hazája	Royal: Maximovits Szita duo
13 Szerda	—	Egy eszményi férj	—	A tanító	Forradalmi nász	Táncos huszárok	A szírenek hazája	—
14 Csütörtök	—	Agglegények	—	A király	A szerencse fia	Táncos huszárok	A modern sportok	Royal: Kemény vonós négyes
15 Péntek	—	A falusi verebek	—	Israel	Forradalmi nász	Táncos huszárok	A szírenek hazája	Royal: Keéri-Száuthó Imre
16 Szombat	d. u. este	Borgia Lucretia	A titok	Joka ördöge	Hamlet	Táncos huszárok	Az Országos Színészeti Akadémia előadása	—
17 Vasárnap	d. u. este	A ember tra. édiája	—	Tatarjárás	A sasiók	Mary-Ann	—	Zenepalota; Akadémiai zenekar

Katzky Lajos

Építőműlakatos-mester

Zsebkész. szob. ajtócsukók és elsőrendű tűzhelyek minta raktára

TELEFON 22 - 78.

Budapest, VI. ker.,
Liszt Ferenc-tér 14.

Legjobb a dr. FORTI-féle sebtapasz

Még eddig semmiféle tapasz nem érte el ennek a jó hatásait. **FORTI LÁSZLÓ** eredeti gyártmánya. Rendkívül gyógy- és fájdalom csillapító hatása mindennemű sebeknél, égéseknél, daganatoknál stb. azonnal csillapítja a fájdalmat, osztja a daganatot és rögtön gyógyítja a sebet. Anélkül, hogy valami kellené. A női **omfogyulladásnál** biztos eredményt alkalmaztatik. A tyúkszemot teljesen kiirtja. Ára 2 kor., kisebb 1 kor., és a legkisebb 70 fill. Kapható a gyárban: **Forti László** Budapest, I. ker., Lovas-ut 40. és a főraktárban Budapest: **TOROK JÓZSEF** gyógyszerárban, Király-utca 12. szám alatt, valamint Budapestben minden és a vidéken a nevezetesebb gyógyszertárban. Az eredeti dr. Forti-féle sebtapasz külső csomagolásán F. L. betűivel van lepecsételve és az itt is látható védjegy és sajátkezü aláírásával van ellátva. **Figyelem!** Figyelmeztetünk a t. c. közönséget, hogy semmiféle más aevvel ellátott tapasz, sem Forti K., sem Forti György, vagy névtelen el ne fogadjon, mert az mind hamisítvány, hanem csak az eredeti Forti László gyártmányát. — Nem tevesztendő össze homályos névű hamisított szigorúan üldöztetik. Egyedül nekem van készítésre belügyminiszteri engedélyem 48.171.99. és 66.639.904. szám alatt. De ha valaki nekem hamisítványt beküld, azt juttatomban részesítem.

Forti László

Inhalatorium,

pneumatikus kamara,
pöstyéni iszapkura,
villamos szénsavas,
o o forrólégfürdők o o

Dr. Pajor új vizsgógypintézete és szanatoriumában
Budapest, VIII. Vas-utca 17,
Bejárók és benlakóknak.

Ismeri ön már a **RICHTER VINCZE-féle** haj- és szakállnövesztő = kenőcsöt? =

Utólráhatetlen hatása hajhullás és korpaképződés ellen és erőteljes hajszőnyves előidézésére. Egy tégely ára használati utasítással 3 kor. **Shampon** (hajmosó por) a legjobb fej tisztító szer. Egy csomagára 50 fillér. — 70 fillérlevélbéllyeg ellen bérmentve küldetik. — Elismert legjobb készítmények. — Naponta szétkildés a világ minden részébe. Ausztria és Magyarországra utánvétellel, a többi államokba készpénz ellenében.

RICHTER VINCZE specialista hajápoló szerekben
:: WIEN 9/4. Sobieskygasse No. 22. ::
Bécsi raktár: **MOLL A.** gyógyszerár, I., Tuchlauben No. 3.

Magyar Styria Kötőgépgyár

BUDAPEST.

A legjobb és legherekebb **kötőgépek**
szabadalmazott zárakkal ellátva. Teljes tanítás ingyen. Árjegyzék bérmentve.
Fogl. **József Lajos** cégvezető, Iroda és elárúsítóhely Csengery-u. 54. e

SZIVÓ GÁZ BENZIN MOTOROK ÉS LOKOMOBILOK.
BRÜNN-KÖNIGSFELDI MOTOROK
= EGYED-ÁRUSÍTÓ ABELES EMIL BUDAPEST V. VÁCI-UT 14
TELEFON 98-32. SÜRGÖNYCIM: BARSEL

Biztos gyógyulást keresőknek

kik bármely nemi betegségben szenvednek mint húgyves és hólyagbajok, húgyveszékületek, vizelet zavarok, éjjeli magömlések, sebek és bujakóros bantalmak (siphilis) az onferiozes utobajokent fellepo idogbajok, korai férherő elgyengülés, bármily bérkútesek stb. nőknél feherfolyás, méhbagok alanos, gyors és gyökéres gyógyítására szigoruan tudományos és felkúsmertes gyogymodjánál fogva legjobban ajánljuk

Dr. Garai

hírneves szakorvosi rendelő intézetét
Budapest, VI., Andrássy-ut 24.
Rendelés naponta 10-4-ig és este 7-8-ig. Idült húgyves és hólyagbajok vizsgálatá villamos húgyvesútkor segélyével. Vídkitek levelekre kimerítő választ és szakszere tanácsot nyernek, gyógyszerrekről gondoskodva lesz. Titoktartás biztosítva.
Nőknek külön váróterem.

Ezen szabadalmazott ágy tömörreszelkekkel, rézdíszszel, erős aczélsodronybotéttel 32 kor.
Réz függönyrudak, teljes készlet 4.50 K.
Rozágy sodronybotéttel 80 K. Rozágy-ecsiszolás és javítás 17 K.
Vaskeretes ágybetét, erős minőségű 11.50 K.
Fakeretű 7.50 K.
Kárpított matraczok minden kivitelben.
Vas- és rézbutorokat legolcsóbban szállít!

PROHÁSZKA JÁNOS gyáros
VI., Gróf Zichy Jenő-u. 48.
(Volt Uj-utca.)

DÓCZI M.

Budapest,
Rákóczi-ut 10/A.
Egyedárusítása a világhírű amerikai „GO-ON”-cipőknek.
Párja 18 és 20 kor.

Férficzipők: Kor.

Legújabb! Amerikai cipők, szeles talppal	13.-
Legnéomabb boxórból, cugos 9.50. fúzós	10.-
Francia sevró, cugos vagy fúzós 10.- gombos	11.-
Borjubór fúzós, sima vagy betétes	8.-
Posztó, borrel körül 8.50, oroszakkal	9.50
Ugyanilyen, 24 cm. magas-szaru borrel	10.-
oroszakkal boritva	11.-

Női cipők:

Zerge- vagy borjubór, fúzós vagy cugos	7.-
Legnéomabb boxórból, fúzós v. cug. 8.50, gombos	9.-
Francia sevró, fúzós vagy cugos 10.-, gombos	10.50
Posztó, borrel körül 7.50, oroszakkal	8.-
10.000 pár női, posztó komotcipő	2.- 3.-

Férficsizmák:

Amerikai boxórból, tisztí csizma	24.- 28.-
Bagariabórból, erős duplatalppal	18.- 22.-
Hai nabol, többféle kialakításban	12.- 16.-

Vidéki megrendelések aznap eszközöltetnek. Rendelések 20 koronán fölül bérmentve. Meg nem felelő árut készséggel becsorélek. 150 fényképpel ellátott remekül kiállított képes nagy árjegyzéket kérésre ingyen és bérmentve küldök.

BUTOR

izléses és szolid kivitelben teljes lakberendezések készpénz vagy részletre kapható

Sárkány I.

butoriparosnál, Budapest, VII., Erzsébet-körut 26. sz. műhely és raktár.

Franklin-Társulat kiadásában legújabbban megjelent:

ELEMI FIZIKAI KISÉRLETEK GYŰJTEMÉNYE

Közli, számos fizikus közreműködésével **ABRAHAM HENRIK** az "Ecole normale supérieure" tanára, a "Société française de physique" titkára.

Fordította **Szijártó Miklós.**

I. rész: Műhelymunkálatok. — Geometria és mechanika. Hidrosztatika. Termika.
II. rész: Akusztika. — Optika. — Elektromosság és mágnesség.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter támogatásával
Ára a két kötetnek 16 K.

Kapható: **LAMPEL R.** könyvkereskedése. (Wodianer F. és Fiai) részvény-társaságnál, Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 21. sz. minden könyvkereskedésben.

MESES AJÁNDÉKOT AD A BAZÁR
A DIVATLAPOK KIRÁLYA KÉRJEN EGY MUTATVÁNYT A KIADÓBÓL
BUDAPEST DOHÁNY-U 16.

Rendkívül fontos tudnivaló a petróleumfogyasztó közönségnek!

Van szerencsém köztudomásra hozni, hogy **Budapest, VI., Király-utca 54. szám alatt**

„HUNGARIA PETRÓLEUM-ÁRUHÁZ”

KOVÁCS ÁKOS petróleum-különlegességi üzletet nyitottam!!
törvényszéki bejegyzett cégem alatt

Áruházamban kizárólag csakis legfinomabb minőségű, viztisza, teljesen robbanásmentes, kétszeránomított „HUNGARIA” biztonsági petróleumot árusítok, ezidő-zerint a következő árban: 1 liter „HUNGARIA” petróleum üzemhelyiségemben kímérve 22 fillér, 3 liter „HUNGARIA” petróleum kényelmesen kezelhető, ólomzárral ellátott, kölcsönkannákban (kannákért betét nem fizetendő) bérmentesen hához szállítva 70 fillér.

Méltóztassék vállaltom iránt teljes bizalommal lenni, viszont magam is azon leszek, hogy ama bizalmat pontos és figyelmes kiszolgálás által kiérdemeljem. — Teljes tisztelettel

Hungaria Petróleum-Áruház Kovács Ákos

Telefon 115-90.

Budapest, VI. kerület, Király-utca 54. szám.

Telefon 115-90.

BRÁZAY SOSBORSZESZ

A LEGJOBB

NÉLKÖLÖZ-
HETETLEN
HÁZISZER.
—
KAPHATÓ
MINDENŐTT.

ÓVAKODJUNK ÉRTEKTELEN UTANZATOKTÓL!

Legjobb... Legjobb... Legjobb... PAP, PAP, PAP

Összeaszkutató vaságy kivethető matracozal 10 frt.

Sodronyágybetétek méret szerint 5 frttól feljebb.

Gichner János ágynemű, réz- és vasbutor-gyáros,

Gyermekek-csók nagy választékban.

Rollerágyak 50 kr. től feljebb.

sző, yeg, függöny, pokrócz, terítő stb. nagy választék.
Budapest, Erzsébet-körút 20.

Pióküzlet: Rákóczi (Kerepesi)-út 86. sz.
Gyár: VII., Kertész-utca 7. és 9. szám.

Árjegyzéket bárkinek ingyen és bérmentve küldök.

Meg nem felelő árú kérésrelem vagy a pénzt visszazadom.

A KITAGADOTT

— REGÉNY. —

Írta: **RICHARD DALLAS.**

39

— És ha a kutatásait folytatja s ekkorben olyan emberre talál, akit ismer, mit akar tenni?

— Csak egyet tehetek — feleltém én — kiszolgáltatni őt az igazságszótó törvénynek.

— És ha önmel az illető jó barátságban volna, mit tenné?

Ilyenfajta lehetőségre nem is gondoltam, de a beszéd tárgy olyan fordulatot vett, hogy gondolom kellett reá s nem is tartottam teljesen lehetetlen dolognak. Tudatára ébredtem a rettenetes felelősségnek, amelyvel ez a felfedezés járna.

— Ne törje ezen a fejét — tanácsolta Davis; — Littel benczolni akarja önt morális értelemben, a gondolat sokkal abszurdabb és lehetetlenebb, semhogy gondolni is kellene vele, nemhogy még komolyan is foglalkozni.

Észrevettem azonban, hogy másik két barátom várja a feleletemet s nem akartam kifogásokkal élni.

— Ugyanazt tenném — feleltém aztán.

— Tényleg érdemesnek találja, vagy kötelességének, hogy ilyenfajta dolgot megtegyen? — kérdezte Littel — Winterst valószínűleg fel fogják menteni; Withén nem lehet többé segíteni; mit nyerne azzal, hogy egy barátját feláldozza?

— Semmit — feleltém én, — de a törvény követelményeinek eleget tettem ezáltal. Littel előre hajolt és vállaimra tette a kezét:

— Dick — szólt aztán — ön nagyon különös és farsa ember ezzel a tulhajtott lelkiismeretességgel; de önnél is kell hogy legyen valamilyen pont, amikor vége a kötelességnek és kezdődik az emberi érzelem. Ha

például itt hármunk a barátai közül valamelyikére rábizonyulna a büntett, kiszolgáltatna minket a hóhérnak?

— Erre megtagadom a választ — szóltam én.

— Mindenesetre megtenné ezt! — kiáltotta Van Bult — és én nem mondtam neki ellent.

— Hazamegyek — szólt közbe Davis. — Eppen elég már ennyi is; felölem felakaszt-hatjátok egymást minden éjszaka, ha kedvetek telik ebben, de én nem akarok tudni felőle semmit.

Boszusan toltá hátra a széket.

A szavait követő kacagás megoldotta a feszültséget, amely ránk nehezedett az utolsó szavak alatt s most már vígabb hangulatban készülődünk az elmenetelre.

— Igyunk meg egy utolsó pohárral, mielőtt szétválunk — szólt Littel.

Követtük példáját és megtöltöttük a poharainkat.

— Mire kocchezintsünk? — kérdezte Van Bult.

— Hogy Dallas ne tudjon meg semmit — felelte Littel és én nem tagadhattam meg ebbeli kérését.

Hogy a beszéd tárgyat másra tereljem, megkérdeztem Littel, hogy megállapodott-e már, hová utazik.

— Igen — felelte Littel — holnap Floridába megyek, de idejekorán visszatérek, hogy az értesítéseit átvegyem.

— Vigye inkább magával — szólt Davis — alig hiszem, hogy jó utitárs lesz, de legalább nem tud majd bajt okozni.

— Igazán, miért is nem akar elutazni? — kérdezte Van Bult. — Jót lenne önnek; még nagyobb szüksége van a nyugalomra, mint Littelnek.

— Nem — feleltém én — itt maradok. Időközben kiértünk a kapuhoz.

Davis és Van Bult bucsuzásul intettek a

fejükkel s eltávoztak, Littel azonban felém nyújtotta a kezét s mikor én megfogtam, szinte kedveskedve így szólt:

— Odaadása ezen ügy iránt még fájdalom fog önnel okozni, Dick; de mindezt beesülöm önt és csak azt kívánom, bár közülünk egyik is önre hasonlítana.

— Ön az, akihez én szeretnék hasonlítani — feleltém.

— Jó éjszakát — szólt válaszképpen és utána sietett a két előre menőnek, a Madison-téren pedig utól is érte őket.

Amint egy pillanatig megálltam, hogy utánuk nézzek, észrevettem azt a detektívet, aki Winterst követte azon a napon, mikor Withé ház, előtt megszólítottam.

TIZENHARMADIK FEJEZET.

Körülbelül tizennégy nap telt el azóta, hogy együtt vacsoráztam a barátaimmal. Délután volt s egyedül ültem a dolgozószobámban. Odakünn esett az eső s egyhanguan verdeste az ablakot, amely egy elhagyott udvarra nyílt. A szobát csak a kandalló tüze világította meg s így tompa homályban volt. Az erős, hideg téli nap egyhangúsága és tompa szürkesége ráfeküdt a kedélyemre is. Miles látogatását vártam, aki délelőtt jelezte, hogy valami jelenteni valója van a számomra.

Az utolsó két hét alatt folyton az új nyomot követte és ez után kutatott; de hogy elérte-e a célját, azt nem tudtam, mert nem értesített semmiről.

Eleinte én is megpróbálkoztam az új irányban némi tevékenységet kifejteni, de nemsokára abbahagytam, mivel nem tudtam semmit sem elérni. Végül is beláttam, hogy ez egy tapasztalt detektívnek való feladat. Így tehát kénytelen voltam Milesre várakozni.

(Folyt. köv.)

STAHL FERENCZ

zongoraterme

Budapest, IV., Sütő-utca 6. szám.

Stingl Testvérek

világhírű bécsi cs.

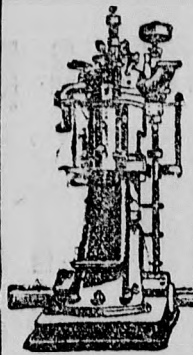
és kir. udvari zongora-gyárának

dus raktára.

UJDONSÁG!

„Pianophon“ önműködő zongora. A világ legrövidebb zongorája. 136 cm. hosszú, 7 oktávval, szárnyhanggal.

Hangolások és javítások szakszerűleg végeztetnek.

DIESEL-motorral

a tényleges lóerő

óránként csak kb. 1 fillérbe

kerül.

Felvilágosítással és díjmentes költségvetéssel készségesen szolgál a

Fegyver- és Gépgyár R.-t. BUDAPESTEN.

MAGYAR LÁNYOK

Képes hetilap fiatal leányok számára.

Szerkeszti: TUTSEK ANNA.

Fiatal uri leányok, ifjú kisasszonyok egyetemes hetilapja ez a képes heti újság. Java magyar írók, jeles tollú pedagógusok szólnak meg itten frissen írt munkáikkal, hogy egyfelől szórakoztassák a magyar leányközönséget, másfelől az otthon falai közt átvegyék az iskolanevelő szerepét. Minden évfolyamában két új regény kezdődik. A „Magyar Lányok” előfizetési ára negyedévenként 3 korona. Január elsejével új évfolyam indul meg. A „Magyar Lányok” kiadóhivatala szívesen küld mutatványszámot. Előfizetni bármely könyvkereskedésben lehet vagy közvetlenül a kiadónál SINGER ÉS WOLFERNÉL, Budapest, Andrássy-ut 10.

KÜLÖNFÉLÉK.

Uj Messiás.

Kavarodik, ferrong az egész világ,
Jövendő új kornak látát éri át,
A vonagló föld már itt-ott megremeg
Országok, hatalmak, trónok rengenek.

Félti is az önzés, a kinsérvagy, a gőg
A gazul megszerzett jóletet, erőt,
Bűnnel terhes, rémült képzelete már
Uj forradalomnak vérkenyvébe jár.

Ne fessetek szörnyű, véres képeket,
Föltámadó harcztól ne remegjétek;
Gazdag: birjad kinsed!, zsarnok: trónusod!
Nem jönnek még érte árva, koldusok...

Nem a nép szent harcza, a forradalom
Mene tekel-je ég lánggal a falon;
Más fogja megtörni a nyomort, a kint
Két évezred múltán megtérve megint.

Jönni fog nyugatról, vagy ismét kelet
Csodás izzó lángú néhe szüli meg, —
Jönni fog egy férfi, nyulánk, halovány,
Könyv ég a szemében, láng az ajakán.

Karjait kitarja; az egész világ
Szegényét, gyöngéjét úgy öleli át;
A könyvet letérli, a beteg szívet
Csodatevő ujjával illeti meg.

Megtölti az özvegy olajkorsaját,
Éhező ezreknek enni újra ad,
Az ajkáról pergő gyógyító igét
A hír egyre tágabb körben hinti szét.

Szavakból fon ostort, azzal űzi el,
Aki a szentséggel kufarkodni mer, —
A világszabadság lelkét ontja ránk,
Minden szolga hős lesz, minden könyvű láng.

A gőg, képmutatás feni majd fogát,
Jötettéből készül reá gyáva vad,
Sorsa üldözés lesz, vége kinhalál, —
De eszméje megél, s diadallal áll!

Véle szemben minden bálvány meginog
S az igazság útja nem lesz már titok,
Megértik, föltölgják bővülő körök:
Győz az emberi jog, a szent, az örök!

Ne a forradalmak véres reggelet
Féltétek remegve; — nem az lesz a vég.
Bitorlok bukását meg nem termi más.
Mint új Golgotáján az új Messiás!

Rudnyánszky Endre.

(A turista-hölgy bátorsága.) A providenciai Peck Annie kisasszony minden bizonynyal egyike a legszorgalmasabb és legmerészebb hegymászónak. Mostanában érkezett vissza Newyorkba Peruból, hol a 24.000 láb magas Huaracaranu hegyet mászta meg. Ezzel a hegyi uttal a kisasszony rekordot teremtett, mert eddig a legnagyobb magasság, amit Graham ért el a Himalaya-ban, csak 23.000 láb. Peck kisasszonyt két svájci turista-vezető kísérte utjában: Taugwalder Rudolf és Taugwalder Gabriel. Előbbi szeptember 2-án a hegy csúcsa felé elveszítette keztyűjét s így mindkét keze megfagyott. A balkezét a legközelebbi kórházban le kellett vágni, a jobb valószínűleg megmenthető. A térsze mellett maradt ápolni. A bátor hegymászónő meséli, hogy a csúcsra csak a második kísérletre jutott el, mert az első próbálkozásánál 16.000 láb magasságban az egyik vezető megkapta a hegyi betegséget s így kilencz napi hegy- és jégmászás után kénytelenek voltak visszafordulni.

(A messinai kut.) Messinában állt a székesegyház előtt, mely szintén romba dől. Művészileg alig lehet befejezettebbet képzelni, mint a Fontana del Duomo-t. Fra Giovanni Angelo Montorsolinak, egy firenzei mesternek e művét, fehér márványból, allegorikai alakokkal és gazdag ornamentikával. Montorsoli Michelangelonak volt a tanítványa. Négy márványlépcső fölött, melyek vízvezetőként szolgáltak, voltak megszakítva s fekete márványból faragott lovakkal körülvéve, tizenkét szögletes medence emelkedett. A négy félke szélén, melybe négy deltán okáda a vizet, négy hatalmas folyamisten nyugodott, a Nilt, Ebrót, Tiberist s a szicíliai Camarót jelképezve. A medencéből négy triton merült fel, ezek esigaalaku kisebb medencéket tartottak, négy bájos nimfával. A kúton egyéb mitológiai alakok is voltak. Montorsolinak négy év kellett (1547—51.), míg ezt a

remeket összeállította, mely valószínűleg pár pillanat alatt összezúzódtott.

(A becsületes fogoly.) Két angol rendőrtisztviselőnek kiadták a parancsot, hogy egy foglyot Belfastból Londonderrybe vigyenek. Egy vasúti eseményen várakozniok kellett a következő vonatra. És ezért mindhárman bementek a váróterembe; olyan sokáig időztek azonban odabenn, hogy nem vették észre vonatjuk érkezését és csak az utolsó perczben lettek figyelmeztetve, amikor a vonat már éppen indulóban volt. A két rendőr hamarosan beugrott a kocsiába, de védekezésük a nagy sietségben egészen megfeledkeztek. De az nagyon becsületes fogoly volt. Lehet, hogy az a körülmény is sarkalta, hogy egyetlen állér sem volt a zsebében, így hát a legközelebbi rendőrségre ment; ott jó ebédet adtak neki és így várta meg feledékeny öreinek a visszatérését. Ezek hamarosan belátták hibájukat, a legközelebbi állomáson kiszálltak és visszautaztak. Nagy volt az örömlük, amikor foglyukat a rendőrségen találták és egy későbbi vonattal aztán tényleg elutaztak Londonderrybe.

(A brit világhírodalom.) Egy most megjelent hivatalos statisztika fogalmat nyújt a brit világhírodalom rengeteg nagyságáról. Az anyaország, a gyarmatok, a birtokok és protektorátusok összes területe 11.211.000 angol négyszög mértföld, 343.748.000 lakossal. Ebből Indiára 1.097.821 négyszög mértföld esik 231.855.533 lakossal. Ide nem számítva az indiai vazallus-államokat. Kanada területe 3.908.308 négyszög mértföld 6.387.952 lakossal, Ausztráliáé 2.974.581 négyszög mértföld, 4.221.713 lakossal.

(Három új elem.) Japán immár a népeknek tudományos versenyében is mind élnkebb részt vesz. Mazataka Ogava, aki lord Ramsaynek, a világhírű angol kémikusnak tanítványát, néhány ásványban (thorianit, molybdaenit stb.) új elemet fedezett föl, mely valószínűleg a ruthenium és molybdaen közt foglal helyet. Hazája tisztelőre elnevezte „Nipponium”-nak. Egyidejűleg egy másik elemet is sikerült fölfedeznie s elszigetelnie ugyanazon ásványokban. Nevet még nem adott neki. Hasonló a molybdaenhez s olyan, mint a magnéziumpor. Mi több, a thorianitban még egy harmadik ismeretlen elemre is akadt, mely állítólag radioaktív tulajdonságu.

Benzin-, nyersolaj-, és szivógáz-motorok

Motoros cséplő-készletek

A legjobb gépek. A legolcsóbb üzem. Keüvező fizetési feltételek.

Tessék árjagyzáket kérni, ingyen küldjük.

Dobry Ant. motor- és gépgyárainak magyarországi egyedárusítói:

Szabó Emil és Társa
Budapest, Fereoz József-tér 6. sz. (Gresham-palota.)

Meghívó.

A „Mezőturi takarékpénztár“
1909. évi február hó 2-án d. e. 10 órakor, saját helyiségében

évi rendes közgyűlést

tart, melyre a részvényesek ezennel meghívotnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentések az 1908-ik üzleti évről.
2. Jótékonykezélu adományok megszavazása.
3. A mérleg előterjesztése és az üzleti eredmény felosztásának megállapítása a vonatkozó választmányi javaslatok kapcsán.
4. Az alapszabályok 101. §-ában írt 3% jutalék kiszámítási alapja kérdésében választmányi javaslat.
5. Rendkívüli jutalmazások kérdésében választmányi javaslat.
6. Ügyészi, napibiztos, bíráló- és felügyelő-bizottsági tagok tiszteletdíjának megállapítása.
7. Sobalk Ferenoz fizetésjavítás iránti kérelme s a választmánynak erre vonatkozó javaslata.
8. Chlumeczki Sándor fizetésjavítás iránti kérelme s a választmánynak erre vonatkozó javaslata.
9. Pető Sándor tiszaföldvári fiókpenztár szolgálja kérelme fizetésjavítás iránt s a választmánynak idevonatkozó javaslata.
10. Elnök, alelnök, vezérigazgató, helyettes-igazgató, választmányi és felügyelő-bizottsági tagok választása.

Mezőtur, 1909. január hó.

Az igazgatóság.

Magyar Könyvtár.
Szerkesztő Radó Antal.

Egy-egy szám ára 30 fillér.	535 szám	Minden fizet külön is kapható.
--------------------------------	--------------------	--------------------------------

UJ:

517. Höföding Harald. Darwin élete és tana. Ford. Zoltán Vilmos.

518. Gustave Flaubert. Egy jó lélek. Fordította Gábor Andor.

519. Shakspeare. Julius Caesar. Fordította Vörösmarty Mihály.

520. Farkas Pál. Keleti uti képek.

521-522. Halász Zoltán. Mester-játszmák.

523. Conan Doyle. Scherlock Holmes kalandjai. VIII. sorozat. Fordította F. Fayer Rózsa.

524-525. Schopenhauer Arthur. Paraenezisek és Maximák. Fordította dr. Szemler L.

526. Cicero beszéde Archias érdekében. Fordította Szidarovszky János.

527-528. Kegel Miksa. Lassale Ferdinánd élete. Fordította Zoltán Vilmos.

529. Rákosi Viktor. Oroszlánkölyök. Regényes színdarabok 3 felvonásban előjátékkal.

530. Szemere György. Mimi komztes és egyéb elbeszélések.

531-534. Ignotus. Olvasás közben. Jegyzetek és megjegyzések.

735. Goethe. Clavigo. Szomorújáték 3 felvonásban. Fordította Radó Antal.

Kiadja

LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaság
Budapest, VI. ker., Andrássy-út 21. szám.
Kaphatók minden könyvkereskedésben.

Szükségem van
18 ezer kiló
Epére

marha-epe folyékony vagy felsűrű állományban

egyéven belül szállítandó egyforma részletekben azaz havonta 1500 kiló teljesen bérmentve.

Továbbá kérek ajánlatot:

18 ezer kiló
Mézre

fenti módon szállítandó.

Ezen anyagok a valódi

Diana szappan

gyártásához kellenek.

Köztudomásu, hogy a bőr finomítására és puhítására legalkalmasabb az

epe és a méz

Miután pedig a valódi Diana szappan kizárólag epét és mézet tartalmaz, minden házban ma már csakis

DIANA SZAPPANNAL

mosakszanak. Innen van az, hogy oly nagy mennyiségű epét és mézet kell egyszerre elhasználni a Diana szappan előállításához.

A valódi DIANA SZAPPAN csakis 75 krajczáros darabokban van forgalomban és kapható az ország összes gyógyszertárban és drogueriáiban.

Egyedüli készítő:

Erényi Béla

gyógyszerész

Budapest, Károly-körut 5.

(A marha epére és mézre vonatkozó ajánlatok a fenti címre küldendők.)

Enyhítsünk Messina és Calabria nyomorán!

Alulírott könyvkiadóhivatal, szomorú de ember-társi köteles éget vél teljesíteni, midőn a kiadásában megjelent, nagy költséggel és pazar fényvel kiállított, egyedüli nagyszabásu és kimerítő mű „Olaszország remekei“ 2 nagy alaku díszkötet, körülbelül 2000 eredeti fénynyomatu képpel, minden megrendelője után 10 koronát juttat a földrengés sújtotta déliolaszországi megmenekültjeinek e lap útján, ennek hírlapl nyugtatása mellett. A munka révén mindenki maradandó emléket szerez a föld felszínéről eltűnt, Isten kertjeként nevezett Olaszföldről és műkinéséről.

Ezen örökbecsű mű bolti ára: 70 kor., megrendelhető havi K. 3.— részletfizetés mellett is.

Kunossy Szilágyi és Társa
Budapest, IV., Semmelweisz-utca 14. sz.

Megrendelő-jegy.

Ezennel megrendelem az „Olaszország Remekei“ című 2 kötetes művet 70 korona bolti árért, melyből 10 koronát a messinai károsultaknak juttatnak kötelezem annak vételárát egymásutáni havi 3 koronas részletekben a fenti cégnél Budapesten törleszteni.

A részletek be nem tartása az egész számla összegét esedékesse teszi.

(pontos cím.)

(alíírás.)

Ezen megrendelőjegy kivágandó és fenti cégnél beküldendő.

LAUSER L.-féle turista-tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer tyukszem, szemölcs és a talp, valamint a sarok bőrkeményedése, továbbá mindennemű bőrszarusodás ellen. A hatásért jótállás vállaltatik.

E tapasz csak egy nagyüzemben készírik és pedig darabonként 1,20 kor. Mindig határozatlan LAUSER-féle turista-tapasz körében.

Központi szék. raktár: SCHWENK L. gyógyszer. Meidling—Bécs

Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellöttes védjeggyel és alíírással el van látva, azért is erre ügyelni kell. Egy doboz ára 1 kor. 20 fill., vidékre 1 kor. 65 fill. előzetes beküldése mellett bérmentve.

Magyarországi főraktár:
Török József gyógyszer. Budapest, Király-utca 12. és Andrássy-út 26.

Deutsche Grammophon Actiengesellschaft cég Berlinben

a 22537. számú

„Ujtás grammophonok hanglemezein“

című magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának gyártása céljából magyar gyárosokkal összeköttetést keres; szabadalmát esetleg el is adja vagy gyártási engedélyt ad. Érdeklődőknek szivesen szolgál bővebb felvilágosítással Kelemen M. István mérnök, szabadalmi ügyvivő, Bpeston, Royal-szálloda B/.

Deutsche Grammophon Actiengesellschaft cég Berlinben

a 34986. számú

„Hangreprodukáló gép“

című magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának gyártása céljából magyar gyárosokkal összeköttetést keres; szabadalmát esetleg el is adja vagy gyártási engedélyt ad. Érdeklődőknek szivesen szolgál bővebb felvilágosítással Kelemen M. István mérnök, szabadalmi ügyvivő irodája, Budapesten Royal szálloda B/.

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDACSÝ

v. os. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.

Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgyvesefolyást, hólyagbajt, sebeket, bujakort (syphilis), bőrbajokat, elgyengült férferőt, idősebbeknél is, onfertózt és annak utóbajait, ideg- és hágerinczbajt, valamint minden női bajokat.

RENDEL: 4-9-ig és este 7-8-ig.

BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRUT 2.

Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.

Levél útján is biztos gyógyszer.

E hirdetés rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges...

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges...

Pénzszekrények

használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható...

Pofim.

Minden rendben van. Szerdán okvetlen gyere. Ha nem jöhötnél...

Magán építőiparosiskola előkészítő, kőműves és kőfaragó vizsgához...

Azonnali pénz-

előleggel beraktározunk bútort, kocsikat, varrógépeket...

12 drb Makart-

fénykép, matt vagy fényes 5 fnt. 12 Kabinett, matt vagy fényes 4 fnt. 12 Visit...

Gimnáziumi,

real, kereskedelmi, polgári, egyéves önkéntességi, bármely érettségi vizsga letéveséhez...

BENZINMOTOROK

16-25 lóerős műhelyünkben gyártilag kijavítva, valamint új motorok is...

Kallai motortelepén Budapest, VI., Nagymező-utca 43. Ugyanitt használt gépezéplékészletek és óriámalomok is kaphatók.

Légszesz és villamos csillárok

legelőnyösebben szerezhettek be Kulcsár Sándor bronzáru- és csillárgyárában, Budapest, VI. ker., Dessewffy-u. 9-11.

Modern

urassági butorok alkalmi vétele és eladása

hálo-, ebédlo-, szalonerendezések, továbbá uriszoba, iroda berendezések, rez- és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök, valódi angol bőrgarnitúrák eladása s vétele

GRÖSZ SANDOR és Társa Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. szám, ezelőtt Gyár utca. Telefon 14-09.

Pénzszekrények

és amerikai irodabutorok, használtak és újak rendkívül olcsó áron szállít Hirsch és Társa Budapest, VII., Szegényház-tér 5. szám.

BUTOROK

hálo-, ebédlo-, szalonerendezések, továbbá uriszoba, iroda berendezések, rez- és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök, valódi angol bőrgarnitúrák eladása s vétele

Wechsler Károlyné VII., Király-utca 23. l. e. n. Kazinczy-utca sarok. 293

Zálogszedulákat

veszek. Elzálogosított brillansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltok és teljes értékét kifizetem. 736

SCHILLER IZIDOR ékszerkereskedő Budapest, Sip-utca 8. szám.

30 forint.

Varrógépek

egy új valódi család SINGER varrógép. Zárszekrényvel 5 évi jótállással csakis SINGER A. műgépezésnél

Bpsti, főútlelet Akáfoa-u. 55. Mindennemű varrógépek javítását a legutányosabb árban elvállalom. Árjegyzék ingyen.

Neu Samu és Fia

szállítóeszköz és gépgyár, kir. országos feyintézet

Vác. Gyárt: mindennemű fa- és vastalicskát, kő- és kőzet, szerszámokat, emelőgépeket, kettős áttétellel fűzőfűrészeszálalakat, gerti és locomobilfeckendőket stb. stb.

Allandó nagy raktár. Kerjen ajánlatot!

Parlamenti

gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíróiskola. Díjtalan gépirás-oktatás, magyar, német fogalmazás. Kereskedelmi akadémiái tanfolyamok által oktatott szakantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Ivan 1868-ban. Biztos állásközvetítés. Nyitva szeptember 1-től július 1-ig. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. sz. előbb Gyár-utca 4.) Cziure vizgyúzunk! Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolájá írógépezégektől s más hirdetésünket utánzó újabb tanfolyamoktól független. Telefon 64-68. Beírások egész napon át. 28944

Jogi,

politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra, ugyszintén államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít: Dr. Kállay Zoltán jogi szeminárium. Bpest, IV., Magyar-utca 3., III. em. 6. (ezelőtt VI., Rózsa-u. 44.) Ne tévesztse össze más hirdetéssel. 661

Ha meglepő és

praktikus alkalmi ajándékra akarunk szert tenni, akkor Kohn Ede és Tsa utóda, Budapest, Városház-utca 6. (volt Granátos-utca) cözghez forduljunk. E régi szolíd cég-nél előnyösen szerezhetünk be arany-, ezüst- és ékszerárut. 29505

Elsőrendű

SINGER varrógépeket

nagybani eredeti gyári árban 75 koronától felebb és minden arfélemeles nélkül hávi 8-10 kor. részletfizetéssel szállítunk 10 évi jótállással.

Láng Jakab és Fia varrógép és kerékpár kereskedők, Budapest, József-körút 41 sz. Rákóczi-utca 4. szám és Budán: Margit-körút 6. sz. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Ügyvönkökkel nem dolgozunk.

Stenográfia

Rákóczi-ut 60. sz. Magyar, német gyorsírás- oktatás. Ingyenes gépirás-tanítás az összes rendszerű írógépeken. A „Stenográfia” Országos Gabelsbergergyorsíró- és gépiróiskolában havonta új magyar, német gyorsírás, gépirás, kereskedelmi és sokszorosítási tanfolyamok nyílnak. Levelező és vitairási tanfolyamok. Okleveles gyorsíró- és kereskedelmi iskolai rendes tanárok. Az intézet sokszorosító és másoló irodája elvállal mindennemű írás és díszmunkák elkészítését és sokszorosítását. A „Kalligrafia” szepírású osztályában fenyesen bevált gyakorlati módszer következtében minden esetben sikeres szepírás-oktatás. Méréseket tandíj. Beiratások naponta kizárólag Rákóczi-ut 60. l. em. Nem tévesztendő össze hasonló hangzású iskolákkal. Kerjen tájékoztatót. 262

Soványosság

Az egyedüli eredménytől kísért háziaszer a dr. William Hartley tanár amerikai erőtáp-pora. Soványak tartós, szép felt. testl. domokat nyernek. — Helygek remek kobbet. Hat hét alatt 20 kilo gyarapodásért jótállást. Verszegység, gyengeség, idegesség ellen és gyomorbetegsöknak nélkülözhetetlen tápszer. Kiténtetve: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Köszönö levelek minden országból. Dobozonként 1 fnt 10 kr. Használati utasítással. Főraktár: Balázs Mór E. Budapesti, VII., István-ut 11, II/I.

Magányomozó

törv. bejegyzett cég elvállal bizalmi, házassági, örökségi és egyéb kényes ügyekben teendő kutatásokat, személyek, lakások, üzletek feltünés nélküli megfigyelését s eltűnt egyének és névtelen levelek íróinak nyomozását, bel- és külföldön. Barna Libor János, Budapest, Rákóczi-ut 6. l. 15. Telefon 103-52. 2887

Saját gyártmányú

vas- és rézbutorok

Rézgy ... fnt 45.- Vasgy matracozal ... 8.50 Gyermekágy ... 11.50 Södronyágy-betét ... 3.50 Vas- és rézbutorok gyári árban.

WEISZ LIPÓT

Király-utca 99. sz. TELEFON 57-01.

Zálogszedulát

ingókról is, brillantot, aranyat, ezüstöt, ékszer és röglséget veszek. Kérészkézeres, Budapest, VII., Király-utca 85. szám. Telefonszám 93-48.

Fűthető fürdőkád, körmelegítő kályhával, kádak 12 K-tól felebb, jégszekrények és háztartási cikkek nagy választékban.

LEFKOVICS ADOLF Vesselőny-utca 31/E Erzsébet-körút és Harsfa-utca között Árjegyzék bérmentve.

VARRÓGÉPEK

családi és ipari céz- lokra jótállással 12 fttól teljebb min dig kaphatók

Habán Alajos

műgépezésnél Budapest, Izabella-tér 3. Kerjen árjegyzékét

INGYEN!

Sérvkötő,

műlábak, műkezek, műfüzők, támgépek, egyenestartók, haskötőkrol

és az összes betegpótlási cikkek- ről szoló nagy képes árjegyzék- künket bárminek ingyen és bér- mentve zárt borítékban küldjük.

UNIVERSALIS SÉRVKÖTŐK

páratlanok, kis gummi nyomat- pal legnagyobb sérv is elzárható.

SÉRVKÖTŐK egyoldalu 4-14, két old. 8-23, gummból 8-12 korona.

Gummiharisnyak, haskötők nérték szerint készíttetnek.

Magyar Orvosi Múszertár Budapest, VII., Rákóczi-ut 32. (a Rákus-kórházzal szemben.) Pontos címre és a vörös keresztre ügyeljünk.

Réthy név látható a valódi pe- teteftől ezukorka minden egyes darabkáján. 26796

MÉRNÖK-AKADÉMIA

gép- és elektro-technikai- gép-, építő mérnökök és építészek részére. Felvétel 6 gym. osztályból vagy más tanuló előképzettség v. szakiskola elvégzése után. Bővebbet a pro- grammából

Wismár a. d. Ostsee.

ELEKTRO- MOTOROK

minden nagyságban állandó nagy raktár LAUB LIPÓT BUDAPEST, 618 Liszt Ferenc-tér 17. sz.

Elsőrendű vadonatúj

Singer női varrógépet

27 forintért. Karika- hajost 40 forintért. centralbo- hint 45 forintért, iparogépeket igen olcsón 5 évi jótállással szállítok, vidékre árjegyzék in- gyen. Kérlek Henrik var- rógépgyári raktára Budapest IV., Vörös Pálné-u. 40. fűsz 5. Viszonteladóknek árendám.

Magyar harzi kanári- tenyészede Debrecenben.

A ki egy énekes harzi kanarit veszen, életé- ben soha ennél jobbat nem teszzen, mert el- oszik ott a but és vig- lesz a haz, hol egy ilyen sargatollú kis madár lármasz. Fordul- jon tehát bizalommal hozzám mindenki, aki a szép énekes kanarit szereti, megmondom a címet is, hogy könnyen megtelejen. Deb- recenben lakom és kanarit ne- velek. Agoston Istvan a nevem Magyarország a hazám, 26. szám elatt lakom a Péter- fia utca n. énekes kanarik el- adja 7, 8, 10, 12 forint. Te- nyésztése alkalmas nőstények darabja 2 fnt. Szállítás a leg- nyogyobb hidegben is gondosan csomagolva történik. Árjegy- zek és ápolási utasítás in- gyen. A legnagyobb teny- észede és széküldési in- tézet.

Zálogszedulákat

veszek. Elzálogosított, brillansokat, gyöngyö- ket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltok és teljes ér- teket kifizetem.

SINGER JAKAB ékszerkereskedő

BUDAPEST, Király-utca 91. szám Izabella-utca sarok.

A legelőnyösebb részletfizetésre

zongorát,

planinot,

czimbalmot,

hegedüt

készpenzbenl áron a leg- újabb rendszeru

bankhitel

utján kizárólag csakis REMÉNYI nagy magyar hangszertelepen Prospektus és árjegyzék ingyen.

Budapest, Király-u. 59.

!!! Olcsó kölcsönök !!!

Tisztviselőkölcson 6-6 1/2%-ra, 15-35 évre, kezesek és életbiztosítás nélküli is. Előzetes költség nincsen! Díjazás utlagos! Felzalogkölcson 4-4 1/2%-ra 4-62-5.05%- annuitás mel- lett. Másodhelyre 6 1/2%-ra Övedékekra az érték 75%-ig Katonaihaszteleknek hadnagytól kezdve előnyös feltételekkel, Tárcazhittell, Váltó- kölcsönt gyorsan és elő- nyösen folyosítunk. Ingat- lanok, erdők, bányák adas- vétele, Oszfályorsjegyvek hivatalos áron. Mindenféle bankügylet lebonyolítását elvállaljuk!! Minden fel- világosítás díjtalan! Kép- viselők alkalmaztatnak! Kun és Társa bankbizom- nyáni és kereskedelmi iroda. Budapest, VI., Eöt- vös-utca 2., Király-utca sarok. Telefon: 105-34. Válaszbélyeg. 28480

Mme. Valter

angol- és francia női sza- bónő Budapest, VIII. ker., Fecske-utca 8., I. em. 6. Elvállal minden o szak- mába vágó munkát a leg- utolsó dívat szerint leg- nomabb kivételben, szolid árak mellett. Átalakítások elfogadhatnak. Gyászruhák 24 óra alatt készülnek.

500 koronát

fizetnek annak, ki a Bar- tilia fogvizetnek használata mellett — üvegie 80 filler — valaha ismét fog- fájást kap vagy szája büzlök, Bartilla-Winkler Ede, Wien 191. Sommergasse 1. Főraktár Bu- dapest, Török J. Király-u. 12., Andrássy-ut 26. szám. Dr. Egger Vácz-körút 17. szám. — Kapható min- den gyógyszerárban. — Csakis „Bartilla fogviz”- kérendő. Hamisítások! Be- jelentése jól jutalma ztatik.

Most jelent meg:

Zsámbokréthyak.

Családtörtenelmi tanulmány. Arta RUDNAY BÉLA. Ára 5 korona.

Kapható LAMPEL R. könyvkereskedő (Wodianer F. és Fia) r.-t. Budapest, Andrássy-ut 21.

INGYEN DRAGÁBB, MINT NÁLUNK RENDELT FÉNYKÉP NAGYÍTÁSOK MUNKÁK EGY ÉLET NAGYSÁG KÉPEZ 5 KORONÁÉRT DÍSZES PASZPARTYVAL 55-68 CCM. NAGYSÁGBAN CSORÁGOLVA. SZINES OLANKER ÁRA 10 KORONA. KÉPVISELŐK RINDONHÉTT 6 FELVÉRTÁRMBAN. STAVATOSSAG MINDEN IRÁNYBAH MINDEN FÉNYKÉP NAGYSÁG KÉPEZ 5 KORONÁÉRT BUDAPEST, VI. RÖTTENBILLE-0-0-50 KÜLTÖTTETVE AZ 1908. ÉVI PAROSI MEHETETKÖZI KIÁLLITÁSON ÖSTLÖKLEVE: KERESZTEL 6. ARANY-ÉREMMEL.

Glosszák az operetteről.

I.

Két disztinyvált uriember ül a kávéházban és szívtart rág. Az asszonyokat letétbe helyezték valamelyik operettnél, ők ellenben majd leszédülnek a sok ásitástól. Végső kétségbeesésükben — mi telhetik tőlük — „művészeti” témákról kezdenek csevegni, azzal az előre fölteit gonosz szándékkal, hogy iszonyu okosakat fognak beadni egymásba.

Az egyik urnak — aki mellesleg mondva forradalmárnak czimezi becses személyét, mert átszundított egy Salome-előadást és szabadjegyet szerzett a Gauguin-kiállítás-hoz — ennek az egyik urnak ma nagy jelentése volt a felesége ő nagyságával éppen az esedékes páholygyben és így némi dühvel sziszegi:

— Mégis csak disznóság, hogy ez a rongyos operett nem tud kimenni a divatból! A Vig özvegynek már ezer éve befűtültek, a Walzertraum förtelmesen megbukott és azóta megbukott még kétszázhuszonnégy operett és még mindig csak az ilyen szemét kell a publikumnak. Pedig talán vannak komoly operák is a világon?

A másik ur egy kicsit lenézően mosolygott és egész csöndesen, a szívszja mögül felelt vissza:

— Édes öregem, hidd el nekem, a Vig özvegyet és társait nem lehet csak úgy balkezről leinteni, hogy: mesztek, harnok, megint egy rongyos operett, kapjátok be; hadd építhessen újabb tehermentes házakat egy hunczut direktor! Hidd el nekem, hogy az a sok budapesti kétlábu, amelyik boldogan varázskeringett a Lustige Witweval, amíg szegényke szolgálatonkívüli viszonyba nem került; aztán pedig a Walzertraumtól esipett be; aztán egy harmadiktól, századiktól és tudomiséhányadiktól fog lerészegedni, hidd el, hogy ennek a sok százezer polgártársnak nem rándult ki egészen az esze. Nekik ez a könnyelmű, sulytalan zene igenis kell; ők ezeknek az afganisztáni kaliberű előadásoknak a komisz cstyájában is beszélik a maguk művészi porezióikat és lesajnálják a te ugynevezett komoly zenédet. Persze, te most mindjárt azt fogod mondani: ja kérem, az emberek a maguk baromi robotolisa után ott keresik a szórakozást, ahol a legkönnyebben és legjutányosabban találják meg; Toseát vagy Salomet csak a felsőbb rétegek élvezhetik, a többi megy a Király-utca felé. Látod, fiam: ez szent igaz; és még sines igazad, ha azt hiszed, hogy ezzel az

így a lovagiasság szabályai szerint el is van intézve.

— Talán jegyzőkönyvet vegyek fel a tényállásról? — szellemeskedett a másik.

— Nem, barátom, én nem viczezelek — szölt komolyan az első. Ezt a tételt vagy ha parancsolod: a történelmi materializmusnak ezt a tételt bajosan lehetne megzáforni, hábár csevegni lehet róla. De azt talán te is koncedárod, hogy egy okos mondattal vagy egy pompás axiómával ninesenek lezárva az idevonatkozó akták. Nem tagadhatod — hiszen éppen emellett kiabálsz — hogy a Vig özvegy és nemes utódai ezer és ezer összekötéssel zárulnak a mai élet ezer és ezer körülményeihez; és így az operett problémája többek közt az idegkultúrának, vagy mondjuk egyelőre: a zenei kultúrának is problémájja. Azé a zenei kultúrát, amelyről szólván — most szédítő okosan fogom kifejezni magamat — a társadalom aktuális domborzati viszonyainak egy meglehetősen hős pszichikai lenyomatát bolygatom; illetve közvetlenül: ennek a közérdekű lenyomatnak csupán azt az egy intím kis szögletét, amelyet hipermodern festők apró kotta-fejcskével dekorálnának. Mert hiszen ma már nines különvélemény afelől, hogy például a középkori zene épp oly szkolasztikusán unalmas volt, mint az egész középkori élet; a renaissance-é ellenben vidám volt, kedves, bár jelentéktelen, akár egy Caravaggio-kép a museo Bergheseban; a barokk-rokoko világ idején bizarr misztikumok és pikánsul könyved arabeszkek esendültek össze édes muzsikává, amibe aztán a romantiezizmus is belepotyogtatta a maga könyeit. Ez — persze buta általánosságban — így van és nines másképp. Már most azonban jön egy állítólag modern, állítólag forradalmi, valójában pedig máris konzervatív iskola, amelynek tagja vagy te is...

Az első ur idegesen kapta fel a kezét és egy kis sértődés gurgályozott ki a hangjából, amikor közbeszólt:

— Pardon, engedd meg kérlek, hogy legalább én mondhasam el azt, amit te akarsz ránk kenni. Mi azt valljuk — éppen a te okoskodásod nyomán — hogy a mi jubileumokban megöszült operettjeinkben a kutya se keressen mást, mint a renaissance-barokk-romantikus mámor bünös ölelkezésének egy késői bastardját; modern, de léha és kártévő survivátokat, amiknek nines közük hozzánk és nekünk sines semmi közünk hozzájuk. Nines és nem is lehet, mert hiszen azt már a legbigottabb idealisták is elismerik, sőt igen természetesen első sorban ők ismerik el, hogy anno 1908. az életnek s az élet-értékek-

ben konkrét, sőt abszolút realista felfogásához van szerencsénk. Még mi, sajnos, nem-börziáner milliók is egy világörzén játszunk és balanezizozunk, amíg a krach be nem üt. És magának a napi egzisztenciának ebbén a meddő kierőszakolásában kell, hogy elpenészedjék a mi szegény, maradék kis romantikánk, ami Isten csudájára még köztünk mer hamupipókéskedni. Így aztán a te pszichikai lenyomatod mai ábrázatának, mint minden művészi kategóriát, úgy a zenét illetően is csak a szigoruan konkrét hatások felelhetnek meg; hisz egész szellemi temperaturánkat viharos és perverz szelek járják. Miért legyen éppen a zene szelmentes?

— Édes öregem — mosolygott a másik — te elfelejtetd hozzátenni, hogy ti remesak realitásokat gyűjtögettek; nemcsak szimpla karakterisztikónok, szenzációk és kontrasztok kellene, hanem mindig tele szájjal, sortűzben és orkeszter-csaták bombáival kellenek; változatosság is kell, de a szó megváltozott értelmében; a muzsikális fogazatokot l'art pour l'art a szétagolt diszszonancziákra és a hétszer összegubózott komplikációkra fáj. A ti zeneszerzőitek is, mint a boldog emlékü Zarathusztra, groteszk és titáni akadályokat rakosgatnak a becses érzékszerveink elé s aztán az obligát zsonglör-mosolylyal repülnek át rajtuk és csókot dobznak a publikum felé, mintha egyikük se tudná, hogy mit is cselekedett. Pedig az undorodásig tudják; pedig előre megadott, mert éppen realitásuk okából közkézen fekvő helyzeteket adnak fel újra maguknak; zeneileg megábrázolják, kivésik és agyoncezellálják; olyan szemléltetően, olyan marconán, annyira valeur nélkül, hogy nem tehetek róla, de mindig a néhai mértanprofesszorom jut az eszembe és az ő iromba, vaskos, szétszedhető fa-gulái, amiket épp ily boszorkányosan tudott felbontozolni, kistrófolni, elszeletelni és újra összerakni. Ha hasonlatokban utaznék, akkor még azt mondanám, hogy minden lát-szólagos szemialitása ellenére is csak olyan pontos, sokoldalú és szolgálatkész ez az überzene, mint a Verne hirhedt Passepartoutja; mint az a mesebeli gnóm, aki egy modern terülj-asztalkámra adogat fel minden jót s aztán sans facon: az egész olympusi menüt a nyakunk közé szözza.

— Szerinted tehát — kérdezte az első ur — szerinted Wagner, Puccini, Strauss vagy d'Indy közönséges zenei kóklerek?

A másik ur legyintett egyet a kezével:

— Dehogy barátom, dehogy. Igen nagy urak ők, csak hogy nekem tulságosan maiak; száz lépésről érzem belőlük a szent realizmus

Az ösztön.

Írta: Jean Reibrach.

Éjjel volt, amikor inasom jeleutette:

— Mortsy ur!

Mortsy ur páciensem volt. Betegségének története rendkívüli és tragikus. A mesze keleten utazott tizennyolcz éves leányával, midőn egy éjjel a falut és a házat, melyben laktak, fegyveres horda támadta meg. Idegen voltak nem nyújtott nekik védelmet; Mortsy urat és leányát a rablók összeszurkálták s mivel azt hitték, hogy meghaltak, vérbe fagyva ott hagyták őket. A dologból diplomáciai jegyzékváltás kerekedett, majd Mortsy ur, leányát Nizzában egy rokonának gondjaira bízván visszatért Párisba, hogy újra a foglalkozásának éljen és gyógyíttatását befejezze.

Siettem őt fogadni, mert tudtam, hogy csak rendkívüli körülmények ösztönözhetik ily késői látogatásra.

— Bocsásson meg, — e szavakkal lépett be, — hogy ily késői órában háborgatom. De nines veszteni való perc. Szülésről van szó.

Mortsy ur özvegy férfi volt. Nem tudtam megállani kérdés nélkül:

— Önnél?

— Nálam!

Lementünk a lépesőn. Mortsy ur odasugarta a kocsisnak lakása címét. Passyban la-

kott. A kocsiban, miután meggyőződött róla, hogy senki sem hallgatódzik, így szólt:

— A leányot! Azok a nyomorultak szerencsétlenné tették!

Mélyen megrendülve hallgattam.

— Ön tudja, — magyarázta Mortsy ur — hogy a dráma folyamán, melynek áldozatai lettünk, elvesztettem eszméletemet. A körülöttem történt események és gazdaságok egy részét nem láttam. Szegény leányom szintén eszméletlen kívül volt. Midőn néhány hónappal később Nizzában mutatkoztak az anyaság jelei; halálosan megrémült s a szegény, a borzasztó valóságtól való félelem némaságra kárhoztatta. Így történt, hogy midőn egy rettenetes levél mégis feltárta előttem a borzasztó helyzetet, már késő volt.

— Késő? — kérdeztem én.

— Igen, késő! — felelt Mortsy ur.

Majd erőt vevén önmagán, így folytatta:

— Azt hiszi ön, hogy idejében figyelmeztetve, meg hagyánám történni ezt a szörnyűséget? Hogyan, a sebeit gyógyítani meg van engedve, de tiltva volna elhárítani szegényről ezt a szegényt? Minő törvény, minő erköles ítélheti őt gyalázatának örökös viselésére? A gyermek, ez a szörny, olyan, mint a tör a sebben. El kell távolítani — ez az egész!

Nem feleltem. Mortsy ur folytatta:

— Ha a gyermek kockáztatja az anya életét, nem méltányos-e kockázra tenni a gyermekét? Ha ön, doktor, a kellő percbea-

vétlenül megrepesztene a koponyacsontját... Nemde, a gyermek fizikailag is megölheti az anyát? Vajjon erkölesileg nem ölheti-e meg őt?

Félbeszakítottam Mortsy urat:

— Értem az ön felháborodását; de amit az egyéni lelkiismeret helyesnek talál, azt a társadalom lelkiismerete nem mindig tartozik elfogadni helyesnek. Hisz ilykép minden leány, aki anyává lesz, igényt tarthatna a törvény elnézésére.

— Igen, értem! — szólt Mortsy ur.

Kétségen kívül valami belső nyugtalan-ságot vett rajtam észre, mert sietve hozzátette:

— Különbben is, amint mondtam, már késő. Ha a gyermek él, tisztában vagyok a teendőmmel. Be fogja látni, hogy nem tart-hatjuk magunknál. A leányomat nem vethetem oda prédakép a nyilvánosságának. A gyermeknek el kell tűnnie. Majd dajkaságba adom. Végre is, reménylen, szegény kicsikémnek elég ereje lesz feledni.

Megérkezünk. Rögtön beléptem a beteg szobájába, aki mellett ott virrasztott a nizzai nagynéne.

Miután befejeztem a vizsgálatot, Mortsy ur kérdést intézett hozzám:

— Ninesenek komplikációk?

— Semmi veszély.

És egyuttal feleltem a titkos kérdésre is, melyet szemeiből kiolvastam.

— A gyermek él.

büzt. Szeretném azt mondani: Zaccanik muzsikába ültetve, már pedig Zaccanin ezer ló-hosszal vagyunk már túl. S ez a „modern“ zene is boykottál bennünket, mint aktív művészi tényezőt; mert boykottálja minden művészi tizparancsolatok elsejét; azt, hogy — és most megint szörnyen okos leszek — azt hogy egyrészt a sujet, másodsoron a stilizálás módja és végül maga a rezonáns egyéni idegrendszer nem egy síkba esik, hanem egy hármias rezonanzzoumnak, egy háromfülkés kis garderobának kell meghuzódnia közöttük, hogy helyet és időt adjon, amíg a mezitelen sujet-t belebujtatom az ő esztétikai köpenyegébe. Azaz: helyet és időt adjon ahhoz, hogy a művészi anyag javított kiadását az érzékeinkbe kapcsolhassuk át és ott annyit, úgy és akkor nyugtázzunk belőle, amennyi, ahogy és amikor jól esik. Ez az überzene pedig a maga nietschei elkapatottságában olyan messzeségekbe téved tőlünk vagy talán inkább: olyan kellemetlenül közel dörgölődzik hozzánk, hogy végre tudomást se vesz rólunk, publikumról. De mi mégis a világon vagyunk, sőt mint az egyedüli recipiálók közeg vagyunk a világon, amit ha kidobnak, akkor lehetetlen művészi hatásokat elérni; lehetetlen, mert: nincs aki a maga pszichikai belső termeiben újra átélje mindazt, amire ők már önmagukban ráfordítják a kulesot. És ez a — szerinted — modern zene még sem biz ránk semmit; nem biz semmit a mi érzékeink kiegészítő lendületére, a mi sejteéseink gyönyörű távlataira, még tévedésből sem felejt maga mögött háttereket, amelyeknek benépesítésével éppen a mi autonóm művészi teremtésünk szórakozhatna. Erre kérlek, még az a nyomorult Várászkeringő vagy Mary Ann is több és díszkrétebb lehetőséget jussol, mint a Tosca-vagy Salome-utánzatok az ő muzsikális jég-esőikkel, amik összezúzzák az idegrostjainkat és — rien plus!

— Ez ostoba reakció! — kiabált dühösen az első ur.

— Ugyan barátom — felelt a másik és már kezdett egy kicsit izgulni — én nem henezegek a forradalmársággal, de azért tudod te jól, hogy modernebb vagyok akár melyiktekénél. Igen, élet-halál kérdésnek tartom én is, hogy a zene szolid formáit kikézdje a feloszlás; dicsértessék a zenei forradalom, ha agg konvencióknak mondja fel a szálást. De nem lehet a jövő forradalma, sőt még forradalomnak se nézem azt a bolond kalamajkát, ami mostanában a zenei berkek közt dühöng. Habár lehet szükséges, amint hogy tényleg szükséges és aktuális.

— De hát az Isten szerelméért, mondd

Mortsy ur lehajtotta a fejét és kiment a szobából.

— Ön mindent tud, ugyebár, doktor? — kérdezte sugva a rokon.

— Igen — feleltem. — Mortsy ur elmondta az esetet...

Mortsy kisasszonyt rettenetes láz gyötörte. Tágra kinyitotta égő szemeit.

— Gyermek! — szólt. Nem, Gyermekről szó sincs. Beteg vagyok, csupán beteg és ön meg fog gyógyítani. Gyógyítson meg, mert nagyon szenvedek.

A lázas álomlátás elkezdődött. A szerencsétlen teremtés előtt megújultak a rettenetes jelenetek: vér, gyilok és láng. Sikolya betöltötte a szobát, melyben kivüle a rokonnal együtt voltam, mert a szolgaszemélyzetet kétségkivül valami ürügy alatt eltávolították. A megszokás szülte fásultság mellett is mély megindultság vett rajtam erőt, midőn a szörnyű testi és lelki kinokat láttam, miket még az anyaság ösztöne sem enyhített.

Egy perczig haboztam. Az éj kellő közepén, e különös elszigeteltségben környékeznem kezdett a kísértés. Vajjon a bűn kísértés-e, vagy az a szándék, hogy jót tegyek? Rettenetes az ilyen hatalom tudata, mely csaknem felér istenével! Egy véletlen elnézés, egy hibás mozdulat, parányi nyomás hüvelykujammal — s egy élet lángja kialudt. A gyermek megszabadulna egy szomorú élet terhétől, más két lény az örökös nyugtalan-cágtól és szegénytől...

meg egész röviden, miért haragszol a modern zeneirodalomra?

— Azért, mert a „modern“ zene kizárólag a neuraszténiánk ügye és ezzel a neuraszténiával aljas módon spekulál.

Kósa Miklós.

KÖZIGAZGATÁS.

Utazás a két millió körül.

Budapest, január 9.

Az 1909-ik évi költségvetésbe a városok állami segítésére fölvetett két millió korona hovatfordítása nagy izgatottságot keltett az egész országban. Arról van szó, hogy kiknek adják oda ezt a pénzt?

A városi tisztviselőknek-e, akiknek néhol szégyenletesen nyomoruságos a fizetésük?

Vagy a városi polgároknak, akik némely városban kétszáz százalékos városi adót fizetnek?

Ha végighallgatjuk a két tábor érvelését, ha olvassuk felszólalásait, melyeket koronként a lapokban közléstessnek, szinte bajos köztük igazságot tenni. Mert, ha a városi tisztviselő a csekély fizetését emlegeti, az adófizető polgárság is siet kimutatni, hogy nekik még csekélyebb a jövedelmük, és még azonfelül a közterheket is kell viselniük.

Egy dolog mindezekből egészen világos, és ez az, hogy ha a városoknak adja oda a kormány a rájuk eső részt, és tetszésükre bizza, hogy mire fordítsák, akkor a hivatalnokok abból nem látnak semmit se, vagy csak nevetséges csekélyégeket, legfeljebb egy-két gazdagabb város fog akadni, amely szívesen följavítaná belőle a hivatalnokai fizetését, de éppen a gazdagabb városok — tartunk tőle — nem fognak kapni az állami segítségéből. Így aztán a hivatalnokok szorongása egészen indokolt dolog; ők tudják legjobban némely közgyűléseken, minő makkas és pénzdolgában határtalan önzésű elemek kénye-kegyére vannak bízva. És érthető a türelmetlenségük, azzal az eshetőséggel szemben, hogy most még az állami segítséghez is ezeknek a jóvoltából, mintegy az ő szükmarkukon keresztül jussanak.

A küzdelem rövid volt. A kötelességért győzött.

Néhány percz múlva kezemben tartottam a gyermeket.

— Fiu — jelentettem halkán, mintha a gyermek neme súlyosító körülmény lett volna.

Ebben a pillanatban felhangzott a gyermek átható, erős, zsarnoki sírása, hirt adván egy életszakra lángragulásáról.

A belépő Mortsy ur rekedt, elfojtott kiáltással felelt. Kezét füléhez emelte s az iszonyat hangján hebegte:

— Vigyék ki! Vigyék ki!

Azutány lerogyott egy székre.

En az ágyra fektettem a gyermeket, majd műszereim fölé hajoltam. E perczben a fiatal anya oktalan erőfeszítéssel felemelkedett ágyában, a gyermeket magához ragadta s mintegy védőleg föléje hajolt, miközben rémült tekintettel kezeimre nézett:

— Ne bánts! Az enyém! — kiáltotta rekedten.

— Ne féljen semmit — szóltam. — En azért vagyok itt, hogy mindkettejüknök gondját viseljem.

Hirtelen gyengeség fogta el s visszahanyatlott, majd szelid álomba merült.

A gyermeket a nizzai asszony bepólyázta és elvitte magával.

Lehetséges az, hogy ez a sors vár rájuk? Mi nem lihetjük. Sokkal jobban ismerjük a belügyminisztérium vezető köreinek a városi közigazgatás tisztviselői karáról fennálló nézeteit, és ismerjük azt a nagyon tiszteletreméltó álláspontot is, melyet a belügyminiszter a hivatalnoki existenciák irányában elfoglal, semhogy osztozhatnánk a türelmetlenek aggodalmaiban.

Mindemelkelt oszlássunk el egy felfogásbeli tévedést, amely az állami és önkormányzati közigazgatás megkülönböztetése körül fölmerül, és nálunk a köztudatba annyira belevette magát, hogy kiirtása talán már nem is lehetséges. Áll pedig ez a tévedés abból, hogy nálunk szokássá vált az önkormányzatot szembehelyezni az állami hatalommal — nemcsak a hatalmi körök eltolódásának idején, a kisebb-nagyobb forradalmak harezias napjaiban, de a békés munkálkodás, a normális funkcionálás napjaiban is, sőt a tudományban is. Nemesak politikai, de tudományos iskola is keletkezett nálunk, mely az önkormányzatban egy második államot vél látni, helyesebben mondva minden egyes önkormányzati törvényhatóságban egy kisebb államot az államban, és ehhez képest lényegileg is két közigazgatást különböztet meg, azaz államit és önkormányzati. És esküszik rá, hogy Magyarországon ennek így kell lenni, ez az egyedül hazafias felfogás. Aki pedig másképp gondolkozik, az hazaáruló.

Ez úgy hangzik, nemde, mint egy szürke elmélet, aminek megvitatása nem újságba, de az akadémia elé való. Néha azonban az elméletek olyan plasztikusan kidomborodnak, olyan kellemetlenül érezhetőkké válnak, mint az a bizonyos zsákból kibuvó szeg, melyről a közmondás emlékszik, s az ilyen elméletekkel aztán a politikusnak is foglalkoznia kell. Ebben az esetben is ilyen elmélettel van dolgunk, s ezért lehetőleg alaposan végeznünk kell vele.

A városok lakossága ugyanis úgy gondolkozik, hogy minekutána két közigazgatás van, tudniillik állami és városi, és minekutána ők a maguk költségén eddig az állami önkormányzati teendők ellátásáról is gondoskodtak, ezért nekik az államtól kárpótlás jár. Ez már csak elég világos, és világos az ebből folyó következtetés is, hogy mindezeknél fogva osszák ki a köztűk azt a két milliót, vagyis ennek erejéig ország-szerte szállítsák le a városi pótdadót.

Ebben az okoskodásban éppen csak a kiinduló pont téves. Nem igaz tudniillik, hogy külön állami és külön önkormányzati közigazgatás lenne, mert a közigazgatás az mindig állami funkció, ott is, ahol a közigazgatási hatalom és teendők gyakorlásában részt vesz maga az önkormányzati törvényhatóságokban szervezett lakosság is.

Az önkormányzat tehát nem egyéb, mint egy szerv, mely az állam közigazgatás végzésére van rendelve és úgy van összeállítva, hogy azon belül a hivatalnokokon kívül a nép is befolyással bírjon a törvények alkalmazására. Teljesen analóg ez azzal a befolyással, amit alkotmányos államokban a nép törvények hozatalára gyakorol. De amíg a népek a törvényhozásra gyakorolt befolyásáról az a véleményünk, hogy állami törvény e nélkül nem is lehet érvényes, addig a nép befolyásával gyakorolt közigazgatást tetszik nekünk súlyára és jelentőségére nézve lefokozni, azt nem tartjuk állami közigazgatásnak, hanem ennél valamivel kevesebb: önkormányzati, vagy helyi jellegűnek.

Az ember alig hinné, hogy e sajtóságot fogalomzavarból mennyi kára származott az önkormányzatban gyökeredző polgári szabadságnak! A dolog természete hozza magával, hogy amint az egységes fogalmat mesterségesen kétfelé elemzünk, a határvonalat sohasem tudjuk szabatosan megállapítani; az mindenkor el fog tolni jobbra vagy balra — a mi szempontunkból eddig mindig balra toltott el. Hogy mi a szorosán vett állami közigazgatás és mi a helyi? erről évekig lehetne vitatkozni és még se győznék meg egymást azok, akiknek egyik vagy másik álláspontból valami anyagi vagy erkölcsi hasznuk van. Nálunk eddig mindig az történt, hogy azok a kormányok, amelyek főcélja a Bécsnek való szolgálat volt, kényelmetlennek találván a nép befolyásával való közigazgatást, folytonosan újabb és újabb közigazgatási ágakról mutatták ki, hogy az nem tartozik a helyi önkormányzathoz, hanem az államhoz s azért a vele járó munkát és terheket nagylelkűen levették az önkormányzat válláról. Hogy melyek azok az ágak, amelyekről így módon a megyéket és városokat megszabadították a titkos jöltevek és pártfogók? Fölösleges felsorolni, hosszú is lenne. Elég csak rámutatni arra, hogy mi volt 1867-ben a törvényhatóság és mi mai nap?

A polgárság néha még örült is a terhek-től való megszabadulásának és nem vette észre, hogy tulajdonképpen a saját egy alkotmányos szabad állam polgárához egyedül méltó legszebb jogaitól engedni magát kifosztatni, attól a hatalmától, hogy az egész állami élet közigazgatásába irányítólag beavatkozhatson. A legutolsó és legbecesebb e jogok között a rendészeti jog, ettől éppen most akarják magukat a városok megfosztatni és polgáraik rimánkodva kérik a minisztert: küldjön nekik a nyakukra egy olyan főkapitányt, akinek nem ők parancsolnak, de az parancsoljon nekik. Hát nem a mesebeli békák esete az, akik a gólyát kérték királyuknak Jupitertől?

Elmondhatjuk a költő után szabadon, hogy: mirdezt pedig az — elmélet tevő! Az a boldogtalan elmélet, mely elhitette a polgárokkal, hogy rájuk csak a helyi dolgok tartoznak (mintha a rendészet nem lenne a legesleghelyibb ügy!) és amire rá lehet fogni, hogy nem helyi ügy, arról az államnak kötelessége gondoskodni.

Kötelessége gondoskodni! Igenis, ma már itt tartunk. Egy emberöltővel ezelőtt még úgy beszéltek az önkormányzati jogokról, hogy azokba a kormányok általában szabad-e és ha szabad, mily mértékben szabad beavatkozni? Ma szó sinesen többé a szabadságról, ma már a kormányok kötelességévé teszik maguk a polgárok a beavatkozást. Az elerőtlenedett önkormányzat ime ilyen külső jelek között sietne a eső felé, ha szerencsére ebben az igyekezetében meg nem állítana egy olyan európai látókörü tudományosan képzett politikus, mint gróf Andrássy aki nagyon jól tudja, hogy a törvényhatóságok letörése nálunk nemzeti szerencsétlenséget jelentene.

A mi felfogásunk az önkormányzatról, — mint fentebb kifejtettük az, hogy annak minden funkciója állami funkció, amelyet azonban maga a nép végez. És minekutána ez így van, az államnak kötelességében áll a népet, a városok lakosságát, ha részorul, az állami közigazgatásban való részvétel terheitől bizonyos részben mentesíteni, de anél-

kül, hogy azért cserébe a jégait elszedje tőle. Sőt ellenkezőleg: mi még azt sem tartanánk kivihetetlennek és kifogásolhatónak, ha a törvényhatósági bizottsági, vagy városi képviselők tagjainak a közgyűléseken való részvételért épen egy napidíj járna az állampénztárából, mint ahogy a képviselőknek kijár. Végre is a munkát megfizetni, ez a legdemokratikusabb elv a világon és valahányszor egy parlament eltörülte a napidíjakat, az mindig a nagyurak ravasz fondorkodására történt, akik így módon akarták az értelmiségi osztályt a törvényhozásban való részvételből kizárni. A demokrácia elve tehát elviselhetné a közgyűlési tagok prezenciáinak beváltását is és ennek fejében sem lenne szabad a közgyűlés jogkörét megcsorbítani. Még kevésbé szabad azon a címen, hogy a törvényhatóságok, vagy kisebb közületek tisztviselőit az állam fizeti, vagy fizetésüket megjavítja.

Ami már most a kétféle illeti, mi azt úgy fogjuk föl, hogy az kizárólag a közigazgatás javítására szolgál. A közigazgatás javításának első feltétele pedig (ezt nem mi mondjuk, hanem minden elméleti és gyakorlati szakember) a közigazgatási tisztviselők existenciájának biztosítása.

A városi kis tisztviselők existenciája azonban nálunk nincsen biztosítva. Akinek évi 2000 korona fizetése van köztük, az már nagyur. Van olyan város, ahol a tanácsnok uraknak 1200 korona fizetésük van. Tessék ebből becsületesen és lelkiismeretesen intézni egy város ügyeit!

Bármit mondjanak tehát a polgárok a nagy adókról, abból a kétféle illetéből a városi tisztviselők fizetését kell rendezni és nem szolgálhat egyéb. Ebben bízunk mi és nem fogunk csalódni.

IRODALOM.

Ritók Emma könyve.

(A Nagy Véletlen. Regény. Singer és Wolfner kiadása.)

Most, hogy elolvastam a könyvet, még mindig itt ülök az ablak előtt. A cigarettám lassan füstölög, — szinte gépiesen szívom. Kibámulok az utczára azzal a gondolatnélküliséggel, amit az ember akkor érez, amikor az érzései, az indulatai urrá lesznek rajta, amikor az emberileg érzékelhető legbelsőbb „én”-je (amit pedig máskülönből csak emóciókban kaphat meg) egyszerűen megdöbbenő világossággal áll előtte, minden élményével, minden rejtett gondolatával, minden — néha csak sejtett — érzésével. Valami kínos-keserves keserűséget érez az ember, hogy úgy meggrabolták, hogy így pörére vetkőztették — vagy talán, csak ezerszeresen éri azokat a kinokat, amiket másor mindenmap apróra elszenvedett, de a nyüzsgő életben, a keserves küzdelemben alig-alig, vagy éppen nem váltak tudatossá... És kint nehéz esőrépüléssel huznak el az igás-szekerek, hangos csöngéssel gördülnek tovább a villamosok, elegáns simasággal suhannak el a felfújt kerekű kocsi, és köztük-mellettük sétáló, siető, rohanó emberek, egydül és párosával, hangos beszéd, kiáltás, kurjongatás, nehéz üzlet-ajtókat nyílása-csupódója, a következő egyhangú, ütemes kalapácsütése — mindez valami csodálatos hang-kaoszba összeolvadva, mely végre a fülembé és belémnyilallik s nehéz álmaimból felriaszta esodálkozásra és sajnálkozásra egyaránt kényszerít: mennyi szomorú szép história e zibongó tömegben látó szemek számára, mennyi művészet azokban a kevesekben-néhányakban, akik e zibongó tömegből szakadtak ki — s e zibongó tömeg minderről nem tud semmit.

Csakugyan: — olyan szórványosan jöttek s olyan megvetéssel fogadták őket, hogy észre sem

vettük, hogy megérkeztek, hogy itt vannak — nem egyesek de az új magyar művészet. Pedig itt van már. Egy sereg építőművész, aki oly finom, stílusos dolgot produkál, hogy Páris is megirigyelhetné érte bennünket; néhány szobrász — ezekből aránylag kevés van — egy sereg festőművész, akiket még csak most kezdenek megérteni és méltányolni; egy pár komponista, akik javarészt ki kellett, hogy menjenek, ha egyáltalában élni akartak; és — legnagyobb részben — írók, poéták: új színekkel, meglátásukkal, új érzésekkel és értékekkel, egészen ismeretlen tónusokkal és velleurökkel. Itt vannak — ki vette észre a nagy zivajban, hogy különváltak a tömegektől, ki vette észre, hogy sűrűsödnek és sokasodnak, ki vette észre, hogy a magyar belletrisztika rövid tíz esztendő alatt egy teljesen új, a régitől teljesen elütő csapásokon haladó írás lett?... És ma, csöndben és észrevétlenül, miatti a Károly-köruton ugyanugy zibongott az élet, mint másor, az emberek ugyanugy futkostak dolgaik után, mint másor, egy új író csatlakozott ehhez az ilusztris és előkelő társasághoz. — valaki, akire már régen várekező szemmel kellett nézni s aki most megjelent munkájával, csakugyan feltárta maga előtt az ajtót a fiatal Magyarország legjobb-jainak társaságához. *Ritók Emmáról* van szó.

Most egy furcsa idegen szót fogok használni, de az olvasó azért ne ijedjen meg. Azt akarom mondani, hogy a modern magyar irodalom (és a nem magyar is nagyrészt): *transzcendentális*. Mindjárt megmagyarázom, hogy mit értek ez alatt. Tessék felütni — hogy talán a megérthetőség szempontjából a legkönnyebbet magyarázzuk — Biró Lajos valamelyik novelláját. Elindulunk vele, jó, kemény, sziklába vajt uton; azután lassankint, bizonytalanná válik az út; azután, mintha kiveszna lábunk alól a talaj. A léptünk visszaköng: valami feneketlen mélységű szakadék fölött járunk. A fejünk szédül, a szemünk káprázik: de mégis, mint valami magas kilátóból egészen új konturákat, színeket, tónusokat ismerünk meg. Egyszerű és nem egyszerű embereket látunk, akik azt hiszik, hogy tudják, mit csinálnak, mit fognak csinálni, mit akarnak csinálni. Pedig dehogyan... ha onnan a magasból oly jól látjuk, mennyire keveset tudnak mindebből, hogy hajtattunk ide, vagy amoda, erre, vagy amerre. Süvöltő szeleket veszünk észre, amelyek fűszálat sem mozdítva, kapják fel az embereket és viszik őket... az emberek meg azt hiszik, hogy ők mennek, a maguk jószántából. *Biró* legtöbbször az erotikumról lebbenti fel ilykép a fátylat. *Molnár* az ő gúnyos, de mindent megértő és szerető mosolyával bizonyos rejtett lelki adottságokról, *Szini Gyula* az ő stilizáló nézésével talán a helyzetről, az ég véletlen színéről, a nap-sugár játszásáról, az imbolygó porszemekéről — melyek az egyik, vagy a másik, vagy a harmadik esetben formáltak, alakítottak, előidézték valamit. Ködöket zavarnak szét, amelyek az emberek háta mögött terjednek s melyekben titkos erők lakoznak, amelyek hajtának és kormányoznak, anélkül, hogy illetők tudnának róla. Ezért transzcendentális az új irodalom, amely mélyen beás az emberek lelkébe, fölmutatja egészen homályos hátterét, s akkor már tudjuk is... igen, így fog majd történni, így kell majd történni, — noha ők nem tudnak róla semmit.

Ritók Emmának nem ezek a problémái, az ő látó szeme, művésze nem ezeket a mélységeket keresi fel. Ha amazok transzcendentálisak, az emberilek titkos rugóit kutatók, amikről az illetők nem is tudnak, — ha amazok azt mutatják meg, hogy hajtódnak erre és amarra az emberek — akkor *Ritók* Emmára azt kell mondanunk, hogy ő a *hogyan-t* figyel meg, ő az emberek egymásmelletti és egymáshoz való viszonyának pompás megfigyelője. *Sikokban* lát, a *sikok*at figyel — így kell talán jellemeznem a transzcendentálisokkal szemben. Az ő emberei talán kevésbé egyszerűek, a lelkük talán komplikáltabb, mint amazok embereié, — mégis, hogy ő nézi őket, a dolgok, emberek ilyen felfogásában, kevesebb a mélység (nem is lehet több), — de annál több a művészet, az artisztikum.

Nincsen itt szó ködös mélységekről s nincsen szó titkos rugókról sem. Maga a téma, a meg nem

értett, művészetért lihegő asszony, aki otthagya férjét és egy művész kedvese lesz, a forradalmár orosz leány, aki még csak szót sem válthat, de nem is akar szerelmével elmegy, vissza a csatasorba, hogy ott elpusztuljon, — mondom, maga ez a téma nem is új s az emberei, már a maguk szempontjából, valósággal józanok, arra mennek és azt csinálják, amerre és amit akarnak és mégis . . . Amiképpen azt a „hogyan“-t leírja Ritoók, mikor Gertrud asszony előtt világossá lesz az ő össze nem illése a férjével, vagy ébredező szerelmét a szobrász iránt, vagy Anna-Mária szomorú szerelmét, vagy . . . de minek folytassam? Finom művészetet és artisztikumot lehel minden sora e könyvnek: interieurök ezek, lelki, csodálatos finomsággal és érzéssel megrajzolva, apart és mégis mélytűzű színekkel színezve. A téma régi, transcendens mélységek nincsenek benne — s ez a finom vágy, ez a nemes színezés ujjaeszik a témát és mélységgé a meglátásokat. Az embernek nagy festők interieurjei jutnak eszébe, néhány közömbös tárgy: székek, asztalok, egy marék virág, amik oly régi, ismertek s az ablakhasadékokon bekuszó napsugarak világításában, a festő összehozott szemei előtt oly különös színekben tüntek fel, oly beszédek lettek, különös fényt kaptak, nemes patinát és áttetsző félhomályt. Ismerjük Sket, nincs bennük titokzatosság és csodálkozva látjuk, mivé lettek, hogyan stilizálódtak, milyen titokzatosakká váltak a látó szemek előtt, — a művész szeméi előtt.

A regény Berlinben és Párisban játszódik, a szereplői is nagyjából idegenek, odame-nekült forradalmár orosz diák, diákleány, Gertrud asszony, a magyar vidéki város szomorú sorsu asszonya egyedüliségében és magánosságában mint egy kivételnek tűnik fel az itthoniak közül, a többi meg, mintha erre mifelénk nem is volna feltalálható . . . És itt, ezen a ponton, ez a regény, ez a tiszta artisztikum, izgatón érdekessé válik, az első betűjétől az utolsóig. Ritoók Emma talán maga sem tudja, mások talán még kevésbé, hogy ez az ébredező, éhes város mit rejt magában, hogy Budapest ingoványos mélységeiben milyen különös embertípusok élnek, ma még kevesen, de napról-napra többen . . . Pedig en miniature, nem torzító kicsiséggel, hanem csak Berlinhez, Párishoz képest elenyésző kis számmal, de itt is megvannak mind azok az emberek, akiket Ritoók Emma Berlinben és Párisban talált. Ismerem Gertrud asszonyt, ismerem Anna Mária Pavlovnát, néha egy személyben látom őket, néha külön-külön; ismerem Woronzovot, ismerem valamennyiüket, csupán szomorú, megtört lelkű ember, nehéz léptekkel és görnyedt háttal: a vállukon láthatatlan kereszt. És ahogy olvasom szomorú kinlódásukat, lelki Golgothájukat: kiver a hőség, reszket a kezem. A szomorú, bus, magyar róna egy darab története van ebben a könyvben, a fiatal magyarok némelyikéi.

Nemes, nagy művészet és egy nagy élmény a Ritoók Emma könyve.

Kepes Ernő.

A rétek lelke.

(Írta: Lőrinczy György. Singer és Wolfner kiadása.)

Lőrinczy György könyve a komoly, szívet, észt igénybevevő könyvek közt egy kis pihenés. Egy kis megállás, hogy aztán tovább menjünk! Az írást komolyan veszi, de ezt a komolyságot nem képes miránk átvinni. Viszont nem is komolykodik. Nem akar többnek látszani, mint ami. Nem ad többet, mint ami lelkéből kikívánczik. Nem rakétázik a szavakkal, hanem egyszerű és őszinte mindenütt. És ez minden esetre érdem. Ha nem is Jókai városában írta, akkor is bajosan tudna Jókai hatása alól szabadulni. Jókai hangjából, ha persze törpítették is, sokat visz írásába. Alakjaiért se megy messzire, azok is mind körülötte, környezetében élnek.

És épp itt, az utódokban láthatjuk a nagy irányképviselők különbözőségeit. Zolák kis tehetségű, művészetnélküli utánzó csak pornografiát, silányságot adhatnak. Akik azonban Jókai hatása alatt irnak, azok még mindig képesek bájosat, kedveset nyújtani, ha nem is művészi szépet. Igen ám, de ma a szépet oly ócsón mérjük, hogy az irodalomban a létjogosultság megállapításához a művészi jelzőre is szükségünk van. Jókaiában a fölszínesek láthatják csak a színek virtuozát; Jókaiában ott az eszmélkedő művész is. A nyomdokain haladókban ellenben a legmélyrehatóbb kereséssel se találunk mást, mint szimplex rajzot s kifejezésnélküli színezést. Az idő pedig az irodalomban se vesztgetel. Különbözik még Scott Valteroknál és Jókaiéknál tartanánk.

Lőrinczy György novelláiban turbékolnak a szerelmes galambok. A Vermes Vinczék nem tudnak se írni, se olvasni, se számolni . . . Szerelmes párok turbékolnak az erdőben, a „szerellem templomában”. Fácánvadászatok, virtuskodások . . . Istenem, irigylem Lőrinczy Györgyöt. Micsoda naiv, harmonikus, békés lehet lelkivilága, hogy még ilyenekről tud nekünk dalolni. De mintha egy kicsit már odább lennének. Az oroszokról, Zoláról ne beszéljünk, Goncourtékról, Anatole Franceról, Maupassantól és hallgassunk, de bizony egy Ambrus Zoltán is egy kissé elkényeztetett már bennünket az ilyen dolgokban.

Könyvének címe hűen kifejezi Lőrinczynek írását, gondolkodását, egész valóját. Rétek lelke . . . A rétek csendje, nyugalma ül írásain. Megismerjük (de talán már régi ismerősünk is) a rétek kis embereinek egyszerű dolgait, a rétek egész természetrajzát. Hisz a Vermes Vinczék mögött a galambok, a lehulló fécének lelke is alig marad el. Csak hogy az emberi lélek ma már nem tabula rasa, hanem ezerféle erőktől indított, titokteljes, mélyhullámzású, óriási világ, hullámhegyek és völgyek ostromló egybetorlódása, perczes elsimulása, egy óriási les passions, l'interó világ, egy óriási beteges rezgésű ideghálózat, amely begubózza már a réteket is. Ebbe keressük mi a bevilágító lámpát. Lőrinczy hite szerint a rétek mellett a kis viczinális is azért ballag olyan lassan, csendesen, gyalogosan, hogy fel ne verje a rétek csendjét. A mi lelkünket is megszállta ez a csend és kívánjuk mi is, de mi mégis úgy látjuk, hogy az a kis viczinális nem félve baktat, hanem erőlködik szegény s gyengeségében dübörög, tehetetlenségében sipolgat, hogy felverje a rétek csendjét. Hogy egy kis lelket rázjon a rétekbe. Hisz a réteknek ez a meddő csendje fekszi meg egész társadalmunkat, de főleg irodalmunkat. Ez a mi átkunk. Csak verje, verje fel a rétek csendjét az a kis viczinális. Mi is szeretnénk lelket önteni a rétekbe . . .

Vannak azonban Lőrinczynek finomabb lélekrajzu novellái is. Mint a Bolyki Ábris válopöre, Kata naplója. És ahol boncolgatni próbál, rögtön előtér lelkéből a mély költői kedély. Ez okozza, hogy realiztikus leírásait romantikus fátol szövi be. És jól esik szemünknek a novelláit beborongó melancholizmus is, ami mutatja Lőrinczynek megértését, meleg kedélyét, írásainak szeretetét.

Szívesen elolvastuk a könyvet. Mert megpihentünk ezalatt. S talán kívánta is már agyonzaklatot, tulideges, folytonos szenzációkat kívánó s kimerült agyunk ezt az ártatlan, rövidke üdülést. De aztán az irodalommal mi is tovább megyünk. A szerzőnek azonban az ilyen írás halás feladat. Neki harmonia. A közönség pedig szívesen veszi könyvét. Mert a közönségnek, illetve főzömének az ilyen nem fárasztó könyvek kellene. Lőrinczy lelke a kis réti világok hárfahangu érzéseire rezonál. És a legtöbben vannak azok, akik az ilyen munkákat olvassák legszívesebben.

De bármint történjenek is az aktualitások, az irodalmat hiába az eszmélkedő művészeltek gondolat- s érzésvilága teszi. Értjük ezt a kiválasztottakon kívül akár a staffage-írókra, akár a statisztika publikumra, akár mindkettőre. Ahogy röviden

Carlyle írta: Literature is the thought of thinking Souls . . . S—i. A—l.

* Angol könyv Magyarország ellen. A londoni Archibald Constable et Cie Ltd. cég kiadásában Seton-Watson tanár (Scotus Viator) tollából „Racial Problems in Hungary” címmel egy 540 oldalas könyv jelent meg, mely főleg a magyarországi tőkés foglalkozik. A könyv politikai részében bőven tárgyalja a magyarországi nemzetiségi viszonyokat és a valóságnak meg nem felelő és elferdített állításokkal igyekszik Magyarország ellen hangulatot kelteni a külföldön.

* Uj Idők. Herczeg Ferenc pompás regényének folytatását találjuk az „Uj Idők” e het számban, amelyben Gárdonyi Géza „A vas tyúk” címen, Zsoldos László pedig „Az önkéntes ur” címen írt elbeszélést. Novellát találunk még Iván Aladártól „Magda a színésznő” címmel és az Idegen írók rovatában Clairette-től, akinek Dr. Bumbum című bájos történetét közli a lap. Lendl Adolf a pampák struczvadászatáról ír cikket, Szerb Zsigmond „Mindennapi ellenségünk” címmel husmérgezésről ír tudományos csevegést, míg Gineverné György Ilona az angol ideális otthonok kiállítását ismerteti cikkében. Könyvkritikák, ezikk a női divat forradalmáról, az elektromos csodaházról, Kéty Endre és Erdélyi Zoltán verse, Mühlbeck Károly humoros fejtései, képek a délolaszországi földrendésről egészítik ki a lap gazdag és változatos tartalmát. Az „Uj Idők” előfizetési ára negyedévre 4 korona. Kiadóhivatal Budapest, VI., Andrásy-ut 10.

* Az ügyvédkérdés megoldása. Most, amikor az ügyvédi rendtartás módosítása küszöbön áll, mindenképpen időszerű és szükséges, hogy ezt a nagy kérdést megvilágítsák, megvitassák és a magyar igazságügy, valamint az ügyvédi kar érdekének megfelelően vigyék a törvényhozás elé. Egy röpirat jelent meg e napokban, mely szintén ezzel a kérdéssel foglalkozik s mely hivatva van, hogy a magyar jogászvilágban méltó nagy feltűnést keltsen. Szerzője Naszluhácz Ödön, teregovai ügyvéd, egyike hazánk legalaposabb képzettségű jogászáinak. „Javaslatok az ügyvédkérdés megoldásához” című röpiratában rámutat az előttünk fekvő két tervezet hiányaira és hibáira, sok helyes módosítást ajánl, melyeket a megalkotandó törvényjavaslat végleges szövegezésénél okvetlenül tekintetbe kell venni. Művében felsorolja a hazai ügyvédi kar főbb sérelmeit. Rámutat az eszközökre, melyeknek alkalmazása által egészségesebb állapotok teremthetők. Esméket hoz felszínre, melyek nagy része eddig ismeretlen volt. Végül hangsúlyozza annak szükségét, hogy a kar országosan szervezkedjék, a kamarák lépjenek egymással állandó összeköttetésbe, a propagálás, a oseekvés mezejére. Jelszava: szabad ügyvédség, szabad nemzet. Az érdekes röpirat ára 2 korona. Kapható a szerzőnél (Teregova, Krassószörény vm.).

* A „Vasárnapi Ujság” január 10-iki száma, mely az eddiginél alkalmasabb összeállításban s felvágva jelent meg, első helyén Messináról, a nagy földrengési katasztrófa színhelyéről közöl érdekes képeket. Vannak ezenkívül képsorozatok Halmi Artur festményeinek kiállításáról, Szerajevói képek, az ifjabbik Nordenskjöld déli sarki utazásáról szóló képek stb. Szépirodalmi olvasmányok: Mikszáth Kálmán pompás regénye, Vargha Gyula és Mezey Sándor verse, Zsoldos László elbeszélése s egy érdekes angol automobil-regény. Egyéb közlemények: Pataky László művészi rajza, több ismeretterjesztő cikk, tárcacikk a hétről s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, Sakkjáték stb. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre négy korona, a „Világkrónika”-val együtt négy korona 80 fillér. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám) Ugyanitt megrendelhető a „Képes-Néplap”, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

* A Magyar Társadalomtudományi Szemle decemberi számát, mely most jelent meg, Kenéz Béla értekezése vezeti be. Szász Zsombor a munkás politika kérdéseit ejtegeti, Angyal Pál pedig a patronage intézményének jelentőségét világítja meg. A füzet tartalmazza Palágyi Menyhért Mars-tanulmányainak a befejezését is. Több érdekes ismertetés képezi a füzet befejezését.

Ha fáj a feje ne tétovázzék hanem használjon azonnal Beretvás-pastillát

mely 10 percz alatt a legmarkosabb migráint és fojjáját elmulasztja. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispeseten.

Ára 1 korona 20 fillér. Orvosok által ajánlva.

Kapható minden gyógyszerertárban. Három doboznál ingyen postafizetési díj.

A testedzés.

— Elemi iskola. —

Budapest, január 9.

Ez a téma az iskolai életnek már más rovatába tartozik, mint aminőbe tartoztak előbbi közleményeink. Ez ugyanis elütőleg az előbbiekétől nem a lelki, hanem ellenkezőleg, a testi életnek a neveléséről szól. Némiképen ugyan ez is hozzátartozik a lelki élethez, mert hiszen a test a lélekkel szoros összefüggésben van. De bár így áll a dolog, akárhogyan forgassuk is a témát, azért mégis csak arra az eredményre jutunk, hogy a testedzés mégsem értelmi nevelés, amennyiben nem ismeretet nyújt, hanem csak testi erőt nevel, ügyesítés körül forog. De szükség van rá, mert az értelmi nevelés máris tultengésbe ment át. Ennek ellensúlyozására találták ki ezt a panacéát. Mert ha a nevelés továbbra is ilyen egyoldalúan haladt volna, úgy egyéni, mint társadalmi és végső tagozatában pedig állami életünk is összedőlt volna. Hogy ettől a veszélytől meg legyünk óva, ismételjük, azért találták ki az értelmi nevelés mellé a testedzést, mint amelyek ketten biztosíthatják csak az annyira kívánatos harmónikus nevelést.

Testedzés alatt azonban az elemi iskolában az ügyesítésnek, erőfejlesztésnek nem azt a tulhajtott formáját értjük, amely akrobatai mutatványokra képesít, tehát arra, hogy például valaki maga magát át tudja ugorni és a levegőben buk-fenczeket vetni. Mert ez örült dolog volna, és a magyar faj karakterével sem egyezne meg. A testedzésnek ez a komédiás stílusa inkább a csepürágó és bohóc természetű németnek való, aki nyomorúságában sokszor ebből él, ezzel kereskedik. De a magyar embernek nem. Mert a magyar faj méltóságos, komoly nép. Mintegy inkarnációja az ő teremtettségének: az uristen méltóságos, felséges lényének. Mivel komoly: a testedzéssel is csak komoly céljai lehetnek. Ezek a legközelebbi komoly céljai a test erősítése, ügyesítése, a bátorság, a kitartás izmosítása, növelése. Távolabbi céljaiban pedig az állam erejének megtartása, fokozása. Némelyek ugyan a közérület, a hazaszeretet ápolásának eszközét is látják benne. Ámde ez a magyarzat már erőszakosság. Mert a közérület minden együttlét növeli, a hazaszeretet pedig más diszciplína van hivatva hatékonyabban ébren tartani. Azért ezek az idegen területekről ide csempészett és a lefátyolozott nő titokzatosságához hasonló fogalmak itt bátran eleshetnek. Itten megelégedhetünk azzal a szűkebb határral, amely a testedzésnél csak a test erősítését, ügyesítését, a bátorság fokozását, a kitartás erejét tüzi ki célul. És ez untig elég is neki.

Hogy a testedzés a gyerekekben ezeket a tulajdonságokat fejleszti, azt már a régi görögök is tudták. Mert hát mit nem tudtak ezek? Ugyanazért ők a lélek szépségéhez, erejéhez és ügyességéhez odavették a test szépségének, erejének és ügyességének a nevelését is. Ami más szóval azt jelenti, hogy harmónikusan tudtak nevelni. Hogy pedig a testre mennyit adtak, azt misem bizonyítja jobban, mint az, hogy a született gyerekekről rögtön visum repertumot vettek, és ha ebben nem találták fel a görög életnek feltételeit: azt rögtön a Faygétós sziklagödreibe lökték. Az igaz, hogy mi még nem vagyunk ennyire. De ne is legyünk. Mert ez már barbárság volna. Azonban ott már mi is vagyunk, hogy a tulajdonképeni cél eljövén, már nem a testet erősítik vele, hanem annak egyenesen az épségére törnek. — Lépőtmező neki! — A rómaiaknál a császárság alatt a testedzés csak cirikuszi mutatványokra szolgált. Tehát a gyakorlásával nem az egyén és az állam komoly céljai voltak a fő, hanem a mulatság. Hiszen ide utal: a panem et circences közmondás is. A testedzést még jobban elejtette a középkor. Pap és testedzés diszjunktív fogalom lévén: „a bűnös test“ kivonatott a nevelés

áldásából. Ha volt is testi nevelés, annak sem volt közintézményes karaktere: tisztán a lovagi játékokra szorult. Ami élénk bizonyossága annak, hogy minden emberi jelenség a kor szerint változik. Ami természetes is. Mert hiszen a kor teremti, a kor tartja fel és ha azok többé az ő diszpozícióinak nem felelnek meg: a kor üti is agyon azokat. A testedzésnek tehát a középkorban közintézményes, iskolai karaktere nem volt. Az iskolában csak a szegény Comenius kezdett ugrálni. De abba is hagyta. Mert nem sikerült neki.

Messze elvezetne annak a történelmi ismeretése, hogy a testedzés minő fázisokon ment keresztül, miglen oda jutott, ahol ma van. Itt csak azt említjük még fel, hogy a testedzés közintézményes, iskolai tanháznak az uttörői a filantropok voltak. Basodow vitte azt be először intézetébe. Basodowon kívül Salzman, Guths-Muths is határmeggyék. De Pestalozzi is. Mert hát hol nem volt ez az ember? De ilyen határmeggyét jelölnek Jahn Lajos is, később Spiesz Adólf is, Svédországban a gyógytestedzés megalapítója: Ling is stb. stb. Ezek elmenő és tanítván minden népeket, a testedzés lassacskán a közintézetekben is letelepedett. De a napoleoni háborúk után a testedzés tanítása azért esést mutat. Így például tudjuk, hogy Poroszország a reakció hatása alatt 1819-ben a testedzést már betiltotta. Hogy ezt miért tette: azt ő tudta. Körülbelül úgy böleselkedett, mint a bagoly, hogy bizonyos körülmények között mégis csak kényelmesebb a sötétség, mint a fényes égbolt. De Ausztria már nem fujta le. Ami csak dicsőségére válik. És miért nem fujta le? Azért, mert ott testedzés még nem is volt. — Így került Ausztria önkénytelen a szabadelvűség krédójába. Könnyű volt neki!

Nálunk a testedzés 1811-ben kezdett csirákat boesítani. Istenben megboldogult Szabó János uram könyvet is szentelt neki. Amelynek czifra és sallangos címe így adta tudtára könyvének megjelenését mindenkinek, akiket illetett: „Az hazabéli kisebb oskoláknak jobb lábra állításáról“. Fine, finale: ma már ottan vagyunk, hogy a testedzést nemcsak a fiúk, hanem a leányok is gyakorolják. És itt tegyük hozzá, hogy nagyon helyesen. Mert ha erős apákra van szükség, akkor szükség van erős anyákra is, lévén a házaset kettős vonatkozású dolog.

Ámde bár szükséges a leányok testedzése is, azért ebből még nem az következik, hogy a leányok is ugyanazon gyakorlatokat végezzék, mint a fiúk. A leány ugyanis csupa törékeny gyöngöcske, mint a lilioszál; a fiú ellenben erős, mint a vas. E mellett a leánynak is más, afunak is más az élethivatása. De mások a két nemnek a testi allűrjei is. Ezeket a testedzésnek mind tekintetbe kell vennie. Ami más szóval azt jelenti, hogy a leányok testedzésénél inkább az esztétikai elemek legyenek a dominánsok, tehát a graziózus mozdulatok, a légy és kellems testvonalak alakítása. A fiuknál ellenben inkább az erő növelése. Röviden szólva: a leányok testedzésénél a francia négyes, a fiukénál pedig a férfi életének dinamikus volta jusson eszünkbe. A leányokénál még fő, hogy az se az illemt, se a közszemérmert ne sértse.

A rendszeres testedzést az állami tanterv a III. osztályban irányozza elő. De gyakoroltatik az, noha nem is rendszeresen, az I. és II. osztályokban is. De itt csak inkább mint szobai testedzés van alkalmazásba véve. A jó tanító ezt a szobai testedzést különben minden óra közben minden osztályban gyakorolja. Némely ujkori trombitás pedagógus ellenzi ugyan ezt, mert ez szerintők a gyermeket kimeríti és idegessé teszi. (Hát a rendszeres testedzés nem?) De ezekre az ujkori ellentmondókra nem kell hallgatni. Mert ezek az urak mindig ellentmondásokba, kritikába utaznak, mint a vigéc a rizkásába. Nekik a jelszavuk: fel a fejet, ki a mellett, nem ismeri el a becsét semminek! Pedig hát a testedzésnek éppen az volna a legideálisabb berendezése, ha az tíz percnyi idővel minden óra

közé be volna ékelve. Ily módon a gyermekek amellett, hogy az udvaron minden óra végén jól ki-nyújtózkodhatnának, mert lelkük felfrissülne, figyelmük ebben a frissességben a tanításra jobban koncentrálnának, munkaképességük is fokozódna, tehát az eredmény is jobban biztosíthatna. De erre iskolai építkezésünk monstruózus volta mellett még gondolni sem lehet. Mert a holdvilágból, vulgo: a II. emeletről gyorsan leszállani nem az elemi iskolásoknak adatott meg, hanem csak a magasságbeli szellemeknek. De ha le tudnánk is szállani, abban sem lenne köszönet, mert a legtöbb iskola udvara alig nagyobb, mint a híres nagy-géresi derelye.

Az országos tanterv különben az elemi iskola testedzésének nemet a következőkben szabja meg: szeryakorlatok, szabadgyakorlatok, rendgyakorlatok és játékok. A szeryakorlatoknak egy részét azonban mi feltétlenül elvetnők, részben mert nem elemi iskolába való, részben mert veszedelmesek is. Elvetnők például a póznákon való mászást, el a korlátnak némely gyakorlatait. A szabadgyakorlatok már előttünk is többet érők. De itt szem előtt tartandó, hogy ne legyenek megerősítők és mindig könnyebből haladjanak a nehezebbre, egyszerűről az összetettre, úgy hogy a későbbiek ne legyenek egyebek, mint az előbbiek összetételeiben. A rendgyakorlatok az elemi iskolában tulajdonképpen csak mint a szabadgyakorlatok elvezető műveleti becsesek. Bár némelyik, mint például az ellenvonulás stb., önálló nevelő voltukért is értékesek. Amennyiben mozgásukban esztétikai, rend és önfegyelmzési motívumokat is mutatnak. A testedzés minden neménél azonban sokkal többet ér a játék. Többet, mert a testet többoldalúan képezi, a gyermek lelkületével azonos, egyszerű, mert természetes. A játékok azonban mindig nemzeti karakterrel birjanak és főleg a gyermekek érettségi fokához és nembeli különbözőzeteihez simuljanak. És mozgásai mindig tömegszerűek legyenek.

A testedzés tanításánál mint szurrogátum szerepel a dal is. Sőt nagyon is. Ez a rendgyakorlatoknál érvényesül. Mint például az ellenvonulásoknál, ahol a lépés a dal ritmikus szabályozó voltára nagyon is rászorul. A rendszerint használatos induló itten az, amelynek két első sora így kezdődik: „Fel hazánk hü nemzedéke! Itt a pálya, itt a tér“. Amihez mi csak azt tehetjük, hogy bizony: fel! Mert már nem vagyunk a régiak. Degenerálódunk rohamosan, úgy hogy jobban már nem is lehet. Ha Botond apánk felkelne sírjából és végignézne vézna csontjainkon, elernyed izmainkon, azt mondaná: hát ez az én népem, ez az én fajom? De ő azon kezd, hogy fel se kel, mert ugy is tudja, hogy vissza kellene feküdnie oda, ahova ezer év előtt tétetett.

Szabó Kálmán.

Serdülő leányok és fiúk

ösekké és vitorakká fejlődnek, elvesztik lehangoltságukat, hogyha a szükséges táplálékot

SCOTT-féle Emulsió

alakjában élvezik, a mely az összes erősítő szerek között a legkiválóbb.

Orvosok és bábák a SCOTT-féle Emulsiót a legmelegebben ajánlják az utóbbi 32 év óta. Édes mint a tejszín.

Rönyyebben emészthető mint a tej.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 fillér, Kapható minden gyógytárban.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halast — kérjük figyelembe venni!

Reggelizés előtt fél pohár SCHMIDTHAUER-féle

használatra valódi áldás gyomorbetegségeknek és ezek szorulásában szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot 2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza. Kis üveg 40 fillér, nagy üveg 60 fillér.

IDEGENEK UTMUTATÓJA

Legajánlhatóbb beszerzési források Budapestben.

Élelmezési cikkek.

Wikus Tátra tejcsokoládé gyára Budapest, V., Deák Ferenc-utca 17. Ugyanott finom csukorka-bonbongyár, teásütemény készítése. Megrendeléseket a cég a legpontosabban eszközli.

Fleischmann Lipót szalámi és füstölt húsa gyára Budapest, Király-utca 11. Telefon 27-08. Keleti Export É. áállítás naponta 17 000 pár Allandóan 24 munkás

Biztosítás.

Assicurazioni Generali (Trieszti áll. biztosító-társaság) A aült 1831-ben. Részvénytőke és tartalékalap: 324 millió korona. Budapest, Dorottya-utca 10. sz. az intézet saját házában. Élelbiztosítás minden módozat szerint, valamint fuellátási és leánykihazasítási biztosítások. — Tűz-, szállomány-, betöréssel lopás elleni és lüvegbiztosítások. — Légbiztosítás a Magyar lég- és vízszobiztosító részvénytársaság (Budapest, Nádor-utca 5. sz.) által. Részvénytőke és tartalékalap 7 millió korona. Egyenkénti és csoportos balesetbiztosítások (egyenkénti balesetbiztosítások díjvisszatérítéssel is) az Első o. áll. baleset ellen biztosító társ. által (Budapest, Dorottya-utca 10. sz.) — Részvénytőke és készpénztartalék 19 millió korona.

Első Leánykihazasítási Egyet. m. sz. Gyermekek és életbiztosító intézet Budapest, VI., Teréz-körút 40-42. Alapítva: 1863. Legelőnyösebb díjtáblázatok gyermek- és mindenemű életbiztosításokra, havi befizetések mellett is. — Tartalékok: 10.000.000 korona. Eddig kifizetett biztosított összeg hét millió korona. Biztosítási állomány 46.000.000 korona.

Bankok és takarékpénztárak.

Budapesti takarékpénztár és Országos Zálogkölcson Részvénytársaság. Befizetett részvénytőke: 10 millió korona. Központ és Magy. kir. szab. osztályorsjáték főelárusító helye: VI., Andrássy-út 5. Kézi zálogüzletek: IV., Károly-körút 18; IV., Ferenciek-tere 4. Irányi-utca sarkán. VII., Király-utca 57; VIII., József-körút 2., VIII., Üllői-út 6. sz.

Gazdasági gép

Legfinomabb ujkori találmány a szabadalm. kaszkiverő (kalapáló) gép, mely a kaszát 5 perc alatt a legkételetesebben kiélezi. Munkája gyors, egyenletes, a kaszát kiméli s kivált nagyobb gazdaságokban jelentékeny pénz- és időbeli megtakarítást jelent. Ára 40 korona. Egyedüli elárusító: Reichmann Sándor Budapest, VII., Dembinszky-utca 46. szám.

Víz- és légszuszvezeték és csatornázás.

Pizsurnyi L. utóda Janisch János és fia Budapest, VII., Jósika-utca 12. sz. csatornázási vállalata, épületbádósok műhelye és horgany díszítmények gyára. Légszusz- és vízvezetékek, központi fűtések, szellőztető készülékek, szivattyúberendezés, árnyékszék, vízelék, mindenemű gőz-, magán- és nyilvános fürdő, hidegvízgyógyintézetek, melegvízkészítő-berendezések fűtőfűtőhöz összekötéssel vagy saját fűtőhellyel. Ambergi légszuszveztető gépek, világítási, fűtési és műszaki célokra. Saját légszusz-készülék minden házában. Telefon 20-83.

Magyar-Siemens-Schuckert-művek

vilamossági részvénytársaság Budapest, V., Lipótkörút 5. Gyár: Pósonyban. Telefonszám 211. és 212. Táviratcím: Siemenschuckert. Készít: Villamosvilágítási és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket. Villamos vasutakat. Bányavasutakat. Egyenáramu, forgóáramu és váltakozóáramu generátorokat és motorokat, vezetékananyagot, kábeleket, iv- és izzólámpákat, kapcsolókészülékeket, biztosítókat, wattórászámológát (Schuckert-rendszer), vezetékkerendezéseket központi telepekhez való bekapcsolásra. Világító testeket. Ivlámpaszemeket. Különlegességek: Felvonók, ventilátorok, szivattyúk, hordozható villamos fűrógépek, villamos bányafűrógépek, villamos berendezések, mezőgazdasági és ipari célokra.

Ezüsttárgyak.

Ezüst. Ezüsttárgyak Bachrach A. cs. és kir. udvari és kamarai készítő ezüstgyára. IV., ker. Királyi Pál-utca 13. szám 1906. évi december 1-én, gyári épületében a kicsinyben való árusítás számára is pazar helyiséget nyitott. (Bejártat földszint.) E fényes helyiségben mindenemű ezüst-tárgy (asztalísz, tálak, fénvüzei cikkek, evőeszköz stb.) vásárolható Rendkívül gazdag választék a legfinomabb kivitelben szabott gyári áron, melyek minden tárgyon láthatóan föl vannak tüntetve.

Selyemdruk.

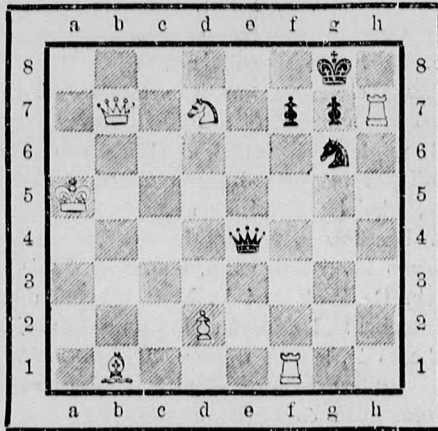
Szénásy, Hoffmann és Társa selyemáruháza IV., Bécsi-utca 4. Az összes tavaszi újdonságok dus választékban már megérkeztek. Mintákat vidékre bérmentve küldünk. Miután helyben többféle szakmájú „Szénásy cég van, tisztelettel kérjük, selyemáruházunknak szóló b. rendelmenyeknél a pontos címünknek szives kírását, Szénásy, Hoffmann és Társa selyemáruház kizárólag IV., Bécsi-utca 4.

SAKK.

Rovatvezető: Gajdos János.

I. számú feladvány.

Schuster Zsigmond, Budapest.

Matt a harmadik lépésre.

A megfejtők neveit közölni fogjuk. Megfejtések a jövő számban.

237. számú játszma.

Játszották a kőbuzgi főtornán 1904. július 25-én. (XI., utolsó forduló.)

Spanyol játék.

Világos:	Sötét:
Gajdos János Budapest.	Gutmayer Ferencz Berlin—Schöneberg
1. e2—e4	e7—e5
2. Hg1—f3	Hb8—c6
3. Ff1—b5	a7—a6
4. Fb5—a4	Hg8—f6
5. 0—0	Ff8—e7
6. Bf1—e1	b7—b5
7. Fa4—b3	d7—d6
8. e2—c3	0—0

A világos 6. lépésével bevezetett változat csak abban az időben kezdett divatos lenni s ugyanabban az időben jelen állásban többnyire 8... elsánczolásal folytatják. A 8... He6—a5 9. Fb3—e2, e7—e5 manőver csak később lett szokásos.

9. d2—d3

A kőbuzgi versenyen Bernstein és Schlechter előbb 9. h2—h3 játszották, de előfordult 9. d2—d4 is.

9. ... Fe8—g4

10. h2—h3

Számításba jön 10. Hb1—d2 s utána Hd2—f1.

10. ... Fg4—h5

11. Hb1—d3

11. ... Vd8—d7

12. Kg1—h2

Világos előkészíti a királysárnyai támadást. (Marco: Kongressbuch.)

Hasonló állásban néhány nap előtt Lange 12. Hd2—f1-el folytatta Kaegbein ellen.

12. ... He6—d8

13. Bf1—g1

13. ... Hd8—e6

14. g2—g4

14. ... Fh5—g6

15. Hd2—f1

15. ... Kg8—h8

15. ... He6—f4 hibás volna 16. Fe1×f1, e5×f4 17. Vd1—d2 miatt. (K.)

16. Hf1—g3

16. ... e7—c6

17. Hg3—f5

17. ... Fe7—d8

18. Vd1—e2

18. ... Fd8—c7

19. Fb3—e2

19. ...

Főlöszeg: 19. Fe1—e3 azonnal történhetnék. (K.)

19. ... Bf8—e8

20. Fe1—e3

20. ... d6—d5

Sötét az első husz lépésre majdnem minden gondolkodási idejét — 55 percet — kibaszta, míg világos órája csak 17 percet mutatott.

21. Kh2—h1

21. ... e6—e5

22. Ba1—d1

22. ... d5—d4

23. Fe3—e1

23. ... h7—h5

Sötét e pontig jól játszott, középgyalogjaival ügyesen nyomult előre, a tett lépéssel azonban nagyon meggyöngyít királysárnyát. Számításba jön 23... Ba8—d8. (Maróczy.)

A tett lépéssel sötét rontja király-állását. 23... Ba8—d8, vagy 23... Hf6—g8 és f7—f6 volt helyén. (K.)

24. Hf3—g5

24. ... He6—f4

25. Fe1×f4

25. ... e5×f4

26. e3×d4

26. ... e5×d4

27. Fe2—b2

27. ... Hf6—h7

Nem volna jó 27... Fg6×f5, 28. g4×f5, Vd7×f5, 29. Hg5×f7 stb. miatt.

28. Hg5×h7

29. Bd1—c1!

29. ... Kh8×h7

30. Ve2—f3

30. ... Ba8—c8

30. ... Be8—h8

Czélalan: sötét a g4 csere után ugysem jöhetne támadáshoz s így csak kihozza bástyáját a ájtékből. (M.)

31. Be1—c5!

31. ... f7—f6

Sötét ezzel a futárt tervezi e5-re állíthatni, de teljesen nyitotta teszi királya állását, ami azután veszítést is okozza. A legjobb volt még 31... h5×g4. (M.)

Nem jó, mivel sötétnek nem lesz menekülési mezője. (K.)

32. Be5—d5

32. ... Vd7—e8

33. g4×h5

33. ... Fg6×f5

34. Bd5×f5

34. ... Fe7—e8

35. Vf3—g4

35. ...

A esinos 36. Vg4—g6† stb. fenyegetés-sel. (K.)

35. ... g7—g5

Egyedüli védelem: 35. Be8—c7-re következnek. 36. Vg4—g6†, Ve8×g6 37. h5×g6, Kh7—h6 38. Fb3—d1! és a bástya matt h5-ön nem védhető. (M.)

36. h5×g6†

36. ...

Gyorsabban és elegánsabban nyírt volna 36. Bf5×g5†, f6×g5 37. Vg4—f5† stb. (K.)

36. ... Kh7—g7

37. Bf5—h5

37. ... Bh8×h5

38. Vg4×h5

38. ... Ve8—h8

39. Vh5×h8†

39. ...

Itt nagyon esábitónak látszik 39. Vh5—f5, Be8—c7 40. Bg1—g5 (fenyeget Bg5—h5), azonban sötét meghusíthatja ezen tervet 40... Vh8—h6! lépéssel, mire a bástya tempóvesztéssel kénytelen visszamenni. (M.)

39. ... Be8—h8

40. Kh1—g2

40. ...

Világos itt elhamarkodja a folytatást és megnehezíti a győzelmét. Egyszerűbb és helyesebb volt 40. Fb3—c6. (M.)

40. ... Kg7×g6

41. Kg2—f3†

41. ...

Világosnak a különböző színű futárok dacára is jó nyerési kilátásai vannak, mert a sötét király matt-hálóban van. (K.)

41. ... Kg6—h6

42. Fb3—c6†

42. ... Bh8—h7

Hogy Fe6—f5-re Bh7—g7 következhesék. (K.)

43. Bg1—g8

43. ... Bh7—c7

Ha 44... Bh7—g7, ugy 45. Bg8—a8. (K.)

44. Fe6—f5

44. ... Be7—c2

45. Bg8—g6†

45. ... Kh6—h5

Valamivel jobb volt 45... Kh6—h7; a szöveglépés gyors befejezésére vezet. (K.)

46. Bg6—g7!

46. ... Kh5—h6

A matt ellen csak 46... Be2—c7 védelem volt, melyre azonban világos 47. Bg7—g8, Kh5—h6! 48. Bg8—a8, Be7—c6 49. Ba8—a7 után szintén nyerne. (M.)

47. Bg7—h7†

47. ... Kh6—g5

48. h3—h4† és matt.

Elhasznált gondolkodási idő: Világos: 1 óra 17 perc, sötét: 2 óra 13 perc.

Sakk-hirek.

Sakkverseny Szentpétervárott. A Szentpétervári sakkozó társaság négy nemzetközi mesterversenyt rendez, melyet husz résztvevő — tíz orosz és tíz idegen mester — számára terveznek. Tíz díj van kitűve; az első díj 1000 rubel, a második 750, a harmadik 550 rubel. Azonkívül külön 10 rubellel honorálnak minden nyert játszmat s öt rubellel minden remis-játszmat. A mesterek utazási költségeit is megtérítik. A magyar és osztrák mesterek közül hivatalosan meghívták Maróczy, Schlechter, Duras, Vidmar, Marco és Tartakower mestereket. Számítanak dr. Lasker világmester megjelenésére, míg a német mesterek közül valószínűleg Teichmann, Mieses, Spielmann és Leonhardt fog résztvenni, alikkal orosz részről Bernstein, Rubinstein, Salve, Snosko-Borowski stb. fognak kiállani.

Maláta tápsör különlegesség
Hercules-sör

Mosch B. képv. Budapest, Király-u. 99. Árj ingyen.

Én Csillag Anna

185 cm. magas hosszú Loreley-Hajammal, melyet saját találmányu kenőcsöm 14 hónapi használata által erőt em. Ez az egyetlen elismert szer a haj kihullása ellen, a növény elősegítésére, a hajtalajának erősítésére.

Uraknál rövid idő alatt tömött szakáll-növést idéz elő, a hajnak és szakállnak természetes fényt és hajlékonyságot kölcsönöz s megőrzi a korai megöszüléstől a legmagasabb korig.

Soha sem állítottam, hogy kopaszfejű urak, illetve azok, akiknek nincs már hajgyökérük, új haját kapják, mert ez lehetetlen, elonban a női a hajgyökerek még nem haltak ki, ott az én kenőcsöm már nagyon rövid idő alatt hat úgy uraknál, mint hölgyeknél.

A siker biztos.

Mindenkinek a legmagasabb korig sűrű és hosszú haja lehet a Csillag Anna asszony által feltalált hajnövesztő-kenőcs használata által. Egyetlen más szerben nincs ennyi hajtápláló anyag, mint a Csillag-kenőcsben, mely joggal lett világhírűvé mert holtyek és urak már az első tégely használata után a legjobb sikert érik el, a menyében a hajhullás már néha y nap múlva egészen megszűnik és új hajnöves keletkezik. Ezt a sikert igazolja az egész világból beérkező sok ezer elismerő-irat, mert csak az igazságnak van sikere.

Egy tégely ára 1, 2, 3 és 5 frt.

Postai szétküldés naponta a pénz előzetes beküldése vagy utárvét ellenében a világ minden tájára a gyerből, ahova az összes megrendelések intézendők.

CSILLAG ANNA Wien, I., Graben Nr. 18.

Csillag Anna urnőnek, Wien.

Bátor vagyok teljes megelégedésemel kifejezni a küldött hajpomádé felett. Én és feleségem igen sok pénzt költöttünk minden elgondolható és felelőcsért hajnövesztő szerre minden eredmény nélkül. Az Ön hajnövesztő pomádéja használata folytán, nőmmel együtt a legrovidebb idő alatt gyönyörű sűrű haját kaptunk, amiért újlag köszönetemet lejezem ki és ígérem, hogy b. ecégét az igazsághoz hűen mindentütt ajánlani fogom. Kiváló tisztelettel

Kelbater Gusztáv cs. és k. udvari zongoraszáll, Wien, Währingstr. 62.

Csillag Anna urnőnek, Wien.

Igen tisztelt Asszonyom! Sziveskedjék három tégelyt 2. forintjával számíva az Ön ismert jóhírű hajnövesztőjéből küldeni. Kiváló tisztelettel

Muhágel Margarete. építőmester neje. Koesbach b. Aachen, Deutschödhmen.

Wien, Ronacher mulató.

Csillag Anna urnőnek, Wien.

Az Ön hajnövesztőszere kitűnő, minél fogva utazásaimon használom és ajánlom művésztársaimnak. A viszontlátásra. Hálából mellékeltem küldöm arcképemet.

De, Dió.

Csillag Anna urnőnek, Wien.

Ézzenel megrendelek 1 tégelyt az Ön régóta ismert pomádéjából. Kérem utárvétellel mihamarabb elküldeni.

Kiváló tisztelettel M. Arminger. Marienbad gyógyhely tulajdonosnéje. Leopoldskron Moos Salzburg mellett.

Csillag Anna urnőnek, Wien.

Kérek egy 4 koronás tégelyt az Ön kitűnő hajnövesztő szeréből s kérem azt utárvétellel megküldeni.

Kiváló tisztelettel

Baron Leopoldine Dürfeld Unter-Berkovitz kastély Csehország.

T. C.

Kérek általánosan kitűnőnek elismert 6 koronás hajpomádéjából 1 tégelyt. Teljes tisztelettel Berger P. cs. és k. jegyző. Gross Gerungs.

Csillag Anna urnőnek, Wien.

Szive kedjék nekem küldeni 1 tégelyt haj és szakállnövesztő szer 2 forintért. Ugyancsak kérek három Csillag fésűt. A pomádé kitűnő és mindenáért ajánlható. Tisztelettel Bobic Mina Wassiljov báróné komornája Berchomeh.

Csillag Anna urnőnek, Wien.

Kérek újlag egy nagy tégely pomádét. Tisztelettel M. Spitzer kormánytanácsos, Brünn, T. vol. utca 29.

Csillag Anna urnőnek, Wien.

Egy általam ismert családnál nagyon feldicsérték az Ön hajnövesztő szerét, miért is kérem küldjön nekem egy nagy tégely pomádét leányom részére. Kérek tüzetes használati utasítást.

Teljes tisztelettel Koronovics Z. Lemberg, Ulica Pan ensva 7.

Kérek pomádéjából két nagy tégelyt azonnal Marburg bárónő részére utárvétellel Pozsonyba küldeni.

W. Windischgrätz hercegnő.

Csillag Anna urnőnek, Wien.

Boldogok vagyunk, hogy az Ön hajnövesztőszert használtuk és kérem, hogy a levél vétele után küldjön rögön még 10 tégellyel. Az eredmény szenzációs. Hálából mellékeljük Önnek arcképünket és szívesen üdvözlöljük.

Sisters Lorison, ez idő szerint Hamburg.

Dr. Fuchs Richard egyetemi tanár, mint ha növesztő szerének pártfogója kéri, hogy sziveskedjék gyármanyaiból saját használatára egy pár tégellyel küldeni.

Teljes Tisztelettel

Dr. Fuchs Richard, vasut orvos, Bleistadt, Csehország.

Csillag Anna urnőnek, Wien.

Sziveskedjék nekem két középnyagú tégely hajnövesztő pomádét, a melyek már igen jó szolgálatot tettek nekem, küldeni. Előre is köszönet.

Dr. K. Pukert Chirurgia szakorvos, Graz, Johanneumring 18.

Csillag Anna urnőnek, Wien.

Van szerencsem a küldött hajnövesztő pomádéjára hálás köszönetemet kifejezni és kérem, hogy sziveskedjék újlag egy 2 forintos tégelyt, ha lehet séget azonnal küldeni.

Kiváló tisztelettel

Mizzi Mundsperger Ernstbrunn.

Csillag Anna urnőnek, Wien.

Sziveskedjék ozimemre két tégelyt az Ön 2 forintos pomádéjából küldeni, a melyek kitűnő szolgálatot tettek.

Bolzer-Palfy grófnő

Tiszakürt, Szolnok-megye.

Csillag Anna urnőnek, Wien.

Kérem, ha lehetséges, küldjön postai utárvétellyel az előzőösen ismert és eredménytel használt hajnövesztő pomádéjából.

Kiváló tisztelettel

Dr. Karl von Steiner. Graz Richard Wagnersgasse 8.

Gramofon Hegedük Czimbalom
Forgatható és önműködő hangszerek

Kétoldalu hanglemezek
Fuvola
Rőzfuvóhangszerek

Mielőtt

részletfizetésre

bármilyen hangszert vásárolna, saját érdekében cselekszik, ha bekéri

IVÁN és VÁRI

áruházának

Budapest, Váci-utca 22.

nagy képes

főárjegyzékét.

Szállítunk: Vadászfegyvereket, revolvereket, fényképező készülékeket szintén kedvező részletfizetésre.

Gramofon lemezekből megjelent újdonságok kitűnően sikerültek.

Lemez műsor jegyzékét azonnal küldünk.

Képek és műlapokból nagy választék.

Az „Osztrák-Magyar Bank“ Mellékhelye.
Az „Adria Biztosító Társulat“ Főügynöksége.

Meghívó

a Balassagyarmati Takarékpénztár részvénytársaság

1909. évi január hó 19-én, délelőtt 10 órakor Balassagyarmaton az intézet helyiségében tartandó

XLII-ik évi rendes közgyűlésére.

Tárgyak: 1. Az 1908. évi zárszámadás és mérleg jóváhagyása. 2. Az igazgatóság jelentése, az abban foglalt javaslatok elintézése. 3. A felügyelő-bizottság jelentésének előterjesztése és a felmentvény megadása. 4. Az osztalék megállapítása. 5. Az igazgatóság jelentésében felsorolt részvények vételének és eladásának jóváhagyása. 6. Az elnök és alelnök választása. 7. Az igazgató választása. 8. Az igazgatóság 19 tagjának választása. 9. Öt felügyelő-bizottsági tag választása.

Az eredeti mérleg az intézet saját helyiségében január hó 10-től a közgyűlés napjáig délelőtt 9-12-ig megtekinthető.

Az igazgatóság.

Mérleg-számla. Vagyon: Pénztár számla 42562.50, váltó számla 378378.79, jelzálog számla 378964.90, folyószámlai előleg számla 367112.84, értékpapír számla 3170621.82, értékpapír utáni hátr. kamat 69195.19, értékpapír előleg számla 7087.—, ingatlan számla 301970.94, leltár számla 100% leirással 7480.20, jövedelnyági alap számla 6575.—, hátralékos haszonbér 600.—, átmeneti kamatok egyenlege 35702.16. Összesen: 11555696.09.

Teher: Részvénytőke 1000000.—, tartalékalap-számla 212000.—, külön tartalékalap számla 241693.03, nyugdíj-alap számla 158733.34, ingatlan értékesítéskorralap számla 11141.41, osztalék számla 180.—, betéti számla 499310.18, 10%-os adó betét után 9122.27, visszlészámítolási számla 2346436.40, átruházott jelz log kölcsön számla 600000.—, 10%-os adó folyószámla után 407.49, adósk és hitelzők számla 211717.28, tiszta jövedelem múlt évről 400.—, 1908. évi eredmény 159154.59. Összesen: 11555696.09.

Nyereség és veszteség számla. Vagyon: Jutalékokból 1323.53, múlt évi nyereség 400.—, Adria jutalék számla 3000.—, ingatlan jövedelem számla 600.—, lakbér számla 1628.69, értékpapír előleg kamatszámja 992.07, értékpapír kamatszámja 14876.69, Bank jutalék számla 402.61, jelzálog kamat számla 232315.57, váltó kamat számla 24274.15. Összesen 647128.24.

Teher: Leírások számla egyenlege 6747.89, alapok kamat számla 20984.88, költség számla: Háztartás 3375.16, kegydíjak és adományok 417.28, hirdetés és előfizetési díj 330.30, illeték 2132.25, posta költség 1738.45, uti számla 920.—, könyv és nyomtatvány 4097.60, biztosítási költség 791.20, fűtés és világítás 737.57, perkoltság 1310.32, lakbér 3000.—, vegyesk 566.85, tisztí fizetések 17716.64, tisztí személyi pótlék 1500.—, adószámla 7192.67, átruházott jelzálog kamat számla 302.20, folyószámla kamat számla 67322.71, visszlészámítolási kamat számla 120970.17, betéti kamat számla 186664.89, betéti kamat adó számla 19382.44, nyugdíj biztosítási számla 405.98, tiszta jövedelem múltévről 400.—, 1908. évi eredmény 159154.59. Összesen: 647128.24.

Balassagyarmat, 1908. december hó 31-én.
Meln Geza s. k. pénztárnok. Vannay Ignác s. k. igazgató. Jeszenszky Imre s. k. könyvelő. Gróf Degefeld Lajos s. k. Török Zoltán s. k., gróf Mailath Geza s. k., Gazdik Lajos s. k., Elfer Daniel s. k., dr. Bogdan Mihály s. k., dr. Sztranyavszky Sandor s. k., Szabó János s. k., Laszka, Gyula s. k., Ruszinkó Antal s. k., Tomesko Nándor s. k., Csernyak György s. k., ifj. Fay Albert s. k., Felsenburg Gyula s. k., dr. Okolicsányi János s. k., Wohl Rumi Adolf s. k.

Ezen nyereség- és veszteségszámlát leltározás után a kereskedelmi törvény és alapszabályok szerint helyesnek találtuk. Folkel Károly s. k. fb. elnök, Jaskovics Ferenc s. k. fb. jegyző, Balázs János s. k. b. tag, Dr. Gerő Mór s. k. fb. tag.

Párisi világláállítás «Grand Prix» 1900.

Kwizda-fele RESTITUTIONSFLUID
mosóvíz lovak számára.

Egy üveg ára K 2.80.

Az edvári istállóknak továbbá a nagyobb katonai és polgári istállóknak több mint 40 éve óta használatban, nagyobb strapát állót és után való erősítésére és erősítésére, az inak megerősítésére, a képiésit a lovak nagyobb munkabírására hatásban.

A Kwizda-fele Restitutionsfluid csak akkor valódi ha a fenti védjeggyel van ellátva. — Védjegy, szimkép és gőngyölcs törvényesen védve.

Főraktár: TÖRÖK JOZSEF gyógyszerész, Budapest, VI., Király-utca 12. szám és VI., Andrássy-ut 28. szám.

NŐI RUHÁZATI OSZTÁLY.

Mélyen leszállított árak!

Szörme-kabátok	30 K-tól	1 lüster berakott alj	10-15 K.
Szörme-boák	5 >	1 taftt berakott alj	25-30 >
Toli-boák	10 >	1 selyem taftt alsó színes és fekete	15 >
Flanel-pongyolák	5 >	1 gyermek-gallér	6 >
Női costümök	20 >	1 cloth alsó-szoknya	3 >
Női felöltők	12 >	1 mosó pongyola	5 >

Nagyban és kicsinyben, olcsóbban, mint bárhol az országban.

Fehérnemű osztály: Női ingek, hálókötösök, siffon- és batist alsók, pamuttrükközök, ágyhuzatok, rumburgi vásznak, cretonok, delenek selymek, lüsterok olcsóbban, mint bárhol Budapesten. Naponta óriási maradékvásár mindenféle árukból!

HERCZEG ÉS HORVÁT Budapest, VII., Rákóczi-ut 52. szám Arjegyzék ingyen. Telefon 64-80. **Szabott árak!**

ÉVŐESZKÖZÖK

EZÜSTBŐL ÉS ALPACCA EZÜSTBŐL.
DISZTÁRGYAK. ALKALMI AJÁNDÉKOK
A LEGELŐNYÖSEBBEN!

POLGÁR KÁLMÁN EKSZERTELEPÉN
BUDAPEST, VIII. Erzsébet-körút 29.sz.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDÍTOK.
ARJEGYZÉK 2000°RAJZAL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

A földi igazságszolgáltatás

megbünteti a bűnösöket a mások kárára elkövetett bűneikért. Azokat a bűnösöket azonban, melyekkel saját egészségünk könnyelmű eltekozlásával és beteges állapotaink gyógyításának elhanyagolásával magunk és családunk ellen vétkezünk, nem a törvénynek, hanem eme hanyagságunkkal járó következmények büntetik súlyosan.

Az ideggyengeség sok keserves tünete és a korai gyengeségi állapotok, a kimerülés, reggeli törődöttség, lehangoltság, folytonos elkeseredés, fej- és hátfájások, szédülés, gyomor-bélrenyhesség, szívdobogás, álmatlanság, de sőt a nagyon fájdalmas csúsz, köszvény, görcsös és bénulásos betegségek mind az elhanyagolás és könnyelműség következményei.

Azért kötelessége mindenkinek, aki egészségére vigyázni akar vagy aki a fent említett és ezekhez hasonló bajokban szenved, elolvassa a „MODERN VILLAMOS GYÓGYMÓD”-ról szóló könyvecskét, melyet INGYEN és bérmentve küld az

„Elektro-Vitalizer” orvosi rendelő-intézet

Budapest, IV., Károly-körút 2., félemelet 10

Szövevény egy ingyen könyvre.

„Elektro-Vitalizer”

orvosi rendelő-intézet:

Budapest IV., Károly-körút 2., félemelet 10

Kérem részemre díjtalanul, portómentesen és zárt borítékban elküldeni a

„MODERN VILLAMOS GYÓGYMÓDRÓL”

szövevényét férfiak részére. (A nem kívánt törölendő.)

Név.....

Cím.....

Porkoláb Istvánné, Nagyvárad, 1908. november 25. Mélyen tisztelt Doktor ur! Van szerencsém tudomására adni, miszerint áldásos, kitűnő hatású gyógyműködésének rendszeres használatát által nagyon sok bajtól szabadultam meg, nevezetesen: félelmi érzetek, buskomorság és szédülés, azonkívül emlékező tehetőségem javult és ideges izgalmaim, melyek ezélt annyira kihoztak, hogy még az orvosokat sem engedtem közel magamhoz, teljesen megszűntek. Mindenki látta, hogy állapotom igen súlyos és most hála Istennek, mindentől ment vagyok, miért is áldom a készülék feltalálóját és különösen hálaival tartozom Önnek igen tisztelt Doktor ur, hogy mindvégig ellátott folytonos tanácsokkal, hogy a kúra menél eredményesebb és sikeresbb legyen és bátran monáhatom, hogy ez az egyedüli, a mi engem rendbe szedett.

Kalap-Király

a legegészségsőbb őszi udonságok megérkeztek s a nagyérdemű közönség figyelmét felhívjuk saját gyártmányu 4, 5 és 6 kor. kalapjainkra. Nálunk vásárolt kalapok ingyen vasaltatnak. Különös gondot fordítunk műhelyünkben Hársfa. u. 33. noi kalapok átalakítására.

Becsese pártfogásáért eszedünk **Oszttermann és Stern** kalapos-mester.

Szigorosan szabott árak! Eskü-ut 6. (Klotild palota.)

Hol vásároljunk?

Porcellán-háznál

Budapest, Baross-tér 4.

Áraim bámulatos olcsók.

Legjobb választék üveg, porcellán lámpa, románca edény egész konyhaberendezések, mosnyasszonyi kezegec, nassajándékok. Minden vidéki megrendelőnek jogában áll az arat kicsomagolni és nem tétzés esetén saját költségemre visszaküldeni.

Étkezőkészlet 6 személyre, rokokó, finom porcellán, csak	3.50
Étkezőkészlet 6 személyre, teljesen modern fazon, festve és aranysegélylyel beégetve	6.50
Étkezőkészlet teljesen 6 személyre, rokokó-stílus, díszes festés, elsőrendű minőség	7.95
Étkezőkészlet 6 személyre, rendkívül díszes rokokó-stílus, peccsenyétál, elegáns festéssel	10.-

Legolcsóbb és legnagyobb választék csakis elsőrendű 12 személyes étkező-készletekben díszesen festve, dusan aranyozott rokokó-fazon kétszer égetve, finom minőségű porcellán Árai:

2 ovál levesestál	2 mártás alja	25
2 nagy peccsenyétál	2 nagykanál	
2 kis peccsenyétál	2 kiskanál	
2 nagy tésztafál	2 sótartó	
2 kis tésztafál	12 mély tányér	
2 főzeléktál	36 lapos tányér	
2 salátatál	12 kis tányér	
2 mártástál		

Azonkívül vannak készletek egészen 100 forintig.

Étkező 12 személyre, rokokó-stílus, kisebb összeállítás, 42 drb., díszes festéssel s beégetve	12.50
Tea vagy kávékészlet festve és beégetett aranyozással, rokokó-stílus	9.25
Tea vagy kávékészlet, díszes és beégetett cus aranyozással, rokokó-stílus szép festéssel	4.-
6 személyes likórkészlet, festett és beégetett aranyozással	7.75
6 személyes boros-, sörös-, vagy vizes készlet festett és beégetett aranyozással	1.75
1 teljes angol díszes, nagy, valódi majolika mosdókészlet	4.50
Porcellán-tányérok, tiszta fehér, mály, japos	8 és 10
Vizes vagy boros pohár	5 és 6
1 asztali lámpa ernyővel, díszes	1.50

6 személyes finom üvegekészlet véseit, elegáns mintával

6 vizes pohár	6 pezsgős pohár	6 50 kr
6 boros pohár	1 vizes kanecso	
6 likórs pohár	1 boros butella	
6 sörös pohár	1 likör-üveg	

1 románcozott kávédaráló csak ---.95
Vidékre ingyen láda, ingyen csomagolás, ingyen vasúthoz szállítás.

Takács Ferencz
Budapest, VIII., Baross-tér 4. szám Rákóczi-ut végén.

AZ EGYETÉRTÉS VASÁRNAPJA

HETI MELLÉKLETE AZ „EGYETÉRTÉS”-NEK

A két Tucker.

Írta: URAI DEZSŐ.

Nem, azt a félvilágot sem lehetett vállalni, hogy New-Yorkban az „Egyesült bank” volt a leggazdagabb és legmegbízhatóbb bankintézet. Sőt a banknak egyik cégvezetőjét már a pályaudvarról hozták vissza és nagynehezen fogadták el azt a kifogását, hogy harmincezer dollárral a zsebében egy közeli fürdőt akart meglátogatni, mert ott kitűnő foglyokat szoktak sütni ebédre. Az egyik igazgató, aki rövid idő óta borotválta a bajuszát és franciául tanult, a korrekt gentleman ridegességével jegyezte meg:

Ha sült foglyot akarok enni, nem veszem magamhoz a részvénytőke haramadrészét.

Ez a kijelentés teljesen megnyerte a vezérigazgató tetszését, aki már türelemmel beszélt spanyolul és ismerte az összes délamerikai-spanyolországi hajójáratokat.

Ugy van, uram, harsogta, amikor a cégvezető kissé kipirult arccal visszatért az intézet pénztárhelyiségébe, ugy van, kedves uram, — a gazdasági viszonyok teljes félreismerésének tartom, ha ön két sült madárnak az árát ilyen magas összegben veli megállapítani.

A cégvezető mo'yogot valamit, de azután visszatette helyére a harmincezer dollárt és cigarettára gyújtva, újra elfoglalta irodaszalát.

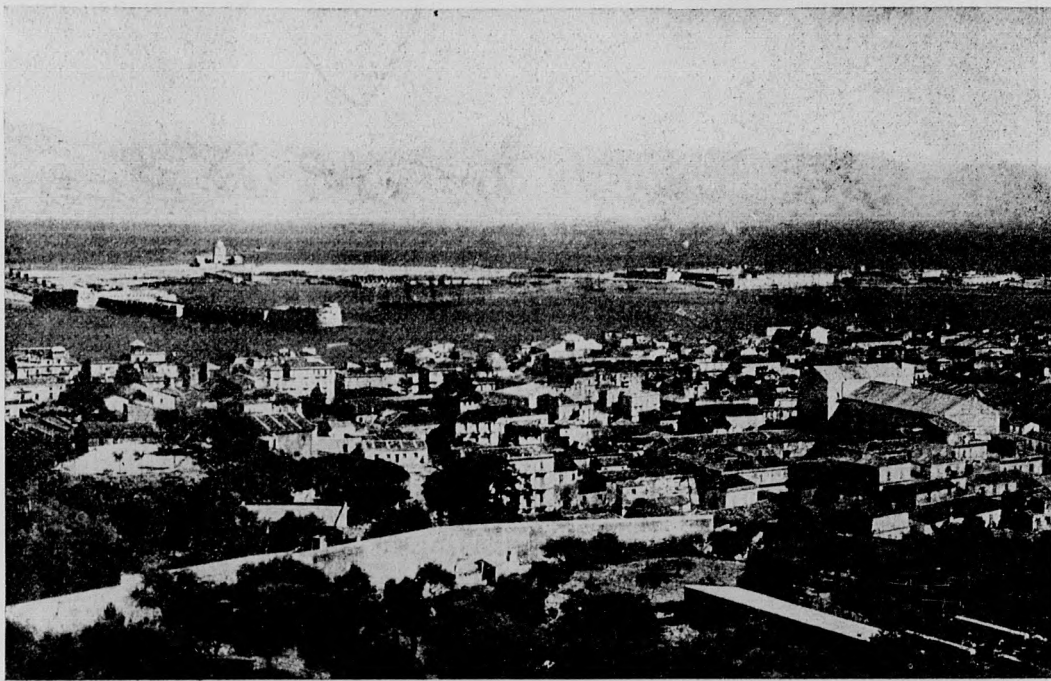
Aznap este, amikor a cégvezető a két sült madárra ehezett és pusztá feledékenységéből magával vitte a befizetett részvénytőke egy tekintélyes hányadát, a vezérigazgató, az igazgató és a cégvezető együtt távoztak a bankból. Körülbelül egy óráig sétáltak és ez idő alatt a vezérigazgató is, meg az igazgató is többször találtak alkalmat, hogy a cégvezető furcsa szokását kemény szavakkal ítéljék el. Az alkonyat beálltával a három ur kezét fogott és három irányban távozott.

A vezérigazgató egyszerűen megfordult és vissza igyekezett a bankhoz. Az udvar felől került a pénztárhelyiséghez, itt kivett egy kulcsot, beillesztette a zárba és amikor látta, hogy a kulcs nyitja az ajtót, szerényen megjegyezte:

— Mindig mondtam, hogy alkulcsot legjobban viasz segítségével lehet előállítani.

Ezzel belülről magára zárta az ajtót és leült egy bőrszékre, hogy ki ihenje a nap fáradsalmait. Igazán, nem is akart mást.

Az igazgató kissé körülményesebb ember volt. Miután elvált társaitól, fölült egy kocsira, körülbelül egy félóraig kocsizott a városban, majd egy merész kanyarulattal visszatért a bankhoz, amely-

Messina lát képe a katasztrófa előtt. — A képen látható tengerparti rész teljesen elpusztult.

nek ajtaját igen kitűnő amerikai tolvajkulccsal pattantotta fel. A vezérigazgató, aki a ruhaszekrény mögül figyelte a jövevényt, nem zárkozhatott el annak a megállapításától, hogy az amerikai tolvajkulcs is jó. Az igazgató sem tétovázhatott sokáig, mert megcsört a pénztárhelyiség felső ablaka és azon a cégvezető bocsátkozott le. Az igazgató is, meg a vezérigazgató is erre gondoltak valamit.

A vezérigazgató:

— A viasz eljárás kitűnő.

Az igazgató:

— Az amerikai tolvajkulcs pompás.

Együtt:

— De az se rossz, ha az ember jőnévű atletikai club tagja.

A betörőkre való tekintettel félig megvilágított helyiségben most már harman voltak együtt: a vezérigazgató, az igazgató és a cégvezető, aki egyúttal pénztáros is volt. Ezen senki sem ütődhetik meg, hiszen mind a harman főhivatalnokai voltak a banknak, a helyük ott van a bankban

és a részvényesek csak örülhetnek, ha a buzgó hivatalnokok még zárás után is fölkeresik hivatalukat.

A két Tucker azonban nem tartozott a hivatalnoki karhoz, sőt még részvényese sem volt a banknak és így némiképpen érthetetlen volt, hogy a két Tucker a folyosóról tört lésen hatolt a bankba. Még különösebb volt, hogy a két Tucker, ez a rossz hírű testvérpár, néhány furóval neki esett a kasszának és kezdte marcangolni a páncéltestet.

A három hivatalnok biztos rejtekhelyén kezdett monologizálni.

A vezérigazgató:

— Nem emlékszem, hogy ennek a két gentlemannek nalunk betéte volna.

Az igazgató:

— Valószínűnek tartom, hogy ez a két gentleman megtévedt bankjait illetőleg.

A pénztáros:

— Nem illik hivatalos órákon túl molesztálni az embert.

A két Tucker — vezetékneveiket a rendőrség és minden fegyház igazgatója tudja — ezalatt buzgón dolgozott tovább. Úgyesen még három-négy lyukat furtak, azután kiharítottak egy nagy darabot a páncélszekrényből.

— Nyitva van — szuszogta az egzik Tucker és be akart nyulni a páncélszekrénybe. Ebben azonban megakadályozta egy hang, a vezérigazgató hangja, aki a finom bankember udvariasságával kérdezte:

— Parancsolnak az urak?

Az ifjabb Tucker felelt, aki ugylátszik, járatasabb volt bankügyben, mint a bátyja:

— Egy kis pénzt örököltünk, azt akartuk elhelyezni a bankban. Nem akartuk fárasztani az urakat, hát csak így magunk . . .

— Oh, kérem, — felelte a vezérigazgató — amint parancsolják. — Mennyiről óhajtanak nyugtát?

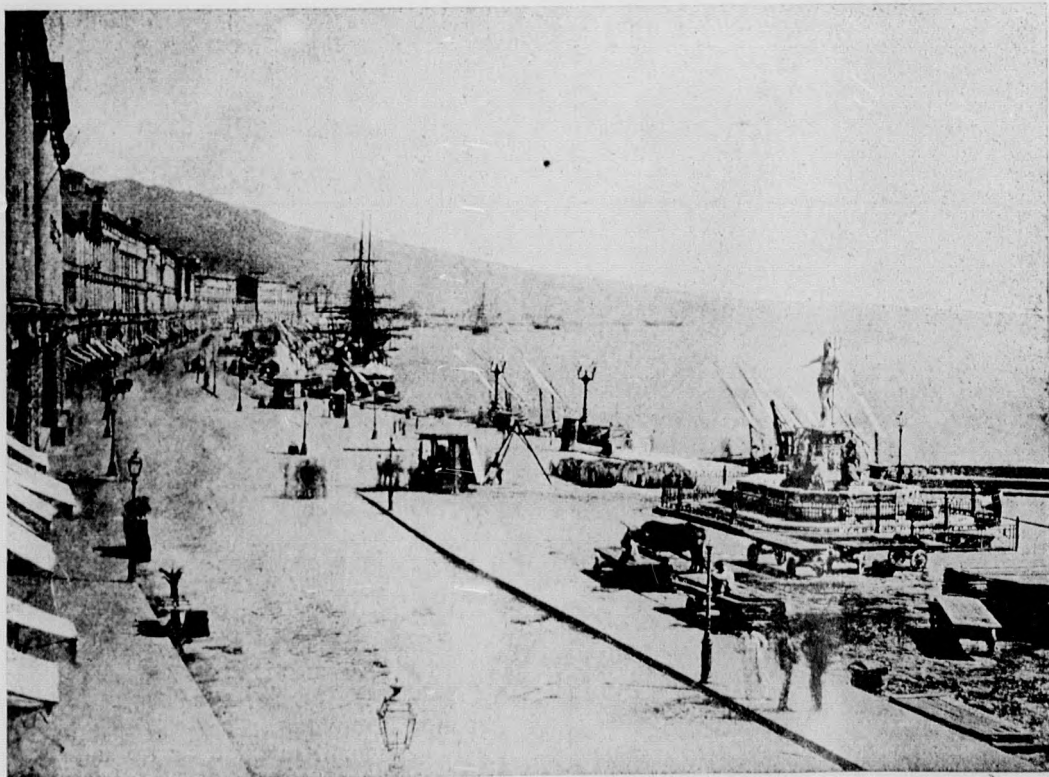
— A nyugtakönyv ott van az én asztalomon, — jelenti egy hang, amely az asztal alól jön és amely félreismerhetetlenül az igazgató hangja.

— Kérem, — feleli a vezérigazgató és előzékenyen maga állítja ki a nyugtát.

— Csak még a pénztáros aláírása hiányzik, — véli az igazgató és kibújva rejtekhelyéről, a nyugtát a páncélszekrény mögé dugja. Egy perc múlva a papíros a pénztárnok aláírásával ellátva, jelenik meg újra. A pénztárnok még ki is szól:

— Tessék leitatni, mert nedves.

A Tucker-pár elismeri, hogy buzgóbb tisztviselői egy banknak sincsenek és mindenki gazember, aki másfelé viszi a pénzt, mint az „Egyesült Bankba”. A kerületi rendőr azonban nem ismeri föl ily pontosan a helyzetet. Abban a hitben, hogy valami rendellenességgel áll szemben,

Messina a katasztrófa előtt. — Tengerparti részlet, amelyen az összes házak összeomlottak és ahonnan a tenger óriási hullámai lesodortak minden élő lényt.

Messina kikötője a tengerrengés előtt. A katasztrófa alatt tíz méteres hullámok egymáshoz csapkodtak a hajókat és sok bárkát elsüllyesztettek.

megzörgeti a vasdednyit. Készséggel nyitják föl előtte.

— Nini, ti vagytok, — ismert rá a két betörő. — Ugy látszik, jókor érkeztem.

A Tucker-pár nagy nyugalommal néz a három tisztviselőre, mire a vezérigazgató sietve megjegyzi:

— Éppen jókor, kedves Black, tanuként szerepelhet egy nagyobb betéti üzletnél.

— Well, szól a rendőr és aláírja a papírost, amelyet eléje tesznek. Azután távozik. A bankban ezalatt a vezérigazgató Tuckerékhez fordulva, a következő beszédet rögtönzi:

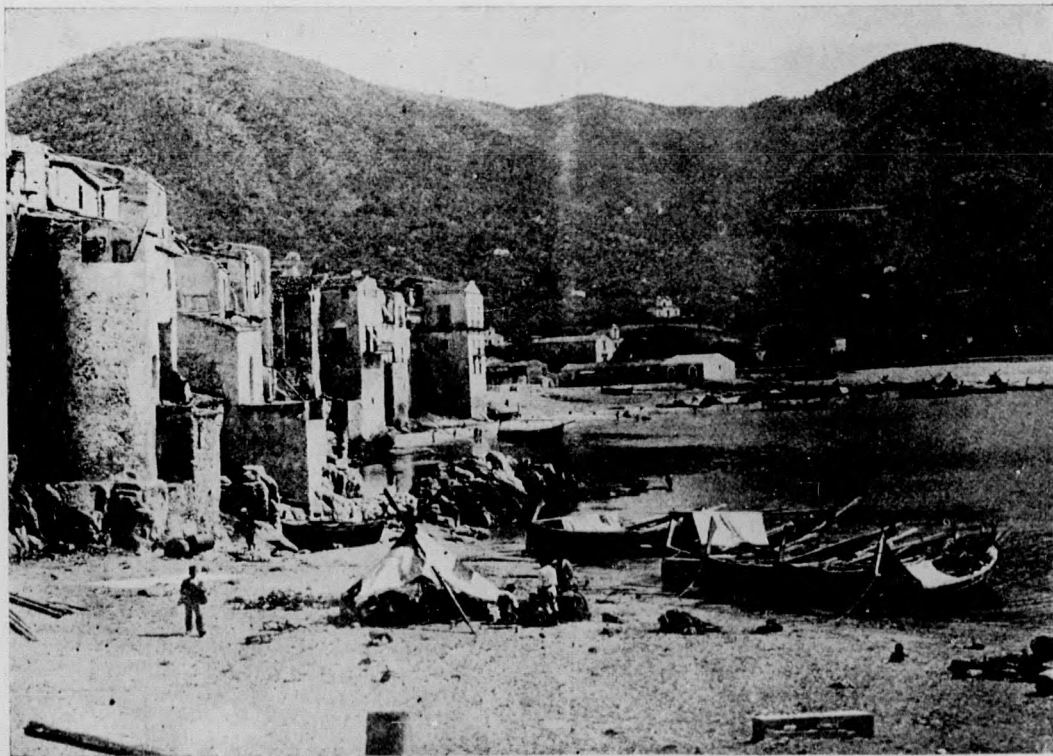
— Uraim az egyszer kihuztam önöket, bár nem érdemelték meg a kiméletet, mert durván tönkre tették a pénztárt. Az ilyesmit sokkal simábban így lehet elintézni.

Ezzel kiveszi a pénztár kulcsait, fölnyitja a páncélszekrényt, kimarkolja a pénzt, fölosztja öt borzasztóan egyenlőtlen részre és kinosan vigyázva arra, hogy neki jusson a legnagyobb rész, diszkrétan egy-egy köteg bankót nyújt át mindenkinek. Azután elhagyja a helyiséget, de mint lelkiismeretes vezetője az intézetnek, visszaszól:

— Uraim, ha távoznak, zárják be jól az ajtókat.

Messina a földrengés előtt. — Nyilvános kut Messinában.

Fengerparti részlet Messina külvárosában a földrengés előtt.

Az égben.

Írta: OTTO TUOMI.

Az ország távolos részeiben utazgatva egy napon az eső elől egy majorságba menekültem. Fölmentem a közös terembe. A fekete felhők úgy elsötétítették ezt a szobát, hogy eleinte semmit sem láttam, de aztán fölfedeztem valami különös dolgot. Emberi fejnek vélhettem, de olyan fejnek, aminőt még sohasem láttam. Képzelenek egy felfordított harangot, amelyen néhány gondosan fésült hajszál van.

Ez a jelenség végigkergette a hátamon a hideget. Olyan vidéken jártam, ahol erős a babona hatalma, ahol talán eladják a gyermekeket az ördögnek — mert az a hit, hogy a nem sikerült ember az ördög jogos követelése. Szóval egy furcsa teremtséssel álltam szemközt, amelynek felső része emberi fejhez hasonlított. Rászántam magamat, fogásra akasztottam a köpenyemet, s a különös jelenség felé közelítem.

A borzasztó fej vékony, sovány nyakon ült, s egy betegesen aszolt gyerekesthez tartozott. A gyerek nyolc évesnek látszott. A hátát nagy pup éktelenítette el; a keze hihetetlenül hosszú volt, s vékony ujjai befelé görbültek. A ballába majdnem teljesen hátrafele csavarodva nőtt. Az arc gyermekarc volt, de vonásait a

tulságosan nagyra nőtt fej hosszában felhuzta. Nem volt rajta más, csak egy piszkos ing, úgy ült a padon s kancsal szemét rám szögezte.

Ily közel hozzá kezdtem magam rosszul érezni.

— Ki az? Valami idegen? — kérdezte.

Amikor el kezdett beszélni, megreszkettem. De kedves gyermekhangja bátrabbá tett.

— Igen — feleltem — idegen vagyok

— Nem ázott meg?

— Egy kicsit. Te a családhoz tartozol?

— Igen, én vagyok a legfiatalabb. Hatan vagyunk: Heikki, Junnu, Jafet, Sina. . . igen. . . ejsze, ki is következik Stina után? . . . Már nem emlékszem. Ha majd Sina visszajön a mezőről, megkérdezzük. De azt biztosan tudom hogy én vagyok a legfiatalabb s hogy engem jobban szeretnek mint a többit. Apa és maga is jobban szeret. Nekem szabad velük aludni a szép szobában, a többinek nem szabad. És apa elvitt magával a vásárra és ott diót vett nekem meg cukrot vett nekem. . .

— Apád nem vitt az orvoshoz?

— Igen, amikor a vásáron voltunk, az orvoshoz is elvitt.

— És mit mondott az orvos?

— Egy kicsit rámutott a fejemre és azt mondta apának, hogy semmit sem lehet csinálni.

Nem akartam tovább faggatni, féltem, hogy elszomorítom. De ő maga kezdett beszélni nyomorékságáról, gyerekes, mosolygó naivsággal:

— Nekem olyan nagy fejem van — mondta — hogy apa legnagyobb sapkájába se fér bele. Aztán olyan kemény, mint a fa. Kopogtassa csak meg...

— Nem én, elhiszem így is.

— Akkor beleütöm a falba és maga halani fogja, hogy milyen kemény.

És a falnak vágta a fejét, hogy csak úgy kongott. Lebeszéltem ennek a megismétléséről és részvétellel néztem rá. Nyugodtan maradt, jobbra-balra jártatva tévegeten a szemét, aztán gyerekes mosolylyal újra csevegni kezdett:

— Én vak is vagyok. Most már semmit sem látok. Azelőtt még láttam valamit, de ez nagyon régen volt.

— Jobb volt akkor, amikor láttál?

— Bizony jobb volt! Akkor a lovat is láttam. A lovat Kipakkának hívják és fehér sörénye van. Nagyon gonosz, de nagyon gyorsan fut. Én már ültem is a hátán. Van nekem egy työngetyűm, az azelőtt a Kipakka nyakán csüngött. Itt van, hallja? — úgy csinál: kiki-kili. Ugy-e szépen hangzik?

— Szépen.

Valaki bejött az ajtón. A fiu fülelt és kérdezte:

— Te vagy Stina?

— Én.

— Itt van egy idegen, leült mellém a padra. Egy csöngetyűm is van. Magyarázta meg a bácsi, miért szól ilyen szépen ez a csöngetyű?

Próbáltam neki megmagyarázni.

— Hallod Stina? Azt mondja, hogy egy kis golyó van benne, azért szól.

Egy pillanatra elhallgattam a különféle érzések nyomai villogtak az arcán.

— Hány éves vagy? — kérdeztem.

— Harminc.

— Tizenhárom — javította a majoros leánya.

— Nyolc éves voltam, amikor megvakultam — mondta hirtelen a gyerek. — De megyek egy másik csöngetyűt keresni a bácsinak...

Lecsuszott a padtól, most jól láthatam so-

Taormina lát képe, háttérben a füstölő Aetnával.

vány, gyöngye alakját, úgy ment, mint a hathónapos gyerekek, a földön csuszva.

Nem mehetett messzire anélkül, hogy hanyatt ne esett volna. Nagy feje és pupja nagyot koppant a földön. Ugy zuhant végig a padlón, mint valami állat. A lány keresztet vetett és tartotta a gyereket, amíg a rohamának vége nem volt.

— Rádásul még időről időre megtámadja a rossz szellem — mondta a lány, s letörülte a fücska habzó ajkát. Ez nemsokára magához tért, de a rohamtól elgyöngülve kissé pihent, hanyattfekve.

— Tegyé a padra, Stina — könyörgött gyöngye hangon.

— Jó.

A mikor a padra tették, eszébe jutottam.

— Az idegen bácsi még itt van?

— Itt vagyok, fiacskám.

— Mondja, honnan jön az ördög? Mindig a földhöz vágja a fejemet.

— És ez fáj?

— Arra nem emlékszem. Csak azt tudom, hogy jött egy fekete ember, meg akart fogni és aztán a többire nem emlékszem.

Szánalommal voltam iránta, nem találtam semmi mondanivalót. Az eső egyre erősebben zuhogott, végül már a mennyezetet is keresztültörtek a csöppek. Hallottuk a menndörgést.

A kis fiu figyelt, aztán megszólalt:

— Hogy esik! Hogy dörög! A jó isten leküldi az égből az esőt és az aratók megáznak. De azért az istenke jó. Lássá, nyáron eső esik és dörög, télen meg hó van. Az isten nagyon jó.

— Honnan tudod ezt?

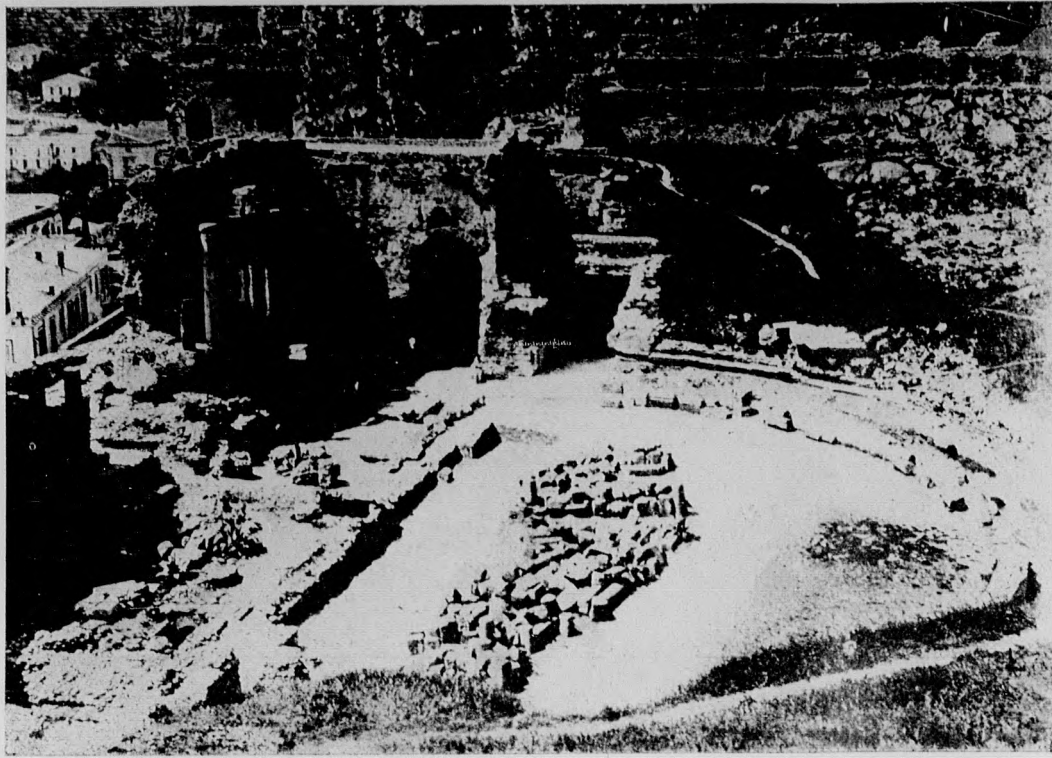
— Mama mondta, hogy az isten jó és elvisz engem magához az égbe, ha majd meghalok.

A Garibaldi-ház Taorminában. Az épület a földrengés következtében rombadőlt.

Uteza Mineo szicíliai városban, amelyet a földrengés teljesen elpusztított.

Részlet Messinából a földrengés után.

— Oh, igen! Persze, hogy szeretnék! Akkor az égbe jutnék . . . A jó isten adna nekem egy új kis fejet, új testet és egészen más új labat. Akkor az ördög nem tudna bántani. Van egy erszényem, abba már összegyűjtöttem hét jenniát, azt odaadom a jó istennek. . .

Azt hitte, hogy ez a kis aprópénz a legdrágább dolog a világon. Amikor elmentem, egy pénzdarabot csuszattam a kezébe. Éreztem, hogy egész testében megremeg és hosszú sovány ujjai hirtelen összezárulnak az értékes tárgy fölött. Arcán gyerekes boldogság ömlött el s úgy teli volt örömmel, hogy egy szót se tudott szólni.

Elmentem, de ott felejtettem a botomat és visszajöttem érte. A gyerek a rézpénzt fogdosta, tapogatta, tenyerére fektette s azt híven rólam, hogy a házhoz tartozom, örömtől ragyogó arccal kiáltott reám:

— Heikki Heikki! Nézz ide, pénzem van! Az idegen bácsi adott egy pénzt. Nem adom másnak, csak a jó istennek, ha majd meghalok és az égbe megyek és új testem lesz és . . .

Mélyen meghatva mentem el s kívántam, hogy szegény kis teremjés minél előbb jusson az égbe, ahol „új testet és új kis fejet kap és ahol az ördög nem meri bántani.“

*) A finn krajcár.

Czetel Danel, az „Első Magyar Betűöntőde r. t.“ vezérigazgatója, aki most ünnepelte működésének 25 éves jubileumát.

Filantropia.

Írta: LOUIS PAYEN.

Moranges doktor lassu léptekkel végighaladt az avenue de Champs-Elysées-en. Alkonyba hajló gyönyörű tavaszi nap volt. A rózsás alkonypírban elegáns fogatok és ragyogó automobilmek robogtak el mellette s még a bérkocsikon is bizonyos ünnepi fény ömlött el.

Az orvos jókedvűen aprózta lépéseit a fiatal lombbal borított gesztenyefák alatt; körülötte kacagás, gyermekzsivaj, az anyák és bonneok csevegése hangzott. Itt-ott öreg urak vitakoztak, meg-megállván sétaközben, hogy szavaiknak nagyobb nyomatékot kölcsönözzenek.

Moranges doktornak már csak egyetlen látogatást kellett tennie. Egy koros, vidéki hölgy volt ez a beteg, aki mindanyiszor magához hívatta, ahányszor csak Párisba érkezett, hol rendszerint a rue du Bac egyik csendes, családias szállójában lakott. Betegsége nem volt súlyos és nem indokolta a sietséget s így az orvos átengedte magát a lassu csatangolás gyönyörűségének.

Eleg magas, kissé kövér alak volt s külseje tiszteletet keltő, amint az orvosi fakultás tanárához illet is. Gomblyukában egy érdemrend rozettája, szemében szivjóság, homlokán a gondolat fensége, ajkán mosoly, jól gondolt. — Szeretnél meghalni?

zott szakálán az ősz dere; így haladt a körülötte nyüzsgő apró és nagy emberek tömkelegében. Szerette az életet, mely körülötte hullámzott, a vidáman játszadozó gyermekrajt, s ha fiatal nőt látott elhaladni maga mellett, mindanyiszor eszébe jutott bájos, fiatal felesége, életének legnagyobb öröme és büszkesége.

Madeline jóval fiatalabb volt nála — alig huszonnyolc éves — és az ötvenhez már közel járó férfi oldalán üde, nyíló virághoz hasonlított. Tíz évvel ezelőtt vette nőül a szegény, vagyontalan árvát, akit egy öreg nagynénjének halála kétségenkívül még nagyobb nélkülözésekbe, talán a nyomorba döntött volna. És amióta ez az imáadásra méltó teremjés hálából és szeretetből feláldozta neki a fiataliságot. Moranges ujjászűletett s gyönyörű álmot látszott átélni.

Kifáradva a folytonos munkában, olthatatlan tudományszomjától üzelve, ép abban az időpontban, mikor már-már lemondani készült az élet örömeiről, Madeleine társává és osztályosává lett ennek az életnek és megédesítette azt neki.

Élete késő regényének száz kedves részletén elgondolkodva, Moranges doktor derült kedvvel közeledett a rue du Bac-beli nyárs-polgáriás szállóhoz.

Az est időközben leszállt, s már későre járt mikor dolga végeztével lefelé jött a negyedik emeletről. A csókra gondolt, melylyel Madeline, mint rendszerint, hazaérkezésekor fogadni fogja.

Am midőn az utolsó lépcsőkanyarulatához ért, hirtelen kinyílt az elsőemeleti szoba ajtaja s egy férfi, arcán a rémület kifejezésével, kirohant a folyosóra, miközben egyre kiáltotta:

— Segítség! . . . Gyorsan orvost! . . .

Moranges odalépett hozzá.

— Mi baj van? Én orvos vagyok.

— Ah, uram! Jöjjön gyorsan . . . Nem tudom, hogy ez mi . . . oly hirtelen jött!

Moranges követte az ismeretlent.

A szobában tompított lámpafény égett s halvány, aránszínű világiásban láttatta a tárgyakat. A pamlagon hanyagul odavetett női ruhadarabok heverték szanaszét, a szekrény üvegajtaja a homályban olyan volt, mint egy ajtó, mely a szomszédaszobába szolgál. A sarokban megvetett ág állott.

Az orvos, aki a homályban csak bizonytalanul látta a tárgyakat, habozva megállt. Am az idegen, egy magastermetű, csinos fiatalember, gondosan fésült hajjal és gondozott bajusszal, nem engedett neki időt a töprengésre és odavezette az ágyhoz.

A párnák közt kibontott hajjal, lezárt szemekkel, vértelen ajkakkal és hófehér arccal, kezét meztelen kebléhez szorítva, egy fiatal nő feküdt.

Szicíliai leányok imádkozva körülhordják a keresztet Messinában, hogy az Ur óvja meg a várost újabb csapástól.

Az orvos odahajolt föléje, azután rémülten és fájdalmasan felkiáltott:

— Madelaine!

Madelaine, az ő Madelaineje itt, e szobában, ezzel az ismeretlennel szerelmi kalandon!

— Lehetetlen!

Morranges jobban szemügyre vette a nőt s tekintete lázasan és kérdőleg repült az imádott arcáról a fiatal ember arcára, melyen nyugalanság és aggodás tükröződött.

— Nos, doktor? Ugyebár semmi? . . . Ugy-e nem veszélyes?

Az ismeretlen hangjában oly mély fájdalom, oly igaz szerelem és oly gyengéd gond remegett, hogy Morranges szertefoszlan érezte mélységes haragját.

Egy pillanat alatt átgondolta élete egész történetét s átálmodta újra vélt boldogságának álmát. Eszébe jutott hajlott életkora és csendes megadással fogadta a csapást.

Most már értette, hogy Madelaine miért látszott egy idő óta oly boldognak. Azzá tette ez a szerelem, melyre a véletlen ma rávezette. Az orvoson erőt vett hivatásának magasztos tudata: e pillanatban Madelaine nem volt más, mint egy szenvedő, kinek szüksége van az ő segítségére.

Haikán odaszólt az idegennek:

Dr. Boda Dezső, az államrendőrség főkapitánya, az új országos nyilvántartó hivatal vezetője.

— Nincs semmi baj. . . egyszerű ajánlás. . . Hozzon vizes ruhákat! Azután az ágy fölé hajolt és megtette az élesztési kísérleteket.

Sebesültek szállítása Messinában. — Tengerészkatonák hajókra viszik a romok alól kimentetteket.

Részlet Reggióból a földrengés után.

A vér lassankint visszatért a fakó ajkakra és a fehér arcra. A nő szíve újra dobogni kezdett.

Mielőtt azonban még kinyithatta volna a szemét, Morranges fogta kalapját és el-sietett.

A küszöbről visszaszólt:

— Már nincs semmi baj. Mindjárt magához tér.

A kapu előtt belevetette magát egy bérkosiba és hazahajtott.

Tudta, hogy Madelainének egyetlen szót sem fog szólni a kalandról, ha ez majd hazatér, de tudta azt is, hogy boldogságának örökre vége.

És zokogva ismételte a kocsi ülésén:

— Madelaine! . . . Én drága, kicsiny Madelaine-om!

Országos bűnügyi nyilvántartó hivatal.

Irta: GEGUS DÁNIEL rendőrkapitány.

A budapesti m. kir. államrendőrség kebelében ez év január elsején egy arányaiban nagy, feladataiban kiválóan fontos intézmény kezdte meg működését: az országos bűnügyi nyilvántartó hivatal. Esméje régen vajudott, hiszen már az 1897. évi 34. törvény-cikk megalapozta felállítását, az 1908. 36. törvény-cikk pedig folytatja a róla való gondoskodást.

A lényege azon alapszik, hogy egy centralizált hivatalban nyilvántartassék az ország

Dr. Pekáry Ferenc, főkapitány-helyettes, az országos nyilvántartó hivatal helyettes vezetője.

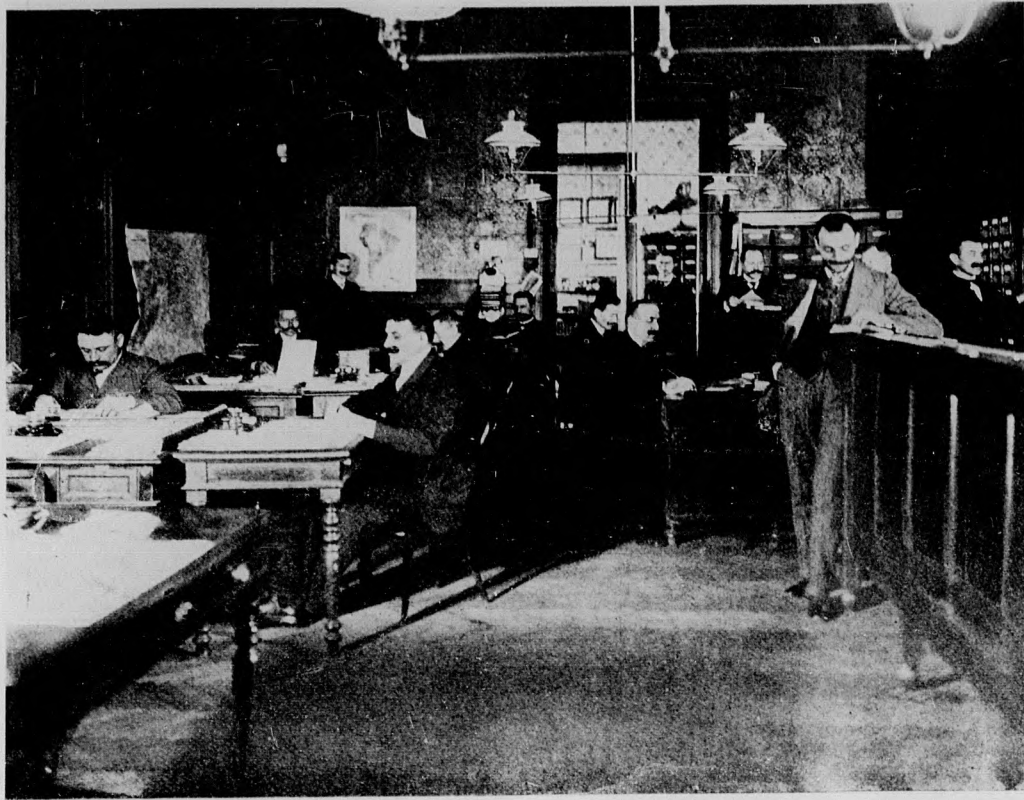
egész bűnöző, bűntevő társadalma, mely nyilvántartás segédeszköze legyen a bíróság ítélkezéseinek s hathatós védelme a dolgozni akaró, becsületes társadalomnak.

Nyilvántartásaink eddig is voltak az országban egyes nagyobb városok rendőrségeinél, amelyek között a legnagyobb terjedelmű, legrégebb és legmodernebb a budapesti államrendőrség. Ezekon kívül nyilvántartásként szerepeltek a bíróságok segédkönyvei, letartóztatási intézetek jegyzekai s más hasonló statisztikai kimutatások. Mindezek azonban elszórtan s nehezen hozzáférhetőleg jelentkeztek s így nagy bizalmat beléjük helyezni nem lehetett.

Nagy hátrány volt továbbá az is, hogy a bűntevők személyi azonosítása meglehetősen kezdetleges szinten állott s így gyakorta visszatérő eset volt, hogy a bíróságok álnevek és személyi adatok alapján ítélkeztek s a szokásos bűntevők kibujtak a méltányos igazságszolgáltatás alól.

Mindezek az anomáliák megérlették az országos bűnügyi nyilvántartás gondolatát s ma már ott vagyunk, hogy ennek a szükséges, mondhatjuk, nélkülözhetetlen intézménynek funkcionárius tevékenységéről adhatunk számot.

A szervezési munkálatoknál nagy gondot okozott első sorban az, hogy hol lesz célszerűbb elhelyezni ezt az intézményt: az igazságügyi vagy a belügyi kormányzat kebelében, szorosabban a belügyi kormányzat alatt működő államrendőrségnél. Az államrendőrségnek végre

Az újabban szervezett országos bűnügyi nyilvántartó hivatal nagyterme a főkapitányság épületében.

Dr. Schiffler Antal, királyi ügyész, az országos nyilvántartó hivatal igazságügyi osztályának vezetője.

sikerült kimutatni, hogy minden érdek és célirányos tekintet arra vall, hogy acentralizált nyilvántartásnak feltétlenül az ő kebelében kell létesülnie, ha valódi hivatását betölteni akarja. Így történt azután, hogy az igazságügyi és belügyi kormányzat felügyelete mellett a budapesti államrendőrségnél állították fel az országos nyilvántartó hivatalt olyanformán, hogy az előbbi kormányzat, közegei által a jogi, illetve igazságügyi ellenőrzést gyakorolja, minden egyéb tevékenység pedig a rendőrségre hárul. A rendőrség rendezi tehát be a hivatalt, ő szolgáltatja az anyagot, s gédeszközöket s az ő költségvetése kezeli annak költségvetését is.

Igy lett az országos nyilvántartó hivatal vezetője az államrendőrség főkapitánya, dr. Boda Dezső, helyettes vezetője az ő helyettese, dr. Pekár Ferenc. A vezető természetesen korlátan rendelkezéssel lett felruházva ezen teljesen különálló, külön szervekkel bíró hivatalnál.

Az országos bűnügyi nyilvántartó hivatal két ugynevezett ügyosztályra oszlik. Az egyik az igazságügyi, melynek hivatása a beérkezett

büntetőlapok jogi megbirálása, valamint az ezzel kapcsolatos jogi kérdések, a másik az igazi nyilvántartási, minden más egyéb teendők elvégzésével felruházva. Amoda az igazságügy-miniszterium kirendelt két királyi ügyészt, egy járásbíró a miniszteriumban dolgozó ügyészek és bírák közül és egy miniszteri fogalmazót, emitt a rendőrségnek működik huszonkilenc alkalmazottja. A jogi osztály vezetője dr. Schiffler Antal királyi ügyész, az ügyészi kar egyik kiválóbb tagja, a másiké dr. Gábor Béla rendőrfogalmazó, az eddigi rendőrségi nyilvántartás vezetője. A hivatalnak külön segédhivatalai és saját pecsétje van.

Az országos bűnügyi nyilvántartás szervezésében tevékeny részt vettek az igazság és belügyi minisztereken kívül a nagy szorgalmu Tóry Gusztáv igazságügyi államtitkár, dr. Schiffler Antal királyi ügyész, a belügy-miniszterium kiváló államtitkárja, gróf Hadik János, Kégl Imre belügyminiszteri tanácsos, dr. Boda Dezső főkapitány, dr. Pekár

Ferenc helyettes főkapitány és dr. Gábor Béla a rendőrségi nyilvántartás vezetője.

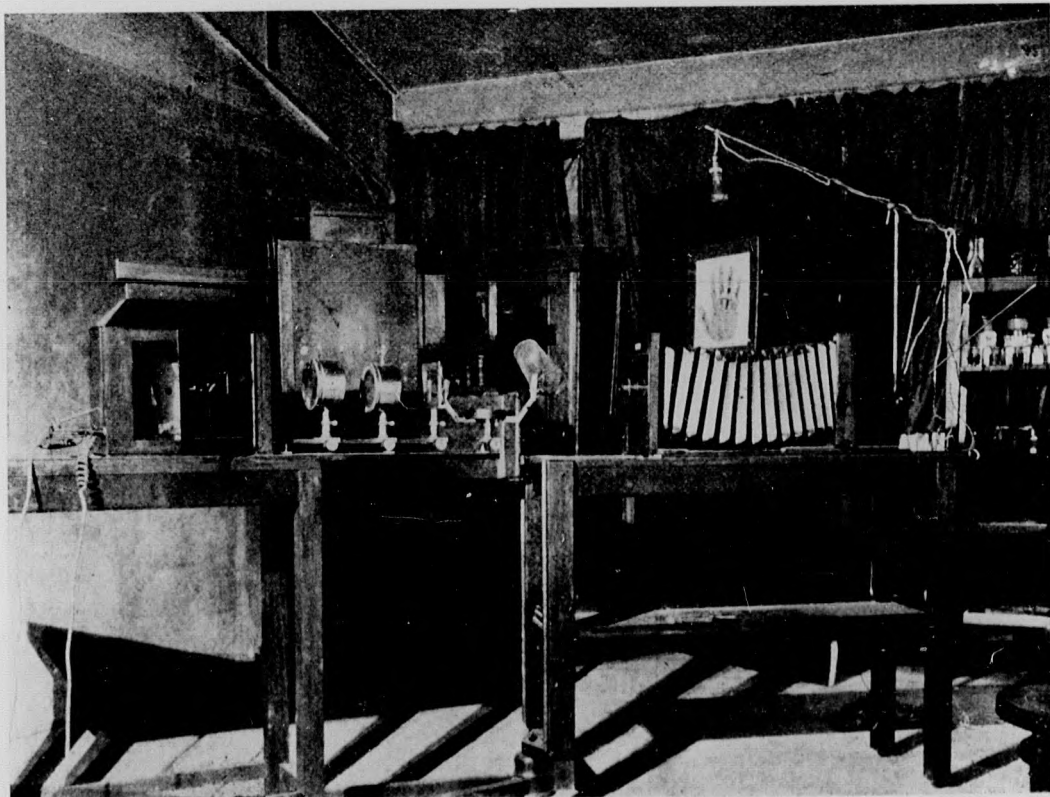
Mulasztást követnénk el, ha itt ki nem emelnénk azt a nagy és nehéz munkát, melyet dr. Gábor Béla végezett, aki nemcsak a nyilvántartás szervezése körül dolgozott fáradhatatlanul és adta oda tudásának legjavát, de más téren is, a daktiloszkópia bevezetése és betanítása téren, kiváló és eredményes munkát produkált. Ezt a mindent meglátó főnök, dr. Boda Dezső, ismerte el legjobban, amikor leiratban mondott derék tisztviselőjének két ízben is köszönetet.

Az országos bűnügyi nyilvántartó hivatal nem talált üres kezekre, amikor az államrendőrséghez került. Beolvadt ugyanis kebelébe az eddigi nyilvántartás, amelynek gazdag gyűjteményét a következő számok fejezik ki:

- 162,000 főzslap 400,000 adattal;
- 23,000 ujjnyomat-lap;
- 21,000 fényképfelvétel;
- 90,000 fénykép és
- 53,000 Bertillon-féle fénykép.

Dr. Gábor Béla, rendőrfogalmazó, az országos nyilvántartó hivatal rendőrségi osztályának vezetője.

Az országos bűnügyi nyilvántartó hivatal fotografáló terme, a láthatatlan ujjnyomok fotografálására szolgáló géppel.

Ezt kapta tehát hozományul az új intézmény a budapesti államrendőrségtől.

Az országos büntügyi nyilvántartó hivatal rendeltetését már elmondottuk. Célja elérésére szolgálnak mindazok az intézkedések, melyek a 24,300/908. I. M. rendeletben körvonalozva vannak. Legfontosabb ezek között az, hogy az év január 1-től fogva minden kir. ügyészség, minden járásbírói és közigazgatási hatóság köteles minden egyes elítéltről büntető lapot kiállítani s azt az országos büntügyi nyilvántartó hivatalnak megküldeni. A kiállítás akkor történik, amikor az ítélet, mely büntetést, vétség (kivéve a pénzbüntetéssel büntetendő becsület-sértés vétségét) csavargás vagy koldulás és egyéb kihágás miatt, ha a kiszabott büntetés egy hónapi elzárást meghalad, szabotott ki, jogerőre emelkedett.

Ezek a büntető lapok képezik a nyilvántartás anyagát.

Ezeket kiegészítik az ujjlenyomat-lapok és fényképek.

A rendelet taxative felsorolja azokat a bűncselekményeket, melyeknek elkövetőivel ujjnyomat-lap felvehető és fénykép készíthető. Az ujjnyomat-lapok és fényképfelvételek elrendelésénél csak a budapesti államrendőrség kivétel, amely saját hatáskörében is eszközölheti ezeket az általa letartóztatott egyéneket illetőleg Egyébként mindezt a kir. ügyészségre és járásbírói hatóságokra bízta.

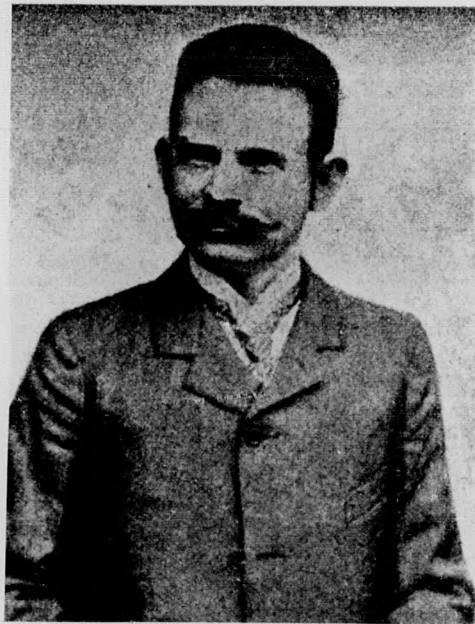
Az országos büntügyi nyilvántartás helyiségei a budapesti államrendőrség főkapitánysági épületének második emeletén vannak elhelyezve. Allanak pedig ezek: egy nagy teremből, nyolc szobából és egy az ujjnyomok vizsgálatára szolgáló műteremből. Itt van felállítva az a masina is, mely a láthatatlan ujjnyomok fotografálására szolgál. Ezt a gépet a bécsi rendőrség konstruálta s a fővárosi államrendőrségnek 2600 koronájába került.

Képeinken ez alkalommal bemutatjuk az új intézmény vezetőit, az országos nyilvántartás nagy termét, az ujjnyomok vizsgálatára szolgáló műtermet és a láthatatlan ujjnyomokat fotografáló gépet.

Az országos büntügyi nyilvántartás immáron megkezdte pályafutását. Hivatva van betölteni azokat a hiányokat, melyek igazságszolgáltatásunkban már nagyon is érezhetők voltak. Az intézmény szervezete, annak kiváló vezetői teljes garanciát nyújtanak arra, hogy ez a hivatás minden igényt kielégítőleg lesz betöltve s hogy ezzel büntügyi igazságszolgáltatásunk egy nagy lépéssel szökött ismét előre.

Az országos büntügyi nyilvántartó hivatal daktíloskopiai nagyterme, elől az ujjnyomok fölvételére szolgáló készülékkel

Kern István, a rablógyilkos.

Berényi István, a súlyosan sebesült postaszolga.

Szajkó József, postaszolga, aki agyonverte a rablógyilkost.

Kiss Zoltán, segédelelnőr, a rablógyilkosság áldozata.

RABLÓGYILKOSSÁG A FEHÉRVÁRI VASUTI POSTAHIVATALBAN.

A REICHSTADTI HERCEG EMLÉKIRATAI.

REGÉNY.

27

A miniszter egy percig sem gondolt arra, hogy a bárgyu ember akaratán kívül meg tudja hiúsítani terveit, vagy hogy azokból halálos fegyvert tud kovácsolni.

— Tegnap is eltávozott a palotából — válaszolta — és ki fog sétálni ma is, holnap is, és minden este. A nappali találkákat követik majd az éjjeli rendez-vous-k. Ez a menete minden szerelmeskedésnek. Kell-e aggódnunk, a mikor a szép leány mindent a leghivebben elmond gyóntató atyjának, aki mindezt a legpontosabban visszamondja? Ó, kedves báró, ön még gyermek! — folytatta — mialatt a másik a csodálkozástól nyitva felejtett szájjal állott előtte.

— Végtelenül lekötelez Excellenciád — felelte a báró, mialatt elbucszott.

Ehhez a pillanathoz borzasztó esemény fűződik. A tör, amelyet a hű miniszter az udvaronc kezébe adott, egy életet tett tönkre.

Három hónappal később Napoleon fia újra találkozott a szép leánnyal, aki nem tudta, hogy ki a gavallérja. Sötét éjszaka volt, amidőn az érdőbe érve a lánykához lépett. Ez egyszer a leány nem karolt belé, hanem ünnepélyes hangon szólt hozzá:

— Beszélni valóm van önnel ma este.

— Mi mondani valód van, édes Ella? Szomorú vagy, hallgatsz? Mi bajod?

— Beszélni szeretnék önnel, de nem itt.

— Hát hol, Ella?

— Otthon.

— Atyád házában? Kedvesem, miért mindezt? Én nem értelek!

— Mindent meg fog tudni.

Ebben a pillanatban sajátságos rezgés futott át a fiatal ember testén. Nem mintha csapdától féltene az életét; hanem úgy érezte, mintha annak a háznak az átlépésével tulajdonosát nagyon megbántották. A szabadban, a fák árnyékában, a csöndben az egyedülvaló ágban egész szívét odaadta Ellának, anélkül, hogy a megbánás zavarta volna lelkiismeretét. Abban a házban azonban mindegyik fal azt kiálthatja felé:

— Ebben a házban egy rászédett aggastyán lakik, egy megbecstelenített nevű ember tanház.

— Itt is beszélhetsz — mondta félig öntudatlanul — itt, ahol egyedül vagyunk.

— Nem — felelte erős elhatározással — Könyörgök, menjünk haza.

— Jöjj, szólt a fiatal ember fejét lehorgasztva. Egymásba karolva haladtak csöndesen hazafelé. A ház ablakából gyertya fénye világított ki. A lakásban a legnagyobb tisztaság uralkodott. Szent hajléka volt ez a szegénységnek, Ella kezébe vette a gyertyát, fellépett egy lépcsőre és kinyitotta az ajtót. A fiatal ember

követte őt és gyors pillantást vetett a szoba berendezésére. A falon kardok és pisztolyok függtek, az ágy mögött pedig fegyver állott. Nagy pajzs függött az ablak fölött, az ászttálon pedig térképek, könyvek és teleírott papírok feküdtek. A függöny mögött egyenruha lógott egy fogason. Ez nem volt Ella hálószobája, mint azt a fiatal ember gondolta, hanem Ella édes atyjának lakosztálya.

Meglepődve pillantott a fiatal lányra, majd ismét körülnézett a szobában, mintha azt kérdezné tőle: Miért vezetél engem ide? Ő is oly hősiesen és halgatagon nézett rá, hogy szemébe könnyek gyűltek. Majd felszárítva könyveit mélyen sóhajtott.

— Figyelj jól! Ezek a pisztolyok, kardok és a többi fegyverek azt mutatják, hogy mi öreg katona lakásán vagyunk, aki életét kevéssé becsüli. Ez a katona magyar, egyike Ausztria büszke alattvalóinak, akik haza hiányában a becsületet tisztelik a legjobban. Egyike azoknak a birtok nélküli magyaroknak, akiknek minden vagyonuk a nevük. Ne süsd le szemeidet. Ez a katona nem bízta rád a kincsét, te nem árultad el őt, te nem pazaroltad el a vagyonát, mégis akarom, hogy ismerd meg atyámat.

Ezzel félrerebbentette a függönyt, mely az egyenruhát takarta.

— Lásd, ez nem közkatona ruhája, ez tiszt, kapitány, nemes ember kabátja, de nem olyan közönséges nemesé, milyen százával tolong minden fejedelem előszobájában. Ez a ruha igazi nemes katona testét fődte, olyanét, akit a franciák legbátrabbika bábornak nevezett. Ime, itt a bizonyíték. Ezzel egy kis keresztet nyújtott a fiatal embernek.

A herceg hangos kiáltással térdre esett és zokogva szoritotta ajkához a kis érdemrendet.

— Ez egy kereszt, amelyet Napoleon Smolensknél adott át atyámnak. És most, hogy látod, hogy atyám tiszt és nemes ember volt, szóval hozzád hasonló, mondd meg, hogy nevezem azt a gyermeket, melyet a szívem alatt hordok.

A fiatal ember felugrott, majd hirtelen könnyek szöktek a szemébe és elkezdett oly keservesen zokogni, hogy Ella letérdelt előtte, megnyugtatta és kérlelte. A herceg felemelte és így szólt:

— Holnap e'jvök és mindent e'mondok neked. Megfoglak menteni.

Másnap reggel a herceg orvosát hívatta.

— Uram! Egy baráti kérésem van. Egy leányt kell megmentenie, egy angyali szépségű leányt, kinek én megmérgeztem az életét.

Az orvos zavartan tekintett maga elé.

— Fenséges Uram! Ha csak barátja volnék önnek, azonnal rendelkezésére állnék, de egy más parancs, mást parancsol nekem.

— Jól van, Uram. — felelt a fiatal ember. Ha a barátaim elhagynak, a hízelgőkhöz fogok fordulni.

— Ezt jobban is szeretem — felelt az orvos és mély meghajlással távozott.

A fiatal ember gondolkozva nézett utána. Fájt neki, hogy csalódott az orvosban és tenyerével végig simította homlokát, hogy elűzze a bántó gondokat. Majd csöngtetett és megparancsolta a belépő szolgának, hogy hívja el a bárót.

Tíz perc múlva a báró ott állott a herceg előtt.

— Legyen olyan szíves báró ur és béreljen Bécsben egy kis házat, rendeztesse be kellő kényelemmel.

— Asszonynak? — kérdezte mosolyogva a báró.

— Asszonynak.

— Akkor jó lesz, ha eltitkoljuk fenséged nevét és ép oly jól lesz elhallgatni, hogy a Guigal Ella k. a. számára rendezzük be.

— Guigal Ella! — kiáltott az ifjú — Ön ismeri ezt a nevet? Ki árulta el önnek, honnan ismeri ezt a nevet? Feleljen nyomorult, melyik aljas kéme leselkedett utánam.

A báró ijedten nevezett meg egy nevet.

— Erre a kérdésre ez az ur tud felelni.

— Gondoltam! kiáltotta gunyosan a fiatal ember és fáradtan roskadt egy karosszékbe. Takarodjék a szemem elől!

A báró kiosont, a fiatal ember szomorúan horgasztotta le a fejét és aggódva gondolt arra, hogy titkát kilesték.

Amikor felpillantott, az orvost látta maga előtt, ki fájdalmas arccal nézett rá.

— Ön tehát mégis a barátom, kiáltott a fiatal ember — miért titkolta ezt?

— A barátnak meg kellett tagadnia magát — felelt az orvos — de a doktor ezt nem teheti. Lázás állapotában nem mondhattam meg önnek, hogy a leány, akit ön szerelmével megajándékozott, pénzen vásárolt kém volt.

Igy hangzott a miniszter bíralmas közlése, amely a báró útján jutott az orvoshoz. A fiatal ember fájdalmasan felsikoltott, megagadta az orvos kezét és egyre ezt kiáltotta: Ella kém volt?!

A fiatal ember izgalma mindjobban fokorról-fokra hágott. Mint az örült futkosott a szobában, szemeit forgatta és rekedt hangokat hallatott. Gyöngye teste azonban nem soká bírta ezeket az izgalmakat, a fiatal ember egyszerre csak földhöz vágódott és nyöszörögve vonaglott a padlón.

(Folytatása következik.)